

Betænkning om sanktioner for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden

Side

KAPITEL 1. Indledning	13
1.1. Udvalgets nedsættelse og kommissorium	13
1.2. Udvalgets sammensætning	14
KAPITEL 2. Indledende bemærkninger og sammenfatning af udvalgets forslag ...	17
2.1. Udvalgets indledende bemærkninger.....	17
2.2. Sammenfatning af udvalgets forslag.....	18
2.3. Konsekvenser af udvalgets forslag.....	23
KAPITEL 3. Gerningsindhold og terminologi for spiritus- og promillekørsel	25
3.1. Gældende ret.....	25
3.1.1. Færdselslovens definition af spiritus- og promillekørsel.....	25
3.1.2. Sondringen spirituskørsel og promillekørsel.....	25
3.1.3. Promillekriteriet.....	26
3.1.4. Føreevnekriteriet.....	27
3.1.4.1. Forarbejderne til færdselsloven af 1976.....	27
3.1.4.2. Anvendelse af føreevnekriteriet, hvor promillens størrelse fremgår af en blodprøve	28
3.1.4.3. Anvendelse af føreevnekriteriet, hvor promillen er under 0,81	29
3.1.4.4. Anvendelse af føreevnekriteriet, hvor promillen ikke er kendt	31
3.1.5. Kriteriet "alkoholkoncentrationen i udåndingsluften".....	32
3.2. Fremmed ret.....	32
3.3. Udvalgets overvejelser.....	36
3.3.1. Terminologi.....	36
3.3.2. Opretholdelse af føreevnekriteriet?.....	36
3.3.3. Alkoholkoncentrationen i udåndingsluften.....	38

3.4. Udvalgets forslag.....	39
3.4.1. Terminologi.....	39
3.4.2. Føreevnekriteriet.....	39
3.4.3. Alkoholkoncentrationen i udåndingsluften.....	39
KAPITEL 4. Straffen for spiritus- og promillekørsel.....	41
4.1. Gældende ret.....	41
4.1.1. Færdselslovens strafferammer.....	41
4.1.2. Straffastsættelsen i sager om spiritus- og promillekørsel.....	41
4.1.2.1. Retningslinjer for straffastsættelsen.....	41
4.1.2.2. Særligt om betingede domme med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling.....	42
4.1.2.3. Skærpende omstændigheder.....	43
4.1.2.4. Formildende omstændigheder.....	44
4.1.2.5. Gentagelsesvirkningen af tidligere afgørelser.....	45
4.1.3. Oversigt over straffen for spiritus- og promillekørsel	45
4.1.4. Spirituskørsel med ikke registreringspligtig knallert.....	49
4.2. Fremmed ret.....	50
4.3. Udvalgets overvejelser.....	55
4.3.1. Indledning.....	55
4.3.2. Spirituskørsel i førstegangstilfælde.....	55
4.3.2.1. Bødeberegning.....	57
4.3.2.2. Betinget frihedsstraf.....	58
4.3.2.3. Tillægsbøden ved betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling	59
4.3.3. Spirituskørsel i gentagelsestilfælde.....	60
4.3.3.1. Formildende og skærpende omstændigheder.....	61
4.3.3.2. Særligt om betingede domme med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling.....	62
4.3.3.3. Spirituskørsel i forbindelse med kørsel i frakendelsestiden	62
4.3.4. Ikke registreringspligtige knallerter.....	63
4.4. Udvalgets forslag.....	63
4.4.1. Straffen for spirituskørsel i førstegangstilfælde.....	63
4.4.2. Straffen for spirituskørsel i gentagelsestilfælde.....	64
4.4.3. Straffen for spirituskørsel med ikke registreringspligtige knallerter	65
4.5. Udvalgets forslag i forhold til gældende ret.....	65

KAPITEL 5. Kørsel i frakendelsestiden.....	69
5.1. Gældende ret.....	69
5.1.1. Færdselslovens strafferammer.....	69
5.1.2. Straffastsættelsen i sager om kørsel i frakendelsestiden.....	69
5.1.2.1. Retningslinjer for straffastsættelsen.....	69
5.1.2.2. Særligt om betingede domme med vilkår om samfundstjeneste	69
5.1.2.3. Formildende omstændigheder.....	70
5.1.2.4. Gentagelsesvirkningen af tidligere afgørelser.....	70
5.1.3. Oversigt over straffen for kørsel i frakendelsestiden	71
5.1.3.1. Førstegangstilfælde.....	71
5.1.3.2. Gentagelsestilfælde.....	73
5.2. Fremmed ret.....	75
5.3. Udvalgets forslag.....	77
5.4. Udvalgets forslag i forhold til gældende ret.....	78
KAPITEL 6. Frakendelse af førerretten.....	81
6.1. Gældende ret.....	81
6.1.1. Færdselslovens bestemmelser om frakendelse af førerretten	81
6.1.1.1. Anvendelsesområdet for frakendelse.....	82
6.1.1.2. Ubetinget og betinget frakendelse.....	85
6.1.2. Frakendelsestiden/prøvetiden i sager om spiritus- og promillekørsel	87
6.1.2.1. Retningslinjer for fastsættelse af frakendelsestiden.....	88
6.1.2.2. Formildende omstændigheder.....	88
6.1.2.3. Skærpende omstændigheder.....	89
6.1.2.4. Gentagelsesvirkningen af tidligere afgørelser om frakendelse af førerretten.....	89
6.1.3. Oversigt over frakendelsestiden i sager om spiritus- og promillekørsel	91
6.1.4. Kørselsforbud.....	92
6.1.4.1. Gentagelsesvirkningen af et kørselsforbud.....	94
6.2. Fremmed ret.....	94
6.3. Udvalgets overvejelser.....	98
6.3.1. Indledning.....	98
6.3.2. Frakendelse af førerretten ved førstegangstilfælde af spirituskørsel	99
6.3.2.1. Formildende omstændigheder.....	100
6.3.2.2. Skærpende omstændigheder.....	100
6.3.3. Frakendelse af førerretten i gentagelsestilfælde af spirituskørsel	100
6.3.3.1. Formildende og skærpende omstændigheder.....	102

6.4. Udvalgets forslag.....	103
6.4.1. Frakendelse af førerretten i førstegangstilfælde.....	103
6.4.2. Prøvetidens længde.....	103
6.4.3. Frakendelse af førerretten i gentagelsestilfælde.....	103
6.5. Udvalgets forslag i forhold til gældende ret.....	104
KAPITEL 7. Generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb	107
7.1. Gældende ret	107
7.1.1. Generhvervelse af førerretten efter færdselslovens § 132, stk. 1	108
7.1.2. Generhvervelse af førerretten efter færdselslovens § 132, stk. 2	109
7.1.3. Fristerne for indgivelse af ansøgning om generhvervelse	112
7.2. Fremmed ret.....	112
7.3. Udvalgets overvejelser.....	113
7.4. Udvalgets forslag.....	114
KAPITEL 8. Kumulation.....	115
8.1. Gældende ret.....	115
8.1.1. Generelt om straffastsættelsen ved flere lovovertrædelser til samlet pådømmelse.....	115
8.1.2. Særligt vedrørende bøde for færdselslovsovertrædelser.....	116
8.1.2.1. Nyordningen efter lov nr. 475 af 31. maj 2000 om ændring af færdselsloven.....	116
8.1.2.2. Fravigelse af princippet om absolut kumulation i færdselslovens § 118 a	117
8.1.3. Frihedsstraf og frakendelse af førerretten	118
8.1.4. Forholdet mellem færdselslovens § 118 a og § 117, stk. 2, nr. 2	119
8.1.5. Sanktionsfastsættelsen i praksis ved flere spiritus- eller promillekørsler til samlet pådømmelse.....	121
8.1.5.1. Førstegangstilfælde.....	121
8.1.5.2. Gentagelsestilfælde.....	122
8.1.5.3. Særligt om frakendelse ved flere spiritus- eller promillekørsler til samlet pådømmelse	123
8.1.6. Spiritus- eller promillekørsel kombineret med kørselsfejl	124
8.1.6.1. Straffen.....	125
8.1.6.2. Frakendelsessanktionen.....	125

8.1.7. Kørsel i frakendelsestiden.....	126
8.1.8. Kørsel i frakendelsestiden i forbindelse med ny spiritus- eller promillekørsel.....	128
8.1.9. Spiritus- eller promillekørsel med brugsstjålet køretøj.....	130
8.1.9.1. Færdselslovens § 117, stk. 4	130
8.1.9.2. Lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven	132
8.1.10. Spiritus- og promillekørsel i forbindelse med uagtsomt manddrab eller uagtsom legemsbeskadigelse.....	133
8.2. Udvalgets overvejelser.....	134
8.3. Udvalgets forslag.....	136
8.3.1. Absolut kumulation.....	136
8.3.2. Konvertering af bødestrafte til frihedsstraf ved for højt samlet bødeniveau ..	136
8.3.3. Forslag om absolut kumulation af frihedsstraffe.....	138
8.3.3.1. Sammenlægning af flere betingede frihedsstraffe.....	138
8.3.3.2. Sammenlægning af flere ubetingede frihedsstraffe.....	139
8.3.3.3. Sammenlægning af betinget frihedsstraf og ubetinget frihedsstraf	139
8.3.3.4. Fravigelse af princippet om absolut kumulation.....	139
8.3.4. Særligt om spirituskørsel med brugsstjålet køretøj	139
8.3.5. Forslag om absolut kumulation af frakendelsestider.....	141
8.3.5.1. Konvertering af betinget frakendelse til ubetinget frakendelse i sammenlægningsituationer	141
8.4. Udvalgets forslag i forhold til gældende ret.....	141
8.4.1. Straffen ved flere spirituskørsler til samlet pådømmelse.....	142
8.4.2. Frakendelse ved flere spirituskørsler til samlet pådømmelse	142
8.4.3. Straffen for spirituskørsel kombineret med kørselsfejl.....	142
8.4.4. Frakendelse ved spirituskørsel kombineret med kørselsfejl	142
8.4.5. Straffen ved flere kørsler i frakendelsestiden.....	143
8.4.6. Spirituskørsel kombineret med kørsel i frakendelsestiden	143
8.4.7. Spirituskørsel med brugsstjålet køretøj.....	143
8.4.8. Spirituskørsel i forbindelse med uagtsomt manddrab eller uagtsom legemsbeskadigelse.....	143
KAPITEL 9. Gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning.....	145
9.1. Gældende ret.....	145
9.1.1. Indledning	145
9.1.2. Varigheden af gentagelsesvirkningen af en afgørelse om spiritus- eller promillekørsel i relation til straffen.....	145

9.1.2.1. Gentagelsesvirkningens begyndelse	145
9.1.2.2. Gentagelsesvirkningens ophør.....	146
9.1.2.2.1. Lempelser i forhold til den tidligere affattelse af straffelovens § 81, stk. 3	147
9.1.2.2.2. Betydningen af lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven.....	149
9.1.2.2.3. Ophør af den gentagelsesvirkning, der beror på retspraksis	150
9.1.2.2.4. Særligt om muligheden for at idømme betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling i gentagelsestilfælde	151
9.1.3. Varigheden af gentagelsesvirkningen af en afgørelse om spiritus- eller promillekørsel i relation til frakendelse sanktionen.....	151
9.1.3.1. Betinget frakendelse.....	151
9.1.3.2. Kørselsforbud, jf. færdselslovens § 126, stk. 4	152
9.1.3.3. Ubetinget frakendelse.....	153
9.1.4. Gentagelsesvirkningen af domme vedrørende andre færdselslovs-overtrædelser end spiritus- eller promillekørsel på afgørelser om spiritus- eller promillekørsel.....	154
9.1.4.1. Tidligere dom med betinget frakendelse for kørsel, der ikke er spiritus- eller promillekørsel.....	154
9.1.4.2. Tidligere dom med ubetinget frakendelse for kørsel, der ikke er spiritus- eller promillekørsel.....	155
9.1.5. Gentagelsesvirkningen af domme vedrørende spiritus- eller promillekørsel på afgørelser vedrørende andre færdselslovsovertrædelser end spiritus- eller promillekørsel.....	155
9.1.6. Den tidsmæssige udstrækning af gentagelsesvirkningen af afgørelser om kørsel i frakendelsestiden.....	156
9.2. Fremmed ret.....	157
9.3. Udvalgets overvejelser.....	158
9.3.1. Indledning.....	158
9.3.2. Den tidsmæssige udstrækning af gentagelsesvirkningen af afgørelser, der går ud på betinget frakendelse af førerretten.....	159
9.3.3. Den tidsmæssige udstrækning af gentagelsesvirkningen af afgørelser, der går ud på kørselsforbud.....	159
9.3.4. Den tidsmæssige udstrækning af gentagelsesvirkningen af afgørelser, der går ud på ubetinget frakendelse af førerretten.....	159
9.3.5. Den tidsmæssige udstrækning af gentagelsesvirkningen af afgørelser om kørsel i frakendelsestiden.....	161
9.3.6. Gentagelsesvirkningen for så vidt angår adgangen til at idømme betinget	

dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholbehandling.....	161
9.4. Udvalgets forslag.....	162
9.5. Udvalgets forslag i forhold til gældende ret.....	162

KAPITEL 10. Konfiskation, rådighedsfratagelse og andre typer af sanktioner og indsatsmuligheder..... 165

10.1. Konfiskation.....	165
10.1.1. Gældende ret.....	165
10.1.1.1. Færdselslovens og straffelovens bestemmelser om konfiskation	165
10.1.1.2. Konfiskation i medfør af færdselslovens § 133 a	166
10.1.1.3. Ejerforhold.....	167
10.1.1.4. Særligt sikrede rettigheder i køretøjet.....	168
10.1.1.5. Retspraksis efter færdselslovens § 133 a.....	169
10.1.1.6. Beslaglæggelse forud for konfiskation.....	171
10.1.2. Fremmed ret.....	171
10.1.3. Udvalgets overvejelser.....	172
10.1.4. Udvalgets forslag.....	175
10.2. Udvalgets overvejelser om andre typer af sanktioner og indsatsmuligheder	175
10.2.1. Rådighedsfratagelse.....	175
10.2.2. Frakendelse af retten til at være ejer og bruger af et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort.....	176

KAPITEL 11. Forslag til andre ændringer af færdselsloven mv. 179

11.1. A/T-kurser	179
11.1.1. Gældende ret.....	179
11.1.2. Udvalgets overvejelser.....	181
11.1.3. Udvalgets forslag.....	182
11.2. Opsættende virkning af anke af dom, der frakender retten til at erhverve førerret.....	182
11.2.1. Gældende ret.....	182
11.2.2. Udvalgets overvejelser og forslag.....	183
11.3. Domsrådets medvirken.....	183

KAPITEL 12. Udvalgets lovudkast med bemærkninger..... 185

12.1. Indledning.....	185
-----------------------	-----

12.2. Lovudkast med bemærkninger.....	185
---------------------------------------	-----

BILAG

Bilag 1: Uddrag af cirkulæreskrivelse af 22. juni 1981 fra landsretterne til samtlige byretter.....	208
--	------------

Bilag 2: Statistiske undersøgelser.....	210
--	------------

1. Landsdækkende undersøgelse af antallet af sager om spiritus- og promillekørsel og fordelingen af de forskellige afgørelsestyper 1999-2002.....	210
---	-----

2. Statistik om frakendelse af førerretten.....	212
---	-----

3. Undersøgelse af antallet af sager om spiritus- og promillekørsel afgjort af retten i Roskilde og Roskilde politi og fordelingen af afgørelsestyper 2003	214
--	-----

KAPITEL 1

Indledning

1.1. Udvalgets nedsættelse og kommissorium

Den 27. juli 2000 nedsatte den daværende regering et ”Udvalg til forenkling af sanktionsfastsættelsen i sager om spiritus- og promillekørsel”.

Udvalget blev nedsat under Trafikministeriet. Formand for udvalget blev retspræsident Niels Waage, Retten i Roskilde, og sekretariatsfunktionen blev varetaget af Færdselsstyrelsen.

Nedsættelsen af udvalget var bebudet i forarbejderne til lov nr. 292 af 28. april 2000 om ændring af færdselsloven, der bl.a. indførte en ændret beregningsmetode i sager om generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb.

Udvalget fik følgende kommissorium:

”Udvalget skal gennemgå og beskrive færdselslovgivningens bestemmelser om samt den nuværende sanktionsfastsættelse i tilfælde af spiritus- og promillekørsel (straf og førerretsfrakendelse). Udvalget skal komme med forslag til forenkling heraf, herunder endvidere en forenkling af reglerne for generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb.

Udvalget skal endvidere gennemgå færdselslovgivningens bestemmelser om kørsel under påvirkning af andet end alkohol med henblik på et eventuelt forslag til revision heraf.”

Efter den nuværende regerings tiltræden i november 2001 blev det ved kongelig resolution af 27. november 2001 besluttet at overføre sager vedrørende dansk og international regulering af færdsel og færdselssikkerhed samt sager vedrørende færdselsadfærd fra Trafikministeriet til Justitsministeriet. Udvalget og sekretariatsfunktionen overgik som følge heraf fra Trafikministeriet til Justitsministeriet.

Ved Justitsministeriets brev af 18. marts 2002 blev udvalgets kommissorium udvidet, således at udvalgets forslag ikke blot skulle indebære en forenkling af gældende regler og praksis vedrørende spiritus- og promillekørsel samt kørsel i frakendelsestiden, men også indebære skærpedelser i sanktionssystemet. Udvalget fik i den forbindelse til opgave at overveje mulighederne for at anvende andre typer af sanktioner og indsatsmuligheder som supplement til de nuværende sanktionstyper, herunder f.eks. udvide mulighederne for at fratage føreren rådigheden over køretøjet ved grove eller gentagne overtrædelser – eventuelt for en tidsbegrænset periode.

Udvalget fik herudover mulighed for at foreslå ændringer af færdselslovens bestemmelser om spiritus- og promillekørsel i det omfang, det måtte findes hensigtsmæssigt.

Efter færdiggørelsen af ovennævnte arbejde skal udvalget endvidere overveje indførelse af lovbestemmelser, der muliggør anvendelse af måling af alkoholconcentrationen i udåndingsluften som bevis i sager om spiritus- og promillekørsel.

Udvalgets betegnelse blev samtidig med kommissoriets udvidelse ændret til ”Udvalget om sanktionsfastsættelse i sager om spiritus- og promillekørsel mv.”.

Nærværende betænkning er udvalgets første delbetænkning, som omhandler udvalgets arbejde vedrørende spiritus- og promillekørsel (straf og førerretsfrakendelse) samt reglerne for generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb. Udvalget skal efter sit kommissorium afgive yderligere to delbetænkninger om henholdsvis kørsel under påvirkning af andet end alkohol og måling af alkoholconcentrationen i udåndingsluften.

Udvalget har i forbindelse med arbejdet med nærværende delbetænkning afholdt 15 møder.

1.2. Udvalgets sammensætning

Udvalget om sanktionsfastsættelse i sager om spiritus- og promillekørsel mv. havde ved afgivelsen af denne delbetænkning følgende medlemmer:

Formand: Retspræsident ved Retten i Roskilde Niels Waage

Advokatsamfundet: Advokat Mette Lauritzen

Direktoratet for Kriminalforsorgen: Fuldmægtig Anne Brøndum

Dommerfuldmægtigforeningen: Konstitueret dommer Karin Bøgh Pedersen

Politidirektøren i København: Politiadvokat Lise-Lotte le Maire

Politifuldmægtigforeningen: Konstitueret politiassessor Jakob Beyer

Politimesterforeningen: Politimester Kjeld Roum-Svendsen

Retslægerådet: Overlæge Jens Otto Lund

Rigsadvokaten: Vicesstatsadvokat Birgit Foltmar Gammelgaard

Rigspolitechefen: Politiassessor Kirsten Boesen

Rådet for Større Færdselssikkerhed: Projektleder Lis Lørup

Justitsministeriet: Souschef Lene Volke Roesen

Fuldmægtig Rikke Lovmand Vistisen og specialkonsulent Louise Heilberg har deltaget i udvalget som repræsentanter for Trafikministeriet. Under Færdselsstyrelsens varetagelse af sekretariatsfunktionen deltog endvidere kontorchef Jan Lindeskov, specialkonsulent Kirsten Boesen og fuldmægtig

Jens Hork i udvalgets arbejde. Da udvalget overgik til Justitsministeriets ressort, ophørte Trafikministeriets og Færdselsstyrelsens deltagelse i udvalget. Dog overgik Kirsten Boesen i forbindelse med ressortomlægningen til tjeneste i Rigspolitichefens Færdselsafdeling og fortsatte som følge heraf sin deltagelse i udvalgets arbejde som repræsentant for Rigspolitichefen.

Afdelingsleder Niels-Ebbe Jensen har tidligere deltaget som repræsentant for Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Landsdommer, tidligere vicesstatsadvokat, Jan Reckendorff har tidligere deltaget som repræsentant for Rigsadvokaten.

Projektleder Pernille Ehlers har tidligere deltaget som repræsentant for Rådet for Større Færdselsikkerhed.

Fuldmægtig, nu politiadvokat, Anders Dorph, fuldmægtig, nu konstitueret landsdommer, Jon Fridrik Kjølbro, fuldmægtig, nu kontorchef, Anne Kristine Axelsson, fuldmægtig Helle Hübertz Krogsøe (tidligere Helle Hübertz Mortensen) og fuldmægtig, nu kontorchef, Kristine Queitsch har tidligere deltaget som repræsentanter for Justitsministeriet.

Endvidere har Danmarks Transportforskning i begrænset omfang deltaget i udvalget på skriftligt grundlag.

På tidspunktet for nærværende delbetænkningens udgivelse varetages hvervet som sekretærer for udvalget af fuldmægtig Frank Mathiesen, Justitsministeriet, og fuldmægtig Anita Vedsø Larsen, Justitsministeriet. Fuldmægtig, nu dommerfuldmægtig, Mads Bundgaard Larsen, Justitsministeriet og fuldmægtig, nu konsulent, Diana Søe Sandell, Justitsministeriet har tidligere deltaget i sekretariatsarbejdet.

Udvalget afgiver herved betænkningen til justitsministeren.

København, den 13. juli 2004

Niels Waage
(formand)

Mette Lauritzen

Anne Brøndum

Karin Bøgh Pedersen

Lise-Lotte le Maire

Jakob Beyer

Kjeld Roum-Svendsen

Jens Otto Lund

Birgit Foltmar Gammelgaard

Kirsten Boesen

Lis Lørup

Lene Volke Roesen

Frank Mathiesen

Anita Vedsø Larsen

KAPITEL 2

Indledende bemærkninger og sammenfatning af udvalgets forslag

2.1. Udvalgets indledende bemærkninger

Udvalget bemærker indledningsvis, at spirituskørsel er en alvorlig og meget farlig lovovertrædelse, som bør bekæmpes så effektivt som muligt med de muligheder, der er til rådighed i et retssamfund. Der er derfor i udvalget enighed om, at det er en afgørende forudsætning for udvalgets arbejde, at udvalgets forslag til lovændringer ikke må føre til svækkelse af de præventive virkninger af nugældende regler og praksis på området.

Som det fremgår af denne betænkning, har de senere års ændringer af færdselsloven bevirket, at sanktionsfastsættelsen i sager om spiritus- og promillekørsel er blevet særdeles indviklet og uoverskuelig.

Det er udvalgets opfattelse, at der ikke er noget behov for, at sanktionssystemet er så kompliceret, som tilfældet er i dag. Det er åbenbart, at ingen normal trafikant kender nærmere til sanktionssystemet, hvorfor kompleksiteten i sig selv ikke tjener noget præventivt formål. Desuden indebærer de komplicerede regler betydelige ressourceanvendelser for domstole, politi, anklagemyndighed og forsvarere. Ud over den indlysende fordel en forenkling af sanktionssystemet således vil indebære i sig selv, er det udvalgets opfattelse, at en forenkling vil få en gavnlig effekt derved, at der under fremtidige kampagner kan henvises til et let forståeligt sanktionssystem til forskel fra i dag, hvor det er så kompliceret, at det ikke kan have nogen pædagogisk værdi at henviser til det. Det er således udvalgets opfattelse, at en forenkling af sanktionerne i sager om spirituskørsel er tiltrængt.

Ved overvejelserne af hvorledes sanktionssystemet kan forenkles har udvalget først og fremmest lagt vægt på, at den præventive effekt af de gældende regler om straf og frakendelse af førerretten for spiritus- og promillekørsel ikke må svækkes, men at det tværtimod er et af formålene med en forenkling, at den præventive effekt styrkes. Herudover er udvalgets forslag naturligvis præget af, at dets kommissorium undervejs i udvalgsarbejdet er ændret, således at det ikke blot er udvalgets opgave at foreslå forenklinger i det gældende sanktionssystem, men også at foreslå skærper heri.

Udvalget foreslår forskellige ændringer i den gældende færdselslov, men hovedparten af udvalgets forslag er anbefalinger til ændringer af praksis i lyset af de foreslåede ændrede lovbestemmelser. Udvalget finder, at det på området for spiritus- og promillekørsel og kørsel i frakendelsestiden med særdeles mange og forholdsvis ensartede lovovertrædelser er væsentligt, at der fastholdes en konsekvent praksis med hensyn til sanktionsfastsættelsen, og at det er begrænset, i hvilket omfang der kan tages individuelle hensyn. Det har dog ikke været hensigten at foreslå absolut ufravigelige ret-

ningslinjer for den fremtidige sanktionsfastsættelse, medmindre dette direkte følger af de lovmæssige rammer, der foreslås. Det er således udvalgets generelle holdning, at domstolene på dette som på alle andre områder skal have mulighed for i fornødent omfang at afpasse sanktionerne efter sagernes individuelle karakter. Udvalgets forslag skal ses i lyset heraf.

Udvalget lægger vægt på at understrege, at den gavnlige effekt af de nye forenklede regler og retningslinjer står og falder med, at trafikanterne i almindelighed får kendskab til dem. Udvalget skal derfor anbefale, at en eventuel gennemførelse af udvalgets forslag ledsages af en effektiv kampagne, der sikrer, at de nye sanktionsregler hurtigst muligt indgår i den almindelige trafikants bevidsthed, således at de kan bidrage effektivt til at reducere den alt for hyppige forekomst af kørsel under indflydelse af spiritus.

Det skal i øvrigt bemærkes, at lov nr. 267 af 21. april 2004 om ændring af færdselsloven (Klippekortsystem, skærpede sanktioner ved hastighedsovertrædelser m.v.) kun i begrænset omfang er indarbejdet i betænkningen, da loven er vedtaget kort inden betænkningens færdiggørelse.

2.2. Resume af udvalgets forslag

Betænkningen gennemgår i overensstemmelse med kommissoriet de gældende sanktionsregler for spiritus- og promillekørsel i kapitlerne 3-11. I hvert af disse kapitler redegøres for udvalgets overvejelser og forslag til revision af de gældende regler. I det afsluttende kapitel præsenteres udvalgets lovudkast og bemærkninger hertil. Endelig indeholder betænkningen to bilag.

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at et enigt udvalg står bag forslagene. Kun på et enkelt punkt er udvalget delt, nemlig om størrelsen af tillægsbøder der idømmes i forbindelse med betinget dom med vilkår om alkoholbehandling.

Kapitel 3 (Gerningsindhold og terminologi for spiritus- og promillekørsel)

Udvalget foreslår, at færdselslovens gældende terminologi ændres, således at man ikke længere opretholder betegnelsen ”promillekørsel” for kørsel med en relativ lav alkoholpromille, men betegner enhver overtrædelse af lovens forbud mod at føre motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, efter indtagelse af alkohol som spirituskørsel.

Efter den gældende færdselslov foreligger der spirituskørsel, hvis en person har ført et motordrevet køretøj med en alkoholpromille i blodet, der overstiger en bestemt størrelse (promillekriteriet).

Spirituskørsel kan imidlertid også foreligge, uden at en bestemt promille er konstateret, hvis føreren havde nydt spiritus i et sådant omfang, at den pågældende var ude af stand til at føre køretøjet på betryggende måde (føreevne-kriteriet).

Udvalget har overvejet at foreslå, at føreevnekriteriet opgives. Udvalget vil imidlertid ikke afvise, at en opgivelse af føreevnekriteriet vil kunne vanskeliggøre domfældelse i nogle sager, hvor der har foreligget kørsel i spirituspåvirket tilstand. Udvalget foreslår derfor føreevnekriteriet opretholdt, men således at kørsel i spirituspåvirket tilstand, hvor en promille ikke er kendt, ikke som i dag sidestilles med kørsel med en promille over 1,20, men med kørsel med en promille i intervallet 0,51-1,20.

Kapitel 4 (Straffen for spiritus- og promillekørsel)

Udvalget foreslår, at straffen for førstegangstilfælde af spirituskørsel med en promille i intervallet 0,51-2,00 skal være bøde, således at den svarer til den pågældendes månedlige nettoløn ganget med alkoholpromillen. Har promillen i førstegangstilfældet været 2,01 eller derover, foreslås straffen fastsat til 20 dages fængsel, der som udgangspunkt gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, samt en tillægsbøde.

Udvalgets forslag indebærer, at bødestørrelsen for spirituskørsel skal være afhængig af den pågældendes indtægtsforhold, uanset promillens størrelse. Som noget nyt foreslås det at graduere bødestørrelsen efter alkoholpromillens størrelse, således at bøden bliver større, jo højere promillen har været. Hidtil har man kun gradueret bødestørrelsen efter, om der er kørt med en promille i intervallet 0,51-0,80 eller i intervallet 0,81-2,00.

Udvalget foreslår, at gradueringen sker ved, at bøden fortsat udmåles med udgangspunkt i den pågældendes månedlige nettoløn, men således at den ganges med alkoholpromillens størrelse.

Udvalget foreslår, at følgende strafpositioner som udgangspunkt anvendes i gentagelsestilfælde af spirituskørsel uanset karakteren af førstegangstilfældet:

Andengangstilfælde: Ved en promille i intervallet 0,51-2,00 fastsættes straffen til 10 dages fængsel. Ved en promille på 2,01 eller derover er straffen 30 dages fængsel.

Har den pågældende i førstegangstilfældet modtaget en betinget dom, foreslås frihedsstraffen i andengangstilfældet gjort ubetinget. Var straffen i førstegangstilfældet bøde, foreslås frihedsstraffen i andengangstilfældet gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt en tillægsbøde.

Udvalget foreslår således, at der normalt ikke skal kunne idømmes en ny betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, hvis den pågældende tidligere har fået en betinget dom for spirituskørsel. Dette er en forenkling og skærpelse i forhold til gældende ret.

Tredjegangstilfælde: Ved en promille i intervallet 0,51-2,00 foreslås straffen fastsat til 20 dages ubetinget fængsel. Ved en promille på 2,01 eller derover er straffen 40 dages ubetinget fængsel.

Straffen foreslås tilsvarende forhøjet for hver gang, den pågældende gør sig skyldig i spirituskørsel.

Hvis der samtidig foreligger kørsel i frakendelsestiden, foreslås straffen for denne forseelse lagt sammen med straffen for spirituskørslen uden afkortning. Efter de gældende regler sker der enten ingen eller kun en meget beskeden skærpelse af straffen for spirituskørsel, selv om der samtidig er tale om, at føreren er frakendt førerretten på grund af en tidligere spirituskørsel.

Kapitel 5 (kørsel i frakendelsestiden)

Efter de gældende retningslinjer er straffen for førstegangskørsel i frakendelsestiden en bøde svarende til en måneds nettoløn. Udvalget foreslår ingen ændringer heri.

For gentagen kørsel i frakendelsestiden foreslår udvalget af hensyn til den generelle forenkling af sanktionssystemet, at straffen skal svare til straffen for spirituskørsel med en promille i intervallet 0,51-2,00 i gentagelsestilfælde. Udvalget foreslår endvidere, at det også bør være muligt at fastsætte vilkår om alkoholbehandling i forbindelse med en betinget dom for kørsel i frakendelsestiden, såfremt den pågældende har et behandlingsbehov. Samtidig foreslår udvalget, at der ikke skal idømmes en ny betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, hvis den pågældende tidligere har fået en betinget dom for en kørsel i frakendelsestiden, der har gentagelsesvirkning. Dette er en skærpelse i forhold til gældende ret.

Kapitel 6 (Frakendelse af førerretten)

I dag medfører promillekørsel i intervallet 0,51-0,80 ikke i sig selv en frakendelse af førerretten, hverken betinget eller ubetinget. Udvalget foreslår dette ændret, således at der sker betinget frakendelse af førerretten også for kørsel med en promille i dette interval, således at der kommer til at gælde det samme, som hvis der køres med en promille i intervallet 0,81-1,20.

Hvis der i dag køres med en promille over 1,20, sker der ubetinget frakendelse af førerretten. Har promillen været mellem 1,21 og 1,50 er frakendelsestiden 1 år. Har promillen været mellem 1,51 og 2,00 er frakendelsestiden 2 år. Har promillen været over 2,00 er frakendelsestiden 2½ år. Udvalget foreslår den betydelige skærpelse, at perioden for den ubetingede frakendelse på grund af kørsel med en promille over 1,20 fastsættes til 3 år, uanset hvor meget promillen har oversteget 1,20.

En andengangskørsel med en promille i intervallet 0,51-1,20 medfører efter udvalgets forslag frakendelse af førerretten i 3 år. Har promillen oversteg 1,20 er frakendelsesperioden 5 år.

Efter udvalgets forslag skal en tredjegangskørsel med en promille i intervallet 0,51-1,20 udløse en frakendelse af førerretten i 5 år. Har promillen oversteg 1,20, er frakendelsesperioden 10 år.

Udvalget foreslår, at en fjerdegangskørsel i alle tilfælde skal medføre frakendelse af førerretten i 10 år.

Udvalget foreslår, at det som altovervejende hovedregel ikke længere skal være muligt at frakende kørekortet for bestandig. Der åbnes dog mulighed for at anvende denne sanktion, hvis der har foreligget særdeles graverende kørsel med alvorlig personskade til følge.

Udvalget foreslår, at der i tilfælde, hvor den dømte findes skyldig i flere tilfælde af spirituskørsel, skal ske sammenlægning af frakendelsestiderne, dog således at den samlede frakendelsestid som altovervejende hovedregel ikke skal kunne overstige 10 år.

Kapitel 7 (Generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb)

Udvalget foreslår, at den særlige regel i § 132, stk. 2, hvorefter personer, der har gennemført alkoholbehandling, kan generhverve førerretten væsentligt hurtigere end andre, ophæves.

Kapitel 8 (Kumulation)

Hvis en person har begået flere strafbare forhold, der skal bedømmes samlet, er der tre muligheder for straffastsættelsen:

- 1) Hver enkelt lovovertrædelse bedømmes isoleret, og de forskyldte straffe lægges sammen (absolut kumulation),
- 2) flerheden af lovovertrædelser bevirker en mere eller mindre skønsmæssig skærpelse af straffen for det groveste forhold (modereret kumulation), eller
- 3) straffen for et eller flere forhold absorberer straffen for et eller flere andre forhold, således at en del af den pådømte kriminalitet ikke i sig selv medfører nogen straf (absorption).

Udvalget foreslår, at princippet om absolut kumulation anvendes konsekvent ved alle kombinationer af spirituskørsel i forbindelse med anden spirituskørsel eller andre overtrædelser af færdselsloven både for så vidt angår straf og frakendelsessanktionen. Dette princip er allerede gældende for så vidt angår bødestrafte på færdselsområdet.

Princippet foreslås dog fraveget, hvis en bøde som følge af fuldstændig sammenlægning vil blive så høj, at det må forudses, at den pågældende ikke vil være i stand til at betale den. Det er udvalgets opfattelse, at det i reglen ikke vil være realistisk at forestille sig, at en person vil være i stand til at betale en bøde på over 2 gange en måneds løn. Derfor finder udvalget ikke, at der ved en og samme dom bør idømmes en samlet bøde, der overstiger to gange en måneds nettoløn.

Efter udvalget forslag skal der i et sådant tilfælde i stedet idømmes en frihedsstraf, der eventuelt skal kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, med tillæg af en tillægsbøde svarende til en måneds nettoløn.

Efter udvalgets forslag skal der også ske absolut kumulation af frakendelsestiden i tilfælde, hvor der til samlet pådømmelse foreligger flere forhold af overtrædelse af færdselsloven, der isoleret set medfører frakendelse af førerretten.

Udvalgets foreslår dog, at princippet om absolut kumulation af frakendelsestiden fraviges, således at den samlede frakendelsestid for spirituskørsel ikke kan overstige 10 år, medmindre der foreligger særdeles graverende omstændigheder.

Kapitel 9 (Gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning)

Udvalget foreslår den forenkling i forhold til de gældende regler, at gentagelsesvirkningen af en afgørelse om spirituskørsel skal ophøre samtidig i alle relationer (både med hensyn til de forskellige strafformer og frakendelsessanktionen).

Udvalget foreslår endvidere, at gentagelsesvirkningen for en afgørelse om spirituskørsel, hvor førerretten er frakendt ubetinget, både for så vidt angår straffen og frakendelsen skal ophøre 5 år efter udløbet af frakendelsestiden.

Kapitel 10 (Konfiskation, rådighedsfratagelse og andre typer af sanktioner og indsatsmuligheder)

Udvalget foreslår, at betingelserne for at anvende konfiskation af et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, der har været anvendt til spirituskørsel, lempes.

Udvalget foreslår endvidere, at der indføres en regel om obligatorisk konfiskation af en førers motordrevne køretøj, hvortil der kræves kørekort, når den pågældende tredje gang inden for en periode på 3 år gør sig skyldig i spirituskørsel af en sådan grovhed, at den medfører ubetinget frakendelse af førerretten. Det er en betingelse, at alle tre spirituskørsler har været af en sådan art, at de i sig selv vil medføre ubetinget frakendelse af førerretten.

Kapitel 11 (Forslag til andre ændringer af færdselsloven mv.)

Efter de gældende regler skal den, der er frataget førerretten ubetinget for spiritus- eller promillekørsel, bl.a. gennemføre et kursus i alkohol og trafik (A/T-kursus) for at gendanne førerretten. Udvalget foreslår, at kravet om deltagelse i A/T-kurser udvides til også at omfatte personer, der har fået førerretten frataget betinget på grund af spirituskørsel.

2.3. Konsekvenser af udvalgets forslag

Udvalgets forslag vil medføre, at der i højere grad skal anvendes ubetinget frihedsstraf for spirituskørsel og kørsel i fratagelsestiden, end tilfældet er i dag. Forslaget om, at kravet om deltagelse i A/T-kurser udvides til også at omfatte personer, der har fået førerretten frataget betinget på grund af spirituskørsel, vil betyde, at der vil skulle afholdes flere A/T-kurser end i dag.

Udvalgets forslag om, at spirituskørsel med en promille i intervallet 0,51-0,80 skal indebære betinget fratagelse af førerretten, vil indebære, at antallet af kontrollerende køreprøver vil blive øget.

KAPITEL 3

Gerningsindhold og terminologi for spiritus- og promillekørsel

3.1. Gældende ret

3.1.1. Færdselslovens definition af spiritus- og promillekørsel

Færdselslovens beskrivelse af hvad der skal forstås ved spiritus- og promillekørsel, fremgår af § 53, som har følgende ordlyd, jf. lovbekendtgørelse nr. 712 af 2. august 2001, som ændret ved lov nr. 217 af 22. april 2002, lov nr. 380 af 6. juni 2002, lov nr. 1049 af 17. december 2002 og lov nr. 432 af 10. juni 2003:

§ 53. For spirituskørsel straffes den, som fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger 1,20 promille.

Stk. 2. For spirituskørsel straffes endvidere den, som i øvrigt fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at han ikke kan føre køretøjet på betryggende måde.

Stk. 3. For promillekørsel straffes den, som uden at være skyldig i spirituskørsel fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger 0,50 promille.

Stk. 4. Trafikministeren fastsætter efter forhandling med justitsministeren bestemmelser om, hvilke alkoholkoncentrationer i udåndingsluften der svarer til alkoholkoncentrationen i blodet."

3.1.2. Sondringen spirituskørsel og promillekørsel

Som det fremgår af færdselslovens § 53 sondres der mellem spirituskørsel (§ 53, stk. 1 og 2) og promillekørsel (§ 53, stk. 3).

Sondringen har bl.a. den betydning, at sanktionerne for promillekørsel i hvert fald i førstegangstilfælde er væsentligt mildere end sanktionerne for spirituskørsel. Således medfører spirituskørsel som altovervejende hovedregel ubetinget frakendelse af førerretten i mindst 1 år, mens promillekørsel højst medfører betinget frakendelse af førerretten i førstegangstilfælde.

Inden for de to kategorier er der imidlertid betydelige forskelle i sanktionsniveauet. F.eks. medfører promillekørsel i intervallet 0,51-0,80 hverken ubetinget eller betinget frakendelse af førerretten, mens der sker betinget frakendelse for promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 i førstegangstilfælde. Spirituskørsel i intervallet 1,21-2,00 medfører i førstegangstilfælde bødestraf, mens spirituskørsel med en promille over 2,00 medfører frihedsstraf, som ofte gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling.

En domfældelse for spirituskørsel medfører efter § 125, stk. 2, ubetinget frakendelse af førerretten, og dette gælder, hvad enten der foreligger overtrædelse af færdselslovens § 53, stk. 1 eller 2. Derimod kunne promillekørsel i førstegangstilfælde oprindeligt alene medføre betinget frakendelse af førerretten. Det var bl.a. denne afgørende forskel på sanktionerne, der begrundede sondringen mellem spirituskørsel og promillekørsel.

Imidlertid er der ved lov nr. 187 af 30. marts 1999 om ændring af færdselsloven (Skærpet kontrol med tunge køretøjer, køre- og hviletidsbestemmelser, betalingsbestemmelser mv.) indført hjemmel til ubetinget frakendelse for promillekørsel, når der tillige foreligger kørselsfejl, der indebærer tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden. Det fremgår af, at § 126, stk. 2, nr. 2, ved lovændringen blev affattet således, at der skal ske ubetinget frakendelse, hvis en person har gjort sig skyldig i flere forhold, der hver for sig er omfattet af § 126, stk. 1, nr. 1-5, dvs. bl.a. promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 (nr. 5) og kørsel under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden (nr. 1), også når dette sker ved samme kørsel.

Der henvises i øvrigt til gennemgangen af straffen for spiritus- og promillekørsel i kapitel 4 og frakendelse af førerretten i kapitel 6.

3.1.3. Promillekriteriet

Som det fremgår af færdselslovens § 53, stk. 1, og stk. 3, foreligger der spirituskørsel, henholdsvis promillekørsel, hvis en person har ført et motordrevet køretøj med en alkoholpromille i blodet, der overstiger en bestemt størrelse. Efter disse bestemmelser afgøres spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger spiritus- eller promillekørsel, således efter et promillekriterium, idet der foreligger spiritus- eller promillekørsel, blot størrelsen af alkoholkoncentrationen i førerens blod under (eller efter) kørslen overstiger en nærmere fastsat værdi.

Promillekriteriet blev indført i dansk færdselsret med færdselsloven af 1976 (lov nr. 287 af 10. juni 1976) efter forslag herom i Retsudvalgets betænkning om det pågældende lovforslag (Folketingstidende 1975-76, tillæg B, sp. 1804 ff.) på baggrund af Færdselssikkerhedskommissionens betænkning nr. 515/1969 om spirituspåvirkede motorførere og Straffelovrådets betænkning nr. 588/1970 med samme titel. Grænsen på 1,20 promille mellem promillekørsel og spirituskørsel blev samtidig grænsen mellem bøde og frihedsstraf og mellem betinget og ubetinget frakendelse (Retsudvalget betænkning, Folketingstidende 1975-76, tillæg B, sp. 1868-69).

Den nedre grænse for promillekørsel blev ændret til 0,50 promille ved lov nr. 73 af 4. februar 1998 om ændring af færdselsloven (Promillekørsel mv.), som trådte i kraft den 1. marts 1998.

I forarbejderne til færdselsloven af 1976 og til den nedenfor nævnte lov om ændring af færdselsloven nr. 258 af 27. maj 1981 synes det forudsat, at der kun kan dømmes efter promillekriteriet (§ 53, stk. 1, og stk. 3), hvis der foreligger en brugbar blodprøve.

I nyere teori og praksis er det imidlertid antaget, at bestemmelsen også kan anvendes, selv om der ikke foreligger en brugbar blodprøve, hvis promillens størrelse kan bevises ad anden vej, jf. f.eks. Waage, Spritkørsel, 3. udgave (2000), s. 71 f. og Vagn Greve, Færdselsstrafferet, 3. udgave (2001), s. 83, samt følgende to domme:

UfR 1994.339 (Ø):

"Blodprøve kunne af fysiske grunde ikke udtages på T. En analyse af en urinprøve udviste en mindsteværdi på 2,90 promille alkohol. Ifølge ordlyden af færdselslovens § 53, stk. 1, fandtes det ikke udelukket at føre beviset for størrelsen af alkoholkoncentrationen i blodet på anden måde end ved analyse af en blodprøve. T fandtes skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 53, stk. 1, idet det blev lagt til grund, at alkoholkoncentrationen under eller efter kørslen havde oversteget 2,50 promille."

UfR 1998.1223 (V):

"T var tiltalt for overtrædelse af færdselslovens § 53, stk. 1 – spirituskørsel – og der blev foretaget alkometertest, der viste en alkoholpromille på 2,20. Efterfølgende blev der udtaget blodprøve, men glasset med blodprøven forsvandt umiddelbart efter udtagelsen. T blev ved byretten dømt, men ankede dommen til frifindelse. (...) Ved landsrettens dom blev det antaget, at T selv havde fjernet glasset med blodprøven. Under disse omstændigheder kunne en alkometertest indgå som bevis ved vurderingen af, i hvilket omfang T var spirituspåvirket under kørselen. Det blev lagt til grund, at T ikke havde pustet forskriftsmæssigt ud under testen, men kun havde foretaget et let pust. Efter det oplyste om T's kørsel sammenholdt med oplysningerne om sikkerheden ved de resultater, en alkometertest viser, fandtes det ubetænkeligt at lægge til grund, at T havde kørt med en promille på over 1,50, mens der ikke var tilstrækkeligt sikkert grundlag for at anse det for bevist, at promillen havde været over 2,00."

3.1.4. Føreevnekriteriet

3.1.4.1. Forarbejderne til færdselsloven af 1976

Før færdselsloven af 1976 forelå der spirituskørsel, hvis føreren havde nydt spiritus i et sådant omfang, at den pågældende var ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde. Dette føreevnekriterium blev ikke helt forladt ved færdselsloven af 1976, idet det efter færdselslovens § 53, stk. 2, fortsat er strafbart at føre motordrevet køretøj efter indtagelse af spiritus i et sådant omfang, at den pågældende – uafhængigt af alkoholpromillens størrelse – ikke kan føre køretøjet på betryggende måde.

I Straffelovrådets betænkning nr. 588/1970 s. 61 f. udtales det som begrundelse for ikke at afskaffe føreevnekriteriet:

"Der forekommer (...) tilfælde, hvor blodprøve enten ikke har kunnet udtages eller ikke har kunnet anvendes, og bestemmelsen [§ 53, stk. 2] bør endvidere kunne benyttes, når blodalkoholkoncentrationen måtte være under en fastsat promillegrænse, men hvor der af særlige grunde alligevel bør blive tale om straf, samt i tilfælde hvor koncentrationen er over den fastsatte grænse, når det af hensyn til strafudmålingen kan være af betydning at fastslå, at uegnethed som motorfører har foreligget."

Straffelovrådet anførte således, at der fortsat kunne være behov for føreevnekriteriet i tre forskellige situationer:

1) Hvor promillen ikke er kendt, fordi en blodprøve enten ikke har kunnet udtages eller ikke kunnet anvendes, men hvor der foreligger sådanne oplysninger om den pågældendes spiritusindtagelse, adfærd osv., at dette i sig selv overbeviser retten om, at den pågældende ikke under kørslen har været i stand til at føre det motordrevne køretøj på betryggende måde.

2) Hvor promillen er kendt og under den fastsatte grænse, men hvor de øvrige oplysninger om den pågældendes spiritusindtagelse, adfærd osv., alligevel taler for, at der bør kunne straffes.

3) Hvor det lægges til grund, at promillen er over den fastsatte grænse, men hvor førerens manglende evne til at føre det motordrevne køretøj på grund af indtagelse af spiritus bør have betydning som en strafskærpende omstændighed.

3.1.4.2. Anvendelse af føreevnekriteriet, hvor promillens størrelse fremgår af en blodprøve

Ved lov nr. 258 af 27. maj 1981 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel) blev færdselslovens § 117, stk. 1, affattet således, at normalstraffen for spirituskørsel i førstegangstilfælde med en promille på 2,00 eller derunder skulle være bøde. Det blev samtidig fastsat i § 117, stk. 2, nr. 3, at straffen kunne stige til hæfte eller fængsel, såfremt føreren under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden havde voldt skade på ting eller person eller fremkaldt fare herfor. Dette indebar, at der ikke længere kunne idømmes frihedsstraf i førstegangstilfælde ved promiller på 2,00 eller derunder, medmindre betingelserne for betinget frakendelse for grove kørselsfejl – bortset fra selve spirituskørslen – var opfyldt, jf. færdselslovens § 126, stk. 2, jf. § 126, stk. 1, nr. 1.

I bemærkningerne til lovforslaget (Folketingstidende 1980-81, tillæg A, sp. 4573) anføres:

"Det er nærliggende at antage, at der i tilfælde, hvor der foreligger blodprøve, ved afgrænsningen mellem promillekørsel og den nævnte bestemmelse i § 53, stk. 2, i fremtidig tiltale- og domspraksis må anlægges samme vurdering som foreslået med hensyn til strafskærpelse ved de højere promiller, jfr. forslaget til § 117, stk. 2, nr. 3. Justitsministeriet har dog fundet det mest hensigtsmæssigt ikke at lade dette skærpelseskriterium komme direkte til udtryk gennem en omformulering af § 53, stk. 2, idet denne bestemmelse også tager sigte på tilfælde, hvor det ikke har været muligt at udtage blodprøve, og hvor det nugældende kriterium må anses for hensigtsmæssigt."

Højesteret accepterede den fortolkning af færdselslovens § 53, stk. 2, som fremgik af bemærkningerne til lovforslaget, jf.

UfR 1982.825 (H):

"T, i hvis blod der fandtes en alkoholkoncentration på 1,01 promille, var med en hastighed på ca. 70 km/t kørt ind i et venstregående vejsving, hvor han efter at have ramt kantstenen i højre side ramte kantstenen i venstre side. Udtalt, at kørselsfejl ved en alkoholkoncentration på 1,20 promille eller derunder efter forarbejderne til lov nr. 258 af 27. maj 1981 ikke bør medføre strafansvar for spirituskørsel, medmindre føreren under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden har voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor. Da T's kørsel ikke fandtes at være af denne karakter, straffedes for promillekørsel med bøde og betinget frakendelse af førerretten."

Nyere landsretspraksis har siden draget den konsekvens af den fortolkning af færdselslovens § 53, stk. 2, der blev lagt fast ved UfR 1982.825 (H), at det ikke længere anses for en betingelse for domfældelse efter færdselslovens § 53, stk. 2, at der godtgøres en sammenhæng mellem spiritusindtagelsen og kørselsfejlen, jf.

UfR 1996.3 (V):

"T havde kl. ca. 20.50 med en mindstepromille, som kl. 21.36 udgjorde 1,02, og en hastighed på mindst 150 km/t påbegyndt overhaling af en personbil og en bus og, da der kom to modkørende personbiler, foretog en blokadeopbremsning på 125 meter, mens de modkørende måtte vige ud i rabatten. I byretten var T frifundet for spirituskørsel og alene straffet for promillekørsel og overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, § 21, stk. 2, nr. 1, og § 42, stk. 1, nr. 2, med en bøde på 6.000 kr. Der var endvidere alene sket betinget frakendelse af førerretten efter § 126, stk. 1, nr. 1 og 2. Landsretten tiltrådte, at T havde tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden som anført i § 126, stk. 1, nr. 1. Herefter og under hensyn til den konstaterede promille fandtes tiltalte imidlertid også skyldig i spirituskørsel efter § 53, stk. 2, idet det ikke kan anses for en betingelse herfor, at der påvises en vis sammenhæng mellem spiritusindtagelsen og kørselsfejlen. Straffen fandtes passende, men førerretten frakendtes ubetinget i 1 år."

3.1.4.3. Anvendelse af føreevnekriteriet, hvor promillen er under 0,81

Bestemmelsen i § 53, stk. 2, er efter sin ordlyd ikke til hinder for domfældelse, selv om promillen ikke har oversteget 0,80. I bemærkningerne til forslag til lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.), hvor promillegrænsen blev foreslået nedsat fra 0,80 til 0,50, anføres:

"Efter bestemmelsen straffes for spirituskørsel, når der foreligger grove kørselsfejl ved promillekørsel i intervallet 0,81-1,20, og det er ikke udelukket at anvende § 53, stk. 2, selv om promillen har været lavere end den nuværende grænse på 0,81. Efter retspraksis stilles der imidlertid skærpede krav til årsagsforbindelsen mellem spiritusindtagelse og kørselsfejl, jo lavere promillen er, og domstolene dømmer kun i ganske særlige tilfælde efter § 53, stk. 2, ved lavere promiller end 0,81.

§ 53, stk. 2, forudsættes opretholdt med dets nuværende anvendelsesområde."

Bemærkningerne indeholder endvidere en oversigt over de sanktioner, som ifølge lovforslaget forudsættes idømt for promillekørsel i intervallet 0,51-0,80. Det fremgår heraf, at der skal ske betinget frakendelse ved promillekørsel med skærpende omstændigheder i det pågældende interval.

Med "skærpende omstændigheder" kan der kun være tænkt på kørselsfejl af en sådan grovhed, at der foreligger "tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden", svarende til kriteriet for, om en kørsel med en promille i intervallet 0,81 til 1,20 anses som spirituskørsel efter § 53, stk. 2, og ikke promillekørsel efter § 53, stk. 3. Dette fremgår af, at der ikke er hjemmel til betinget frakendelse for promillekørsel i intervallet 0,51-0,80, jf. færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 5, modsætningsvis. Hjemmelen til betinget frakendelse må derfor søges i § 126, stk. 1, nr. 1, om tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden.

Promillekørsel i intervallet 0,51-0,80 med skærpende omstændigheder dækker således et anvendelsesområde svarende til § 53, stk. 2.

Det er herefter tvivlsomt, om § 53, stk. 2, kan finde anvendelse i tilfælde, hvor promillen er kendt og ikke har oversteget 0,80 under eller efter kørslen, selvom der er begået så grove kørselsfejl, at der også foreligger tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden. Der henvises til Waage, Spritkørsel, 3. udgave (2000), s. 94 f., der antager, at det er udelukket, at anvende § 53, stk. 2, i det pågældende interval, men herimod Vagn Greve, Færdselsstrafferet, 3. udgave (2001), s. 89, der dog anfører, at meget taler for tilbageholdenhed med hensyn til brug af § 53, stk. 2, ved promiller under 1,00. Der kan endvidere henvises til følgende dom:

Tidsskrift for Kriminalret 2000.185 (V):

"T havde kørt med den dobbelte hastighed af det tilladte mod rødt lys og var kollideret med A, der var blevet kvæstet (straffelovens § 249). Promillen var mindst 0,54 en time efter kørselen. T blev tiltalt for overtrædelse af færdselslovens § 53, stk. 2.

Landsretten udtalte: "Efter oplysningerne om den målte promille i blodprøven udtaget ca. en time efter kørslen er der ikke grundlag for at fastslå, at der har været sammenhæng mellem spiritusindtagelsen og kørselsfejlen. Herefter er betingelserne for at anse kørslen for omfattet af (...) § 53, stk. 2, ikke opfyldt."

Spørgsmålet har betydning for sanktionsfastsættelsen, idet promillekørsel i intervallet 0,51-0,80 i førstegangstilfælde med skærpene omstændigheder udløser betinget frakendelse og en bøde på 5.000 kr., mens sanktionerne for overtrædelse af færdselslovens § 53, stk. 2, i førstegangstilfælde er ubetinget frakendelse og en bøde svarende til en måneds nettoløn.

3.1.4.4. Anvendelse af føreevnekriteriet, hvor promillen ikke er kendt

For så vidt angår tilfælde, hvor alkoholpromillen ikke er kendt, fordi der ikke foreligger nogen blodprøve, har Højesteret i UfR 1991.551 (H), fastslået, at § 53, stk. 2, fortsat skal anvendes som oprindelig forudsat:

"T var tiltalt for spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 2, og for at have tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden. Der forelå ikke blodprøve. Landsretten fandt det bevist, at tiltalte havde ført motorkøretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at hun ikke kunne føre køretøjet på betryggende måde, og hun fandtes herefter skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 53, stk. 2. Imidlertid fandtes tiltalte ikke at have tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden. Højesteret stadfæstede dommen med følgende bemærkninger:

Ved Højesterets dom af 29. juni 1982 (UfR 1982.825) blev det med henvisning til forarbejderne til lov nr. 258 af 27. maj 1981 om ændring af færdselsloven (FT 1980-81, tillæg A, sp. 4573) fastslået, at kørselsfejl begået af en motorfører, hos hvem der er konstateret alkoholkoncentration i blodet på 1,20 eller derunder, ikke medfører strafansvar for spirituskørsel i medfør af færdselslovens § 53, stk. 2, medmindre føreren under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden har voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor. Efter forarbejderne bør den hidtidige retstilstand derimod opretholdes i tilfælde, hvor det ikke har været muligt at udtage blodprøve. Ordlyden af bestemmelsen blev derfor ikke ændret. Afgørelsen af, om der foreligger en overtrædelse af § 53, stk. 2, må således i disse tilfælde fortsat ske på grundlag af en samlet vurdering af alle foreliggende oplysninger. Appellantens påstand om frifindelse for tiltalen for overtrædelse af færdselslovens § 53, stk. 2, tages herefter ikke til følge."

Retstilstanden er herefter den, at der kan dømmes for overtrædelse af færdselslovens § 53, stk. 2, i hvert fald i følgende to tilfælde:

- 1) Hvor der foreligger en kendt promille på over 0,80, men under 1,21 promille og samtidig tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden
- 2) Hvor promillen ikke kendes, men hvor en samlet vurdering af alle foreliggende oplysninger fører til, at det anses for godtgjort, at den pågældende på grund af indtagelse af alkohol ikke kan føre køretøjet på betryggende måde.

Om bestemmelsen kan anvendes i tilfælde, hvor promillen er kendt og har været under 0,81, må anses for tvivlsomt, jf. ovenfor afsnit 3.1.4.3.

3.1.5. Kriteriet "alkoholkoncentrationen i udåndingsluften"

Som det fremgår af færdselslovens § 53, stk. 4, fastsætter justitsministeren (tidligere trafikministeren efter forhandling med justitsministeren) bestemmelser om, hvilke alkoholkoncentrationer i udåndingsluften, der svarer til alkoholkoncentrationen i blodet. Denne bestemmelse, som i øvrigt er helt uden sammenhæng med andre bestemmelser i den gældende lovbekendtgørelse, refererer til følgende formuleringer af færdselslovens § 53, stk. 1 og 3, således som disse bestemmelser blev formuleret ved lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.):

§ 53. For spirituskørsel straffes den, som fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger 1,20 promille eller tilsvarende alkoholkoncentration i udåndingsluften.

Stk. 2. ...

Stk. 3. For promillekørsel straffes den, som uden at være skyldig i spirituskørsel fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger 0,50 promille eller tilsvarende alkoholkoncentration i udåndingsluften."

Disse regler, som også omfattede en nedsættelse af den nedre promillegrænse fra 0,80 til 0,50, skulle først træde i kraft efter trafikministerens bestemmelse. Imidlertid blev der – uden at trafikministeren forinden havde truffet en sådan bestemmelse – ved lov nr. 73 af 4. februar 1998 om ændring af færdselsloven (Promillekørsel mv.) foretaget en ændring, hvorved nedsættelsen af grænsen for promillekørsel gennemførtes uden samtidig indførelse af regler om anvendelse af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften som bevis for spiritus- eller promillekørsel. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at baggrunden for lovændringen var, at der endnu ville gå et stykke tid, før der ville foreligge et tilstrækkeligt grundlag for at fastsætte ækvivalensreglerne mellem alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften i lovform. Der er ikke sket nogen formel ophævelse af bestemmelserne i lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.) vedrørende alkoholkoncentrationen i udåndingsluften.

3.2. Fremmed ret

Svensk ret

I svensk ret fremgår gerningsindholdet for spirituskørsel af ”lag 1951:649 om straff for vissa trafikbrott” med senere ændringer (populært kaldet ”trafikbrottslagen”). Gerningsindholdet kan realiseres ved en bestemt alkoholkoncentration i blodet eller i udåndingsluften eller efter et føreevnekriterium. Spirituskørsel betegnes i Sverige ”rattfylleri”, og der skelnes mellem rattfylleri og groft rattfylleri.

Ifølge trafikbrottslagens § 4, stk. 1, straffes for rattfylleri den, som fører et motordrevet køretøj eller en sporvogn efter at have indtaget alkoholholdige drikke i sådant omfang, at alkoholkoncentrationen under eller efter kørslen er mindst 0,20 promille i blodet eller 0,10 milligram pr. liter i udåndingsluften.

Ifølge trafikbrottslagens § 4, stk. 2, straffes for rattfylleri endvidere den, som fører et motordrevet køretøj eller en sporvogn under påvirkning af alkoholholdige drikke i et sådant omfang, at det kan antages, at den pågældende ikke kan føre køretøjet på betryggende vis. Det samme gælder, hvis føreren i samme grad er påvirket af andre rusmidler.

Straffen for rattfylleri er bøde eller fængsel op til seks måneder, jf. trafikbrottslagens § 4, stk. 1.

Såfremt et tilfælde af rattfylleri anses for at være groft, kan føreren straffes for groft rattfylleri, jf. trafikbrottslagens § 4 a. Ifølge denne bestemmelse skal der i vurderingen af, om der er tale om groft rattfylleri, særligt lægges vægt på, om:

- 1) Føreren har haft en alkoholkoncentration på mindst 1,0 promille i blodet eller 0,50 milligram pr. liter udåndingsluft,
- 2) føreren i øvrigt har været betydeligt påvirket af alkohol eller noget andet stof, eller
- 3) kørslen har medført en betydelig fare for trafiksikkerheden.

Straffen for groft rattfylleri er fængsel i op til 2 år, jf. trafikbrottslagens § 4 a.

Norsk ret

I norsk ret fremgår gerningsindholdet for spirituskørsel af § 22 i ”vegtrafikkloven” (lov nr. 4 af 18. juni 1965 med senere ændringer). Ifølge bestemmelsen må ingen føre eller forsøge at føre et motordrevet køretøj, når den pågældende er påvirket af alkohol (ikke ædru) eller andet berusende eller bedøvende middel. Har man større alkoholkoncentration i blodet end 0,20 promille eller større alkoholkoncentration i udåndingsluften end 0,1 milligram pr. liter, regnes man ifølge bestemmelsen i alle tilfælde for påvirket af alkohol (ikke ædru). Der er således ikke nogen skelnen mellem spirituskørsel og grov spirituskørsel for så vidt angår gerningsbeskrivelsen.

Vegtrafikklovens § 31 om strafudmålingen deler spirituskørsel op i 4 forskellige positioner baseret på alkoholkoncentrationen i blodet og udåndingsluften. Bestemmelsen angiver ikke nogen bestemt terminologi for de 4 positioner i relation til strafudmålingen.

Finsk ret

I finsk ret fremgår gerningsindholdet for spirituskørsel af straffelovens kapitel 23, som blev indsat ved lov nr. 545 af 30. april 1995. Gerningsindholdet kan realiseres ved en bestemt alkoholkoncentration i blodet eller i udåndingsluften eller efter et føreevnekriterium.

Spirituskørsel benævnes rattfylleri, og der skelnes mellem rattfylleri og groft rattfylleri. Sondringen mellem de to delikter har betydning for straffen.

Ifølge § 3 i straffelovens kapitel 23 straffes for rattfylleri den, som fører et motordrevet køretøj eller en sporvogn efter at have indtaget alkohol i en sådan mængde, at alkoholkoncentrationen under eller efter kørslen er mindst 0,50 promille i blodet eller 0,25 milligram pr. liter udåndingsluft. For rattfylleri straffes endvidere den, hvis evne til at udføre kørslen er nedsat som følge af indtagelse af andet rusmiddel end alkohol eller andet rusmiddel og alkohol.

Straffen for rattfylleri er bøde eller fængsel op til 6 måneder, jf. § 3 i straffelovens kapitel 23.

Groft rattfylleri består ifølge § 4 i straffelovens kapitel 23 i, at:

- 1) Alkoholkoncentrationen er mindst 1,20 promille i blodet eller 0,60 milligram pr. liter udåndingsluft,
- 2) gerningsmandens evne til at føre køretøjet er væsentlig nedsat, eller
- 3) gerningsmanden har indtaget andet rusmiddel, således at den pågældendes evne til at føre køretøjet er nedsat.

Efter bestemmelsen er det i alle tilfælde en betingelse, at overtrædelsen har været egnet til at sætte andres sikkerhed på spil.

Straffen for groft rattfylleri er mindst 60 dagbøder eller fængsel op til 2 år, jf. § 4 i straffelovens kapitel 23.

Hollandsk ret

I hollandsk ret fremgår gerningsindholdet for spirituskørsel af § 8, stk. 2, i den hollandske færdselslov. Gerningsindholdet kan realiseres ved en bestemt alkoholkoncentration i blodet eller i udåndingsluften.

Efter den hollandske færdselslov § 8, stk. 2, straffes for spirituskørsel den, som fører et motordrevet køretøj efter at have indtaget alkohol i sådant omfang, at alkoholkoncentrationen er over 0,50 promille i blodet eller 220 mikrogram alkohol pr. liter i udåndingsluften.

Straffen for spirituskørsel er bøde eller fængsel op til 3 måneder, jf. § 8, stk. 2, i den hollandske færdselslov.

Tysk ret

Den vigtigste bestemmelse i tysk ret om spirituskørsel er i § 316 i den tyske straffelov (Strafgesetzbuch, forkortet StGB). Bestemmelsen her følgende ordlyd:

”Den, der i færdslen fører et køretøj, selv om den pågældende som følge af nydelse af alkoholiske drikke eller andre berusende midler ikke er i stand til at føre køretøjet sikkert, straffes med frihedsstraf i indtil 1 år eller med bøde.”

Ved en principiel dom af 28. juni 1990 har den tyske højesteret (Bundesgerichtshof) slået fast, at det skal anses for bevist, at en person ikke er i stand til at føre et køretøj sikkert, hvis blodalkoholkoncentrationen ligger på 1,10 eller derover. Ved en promille mellem 0,30 og 1,09 kan føreren også straffes efter StGB § 316, men i så fald må der foreligge alkoholbetingede kørselsfejl, såsom usik-

ker kørsel eller uheld. Om sådanne kørselsfejl kan henføres til alkoholindtagelse søges ofte godtgjort ved hjælp af sagkyndige.

En fører, der under kørslen har en alkoholpromille på mellem 0,49 og 1,09 promille, uden at der foreligger alkoholbetingede kørselsfejl, kan ikke straffes efter StGB § 316, men derimod efter § 24 a i den tyske færdselslov (Straßenverkehrsgesetz, forkortet StVG), der har følgende ordlyd:

”Den, der i færdselen fører et køretøj, selv om han har 0,25 mg/l eller mere alkohol i udåndingsluften eller 0,5 promille eller mere alkohol i blodet eller en alkoholmængde i kroppen, der fører til en sådan udåndings- eller blodalkoholkoncentration, handler lovstridigt.”

Straffen er bøde, og den pågældende kan i en periode blive pålagt kørselsforbud.

3.3. Udvalgets overvejelser

3.3.1. Terminologi

Udvalget finder, at det ikke er særligt træffende, når den gældende færdselslov sonder mellem promillekørsel og spirituskørsel. Man kunne forledes til den fejlagtige antagelse, at kun kørsler, der betegnes som promillekørsel, bedømmes på grundlag af promillens størrelse. Det er også misvisende at forbeholde udtrykket spirituskørsel for kørsler med en højere promille end 1,20, idet også de promiller, der optræder i intervallet 0,51-1,20, er spirituspromiller. Hertil kommer, at sondringen ikke er særlig relevant, fordi der inden for begge kategorier er væsentlige forskelle i sanktionsniveauet alt efter promillens størrelse i den enkelte sag. Endelig kan den omstændighed, at loven forbeholder udtrykket spirituskørsel for kørsel med promiller over 1,20 og anvender en anden betegnelse for kørsel med en promille i intervallet 0,51-1,20, give indtryk af, at en kørsel inden for sidstnævnte interval anses som en relativ harmløs forseelse, hvilket ikke forekommer hensigtsmæssigt.

Efter udvalgets opfattelse er det vigtigt, at lovens betegnelse for strafbar kørsel efter indtagelse af alkohol i sig selv er oplysende og ikke kan lede til misforståelser. Udvalget foreslår derfor, at færdselslovens gældende terminologi ændres, således at enhver overtrædelse af lovens forbud mod at føre motordrevet køretøj efter indtagelse af alkohol betegnes spirituskørsel. Herved kommer lovens terminologi også til at svare til almindelig sprogbrug.

Udvalget vil også i denne betænkning anvende udtrykket ”spirituskørsel” som fællesbetegnelse for ”spiritus- og promillekørsel”, medmindre andet fremgår af sammenhængen eller er særligt anført.

Der henvises til lovudkastets forslag til § 53 om en ændret affattelse af bestemmelsen, jf. kapitel 12 nedenfor.

3.3.2. Opretholdelse af føreevnekriteriet?

Som det fremgår af afsnit 3.1.4. ovenfor, fortolkes færdselslovens § 53, stk. 2 – i overensstemmelse med forarbejderne til lov nr. 258 af 27. maj 1981 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel) – forskelligt, alt efter om der foreligger en blodprøve, der viser promillens størrelse under eller efter kørslen, eller ej.

Som det fremgår af afsnit 3.1.4.2. ovenfor skal der efter nyere landsretspraksis ikke længere godtgøres nogen sammenhæng mellem spiritusindtagelsen og kørselsfejlen, for at § 53, stk. 2, kan anvendes i tilfælde, hvor en blodprøve viser, at promillen under eller efter kørslen har ligget i intervallet 0,81-1,20, og hvor kørselsfejlen har udgjort en tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, jf. færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1. I sådanne tilfælde er føreevnekriteriet således i realiteten opgivet.

Som nævnt i afsnit 3.1.2., er der ved lov nr. 187 af 30. marts 1999 om ændring af færdselsloven (Skærpet kontrol med tunge køretøjer, køre- og hviletidsbestemmelser, betalingsbestemmelser mv.) indført hjemmel til ubetinget frakendelse for promillekørsel, når der tillige foreligger kørselsfejl, der indebærer tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden. Man behøver således ikke længere at anvende færdselslovens § 53, stk. 2, for at frakende førerretten ubetinget i en sådan situation.

Herefter er § 53, stk. 2, blevet overflødig i de tilfælde, hvor det efter udfaldet af en blodprøve lægges til grund, at promillen er mellem 0,81-1,20, og hvor der samtidig har foreligget kørselsfejl, der indebærer tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden.

Som anført ovenfor i afsnit 3.1.4.4. ovenfor er det ved Højesterets dom i UfR 1991.551 fastslået, at § 53, stk. 2, i tilfælde, hvor der ikke foreligger en blodprøve, fortsat skal anvendes som oprindeligt forudsat, dvs., hvor en samlet vurdering af alle foreliggende oplysninger fører til, at det anses for godtgjort, at den pågældende på grund af indtagelse af alkohol ikke kan føre køretøjet på betryggende måde.

Højesterets dom indebærer, at det afgørende for, om der kan dømmes efter § 53, stk. 2, i tilfælde, hvor der ikke under samme kørsel tillige har foreligget tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, er, om promillens størrelse er oplyst eller ej.

Den omstændighed, at et bestemt faktum (promillens størrelse) ikke kan fastlægges, bevirker således en væsentlig strengere sanktion, end der ville være tale om, hvis det lå fast, at promillen havde været på 1,20 eller derunder. Udvalget finder denne retstilstand betænkelig og i strid med det gene-

relle strafferetlige princip om, at enhver begrundet tvivl skal komme den pågældende til gode.

Udvalget har derfor overvejet at foreslå, at føreevnekriteriet helt opgives. Dette beror også på, at det som anført ovenfor i afsnit 3.1.3. er antaget, at det – i modsætning til hvad der synes forudsat under forarbejderne til færdselsloven af 1976 og den ovennævnte ændring af færdselsloven i 1981 (lov nr. 258 af 27. maj 1981) – ikke er nødvendigt for at kunne domfælde for overtrædelse af færdselslovens § 53, stk. 1 eller 3, at der foreligger en blodprøve.

For så vidt angår de tilfælde hvor promillen ikke kendes, vil udvalget imidlertid ikke afvise, at en opgivelse af føreevnekriteriet vil kunne vanskeliggøre domfældelse i nogle sager, hvor der har foreligget kørsel i spirituspåvirket tilstand. Udvalgets overvejelser har derfor ikke ført til, at føreevnekriteriet foreslås afskaffet i disse tilfælde, hvilket da heller ikke er nødvendigt for at afhjælpe den ovenfor omtalte uheldige retstilstand. Når denne er opstået, skyldes det, at anvendelsen af føreevnekriteriet – således som § 53, stk. 2, er affattet – fører til domfældelse for spirituskørsel og dermed en frakendelsessanktion (ubetinget frakendelse), der er væsentlig strengere end frakendelsessanktionen for promillekørsel (betinget frakendelse). Havde anvendelse af føreevnekriteriet alene ført til sanktioner svarende til sanktionerne for promillekørsel, ville den uheldige retstilstand ikke være opstået.

Udvalget foreslår derfor føreevnekriteriet opretholdt, men således at kørsel i spirituspåvirket tilstand, hvor en promille ikke er kendt, ikke som i dag sidestilles med kørsel med en promille over 1,20, men med kørsel med en promille i intervallet 0,51-1,20. Der henvises i øvrigt til kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.3. og 4.4. om udvalgets overvejelser og forslag til sanktionsfastsættelsen i dette interval.

3.3.3. Alkoholkoncentrationen i udåndingsluften

Som omtalt under afsnit 3.1.5. er der ikke sket nogen formel ophævelse af bestemmelserne i lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.) vedrørende alkoholkoncentrationen i udåndingsluften.

Det kan imidlertid ikke længere antages, at justitsministeren (tidligere trafikministeren) kan udnytte den bemyndigelse, der blev givet ved lov nr. 468 af 10. juni 1997, til at sætte de i denne lov indeholdte regler om måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften i kraft, efter at lov nr. 73 af 4. februar 1998 om ændring af færdselsloven (Promillekørsel mv.) er trådt i kraft. En gennemførelse af lovregler om måling af alkoholkoncentration i udåndingsluften som grundlag for afgørelsen af, om der foreligger spiritus- eller promillekørsel, kræver således en ny ændring af færdselsloven. Dette er da også udtrykkeligt nævnt i bemærkningerne til lovforslaget (lov nr. 73 af 4. februar 1998). Udvalget finder derfor, at bemyndigelsesbestemmelserne i § 53, stk. 4, og § 55, stk. 3, burde have været ophævet i forbindelse med ikrafttrædelsen af lov nr. 73 af 4. februar 1998. Udvalget foreslår på den

baggrund, at bestemmelserne ophæves. Det bemærkes herved, at det fremgår af udvalgets kommissorium, at udvalget efter færdiggørelsen af nærværende delbetænkning skal overveje indførelse af lovbestemmelser, der muliggør anvendelse af måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften som bevis i sager om spiritus- og promillekørsel.

3.4. Udvalgets forslag

3.4.1. Terminologi

Udvalget foreslår, at færdselslovens gældende terminologi ændres, således at enhver overtrædelse af lovens forbud mod at føre motordrevet køretøj efter indtagelse af alkohol betegnes spirituskørsel. Der henvises til lovudkastets forslag til § 53, jf. kapitel 12 nedenfor.

3.4.2. Føreevnekriteriet

Udvalget foreslår føreevnekriteriet opretholdt, men foreslår samtidig at kørsel i spirituspåvirket tilstand, hvor en promille ikke er kendt, ikke som i dag sidestilles med kørsel med en promille over 1,20, men med kørsel med en promille i intervallet 0,51-1,20. Der henvises til lovudkastets forslag til § 53, jf. nedenfor kapitel 12.

3.4.3. Alkoholkoncentrationen i udåndingsluften

Færdselslovens § 53, stk. 4, og § 55, stk. 3, foreslås ophævet. Der henvises til lovudkastets forslag til en ændret affattelse af færdselslovens § 53 og en ophævelse af § 55, stk. 3, jf. nedenfor kapitel 12.

KAPITEL 4

Straffen for spiritus- og promillekørsel

4.1. Gældende ret

4.1.1. Færdselslovens strafferammer

Færdselslovens strafferammer for spiritus- og promillekørsel fremgår af § 117, stk. 1-4, som har følgende ordlyd, jf. lovbekendtgørelse nr. 712 af 2. august 2001, som ændret ved lov nr. 217 af 22. april 2002, lov nr. 380 af 6. juni 2002, lov nr. 1049 af 17. december 2002 og lov nr. 432 af 10. juni 2003:

§ 117. Spirituskørsel med motorkøretøj, registreringspligtig knallert, traktor eller motorredskab straffes med bøde. Har alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen oversteget 2,00 promille, er straffen fængsel indtil 1 år.

Stk. 2. Straffen efter stk. 1, 1. pkt., kan stige til fængsel indtil 1 år, hvis føreren

- 1) tidligere er dømt for spiritus- eller promillekørsel,
- 2) findes skyldig i flere tilfælde af spiritus- eller promille kørsel eller
- 3) findes skyldig i forhold, der er omfattet af § 125 a eller § 126, stk. 1, nr. 1-4.

Stk. 3. Promillekørsel straffes med bøde. Det samme gælder spirituskørsel med ikke registreringspligtig knallert. Er den skyldige tidligere dømt for spiritus- eller promillekørsel, kan straffen dog stige til fængsel indtil 1 år.

Stk. 4. Spiritus- og promillekørsel, der foregår ved uberettiget brug af et motorkøretøj, en registreringspligtig knallert, en traktor eller et motorredskab, jf. straffelovens § 293, stk. 1, og § 293 a straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 5.-6. ..."

4.1.2. Straffastsættelsen i sager om spiritus- og promillekørsel

4.1.2.1. Retningslinjer for straffastsættelsen

Straffene i sager om spiritus- og promillekørsel fastsættes som udgangspunkt efter faste retningslinjer.

Strafudmålingen er som regel afhængig af følgende faktorer: Alkoholpromillens størrelse, om der under eller efter kørslen er begået fejl, der i sig selv ville have medført betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten, og om føreren tidligere er straffet for spiritus- eller promillekørsel. Hvis afgørelsen lyder på bødestraf, er bødens størrelse afhængig af den pågældendes indtægtsforhold. Hvis der kan blive tale om betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling er spørgsmålet herom endvidere afhængigt af udfaldet af en personundersøgelse.

Retningslinjerne for straffastsættelsen for promillekørsel i intervallet 0,51-0,80 promille fremgår af bemærkningerne til forslaget til lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.), jf. nedenfor afsnit 4.1.3.

For spiritus- og promillekørsel, hvor alkoholpromillen har oversteget 0,80, fremgår retningslinjerne af cirkulæreskrivelse af 22. juni 1981 fra præsidenterne for Østre og Vestre Landsret om sanktionsfastsættelse efter den 1. juli 1981 i sager om spiritus- og promillekørsel. Denne cirkulæreskrivelse blev udstedt på grund af de ændringer i færdselslovens bestemmelser om spiritus- og promillekørsel, der skete ved lov nr. 258 af 27. maj 1981 (Spiritus- og promillekørsel). Uddrag af cirkulæreskrivelsen er optrykt som bilag 1 til denne betænkning, jf. i øvrigt nedenfor afsnit 4.1.3.

Retningslinjerne for anvendelse af betingede domme for spiritus- eller promillekørsel med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling fremgår af bemærkningerne til forslaget til lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven (Udvidet brug af samfundstjeneste og betingede domme med vilkår om alkoholistbehandling for spirituskørsel).

Der blev ikke ved de lovændringer af færdselsloven, der skete i 1997 og 1998, foretaget ændringer i reglerne om straffastsættelsen med hensyn til promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 eller spirituskørsel. Cirkulæreskrivelsen af 22. juni 1981 gengiver derfor fortsat i det store og hele de faste retningslinjer for straffastsættelsen vedrørende sådanne sager bortset fra de ændringer, der følger af nyordningen med betingede domme med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling pr. 1. juli 2000.

4.1.2.2. Særligt om betingede domme med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling

Ved lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven (Udvidet brug af samfundstjeneste og betingede domme med vilkår om alkoholistbehandling for spirituskørsel), der trådte i kraft den 1. juli 2000, blev der indført en ny ordning med betingede domme med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling i sager om spiritus- og promillekørsel. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at ordningen forudsættes anvendt, hvor den dømte efter hidtidig praksis ville være blevet idømt en ubetinget frihedsstraf på ikke over 60 dages fængsel. Ordningen gælder dog som udgangspunkt ikke, hvis der i forbindelse med kørslen er forvoldt alvorlig personskade (samtidig overtrædelse af straffelovens § 241 eller § 249), eller hvis kørslen har fundet sted i et brugsstjålet køretøj.

Efter bemærkningerne til lovforslaget er der ikke noget til hinder for at anvende betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling i tilfælde, hvor den pågældende tidligere har modtaget en sådan betinget dom. Der bør dog udvises varsomhed, hvis der foreligger mere end to tidligere betingede domme med sådanne vilkår. Endvidere bør betinget dom ikke anvendes, hvis

den pågældende endnu ikke har udstået prøvetiden for en tidligere betinget dom for spiritus- eller promillekørsel.

Som vilkår for den betingede dom bestemmes det, at den dømte enten skal undergive sig en struktureret, kontrolleret alkoholistbehandling af mindst et års varighed, jf. straffelovens § 57, stk. 1, nr. 5, eller hvis den dømte ikke har et dokumenteret behandlingskrævende alkoholmisbrug, udføre samfundstjeneste, jf. straffelovens kapitel 8. Det forudsættes i bemærkningerne til lovforslaget, at antallet af samfundstjenestetimer fastsættes til 30 timer ved 10-14 dages fængsel, 40 timer ved 20-30 dages fængsel og 60 timer ved 40-50 dages fængsel. Disse bemærkninger er siden blevet fulgt konsekvent i retspraksis.

Spirituskørsel, som efter den hidtil gældende retspraksis ville føre til en frihedsstraf på mere end 60 dages fængsel, vil efter bemærkningerne til lovforslaget kunne afgøres med samfundstjeneste eller alkoholistbehandling efter en konkret, individuel vurdering.

En betinget dom for spirituskørsel kombineres med en tillægsgbøde efter straffelovens § 58, stk. 2. Tillægsgbøden fastsættes til en måneds nettoløn (jf. afsnit 4.1.3. nedenfor) ved vilkår om samfundstjeneste, mens bøden ved vilkår om alkoholistbehandling i overensstemmelse med bemærkningerne til forslaget til lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven fastsættes til halvdelen heraf for at øge den enkeltes motivation til at indgå i et behandlingsforløb.

Prøvetiden for en betinget dom for spiritus- eller promillekørsel med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling fastsættes i overensstemmelse med bemærkningerne til lovforslaget til 2 år.

4.1.2.3. Skærpende omstændigheder

Straffen for spiritus- og promillekørsel forhøjes, hvis der foreligger skærpende omstændigheder. Dette begreb blev præciseret i forarbejderne til lov nr. 258 af 27. maj 1981 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel), hvorved grænsen mellem bødestraf og frihedsstraf blev forhøjet til 2,00 promille, idet det i § 117, stk. 2, nr. 3, blev fastsat, at straffen for spirituskørsel efter § 117, stk. 1, 1. pkt., kan stige til fængsel indtil 1 år, hvis føreren under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden har voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor. Ifølge bemærkningerne til lovforslaget skulle kriteriet "kørsel under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden" efter § 126, stk. 1, nr. 1, fremover i det hele taget være afgørende for, om kørselsfejl i forbindelse med spirituskørsel kunne tillægges skærpende virkning. Dette blev senere tiltrådt af Højesteret i UfR 1982.823 (H), hvor der ikke blev statueret "skærpende omstændigheder" med den begrundelse, at der ikke fandtes at have foreligget tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden.

Bestemmelsen i § 117, stk. 2, nr. 3, blev ved lov nr. 187 af 30. marts 1999 om ændring af færdselsloven mv. (Skærpet kontrol med tunge køretøjer, køre- og hviletidsbestemmelser, betalingsbestemmelser mv.) formuleret således, at straffen for spirituskørsel kunne skærpes, hvis den pågældende ”findes skyldig i forhold, der er omfattet af § 125 a eller § 126, stk. 1, nr. 1-4. Dette indebærer, at begrebet ”skærpende omstændigheder” i de ovenfor omtalte retningslinjer omfatter alle forhold, der isoleret betragtet ville medføre betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten, jf. nedenfor i kapitel 6 om frakendelse af førerretten, afsnit 6.1.1.1.

4.1.2.4. Formildende omstændigheder

Det fremgår ikke af de ovenfor under afsnit 4.1.2.1. nævnte retningslinjer for straffastsættelsen i sager om spiritus- eller promillekørsel, hvornår der foreligger sådanne omstændigheder, at der kan blive tale om at fravige retningslinjerne i formildende retning. Før indførelsen af ordningen med betingede domme med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling (lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven) var det den altovervejende hovedregel, at den frihedsstraf, der idømtes for spiritus- og promillekørsel, var ubetinget. Forelå der særligt formildende omstændigheder, kunne dette udgangspunkt dog fraviges, f.eks. hvor føreren alene havde haft til hensigt at foretage en kortvarig og ufarlig kørsel, jf. f.eks. UfR 1979.653 (V), eller hvis der forelå ganske særlige personlige forhold hos den pågældende, f.eks. psykisk sygdom eller svær tilskadekomst. Det er forudsat, at denne praksis vil kunne videreføres uafhængigt af ordningen med betingede domme med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, jf. herved bemærkningerne til forslaget til lov nr. 230 af 4. april 2000, hvor det anføres, at det ikke var hensigten med nyordningen, at de hidtidigt anvendte betingede domme skulle afløses af betingede domme med andre vilkår end de hidtil fastsatte.

I praksis ses endvidere eksempler på, at de gældende retningslinjer i særlige tilfælde fraviges i formildende retning ved, at der udmåles en kortere frihedsstraf eller en lavere bøde end sædvanligt, jf. f.eks. UfR 1992.899 (V).

4.1.2.5. Gentagelsesvirkningen af tidligere afgørelser

En dom for spiritus- eller promillekørsel har gentagelsesvirkning for strafudmålingen i senere tilfælde af spiritus- eller promillekørsel, når den senere kørsel finder sted indenfor 5 år fra endelig dom, jf. UfR 1988.219 (Ø). Efter fast praksis har en tidligere dom for førstegangstilfælde af promillekørsel dog kun gentagelsesvirkning i 3 år fra endelig dom, jf. f.eks. UfR 1995.332 (Ø) og UfR 2003.2441 (V).

Med lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Ændring af straffesammere og bestemmelser om straffastsættelse mv.), der trådte i kraft den 2. april 2004, blev den tidligere regel om gentagelsesvirkning i straffelovens § 81 erstattet af en ny § 84. Efter loven vil gentagelsesvirkningen først ophøre, når der, før den strafbare handling er begået, er forløbet 10 år, efter at den tidligere straf er udstået, endeligt eftergivet eller bortfaldet. Endvidere vil det efter lovændringen ikke længere være en betingelse for at kunne anvende bestemmelser om forhøjet straf mv. i gentagelsestilfælde, at den tidligere og den aktuelle kriminalitet er begået efter det fyldte 18 år. Det er ikke muligt på nuværende tidspunkt (maj 2004) at vurdere, hvilke konsekvenser den nye bestemmelse vil have for gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning på området for spirituskørsel i praksis.

Bemærkningerne til forslaget til lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.) omtaler ikke gentagelsesvirkningen af en dom for kørsel med en promille på mellem 0,51 og 0,80 for en senere kørsel i et højere interval. Derfor antages det i praksis, at tidligere promillekørsel i intervallet 0,51-0,80 ikke medfører forhøjelse af straffen for en senere kørsel i et højere interval, medmindre højere straf ville være forskyldt, hvis også den senere kørsel var sket i intervallet 0,51-0,80. Endvidere vil gentagelsesvirkningen af en tidligere dom for spiritus- eller promillekørsel for en promillekørsel i intervallet 0,51-0,80 være den samme uanset promillens størrelse i fortilfældene. Der henvises i øvrigt til kapitel 9 om gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning nedenfor.

4.1.3. Oversigt over straffen for spiritus- og promillekørsel

Nedenstående oversigt over straffen for spiritus- og promillekørsel er udarbejdet på grundlag af de retningslinjer, der er nævnt i afsnit 4.1.2.1., og den hertil knyttede retspraksis. Det bemærkes, at retningslinjerne kun omhandler tilfælde, hvor der foreligger en enkelt spiritus- eller promillekørsel til pådømmelse. Spørgsmålet om straffastsættelsen ved flere spiritus- eller promillekørsler til samlet pådømmelse behandles nedenfor i kapitel 8 om kumulation.

Det bemærkes særligt, at frihedsstraffe for spiritus- og promillekørsel på op til 60 dages fængsel efter lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven (Udvidet brug af samfundstjeneste og betingede domme med vilkår om alkoholistbehandling for spirituskørsel), som udgangspunkt afgøres med en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling og tillægsbøde, jf. herved ovenfor i afsnit 4.1.2.2.

Efter fast praksis fastsættes bøden for spiritus- og promillekørsel med en promille på over 0,80 som en indtægtsbestemt bøde til 1.000 kr. pr. 25.000 kr. årlig bruttoindtægt, således at bøden så vidt muligt kommer til at svare til en månedsløn efter skat (en måneds nettoløn). Bødestørrelsen fastsættes således i overensstemmelse med straffelovens § 51, stk. 3, under hensyntagen til den pågældendes

betalingsevne. Den højeste bøde, der hidtil er omtalt i trykt retspraksis er på 100.000 kr. (UfR 2000.1285 (Ø)). I dommen udtales, at et eventuelt maksimum for bødefastsættelsen ikke skønnes at ligge under 100.000 kr. Ved UfR 1976.819 (H) og UfR 1995.222 (Ø) er der udmålt bøder på 40.000 kr.

Anklagemyndigheden anser imidlertid overgrænsen for indtægtsbestemte bøder for spiritus- og promillekørsel for at ligge betydeligt højere i dag på grund af løn- og prisudviklingen siden 1976, og det er forekommet, at der udenretligt er vedtaget en bøde på 330.000 kr. for en kørsel med en promille på 1,90. Da straffen for promillekørsel i intervallet 0,51-0,80 i førstegangstilfælde er 4.000 kr., men efter bemærkningerne til forslaget til lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.) kan nedsættes til det halve for mindrebe- midlede, må det antages, at også minimumsbøden for promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 og spiri- tuskørsel i dag er 2.000 kr.

Straffen i første- og andengangstilfælde kan herefter skematisk opstilles således:

Førstegangstilfælde

Promille	Straf	Skærpende omstændigheder
0,51-0,80	Bøde 4.000 kr.	Bøde 5.000 kr.
0,81-1,20	Bøde (1 måneds nettoløn)	Bøde (1 måneds nettoløn)
1,21-1,50	Bøde (1 måneds nettoløn)	Bøde (1 måneds nettoløn)
1,51-2,00	Bøde (1 måneds nettoløn)	14 dages fængsel
2,01-2,50	14 dages fængsel*	20 dages fængsel*
2,51-	20 dages fængsel*	30 dages fængsel*

Andengangstilfælde

Promille	Straf	Skærpende omstændigheder
0,51-0,80	Bøde 5.000 kr.	Bøde 8.000 kr.
0,81-1,50	10 dages fængsel*	14 dages fængsel*
1,51-2,00	14 dages fængsel*	20 dages fængsel*
2,01-2,50	20 dages fængsel*	30 dages fængsel*
2,51-	30 dages fængsel*	40 dages fængsel*

* Som udgangspunkt betinget med vilkår om samfundstjeneste og en tillægsbøde på én måneds nettoløn eller betinget med vilkår om alkoholistbehandling og en tillægsbøde på en halv måneds nettoløn.

Er kørslen sket i frakendelsestiden for en dom for spiritus- eller promillekørsel, og har promillen ved den anden kørsel oversteget 0,81, forhøjes straffen med fængsel i 10 dage.

Er den anden kørsel sket med en promille i intervallet 0,51-0,80, og sker den i frakendelsestiden efter en dom for spiritus- eller promillekørsel, fremgår det af færdselslovens § 118 a, stk. 3, som blev indsat ved lov nr. 475 af 31. maj 2000 om ændring af færdselsloven (Bødefastsættelse), at der sker fuldstændig sammenlægning af den bøde, der er forskyldt for kørslen i frakendelsestiden og den bøde på 5.000 kr., der skyldes promillekørslen (absolut kumulation).

Er der tale om gentagen kørsel i frakendelsestiden, indebærer den omstændighed, at kørslen er en andengangs promillekørsel i intervallet 0,51-0,80, at der udmåles en tillægsbøde på 5.000 kr. til den frihedsstraf, som kørslen i frakendelsestiden – isoleret betragtet – indebærer, jf. færdselslovens § 118 a, stk. 4.

Efter straffelovens § 21, stk. 3, straffes kun for forsøg, hvis lovovertrædelsen kan straffes med højere straf end bøde, medmindre andet er bestemt. Dette indebærer, at forsøg på kørsel i frakendelsestiden ikke er strafbart, hvis den pågældende ikke tidligere er dømt for kørsel i frakendelsestiden, idet der kun er hjemmel til bødestraf ved førstegangsovertrædelse af færdselslovens § 117, stk. 6. Hvis en person herefter gør sig skyldig i spiritus- eller promillekørsel ved at forsøge at føre motor-drevet køretøj i frakendelsestiden, er forsøget på kørsel i frakendelsestiden ikke strafbart, medmindre den pågældende tidligere har gjort sig skyldig i kørsel i frakendelsestiden. Dette må formentlig føre til, at cirkulæreskrivelsens retningslinjer om, at der i andengangstilfælde, hvor promillen har været i intervallet 0,81-1,20, tillægges 10 dages fængsel til straffen, hvis kørslen er sket i frakendelsestiden, ikke længere gælder ved spiritus- eller promillekørsel, der tillige indebærer (førstegangs-) forsøg på kørsel i frakendelsestiden.

Tredjegangstilfælde

Straffen i tredjegangstilfælde kan skematisk opstilles således:

Promille	Straf	Skærpende omstændigheder
0,51-0,80	10 dages fængsel*	14 dages fængsel*
0,81-	30 dages fængsel*	

* Som udgangspunkt betinget med vilkår om samfundstjeneste og en tillægsbøde på én måneds nettoløn eller betinget med vilkår om alkoholistbehandling og en tillægsbøde på en halv måneds nettoløn.

Har tredjegangskørslen været promillekørsel i intervallet 0,51-0,80, og har den fundet sted i frakendelsestiden efter en dom for spirituskørsel eller andengangs promillekørsel, må det antages, at straffen er fængsel i 20 dage (24 dage ved skærpende omstændigheder). Har tredjegangskørslen været med en promille i intervallet 0,81-2,50, vil frihedsstraffen på 30 dages fængsel derimod tillige omfatte straffen for en eventuel kørsel i frakendelsestiden. Efter gennemførelsen af lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven (Udvidet brug af samfundstjeneste og betingede domme med vilkår om alkoholistbehandling for spirituskørsel) er straffen som udgangspunkt betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt tillægsbøde, jf. nærmere ovenfor afsnit 4.1.2.2.

Sker tredjegangskørslen med en promille over 2,50 og i frakendelsestiden, er straffen fængsel i 40 dage (som udgangspunkt betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt tillægsbøde), jf. UfR 1991.238 (V).

Fjerdegangstilfælde og derover

Efter bemærkningerne til forslaget til lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.) er straffen 14 dages fængsel for fjerdegangskørsel i intervallet 0,51-0,80 promille. Foreligger der skærpende omstændigheder, er straffen 20 dages fængsel. Er kørslen sket i frakendelsestiden, må det antages, at der sker forhøjelse af straffen med 10 dage til fængsel i 24 dage (30 dage ved skærpende omstændigheder).

Cirkulæreskrivelsen af 22. juni 1981 omhandler ikke straffastsættelsen for fjerdegangstilfælde eller derover. Følgende strafpositioner, hvor en eventuel kørsel i frakendelsestiden tillige er omfattet, kan dog ifølge bemærkningerne til forslaget til lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven (Udvidet brug af samfundstjeneste og betingede domme med vilkår om alkoholistbehandling for spirituskørsel) forsigtigt udledes af retspraksis for kørsel med en promille over 0,80:

Spiritus- og promillekørsel	Straf
4. gang	40 dages fængsel*
5. gang	60 dages fængsel*
6. gang	3 måneders fængsel**
7. gang	4 måneders fængsel**
8. gang eller mere	6 måneders fængsel**

* I fjerde- og femtegangstilfælde vil der som udgangspunkt blive idømt en betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, jf. ovenfor afsnit 4.1.2.2.

** I sjettegangstilfælde og derover vil der som udgangspunkt blive idømt en ubetinget frihedsstraf. Det er dog ikke ifølge bemærkningerne til forslaget til lov nr. 230 af 4. april 2000 udelukket, at straffen efter en konkret, individuel vurdering gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, jf. ovenfor afsnit 4.1.2.2.

De særlige strafpositioner for spiritus- eller promillekørsel i et brugsstjålet køretøj og spiritus- og promillekørsel i sammenstød med uagtsomt manddrab eller uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 241 eller § 249 beskrives nedenfor i kapitel 8 om kumulation.

4.1.4. Spirituskørsel med ikke registreringspligtig knallert

Bøden for spirituskørsel med ikke registreringspligtig knallert er ikke indtægtsbestemt, men fastsættes i henhold til Rigsadvokatens meddelelse nr. 4/2000, afsnit 3.9, 3. udgave, september 2003, i førstegangstilfælde med en bøde på 1.000 kr.

Ifølge Rigsadvokatens meddelelse er bøden i andegangstilfælde ligeledes 1.000 kr. eller efter omstændighederne frihedsstraf, mens der i tredjeegangstilfælde idømmes frihedsstraf.

4.2. Fremmed ret

Svensk ret

Ved straffastsættelsen i sager om spirituskørsel i Sverige sondres der mellem rattfylleri og groft rattfylleri. Straffen for rattfylleri (0,20-0,99 promille) er bøde eller fængsel indtil seks måneder, jf. trafikbrottslagens § 4, stk. 1, mens straffen for groft rattfylleri (over 1,00 promille) er fængsel indtil 2 år, jf. trafikbrottslagens § 4 a. Der henvises i øvrigt til kapitel 3 om gerningsindhold og terminologi for spiritus- og promillekørsel, afsnit 3.2., ovenfor.

Normalstraffen for rattfylleri er dagbøder, der – afhængigt af indkomsten – som udgangspunkt er på mindst 30 og højst 150 svenske kr. Der kan opstilles følgende ”tommelfingerregler”:

Promille (blod)	Antal dagbøder
0,20-0,49	40
0,50-0,59	50
0,60-0,69	60
0,70-0,79	80
0,80-0,89	90

0,90-0,99	100
-----------	-----

Straffen for groft rattfylleri er fra 14 dage til 2 års fængsel. I praksis er straffen dog mindst 1 måneds fængsel og sjældent over 2 måneder, mens fængselsstraf i 14 dage kun undtagelsesvist anvendes. Retten kan i stedet for fængsel idømme en betinget dom med forskellige vilkår om eksempelvis tilsyn eller alkoholistbehandling.

Med hensyn til spirituskørsel i gentagelsestilfælde vil en tidligere dom for rattfylleri indebære en vis skærpelse af straffen, men ikke i samme omfang som i Danmark.

Norsk ret

Straffen for spirituskørsel i Norge reguleres i vegtrafikklovens § 31. Bestemmelsen er opdelt i 4 forskellige strafpositioner baseret på alkoholkoncentrationen i blodet eller udåndingsluften. Efter § 31, 2. led, straffes spirituskørsel med:

- a) Bøde ved en alkoholkoncentration i blodet over 0,20 til og med 0,50 promille eller en alkoholkoncentration i udåndingsluften over 0,10 til og med 0,25 milligram pr. liter luft.
- b) Bøde og betinget fængsel ved en alkoholkoncentration i blodet over 0,50 til og med 1,00 promille eller en alkoholkoncentration i udåndingsluften over 0,25 til og med 0,50 milligram pr. liter luft.
- c) Bøde og betinget eller ubetinget fængsel ved en alkoholkoncentration i blodet over 1,00 til og med 1,50 promille eller en alkoholkoncentration i udåndingsluften over 0,50 til og med 0,75 milligram pr. liter luft.
- d) Bøde og ubetinget fængsel ved en alkoholkoncentration i blodet over 1,50 promille eller en alkoholkoncentration i udåndingsluften over 0,75 milligram pr. liter luft. I stedet for bøde og ubetinget fængsel kan der idømmes bøde og betinget fængsel med forskellige vilkår.

I førstegangstilfælde kan følgende ”tommelfingerregler” opstilles:

Promille (blod)	Straf
0,2-0,4	Bøde på 5.000 kr.
0,4-0,5	Bøde på 10.000 kr.
0,5-1,0	18 dages betinget fængsel og en tillæggsbøde på 1½ måneds bruttoløn
1,0-1,3	21 dages betinget fængsel og en tillæggsbøde på 1½ måneds bruttoløn

1,3-2,0	21 dages ubetinget fængsel og en tillægsbøde på 1½ måneds bruttoløn
2,0-	24 dages ubetinget fængsel og en tillægsbøde på 1½ måneds bruttoløn

Kilde: Oslo Politidistrikt, den 22. januar 2004.

Ved udmåling af straffen tages særlig hensyn til graden af påvirkning og hvilken fare kørslen har medført, jf. vegtrafikklovens § 31, 3. led. Både fængsels- og bødestraffens størrelse vil variere fra sag til sag. Retten bør som udgangspunkt ikke fastsætte en lavere bøde end 10.000 kr., når promillen har været over 0,50, men det sker imidlertid hyppigt, hvis den pågældende er dårligt stillet økonomisk.

Har promillen været meget høj, eller har kørslen medført trafikuheld eller farlige situationer, vil det få betydning for fængselsstraffens længde. Ved færdselsuheld bliver der som regel idømt 30 dages ubetinget fængsel, hvis promillen har været over 1,30. Har promillen været mellem 1,00 og 1,30 vil der som udgangspunkt blive idømt en ubetinget frihedsstraf. Har en kørsel med en lavere promille medført personskade, vil frihedsstraffen typisk også være ubetinget.

Har promillen i gentagelsestilfælde været over 0,50 vil der blive idømt en ubetinget frihedsstraf. Er promillen under 0,50 får gentagelsen kun betydning for bødens størrelse.

I gentagelsestilfælde kan følgende ”tommelfingerregler” opstilles:

Promille over 0,50 (blod)	Straf
2. gang	24-45 dages ubetinget fængsel og en tillægsbøde på 1½ måneds bruttoløn
3. gang	36-45 dages ubetinget fængsel og en tillægsbøde på 1½ måneds bruttoløn
4. gang	60-120 dages ubetinget fængsel og en tillægsbøde på 1½ måneds bruttoløn
5. gang	3-5 måneders ubetinget fængsel og en tillægsbøde på 1½ måneds bruttoløn
6. gang	4-6 måneders ubetinget fængsel og en tillægsbøde på 1½ måneds bruttoløn
Senere tilfælde	Der vil være en kontinuerlig forøgelse af frihedsstraffens længde indtil 1 års ubetinget fængsel, som er lovens strengeste straf

Kilde: Oslo Politidistrikt, den 22. januar 2004.

I gentagelsestilfælde vil promillens størrelse og faremomenter under kørslen få betydning for straffens længde. Har den pågældende et misbrugsproblem, kan straffen i gentagelsestilfælde gøres betinget med vilkår om, at vedkommende underkaster sig et ”promilleprogram”. Der vil i forbindelse med en sådan betinget dom blive fastsat en tillægsbøde.

Finsk ret

Ved sanktionsfastsættelse i sager om spirituskørsel i Finland sondres der som i Sverige mellem rattfylleri (0,50-1,20 promille) og groft rattfylleri (over 1,20 promille), jf. ovenfor kapitel 3 om geringsindhold og terminologi for spiritus- og promillekørsel, afsnit 3.2.

Straffen for rattfylleri er bøde eller fængsel op til 6 måneder, jf. § 3 i straffelovens kapitel 23. I 2001 var den gennemsnitlige straf 42 dagbøder, og den gennemsnitlige frihedsstraf var på 1-2 måneders fængsel, der normalt gøres betinget.

Straffen for groft rattfylleri er mindst 60 dagbøder eller fængsel indtil 2 år, jf. § 4 i straffelovens kapitel 23. I 2001 var den gennemsnitlige straf 64 dagbøder, og den gennemsnitlige frihedsstraf var på 2-3 måneders fængsel, der normalt gøres betinget med vilkår om udførelse af samfundstjeneste.

Efter finsk ret er der ikke særlige strafpositioner for spirituskørsel i gentagelsestilfælde. I gentagelsestilfælde vil bøden typisk være større, ligesom der som udgangspunkt idømmes ubetinget frihedsstraf.

Hollandsk ret

Straffen for spirituskørsel i Holland reguleres i § 8, stk. 2, i den hollandske færdselslov. Efter bestemmelsen kan spirituskørsel straffes med bøde indtil 4.500 euro, samfundstjeneste i indtil 240 timer og fængsel i indtil 3 måneder.

Anklagemyndigheden anvender en tabel som udgangspunkt for påstande om sanktionsfastsættelsen i sager om spirituskørsel. De hollandske domstole følger som udgangspunkt anklagemyndighedens påstande om straffastsættelse i disse sager.

Tabellen er som følger:

Promille (blod)	Straf
------------------------	--------------

0,54-0,80	Bøde på 220 euro
0,81-1,00	Bøde på 300 euro
1,01-1,15	Bøde på 390 euro
1,16-1,30	Bøde på 480 euro
1,31-1,50	Bøde på 550 euro
1,51-1,65	Bøde på 650 euro
1,66-1,80	Bøde på 700 euro
1,81-2,00	Bøde på 800 euro
2,01-2,15	Bøde på 900 euro
2,16-2,35	Bøde på 1000 euro
2,36-2,50	14 dages fængsel og 28 timers samfundstjeneste
2,51-2,75	18 dages fængsel og 36 timers samfundstjeneste
2,75-	21 dages fængsel og 42 timers samfundstjeneste

Kilde: Ministerie van Justitie, Directorate-General Law Enforcement, den 11. november 2003.

Tabellen fraviges i tilfælde, hvor der foreligger skærpene omstændigheder. Skærpene omstændigheder er:

- Groft uforsvarligt kørsel,
- kørslen har medført færdselsuheld, hvor der er sket ikke ubetydelig skade,
- den pågældende har kørt i en traktor, varevogn eller en minibus, eller
- gentagelsestilfælde inden 5 år efter en tidligere dom.

I tilfælde af skærpene omstændigheder følges tabellen, dog således at straffen rykkes en position op for hver skærpene omstændighed.

Tysk ret

Normalstraffen i førstegangstilfælde kan opstilles således:

Promille (blod)	Straf
0,50-1,09 (uden alkoholbetinget kørselsfejl)	Bøde på 250 euro
0,30-1,09 (med alkoholbetinget kørselsfejl)	Bøde på ca. en måneds nettoløn*
1,10-	Bøde på ca. en måneds nettoløn*

* Bøden forhøjes ved tingskader over 1000 euro eller personskaade.

Normalstraffen i andengangstilfælde kan opstilles således:

Promille (blod)	Straf
0,50-1,09 (uden alkoholbetinget kørselsfejl)	Bøde på 500 euro
0,30-1,09 (med alkoholbetinget kørselsfejl)	3-5 måneder betinget fængsel
1,10-	3-5 måneder betinget fængsel

Normalstraffen i tredje gangstilfælde kan opstilles således:

Promille (blod)	Straf
0,50-1,09 (uden alkoholbetinget kørselsfejl)	Bøde på 750 euro
0,30-1,09 (med alkoholbetinget kørselsfejl)	4-5 måneder betinget eller ubetinget fængsel*
1,10-	4-5 måneder betinget eller ubetinget fængsel*

* Normalt idømmes der kun ubetinget fængsel i tilfælde, hvor der er sket tingskader for over 1000 euro eller personskade.

Normalstraffen i fjerde gangstilfælde:

Promille (blod)	Straf
0,50-1,09 (uden alkoholbetinget kørselsfejl)	Bøde på indtil 1.500 euro
0,30-1,09 (med alkoholbetinget kørselsfejl)	6-9 måneders ubetinget fængsel
1,10-	6-9 måneder ubetinget fængsel

4.3. Udvalgets overvejelser

4.3.1. Indledning

Som det fremgår af ovenfor af afsnit 4.1.3., gradueres straffen for spiritus- og promillekørsel efter gældende ret efter promillens størrelse og efter, om den pågældende tidligere har gjort sig skyldig i spiritus- eller promillekørsel. Straffen er relativt lempelig, når det drejer sig om kørsel i det lavere promilleområde, mens den skærpes i takt med promillens størrelse, således at der sker en graduering af straffen for spiritus- og promillekørsel helt op til spiritus- og promillekørsel med en promille på over 2,50. Straffen skærpes yderligere, såfremt den pågældende tidligere har gjort sig skyldig i spiritus- og promillekørsel.

4.3.2. Spirituskørsel i førstegangstilfælde

Som det fremgår ovenfor i afsnit 4.1.3., anvendes efter de gældende retningslinjer 4 forskellige strafpositioner i førstegangstilfælde afhængigt af promillens størrelse ved straffastsættelsen. Promillekørsel med en promille i intervallet 0,51- 0,80 straffes med et fast bødebeløb (4.000 kr.), mens promiller i intervallet 0,81- 2,00 straffes med en bøde udmålt til en måneds nettoløn. Ved spiritus- og promillekørsel med promiller over 2,00 anvendes frihedsstraf på 14 dages fængsel og ved promiller på 2,51 og derover frihedsstraf på 20 dages fængsel. Fængselsstraffen ved promiller over 2,00 gøres som udgangspunkt betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt tillægsbøde.

Til forenkling af disse retningslinjer foreslår udvalget, at der fremover i stedet alene anvendes to principper for strafudmålingen: Bøde, der anvendes i intervallet 0,51-2,00, og som gradueres efter forseelsens grovhed, således at udgangspunktet for bødeberegningen (en måneds nettoløn) ganges med alkoholpromillen, og fængselsstraf, der anvendes ved spirituskørsel med en promille over 2,00.

Udvalget foreslår endvidere, at der alene anvendes én strafposition (20 dages fængsel) for kørsel med en promille over 2,00, svarende til den gældende strafposition for kørsler med en promille over 2,50.

Der henvises til lovudkastets forslag til § 117 og § 117 b i kapitel 12 nedenfor.

Nogle af udvalgets medlemmer (Niels Waage, Mette Lauritsen, Karin Bøgh Pedersen og Anne Brøndum) har anført, at den størst mulige forenkling ville kunne opnås ved at indføre en enhedsordning, hvorefter der i alle førstegangstilfælde af spirituskørsel idømmes bøde gradueret efter promillens størrelse.

Ved at anvende en gradueret bøde i stedet for betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste og alkoholistbehandling også ved promiller over 2,00 ville ordningen endvidere efter de pågældende medlemmers opfattelse indebære en betydelig ressourcebesparelse for kriminalforsorgen, idet det må antages, at i hvert fald halvdelen af alle personundersøgelser til brug ved afgørelsen af, om spiritusbilister er egnede til samfundstjeneste og alkoholistbehandling, ville bortfalde, jf. de statistiske oplysninger i bilag 2, hvortil kommer, at administrationen af samfundstjenesteordningen, herunder arbejdet med at finde egnede samfundstjenesteadsler, ville blive lettet betydeligt.

Samtidig ville ordningen indebære en meget betydelig lettelse af anklagemyndigheden og domstolene, idet alle førstegangstilfælde af spirituskørsel som udgangspunkt ville kunne afgøres ved en udenretlig vedtagelse af bøde og frakendelse af førerretten efter reglerne i færdselslovens § 119 a.

De pågældende medlemmer erkender imidlertid, at en sådan lempelse af de gældende regler, som en afskaffelse af frihedsstraf i førstegangstilfælde ved promiller over 2,00 vil indebære, næppe er i overensstemmelse med de intentioner, der ligger bag udvalgets reviderede kommissorium af 18. marts 2002, jf. kapitel 1 ovenfor. Medlemmerne afstår derfor fra at stille forslag om en så radikal ændring af de gældende sanktionsregler.

Udvalgets forslag til strafudmålingen i førstegangstilfælde af spirituskørsel kan herefter skematisk opstilles således:

Promille	Sanktion
0,51-2,00	Bøde på en måneds nettoløn gange promillen
2,01-	20 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling og en tillæggsbøde

4.3.2.1. Bødeberegning

Udvalgets forslag indebærer, at bødestørrelsen for spirituskørsel i alle tilfælde er afhængig af den pågældendes indtægtsforhold, også i intervallet 0,51-0,80 promille.

Som nævnt foreslås det endvidere at graduere bødestørrelsen efter alkoholpromillens størrelse, således at bøden bliver større, jo højere promillen har været.

Dette vil kunne ske ved, at bøden fortsat udmåles med udgangspunkt i den pågældendes månedlige nettoløn, men således at den ganges med alkoholpromillens størrelse. Hermed markeres på en enkel og letforståelig måde det forhold, at spirituskørsel er farligere, jo højere promillen er. Endvidere vil ordningen i langt de fleste tilfælde indebære en skærpelse af bødesanktionen i forhold til gældende ret, hvorved de intentioner, der ligger bag udvalgets reviderede kommissorium af 18. marts 2002, jf. kapitel 1 ovenfor, tilgodeses. Udvalget skal i den forbindelse henvise til, at bødestraf er den hyppigst forekommende sanktion ved spiritus- og promillekørsel, jf. de statistiske oplysninger nedenfor i bilag 2.

Bøden kan beregnes ud fra følgende formel:

$$\frac{\text{Årlig bruttoindtægt x 1.000 kr. x promillens størrelse}}{25.000 \text{ kr.}}$$

Denne beregning er ikke umiddelbart anvendelig i tilfælde, hvor der er usikkerhed om promillens præcise størrelse, eller hvor promillen ikke er kendt (§ 53, stk. 2). Såfremt promillens størrelse ikke kan fastlægges præcist, men dog indenfor et interval (f.eks. mellem 1,50 og 2,00), følger det af princippet om, at enhver tvivl skal komme den anklagede til gode, at det er intervallets laveste værdi, som må lægges til grund for bødeberegningen. I tilfælde, hvor promillen ikke er kendt – heller ikke indenfor et interval (§ 53, stk. 2) – foreslår udvalget, at bøden beregnes som en måneds nettoløn ganget med den laveste promille i det strafbare område (0,51).

Det forudsættes, at bødens størrelse afrundes til nærmeste tal deleligt med 500, jf. færdselslovens § 118 a, stk. 1.

Udvalgets forslag vil indebære, at bøden udmåles til en måneds nettoløn ved en promille på 1,00, det halve af en måneds nettoløn ved en promille på 0,51 og 2 gange en måneds nettoløn ved en promille på 2,00.

Ved en årlig bruttoindtægt på 300.000 kr. vil bøden efter udvalgets forslag skulle beregnes således:

En måneds nettoløn:

$300.000 \text{ kr.} / 25.000 * 1.000 = 12.000 \text{ kr.}$ (1.000 kr. pr. 25.000 kr. årlig bruttoindtægt)

Promille 0,51: $12.000 * 0,51 = 6.120$ afrundet til nærmeste tal deleligt med 500 = 6.000 kr. (mod 4.000 kr. efter gældende takster)

Promille 1,50: $12.000 * 1,5 = 18.000 \text{ kr.}$ (mod 12.000 kr. efter gældende takster).

Promille 2,00: $12.000 * 2,00 = 24.000 \text{ kr.}$ (mod 12.000 kr. efter gældende takster).

Der henvises til lovudkastets forslag til § 117 b, stk. 1, hvor der foreslås indført en bestemmelse i færdselsloven om bødeniveauet i disse sager, jf. nedenfor kapitel 12.

4.3.2.2. *Betinget frihedsstraf*

Udvalget forudsætter, at den frihedsstraf, der fastsættes ved spirituskørsel med en promille over 2,00, gøres betinget, således at den i overensstemmelse med reglerne i straffeloven om betingede domme og samfundstjeneste udsættes og bortfalder efter en prøvetid på 2 år på betingelse af, at den pågældende – udover at holde sig kriminalitetsfri i prøvetiden – enten undergiver sig alkoholbehandling, hvis vedkommende har behov herfor, eller udfører samfundstjeneste, såfremt vedkommende er egnet hertil. Dette svarer til de gældende retningslinjer.

Det vil fortsat være en forudsætning for anvendelse af alkoholbehandling, at den pågældende har et reelt behov herfor.

Ønsker en person, som har et behov for alkoholistbehandling, ikke at medvirke hertil, vil der efter udvalgets opfattelse i stedet kunne anvendes en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, såfremt den pågældende er egnet og villig hertil.

Det forudsættes, at antallet af samfundstjenestetimer vil blive sat til 30 ved betinget dom med vilkår om samfundstjeneste uanset promillens størrelse.

Hvis den pågældende hverken har behov for alkoholistbehandling eller er egnet til at udføre samfundstjeneste, finder udvalget, at der vil kunne anvendes en betinget dom (med tillægsbøde) uden andet vilkår, end at den pågældende skal holde sig kriminalitetsfri i prøvetiden. Efter udvalgets opfattelse vil der være tale om en talmæssigt lille gruppe af personer, der lider af fysiske og/eller psykiske svækkelser, og det forekommer ikke rimeligt, at kun personer tilhørende denne restgruppe skal idømmes ubetinget frihedsstraf i førstegangstilfælde.

Udvalget forudsætter på den anden side, at fængselsstraffen ikke bliver gjort betinget, såfremt den pågældende ikke ønsker at medvirke ved de undersøgelser, der er påkrævet, for at det kan afgøres, om den pågældende har behov for alkoholistbehandling eller er egnet til at udføre samfundstjeneste. Det samme forudsættes at gælde, hvis den pågældende ikke ønsker at blive idømt en betinget dom med vilkår om alkoholistbehandling eller samfundstjeneste.

4.3.2.3. Tillægsbøden ved betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling

Den tillægsbøde, der skal udmåles ved betinget dom, foreslås som udgangspunkt fastsat til en måneds nettoløn. Der henvises til lovudkastets forslag til § 117 b, stk. 2, jf. kapitel 12 nedenfor.

6 medlemmer af udvalget (Niels Waage, Anne Brøndum, Karin Bøgh Pedersen, Jens Otto Lund, Mette Lauritzen og Lis Lørup) foreslår dog, at tillægsbøden – som efter gældende ret – skal nedsættes til det halve, hvis den pågældende undergiver sig vilkår om alkoholistbehandling, jf. ovenfor afsnit 4.1.2.2. Disse medlemmer lægger i den forbindelse vægt på, at det er væsentligt, at det incitament til, at personer, der har behov herfor, undergiver sig alkoholistbehandling og accepterer det indgreb, der er forbundet hermed, opretholdes.

6 andre medlemmer af udvalget (Lene Volke Roesen, Birgit Foltmar Gammelgaard, Lise-Lotte le Maire, Kirsten Boesen, Kjeld Roum-Svendsen og Jakob Beyer) foreslår, at tillægsbøden også i disse tilfælde fastsættes til en måneds nettoløn. Disse medlemmer af udvalget finder, at hensynet til det enkleste sanktionssystem tilsiger, at der kun bør forekomme afvigelser fra de generelle retningslinjer for sanktionsfastsættelsen, når det er absolut påkrævet. Endvidere er det disse medlemmers opfattelse, at nedsættelse af tillægsbøder til personer med et behandlingskrævende alkoholforbrug vil

kunne opleves som en urimelig forskelsbehandling i forhold til spiritusbilister, som ikke har et sådant alkoholforbrug, at de har behov for behandling.

4.3.3. Spirituskørsel i gentagelsestilfælde

Udvalget foreslår væsentlige forenklinger i reglerne om gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning, jf. nærmere herom nedenfor i kapitel 9.

Udvalget foreslår, at der ved spirituskørsel fortsat skal opereres med tre forskellige straf typer, nemlig 1) bøde, 2) betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt tillægsbøde og 3) ubetinget frihedsstraf. Det foreslås endvidere, at der fastsættes en tillægsbøde på én måneds nettoløn til betingede domme for spirituskørsel, jf. dog ovenfor afsnit 4.3.2.3. om tillægsbødens størrelse ved betingede domme med vilkår om alkoholistbehandlingen.

Som nævnt ovenfor i afsnit 4.3.2. forudsættes straffen i førstegangstilfælde fortsat at være bøde, hvis promillen har været i intervallet 0,51-2,00, og frihedsstraf – som udgangspunkt betinget med vilkår om alkoholistbehandling eller samfundstjeneste – ved promiller over 2,00.

Udvalget foreslår, at straffen for spirituskørsel i andegangstilfælde i alle tilfælde bør være frihedsstraf. Frihedsstraffen bør som udgangspunkt gøres betinget med vilkår om alkoholistbehandling eller samfundstjeneste, hvis en sådan sanktion ikke blev idømt i førstegangstilfældet, og ellers ubetinget.

I tredjegangstilfælde og senere tilfælde af spirituskørsel foreslår udvalget, at sanktionen som udgangspunkt skal være en ubetinget frihedsstraf.

Med henblik på forenkling af det gældende sanktionssystem foreslås det endvidere, at tidligere spirituskørsler alene skal have betydning for, om der foreligger et gentagelsestilfælde og i givet fald for hvilken gang, samt om der skal idømmes en betinget eller ubetinget frihedsstraf. Promillens størrelse ved tidligere kørsler skal efter udvalgets opfattelse derimod ikke have betydning for udmålingen af straffen for den kørsel, der nu er til pådømmelse, således som det ofte er tilfældet efter de gældende regler. Det vil herefter ikke i gentagelsestilfælde være nødvendigt at undersøge promillens størrelse ved tidligere kørsler for at kunne fastsætte straffens længde for den aktuelle kørsel.

Med udvalgets forslag opstilles et sanktionssystem, hvorefter strafpositionerne inden for de enkelte gentagelsestilfælde begrænses til to. I alle gentagelsestilfælde vil straffen være afhængig af, om der i gentagelsestilfælde er kørt med en promille i intervallet mellem 0,51-2,00, eller om promillen har været 2,01 eller derover. Ved begge strafpositioner øges frihedsstraffen med 10 dages fængsel pr. gentagelsestilfælde, uanset promillens størrelse ved de tidligere kørsler.

I andengangstilfælde vil straffen for kørsel med en promille i intervallet 0,51-2,00 efter forslaget være 10 dages fængsel. En tredjegangskørsel, hvor promillen har været i intervallet 0,51-2,00, udløser en frihedsstraf på 20 dage. Et fjerdegangstilfælde i dette interval 30 dages fængsel osv.

Ved en andengangskørsel med en promille på 2,01 eller derover foreslås straffen fastsat til 30 dages fængsel. Også ved senere kørsler med en promille på 2,01 eller derover stiger straffen med 10 dage fængsel pr. gentagelsestilfælde, uanset størrelsen af promillen ved de tidligere kørsler. En tredjegangskørsel, hvor promillen har været på 2,01 eller derover, udløser 40 dages fængsel, en fjerdegangskørsel 50 dage osv. I alle tilfælde fastsættes længden af straffen således uden hensyntagen til promillens størrelse i fortilfældene.

I de tilfælde, hvor den frihedsstraffen overstiger 3 måneders fængsel, forudsætter udvalget, at straffen fastsættes i hele måneder efter sædvanlig praksis.

Hvis den nye kørsel er foretaget i prøvetiden i henhold til en betinget dom for spirituskørsel, er det udgangspunktet, at der skal fastsættes en ubetinget fællesstraf for det nye forhold og den tidligere pådømte lovovertrædelse, jf. straffelovens § 61, stk. 2, og § 67. Efter udvalgets opfattelse skal det imidlertid ikke føre til fastsættelse af fællesstraf, hvis den ny kørsel sker i prøvetiden i henhold til en betinget dom for kørsel i frakendelsestiden. Tilsvarende finder udvalget, at der ikke skal fastsættes fællesstraf ved kørsel i frakendelsestiden, der sker i prøvetiden i henhold til en betinget dom for spirituskørsel, jf. afsnit 5.1.3.1. nedenfor i kapitel 5 om kørsel i frakendelsestiden.

Der henvises til lovudkastets forslag til § 117, stk. 2, nr. 3-5, og bemærkningerne dertil, jf. kapitel 12 nedenfor.

4.3.3.1. Formildende og skærpende omstændigheder

Det skal efter udvalgets opfattelse ikke være udelukket at fravige de foreslåede strafudmålinger i formildende retning, men det forudsættes, at det kun sker i undtagelsessituationer.

Udvalget foreslår derfor, at den gældende restriktive praksis for fravigelse af retningslinjerne i formildende retning, der er beskrevet ovenfor i afsnit 4.1.2.4., opretholdes.

4.3.3.2. Særligt om betingede domme med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling

Udvalget foreslår, at der som udgangspunkt højst skal kunne idømmes én betinget frihedsstraf, herunder med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling inden for en doms gentagelsesvirkningsperiode. Det er således udvalgets opfattelse, at der ikke længere bør kunne idømmes en ny

betinget dom for spirituskørsel, hvis den pågældende i et fortilfælde af spirituskørsel, der har gentagelsesvirkning, har modtaget en betinget dom.

Dette forslag indebærer en ændring i forhold til den gældende ordning vedrørende betingede domme med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling i sager om spiritus- og promillekørsel, der blev indført med den ændring af straffeloven, der skete ved lov nr. 230 af 4. april 2000. Efter denne ordning er der ikke noget til hinder for at anvende betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling i tilfælde, hvor den pågældende tidligere har modtaget en sådan betinget dom, blot den nye kørsel ikke er sket i den 2 års prøvetid i henhold til den betingede dom.

Efter udvalgets forslag bliver det således en effekt af gentagelsesvirkningen af en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, at der ikke kan idømmes en sådan sanktion på ny for spirituskørsel.

Udvalgets forslag skal ikke være til hinder for, at der efter en betinget dom for spirituskørsel idømmes betinget dom for kørsel i frakendelsestiden eller omvendt.

4.3.3.3. Spirituskørsel i forbindelse med kørsel i frakendelsestiden

Udvalget foreslår ingen specielle strafpositioner for spirituskørsel samtidig med kørsel i frakendelsestiden, idet udvalget, jf. kapitel 8 om kumulation nedenfor, foreslår, at der sker absolut kumulation af straffen for spirituskørsel og straffen for kørsel i frakendelsestiden.

Efter udvalgets forslag skal en tidligere dom for spirituskørsel ikke have gentagelsesvirkning i forbindelse med pådømmelsen af en senere kørsel i frakendelsestiden, ligesom en tidligere dom for kørsel i frakendelsestiden ikke skal have gentagelsesvirkning i forbindelse med pådømmelsen af en senere spirituskørsel. Der vil således kunne idømmes betinget frihedsstraf for spirituskørsel, uanset om den pågældende tidligere er idømt en betinget frihedsstraf for kørsel i frakendelsestiden.

4.3.4. Ikke registreringspligtige knallerter

Det er udvalgets opfattelse, at bødestørrelsen på 1.000 kr. for førstegangstilfælde af spirituskørsel med ikke registreringspligtig knallert, som fremgår af Rigsadvokatens retningslinjer, bør forhøjes til 2.000 kr.

Udvalget foreslår, at bøden i andengangstilfælde forhøjes til 4.000 kr., og at straffen for tredje- gangstilfælde og derover fortsat skal være frihedsstraf, men således at domstolene skal have mulighed for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling og en tillægsbøde efter samme retningslinjer som ved spirituskørsel med motordrevet køretøj, hvortil der

kræves kørekort, dog således at tillægsbøden foreslås fastsat til 4.000 kr., svarende til bøde i anden-gangstilfælde. Frihedsstraffen forudsættes fastsat til fængsel i 10 dage, og det skal være muligt at skærpe straffen for hver gang, den pågældende kører spirituskørsel på ikke registreringspligtig knal- lert.

Der henvises til lovudkastets forslag til § 117 c, jf. kapitel 12 nedenfor.

4.4. Udvalgets forslag

4.4.1. Straffen for spirituskørsel i førstegangstilfælde

Udvalget foreslår, at straffen for førstegangstilfælde af spirituskørsel med en promille i intervallet 0,51-2,00 skal være bøde, således at den svarer til den pågældendes månedlige nettoløn ganget med alkoholpromillen.

Har promillen i førstegangstilfældet været 2,01 eller derover, foreslås straffen fastsat til 20 dages fængsel, der som udgangspunkt gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbe- handling, samt en tillægsbøde.

6 medlemmer af udvalget (Niels Waage, Anne Brøndum, Karin Bøgh Pedersen, Jens Otto Lund, Mette Lauritzen og Lis Lørup) foreslår, at tillægsbøden skal nedsættes til det halve af en måneds nettoløn, hvis den pågældende undergiver sig vilkår om alkoholistbehandling, mens 6 andre med- lemmer (Lene Volke Roesen, Birgit Foltmar Gammelgaard, Lise-Lotte le Maire, Kirsten Boesen, Kjeld Roum-Svendsen og Jakob Beyer) foreslår, at tillægsbøden i alle tilfælde fastsættes til en må- neds nettoløn.

4.4.2. Straffen for spirituskørsel i gentagelsestilfælde

Udvalget foreslår, at følgende strafpositioner som udgangspunkt anvendes i gentagelsestilfælde af spirituskørsel uanset karakteren af førstegangstilfældet:

Andengangstilfælde: Ved en promille i intervallet 0,51-2,00 fastsættes straffen til 10 dages fængsel. Ved en promille på 2,01 eller derover er straffen 30 dages fængsel.

Har den pågældende i førstegangstilfældet modtaget en betinget dom, gøres frihedsstraffen i anden- gangstilfældet ubetinget. Var straffen i førstegangstilfældet bøde, gøres frihedsstraffen i anden- gangstilfældet betinget som udgangspunkt med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbe- handling samt en tillægsbøde. Tillægsbøden foreslås fastsat til den pågældendes månedlige nettoløn.

Halvdelen af udvalget foreslår dog, at bøden bør fastsættes til det halve, hvis den pågældende undergiver sig vilkår om alkoholistbehandling.

Tredjegangstilfælde: Ved en promille i intervallet 0,51-2,00 fastsættes straffen til 20 dages ubetinget fængsel. Ved en promille på 2,01 eller derover er straffen 40 dages ubetinget fængsel.

Fjerdegangstilfælde: Ved en promille i intervallet 0,51-2,00 fastsættes straffen til 30 dages ubetinget fængsel. Ved en promille på 2,01 eller derover er straffen 50 dages ubetinget fængsel.

Femtegangstilfælde: Ved en promille i intervallet 0,51-2,00 fastsættes straffen til 40 dages ubetinget fængsel. Ved en promille på 2,01 eller derover er straffen 60 dages ubetinget fængsel.

Sjettegangstilfælde: Ved en promille i intervallet 0,51-2,00 fastsættes straffen til 50 dages ubetinget fængsel. Ved en promille på 2,01 eller derover er straffen 70 dages ubetinget fængsel.

Ved *syvendegangstilfælde og derover* vil udgangspunktet være, at der tillægges yderligere 10 dages fængsel for hvert nyt gentagelsestilfælde.

Forslaget kan opstilles således:

Spirituskørsel	Promille på 0,51-2,00	Promille på 2,01-
1. gang	Bøde (1 måneds nettoløn gange promillens størrelse)	20 dages fængsel*
2. gang	10 dages fængsel**	30 dages fængsel**
3. gang	20 dages ubetinget fængsel	40 dages ubetinget fængsel
4. gang	30 dages ubetinget fængsel	50 dages ubetinget fængsel
5. gang	40 dages ubetinget fængsel	60 dages ubetinget fængsel
6. gang	50 dages ubetinget fængsel	70 dages ubetinget fængsel

* Frihedsstraffen udmåles som udgangspunkt som en betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste samt en tillægsbøde på en måneds nettoløn eller en betinget frihedsstaf med vilkår om alkoholistbehandling.

** Efter udvalgets forslag vil der – afhængigt af straffen i førstegangstilfældet – blive idømt enten en ubetinget frihedsstraf eller en betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste samt en tillægsbøde på en måneds nettoløn eller en betinget frihedsstaf med vilkår om alkoholistbehandling samt en tillægsbøde.

Der henvises til lovudkastets forslag til § 117 og § 117 b, stk. 2, jf. kapitel 12 nedenfor.

4.4.3. *Straffen for spirituskørsel med ikke registreringspligtige knallerter*

Førstegangstilfælde: Bøde på 2.000 kr.

Andengangstilfælde: Bøde på 4.000 kr.

Tredjegangstilfælde: 10 dages fængsel, som udgangspunkt betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt en tillægsbøde på 4.000 kr.

Fjerdegangstilfælde og senere tilfælde: Ubetinget fængsel.

Der henvises til lovudkastets forslag til § 117 c, jf. kapitel 12 nedenfor.

4.5. Udvalgets forslag i forhold til gældende ret

Udvalgets forslag vil indebære en væsentlig forenkling af den gældende udmålingspraksis for spirituskørsel. Samtidig vil forslaget i langt de fleste tilfælde indebære en skærpelse af straffen for spirituskørsel i forhold til udmålingsniveauet efter den gældende praksis. På enkelte positioner vil forslaget dog kunne medføre en mindre lempelse.

Førstegangstilfælde

Udvalgets forslag i forhold til gældende ret kan skematisk opstilles således:

Promille	Straf efter gældende ret (uden skærpende omstændigheder)	Straf efter udvalgets forslag
0,51-0,80	Bøde på 4.000 kr.	Bøde (1 måneds nettoløn gange promillens størrelse)
0,81-2,00	Bøde (1 måneds nettoløn)	Bøde (1 måneds nettoløn gange promillens størrelse)
2,01-2,50	14 dages fængsel*	20 dages fængsel**
2,51-	20 dages fængsel*	20 dages fængsel**

* Der vil som udgangspunkt blive idømt en betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt en tillægsbøde, jf. ovenfor afsnit 4.1.2.2 og 4.1.3.

** Der vil som udgangspunkt blive idømt en betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste samt en tillægsbøde på en måneds nettoløn eller en betinget frihedsstraf med vilkår om alkoholistbehandling samt en tillægsbøde.

Andengangstilfælde

Udvalgets forslag i forhold til gældende ret kan opstilles således:

Promille	Straf efter gældende ret (uden skærpende omstændigheder)	Straf efter udvalgets forslag
0,51-0,80	Bøde på 5.000 kr.	10 dages fængsel**
0,81-1,50	10 dages fængsel*	10 dages fængsel**
1,51-2,00	14 dages fængsel*	10 dages fængsel**
2,01-2,50	20 dages fængsel*	30 dages fængsel**
2,51-	30 dages fængsel*	30 dages fængsel**

* Der vil som udgangspunkt blive idømt en betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt en tillægsbøde, jf. ovenfor afsnit 4.1.2.2 og 4.1.3.

** Efter udvalgets forslag vil der – afhængigt af straffen i førstegangstilfældet – blive idømt enten ubetinget frihedsstraf eller betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt en tillægsbøde.

Tredjegangstilfælde

Udvalgets forslag i forhold til gældende ret kan opstilles således:

Promille	Straf efter gældende ret (uden skærpende omstændigheder)	Straf efter udvalgets forslag
0,51-0,80	10 dages fængsel	20 dages fængsel**
0,81-2,00	30 dages fængsel*	20 dages fængsel**
2,01-2,50	30 dages fængsel*	40 dages fængsel**
2,51-	40 dages fængsel*	40 dages fængsel**

* Straffen for en eventuel samtidig kørsel i frakendelsestiden vil som udgangspunkt være omfattet.

** Straffen for en eventuel kørsel i frakendelsestiden skal kumuleres med straffen for spirituskørslen.

Fjerdegangstilfælde

Udvalgets forslag i forhold til gældende ret kan opstilles således:

Promille	Straf efter gældende ret (uden	Straf efter udvalgets forslag
----------	--------------------------------	-------------------------------

	skærpende omstændigheder)	
0,51-0,80	14 dages fængsel	30 dages fængsel**
0,81-2,00	Omkring 40 dages fængsel*	30 dages fængsel**
2,01-	Omkring 40 dages fængsel*	50 dages fængsel**

* Straffen for en eventuel samtidig kørsel i frakendelsestiden vil som udgangspunkt være omfattet.

** Straffen for en eventuel kørsel i frakendelsestiden skal kumuleres med straffen for spirituskørslen. Den samlede straf vil derfor ofte blive forhøjet med omkring 10-20 dages fængsel.

Femtegangstilfælde

Udvalgets forslag i forhold til gældende ret kan opstilles således:

Promille	Straf efter gældende ret (uden skærpende omstændigheder)	Straf efter udvalgets forslag
0,51-0,80	Mindst 14 dages fængsel	40 dages fængsel**
0,81-2,00	Omkring 60 dages fængsel*	40 dages fængsel**
2,01-	Omkring 60 dages fængsel*	60 dages fængsel**

* Straffen for en eventuel samtidig kørsel i frakendelsestiden vil som udgangspunkt være omfattet.

** Straffen for en eventuel kørsel i frakendelsestiden skal kumuleres med straffen for spirituskørslen. Den samlede straf vil derfor ofte blive forhøjet med omkring 10-30 dages fængsel.

Sjettegangstilfælde og senere tilfælde

Udvalgets forslag i forhold til gældende ret kan opstilles således:

Promille	Straf efter gældende ret (uden skærpende omstændigheder)	Straf efter udvalgets forslag
0,51-0,80	Mindst 14 dages fængsel	50 dages fængsel**
0,81-2,00	Omkring 3 måneders fængsel*	50 dages fængsel**
2,01-	Omkring 3 måneders fængsel*	70 dages fængsel**

* Straffen for en eventuel samtidig kørsel i frakendelsestiden vil som udgangspunkt være omfattet.

** Straffen for en eventuel kørsel i frakendelsestiden skal kumuleres med straffen for spirituskørslen. Den samlede straf vil derfor ofte blive forhøjet med omkring 20-40 dages fængsel.

I senere tilfælde end sjettegangstilfælde foreslår udvalget, at det opstillede system følges, således at straffen inden for de enkelte position (dvs. promille i intervallet 0,51-2,00 og promille over 2,00) forhøjes med 10 dages fængsel pr. gentagelsestilfælde.

KAPITEL 5

Kørsel i frakendelsestiden

5.1. Gældende ret

5.1.1. Færdselslovens strafferammer

Færdselslovens strafferammer for kørsel i frakendelsestiden fremgår af § 117, stk. 6, som har følgende ordlyd, jf. lovbekendtgørelse nr. 712 af 2. august 2001, som ændret ved lov nr. 217 af 22. april 2002, lov nr. 380 af 6. juni 2002, lov nr. 1049 af 17. december 2002 og lov nr. 432 af 10. juni 2003:

"§ 117. ...

Stk. 2-5. ...

Stk. 6. Den, som fører motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, til trods for at retten til at være eller blive fører af sådant køretøj er frakendt den pågældende ubetinget, straffes med bøde. I gentagelsestilfælde kan straffen stige til fængsel indtil 1 år."

5.1.2. Straffastsættelsen i sager om kørsel i frakendelsestiden

5.1.2.1. Retningslinjer for straffastsættelsen

Strafhjemlen for kørsel i frakendelsestiden fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 396 af 13. juni 1990 om ændring af straffeloven og retsplejeloven mv. (Forenklinger og moderniseringer inden for Justitsministeriets område), hvor strafferammen i førstegangstilfælde af kørsel i frakendelsestiden blev begrænset til bøde. Før denne lovændring straffedes kørsel i frakendelsestiden også i førstegangstilfælde med frihedsstraf, bortset fra tilfælde hvor der forelå formildende omstændigheder.

Af Folketingets Retsudvalgs betænkning over lovforslaget (Folketingstidende 1989-90, tillæg B, sp. 1527 ff.) fremgår det, at et flertal af udvalget fandt, at det hidtidige udmålingsniveau i gentagelsestilfælde (hæfte – nu fængsel – i 14 dage) skulle fastholdes. Denne tilkendegivelse er efterfølgende fulgt i retspraksis.

5.1.2.2. Særligt om betingede domme med vilkår om samfundstjeneste

Nyordningen, hvorefter betinget dom med vilkår om samfundstjeneste og tillægsbøde fra 1. juli 2000 som altovervejende hovedregel har afløst ubetinget frihedsstraf for spirituskørsel (indført ved lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven), gælder også for kørsel i frakendelsestiden. Det udtales herom i bemærkningerne til lovforslaget:

"Spirituskørsel i kombination med kørsel i frakendelsestiden – uden for prøvetiden – skal efter forslaget også kunne afgøres med samfundstjeneste. På den baggrund foreslås det tillige, at kørsel i frakendelsestiden uden samtidig spirituskørsel, der efter gældende praksis medfører en kortere ubetinget frihedsstraf, også kan afgøres på denne måde. Efter tilsvarende principper som ved samfundstjeneste for spirituskørsel forudsættes udmålt en tillægsgbøde, ligesom der bør udvises tilbageholdenhed over for anvendelse af samfundstjeneste ved kørsel i frakendelsestiden, der har ført til alvorlig personskaade, eller som er begået i et brugstjålet køretøj."

Herefter gøres frihedsstraf for kørsel i frakendelsestiden betinget med vilkår om samfundstjeneste samt tillægsgbøde efter samme retningslinjer som ved spiritus- og promillekørsel. Dette gælder for alle tilfælde, hvor straffen er på 60 dages fængsel eller derunder, dog ikke hvis kørslen i frakendelsestiden er foretaget i prøvetiden i henhold til en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling for spiritus- og promillekørsel (eller tidligere kørsel i frakendelsestiden). Endvidere må det antages, at domstolene efter bemærkningerne til lovforslaget i reglen ikke vil idømme betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, hvor den pågældende tidligere har modtaget mere end to tidligere betingede domme. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne ovenfor i afsnit 4.1.2.2 i kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel.

5.1.2.3. Formildende omstændigheder

Foreligger der formildende omstændigheder, kan det i førstegangstilfælde, hvor strafferammen er bøde, føre til en reduktion af bøden, mens der i andengangstilfælde og derover vil være adgang til at anvende bøde.

I praksis har man generelt været tilbageholdende med at tillægge førerens personlige forhold, de nærmere omstændigheder ved kørslen eller forstraffenes alder betydning ved straffastsættelsen, og det betragtes ikke som en formildende omstændighed, at kørslen har fundet sted i slutningen af frakendelsestiden, jf. herved Fuldmægtigen 1991, s. 47 (V 2-249/90) og Fuldmægtigen 1989, s. 3 (Ø 10-142/88). Derimod kan det efter omstændighederne tillægges betydning i formildende retning, at føreren har misforstået beregningen af frakendelsestiden, jf. herved Færdselsloven med kommentarer, 1992, s. 689.

5.1.2.4. Gentagelsesvirkningen af tidligere afgørelser

Ligesom domme for spiritus- og promillekørsel har domme for kørsel i frakendelsestiden gentagelsesvirkning, således som det udtrykkeligt fremgår af færdselslovens § 117, stk. 6, 2. pkt. Med hensyn til gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning gælder samme regel som ved domme for spiritus- og promillekørsel med ubetinget frakendelse i henseende til straffen, jf. ovenfor kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.1.2.5. Således indtræder gentagelsesvirkningen fra domsafsigelsen i første instans, og den ophørte indtil 2. april 2004, hvor lov nr. 218 af 31. marts

2004 (Ændring af strafferammer og bestemmelser om straffastsættelse mv.) trådte i kraft, 5 år fra endelig dom. Med hensyn til gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning efter 2. april 2004 henvises til bemærkningerne nedenfor i kapitel 9, afsnit 9.1.6.

5.1.3. Oversigt over straffen for kørsel i frakendelsestiden

5.1.3.1. Førstegangstilfælde

En enkelt kørsel

Efter færdselslovens § 117, stk. 6, straffes kørsel i frakendelsestiden i førstegangstilfælde med bøde. Bøden beregnes som en måneds nettoløn, jf. UfR 1991.956 (H). Der følges således samme retningslinjer som ved udmålingen af bøder for spiritus- og promillekørsel i intervallet 0,81-2,00.

Flere førstegangskørsler til samtidig pådømmelse

§ 117, stk. 6, indeholder som nævnt kun hjemmel til bødestraf i førstegangstilfælde af kørsel i frakendelsestiden. Hvis der i førstegangstilfælde foreligger to eller flere kørsler til samtidig pådømmelse (dvs. med mellemliggende sigtelser) er straffen således en forhøjet bøde.

Indtil 1. september 2000, hvor lov nr. 475 af 31. maj 2000 om ændring af færdselsloven (Bødefastsættelse) trådte i kraft, gjaldt de retningslinjer, der blev fastsat ved UfR 1991.956 (H), hvori Højesteret udtalte, at bøden for den første kørsel i frakendelsestiden bør fastsættes svarende til den pågældendes nettomånedsløn, mens der ved samtidig påkendelse af 2 eller 3 kørsler i frakendelsestiden bør ske forhøjelse af bøden med 50 pct. henholdsvis 100 pct.

Ved lov nr. 475 af 31. maj 2000 om ændring af færdselsloven (Bødefastsættelse) gennemførtes imidlertid en nyordning af bødeberegningen ved samtidig påkendelse af flere færdselslovsovertrædelser (eller færdselslovsovertrædelser og andre strafbare lovovertrædelser), der hver især medfører bødestraf, jf. færdselslovens § 118 a. Der henvises til bemærkningerne herom nedenfor i kapitel 8 om kumulation. Som det fremgår heraf, indebærer lovændringen, at der som altovervejende hovedregel skal ske absolut kumulation af bødestraffene ved samtidig pådømmelse af flere lovovertrædelser. Der er næppe tvivl om, at lovændringen må ses som et ønske om bl.a. at ændre den retstilstand, der blev fastsat ved den citerede højesteretsdom UfR 1991.956 (H), idet denne er specielt nævnt i den redegørelse fra Rigsadvokaten, som ligger til grund for lovændringen, og som er medtaget i bemærkningerne til lovforslaget. Det anføres heri:

"Det er vanskeligt at begrunde, at der skal ydes rabat, når en person overtræder færdselsloven flere gange. Tværtimod kan det anføres, at det – ligesom i gentagelsestilfælde med mellemliggende

dom – kunne overvejes at skærpe den samlede straf, idet den pågældende fortsætter sin strafbare adfærd på trods af modtagelsen af en advarsel i form af en sigtelse.

Praksis viser imidlertid, at der i disse tilfælde oftest sker en reduktion af straffen. Højesteret fandt således i UfR 91.956 H i en sag om bødeniveauet ved samtidig pådømmelse af tre kørsler i frakendelsestiden, at bøden for den første kørsel i frakendelsestiden skulle fastsættes svarende til den tiltaltes nettomånedsløn, og at bøden ved samtidig pådømmelse af 2 eller 3 kørsler i frakendelsestiden burde forhøjes med 50 procent henholdsvis 100 procent."

Det er herefter formentlig forudsat, at der i hvert fald skal anvendes absolut kumulation ved to kørsler i frakendelsestiden til samtidig pådømmelse. I hvilket omfang princippet om absolut kumulation i øvrigt vil blive anvendt, herunder om det også vil blive anvendt ved tre eller flere kørsler i frakendelsestiden til samtidig pådømmelse, afhænger af, hvor meget der skal til, for at domstolene vil gøre brug af undtagelsesbestemmelsen i færdselslovens § 118 a, stk. 5, om fravigelse af princippet, når særlige grunde taler derfor.

Førstegangskørsel i frakendelsestiden efter betinget dom for spirituskørsel.

Hvis en person er idømt betinget dom for spirituskørsel og fører motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, i frakendelsestiden i prøvetiden i henhold til den betingede dom, opstår spørgsmålet om, hvorvidt den straf, der er fastsat ved den betingede dom, skal komme til fuldbyrdelse, idet kørslen i frakendelsestiden indebærer en overtrædelse af vilkåret i den betingede dom om, at den pågældende ikke må begå strafbart forhold i prøvetiden.

Straffeloven indeholder følgende bestemmelser om denne problematik:

"§ 61. ...

Stk. 2. Begår den dømte nyt strafbart forhold i prøvetiden, og foretages der inden dennes udløb rettergangsskridt, hvorved han sigtes for forholdet, fastsætter retten en ubetinget straf eller anden retsfølge for dette forhold og den tidligere pådømte lovovertrædelse. Herved finder bestemmelserne i § 88, stk. 2-5, tilsvarende anvendelse. Når omstændighederne taler derfor, kan retten i stedet

1) idømme ubetinget straf alene for det nye forhold, eventuelt i forbindelse med en ændring af vilkårene i den betingede dom, eller

2) afsige ny betinget dom vedrørende begge lovovertrædelser eller alene for det nye forhold i overensstemmelse med reglerne i dette eller det følgende kapitel.

§ 67. Reglerne i § 61 finder tilsvarende anvendelse i sager om personer, som efter en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste sigtes for et strafbart forhold begået før eller efter dommen.
Stk. 2.-3. ..."

Ved lov nr. 396 af 13. juni 1990 om ændring af straffeloven og retsplejeloven mv. (Forenkling og modernisering inden for Justitsministeriets område) blev færdselslovens § 117, stk. 5, (svarende til den nugældende § 117, stk. 6) om kørsel i frakendelsestiden ændret, således at straffen for førstegangskørsel i frakendelsestiden er bøde. Forud for denne lovændring var sager om kørsel i frakendelsestiden næsten undtagelsesfrit blevet afgjort med ubetinget frihedsstraf, også i førstegangstilfælde.

Formålet med lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven (Udvidet brug af samfundstjeneste og betingede domme med vilkår om alkoholistbehandling for spirituskørsel), der trådte i kraft 1. juli 2000, var, at spiritus- eller promillekørsel, der hidtil var blevet afgjort med ubetinget frihedsstraf mellem 10 og 60 dage, i stedet skulle afgøres med en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at betinget dom med vilkår om samfundstjeneste også forudsættes at kunne finde anvendelse ved kørsel i frakendelsestiden uden for prøvetiden i eller uden kombination med spiritus- eller promillekørsel.

Det må således antages at have været hensigten med de nævnte lovændringer, at brugen af ubetinget frihedsstraf som sanktion for kørsel i frakendelsestiden skulle begrænses væsentligt. På denne baggrund vil det formentligt være bedst stemmende med de intentioner, der lå til grund for lovændringerne, at førstegangskørsel i frakendelsestiden i prøvetiden i henhold til en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling for spiritus- eller promillekørsel, ikke bør udløse ubetinget frihedsstraf. Hvis den betingede fængselsstraf i disse tilfælde skulle fuldbyrdes, ville det indebære, at en meget betydelig del af førstegangstilfældene af kørsel i frakendelsestiden ville medføre ubetinget frihedsstraf.

5.1.3.2. Gentagelsestilfælde

En enkelt kørsel

I andengangstilfælde (første kørsel i frakendelsestiden efter en dom for et tilsvarende forhold), er straffen normalt 14 dages fængsel, jf. ovenfor afsnit 5.1.2.1 og UfR 1993.623 (V).

Der kan efter praksis opstilles følgende vejledende retningslinjer for straffen i tredjegangstilfælde og derover, idet der i øvrigt henvises til afsnit 5.1.2.2. om betingede domme med vilkår om samfundstjeneste:

Kørsel i frakendelsestiden	Straf
3. gang	20 dages fængsel
4. gang	30 dages fængsel
5. gang	40 dages fængsel
6. gang	50 dages fængsel
7. gang	60 dages fængsel

For kørsel i frakendelsestiden for 8. gang og derover er straffen som ved kørsel for 7. gang fængsel i 60 dage, der må anses som maksimumstraf for kørsel i frakendelsestiden, når der kun foreligger én kørsel til pådømmelse, jf. UfR 1990.525 (H).

Flere kørsler til samtidig pådømmelse

Foreligger der i andengangstilfælde flere kørsler til samtidig pådømmelse, sker der en vis reduktion i forhold til fuldstændig sammenlægning. Da lov nr. 475 af 31. maj 2000 om ændring af færdselsloven (Bødefastsættelse) alene gælder kumulation af bøder, men ikke frihedsstraf, er tidligere praksis i så henseende fortsat vejledende. Normalstraffen for to kørsler til samtidig påkendelse er således fængsel i 20 dage.

I tredjegangstilfælde vil 2 kørsler i frakendelsestiden til samtidig pådømmelse normalt føre til, at straffen i forhold til en enkelt kørsel skærpes til næste strafposition, og det samme gælder som oftest også ved tre eller flere kørsler til samtidig pådømmelse. Strafmaksimum antages at ligge omkring fængsel i 3 måneder, jf. herved Færdselsloven med kommentarer, 1992, s. 686.

Det bemærkes, at frihedsstraffen efter gennemførelsen af lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven (Udvidet brug af samfundstjeneste og betingede domme med vilkår om alkoholistbehandling for spirituskørsel) som udgangspunkt vil blive gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste samt tillæggsbøde, efter de retningslinjer der er anført ovenfor i afsnit 5.1.2.2.

Der henvises i øvrigt til kapitel 8 om kumulation nedenfor.

5.2. Fremmed ret

Svensk ret

Efter § 3 i trafikbrottslagen straffes kørsel i frakendelsestiden i Sverige med bøde eller fængsel i indtil 6 måneder.

Om straffastsættelsen for kørsel i frakendelsestiden i Sverige kan følgende ”tommelfingerregler” opstilles:

Kørsel i frakendelsestiden	Straf
1. gang	50 dagbøder
2. gang	70 dagbøder

3. gang	100 dagbøder
4. gang	Fængsel

Kilde: Regeringskansliet, Justitiedepartementet, den 27. november 2003.

Norsk ret

Straffen for kørsel uden at have erhvervet kørekort eller kørsel i frakendelsestiden i Norge kan opstilles således:

Kørsel i frakendelsestiden	Straf
1. gang	Bøde på 4.000 kr.
2. gang	Bøde på 5.500 kr.
3. gang	Bøde på 7.500 kr.
4. gang	14 dages betinget fængsel og en tillæggsbøde på 8.500 kr.
Senere tilfælde	Ubetinget fængsel

Kilde: Oslo Politidistrikt, den 22. januar 2004.

Kørsel i frakendelsestiden kan endvidere medføre, at frakendelsestidens forlænges med 6 måneder, ligesom det kan medføre brugsforbud eller beslaglæggelse/konfiskation af køretøjet.

Finsk ret

I Finland straffes kørsel i frakendelsestiden med bøde eller fængsel indtil 6 måneder. I 2001 var den gennemsnitlige straf for kørsel i frakendelsestiden 27 dagbøder, og den gennemsnitlige frihedsstraf var på én måneds fængsel.

Kørsel i frakendelsestiden vil endvidere typisk medføre en forlængelse af frakendelsestiden med 1-2 måneder.

Hollandsk ret

Straffen for kørsel i frakendelsestiden i Holland reguleres i § 9, stk. 1, i den hollandske færdselslov.

Straffastsættelsen for kørsel i frakendelsestiden i Holland kan opstilles som følger:

Kørsel i frakendelsestiden	Straf
-----------------------------------	--------------

1. gang	15 dages ubetinget fængsel og en bøde på 330 euro
2. gang	17 dages ubetinget fængsel og en bøde på 374 euro
3. gang	18 dages ubetinget fængsel og en bøde på 396 euro

Kilde: Ministerie van Justitie, Directorate-General Law Enforcement, den 11. november 2003.

Tysk ret

Normalstraffen for kørsel i frakendelsestiden i Tyskland kan skematisk opstilles således:

Kørsel i frakendelsestiden	Straf
1. gang	Bøde (1 måneds nettoløn)
2. gang	Frihedsstraf på 45-60 dage*
3. gang	Frihedsstraf på 90 dage*
4. gang	Frihedsstraf på 3-4 måneder*
5. gang	Frihedsstraf på 5 måneder
6. gang	Frihedsstraf på 6 måneder
7. gang og senere tilfælde	Frihedsstraf på 7 måneder

* Frihedsstraffen gøres ofte betinget.

5.3. Udvalgets forslag

Udvalget foreslår ingen ændringer i straffen for førstegangstilfælde af kørsel i frakendelsestiden. Som konsekvens af udvalgets forslag om en ændret affattelse af færdselslovens § 117, således at bestemmelsen alene omhandler straffen for spirituskørsel, indføres en ny § 117 a om straffen for kørsel i frakendelsestiden. Udvalget foreslår endvidere, at der indføres en særlig bestemmelse i færdselsloven om bødens størrelse i disse tilfælde. Der henvises til lovudkastets forslag til § 117 b, stk. 2, om fastsættelse af bøder for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden.

For gentagen kørsel i frakendelsestiden foreslår udvalget af hensyn til den generelle forenkling af sanktionssystemet, at straffen skal svare til straffen for spirituskørsel i gentagelsestilfælde. Udvalget foreslår endvidere, at det også bør være muligt at fastsætte vilkår om alkoholistbehandling i forbindelse med en betinget dom for kørsel i frakendelsestiden, såfremt den pågældende har et behand-

lingsbehov. Samtidig foreslår udvalget, at der som udgangspunkt ikke skal idømmes en ny betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, hvis den pågældende tidligere har fået en betinget dom for en kørsel i frakendelsestiden, der har gentagelsesvirkning.

Som nævnt ovenfor under kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.3.3.3., foreslår udvalget, at domme for henholdsvis kørsel i frakendelsestiden og domme for spirituskørsel ikke bør have indbyrdes gentagelsesvirkning. Efter udvalgets forslag er der således intet til hinder for, at en person, der tidligere har modtaget en betinget dom for spirituskørsel, idømmes en betinget dom for kørsel i frakendelsestiden. Dette vil kunne medføre, at en person har flere samtidige betingede domme med forskellige vilkår. Denne situation er dog ikke forskellig fra andre tilfælde, hvor en person er idømt flere betingede domme på grund af kriminalitet, der ikke er ligeartet.

Endvidere finder udvalget, at der i tilfælde, hvor en kørsel i frakendelsestiden sker i prøvetiden i henhold til en betinget dom for spirituskørsel, ikke skal fastsættes fællesstraf for kørslen i frakendelsestiden og spirituskørslen, men at der alene skal fastsættes straf for kørsel i frakendelsestiden efter straffelovens § 61, stk. 2, nr. 1, jf. ovenfor i afsnit 5.1.3.1. og ovenfor kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.3.3.

Forslaget kan herefter skematisk opstilles således:

Kørsel i frakendelsestiden	Straf
1. gang	Bøde (1 måneds nettoløn)
2. gang	10 dages betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt tillæggsbøde
3. gang	20 dages ubetinget fængsel
4. gang	30 dages ubetinget fængsel
5. gang	40 dages ubetinget fængsel
6. gang	50 dages ubetinget fængsel
7. gang	60 dages ubetinget fængsel

5.4. Udvalgets forslag i forhold til gældende ret

Førstegangstilfælde

Som det fremgår ovenfor i afsnit 5.1.3.1., er straffen for kørsel i frakendelsestiden i førstegangstilfælde en bøde svarende til en måneds nettoløn. Udvalget foreslår ingen ændringer i denne praksis.

Gentagelsestilfælde

For at bringe overensstemmelse mellem sanktionerne for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden foreslår udvalget, at straffen for gentagen kørsel i frakendelsestiden skal svare til straffen for spirituskørsel i gentagelsestilfælde med en promille i intervallet 0,51-2,00.

Andengangstilfælde

Efter udvalgets forslag vil straffen i andengangstilfælde blive 10 dages fængsel. Dette vil for så vidt angår straffens længde indebære en lempelse i forhold til gældende ret, hvor straffen er 14 dages fængsel. Udvalget foreslår, at straffen som udgangspunkt bliver gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste og tillægsbøde på en måneds nettoløn eller betinget med vilkår om alkoholistbehandling og en tillægsbøde på en halv eller hel måneds nettoløn, jf. afsnit 4.3.2.3. ovenfor.

Tredjegang- og senere tilfælde

I tredjegangstilfælde svarer udvalgets forslag til de gældende retningslinjer for fastsættelse af frihedsstraffens længde, dvs. 20 dages fængsel. Det forudsættes, at straffen stiger med 10 dages fængsel for hvert gentagelsestilfælde.

Som ved spirituskørsel foreslås det, at der som udgangspunkt ikke skal idømmes en ny betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, hvis den pågældende tidligere er dømt for kørsel i frakendelsestiden, og vedkommende i gentagelsesvirkningsperioden på ny gør sig skyldig i kørsel i frakendelsestiden. I tredjegangstilfælde af kørsel i frakendelsestiden vil hovedreglen således være, at straffen bliver ubetinget fængsel i 20 dage. Der bør efter udvalgets opfattelse herefter kun i særlige tilfælde idømmes en ny betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i tredjegangstilfælde.

KAPITEL 6

Frakendelse af førerretten

6.1. Gældende ret

6.1.1. Færdselslovens bestemmelser om frakendelse af førerretten

Færdselslovens bestemmelser om frakendelse af førerretten findes i §§ 125-129, som har følgende ordlyd, jf. lovbekendtgørelse nr. 712 af 2. august 2001, som ændret ved lov nr. 217 af 22. april 2002, lov nr. 380 af 6. juni 2002, lov nr. 1049 af 17. december 2002 og lov nr. 432 af 10. juni 2003:

§ 125. Retten til at føre motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, skal frakendes føreren af et sådant køretøj, hvis han har gjort sig skyldig i spirituskørsel.
Stk. 2. Frakendelsen sker ubetinget. Under særlig formildende omstændigheder kan frakendelse dog ske betinget.

§ 125 a. Retten til at føre de i § 125 nævnte køretøjer skal frakendes føreren af et sådant køretøj, hvis føreren ulovligt har ført køretøjet uden hastighedsbegrænsere eller føreren har foretaget et uautoriseret, konstruktivt indgreb i køretøjets hastighedsbegrænsere eller dens forbindelser eller føreren vidste eller burde have vidst, at der er foretaget et sådant indgreb. Det samme gælder, hvis føreren har betjent køretøjet på en sådan måde, at hastighedsbegrænsere gøres uvirksomme.
Stk. 2. Frakendelsen sker ubetinget. Under særlig formildende omstændigheder kan frakendelse dog ske betinget.

§ 126. Retten til at føre de i § 125 nævnte køretøjer skal endvidere frakendes føreren af et sådant køretøj, såfremt han:

- 1) under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden har voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor,
- 2) har overskredet de tilladte hastigheder efter §§ 42 eller 43 a eller en anden hastighedsgrænse fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning med mere end 70 pct.,
- 3) under kørsel i et af de i § 43 nævnte køretøjer, under kørsel med blokvogn eller mobilkran, jf. § 86, stk. 1, samt ved slæbning af køretøjer, jf. § 70, stk. 4, har overskredet de for sådanne køretøjer tilladte hastigheder, jf. §§ 42 og 43, eller en anden hastighedsgrænse fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning med mere end 70 pct. for hastighedsgrænser på højst 30 km i timen eller med mere end 40 pct. for hastighedsgrænser på over 30 km i timen,
- 4) under kørsel med et køretøj med en tilladt totalvægt på over 3.500 kg har overtrådt de i medfør af § 85 fastsatte forskrifter om største tilladte totalvægt med mere end 30 pct.,
- 5) har gjort sig skyldig i promillekørsel med en alkoholkoncentration i blodet under eller efter kørslen over 0,80 promille, eller
- 6) frakendelse findes begrundet ved beskaffenheden af den begåede forseelse, og hvad der i øvrigt foreligger oplyst om tiltaltes forhold som fører af motordrevet køretøj,

Stk. 2. Frakendelsen sker betinget, medmindre føreren:

- 1) forsætlig har voldt skade på andres person eller ting, forsætlig har fremkaldt nærliggende fare herfor eller i øvrigt har ført motordrevet køretøj på særlig hensynsløs måde,
- 2) har gjort sig skyldig i flere forhold, der hver for sig er omfattet af stk. 1, nr. 1-5,
- 3) tidligere er frakendt førerretten betinget, og det nye forhold er begået i prøvetiden,
- 4) tidligere er pålagt kørselsforbud og det nye forhold er begået inden 3 år efter, at kørselsforbudet blev pålagt, eller
- 5) tidligere er frakendt førerretten ubetinget, og det nye forhold er begået inden 5 år efter udløbet af frakendelsestiden.

Stk. 3. Under særlig formildende omstændigheder kan der ske betinget frakendelse i tilfælde, hvor frakendelse efter stk. 2 ellers skulle ske ubetinget.

Stk. 4. Såfremt en forseelse omfattet af § 125, stk. 2, 2. pkt., eller § 126, stk. 1, nr. 1-3, 5 eller 6, bliver begået inden for de første tre år efter førstegangserhvervelse af førerret, træder et kørselsforbud i stedet for en betinget frakendelse. Ved et kørselsforbud inddrages førerens ret til at føre de i § 125 nævnte køretøjer, indtil særlig køreundervisning eller A/T-kursus, jf. § 60 a, stk. 1 og 2, er gennemført og kontrollerende køreprøve er bestået.

§ 127. Ubetinget frakendelse sker for et tidsrum af mellem 6 måneder og 10 år eller for bestandig. Ubetinget frakendelse for spirituskørsel, hvor alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen har oversteg 2,00 promille, sker dog for et tidsrum af mindst 2 år og 6 måneder.

§ 128. Betinget frakendelse sker på vilkår, at den pågældende i en prøvetid på 3 år fra endelig dom ikke fører motordrevet køretøj under sådanne omstændigheder, at førerretten skal frakendes ham. Ved betinget frakendelse udsættes fastsættelsen af frakendelsestiden. Under særlige omstændigheder kan der fastsættes en prøvetid på indtil 5 år for den betingede frakendelse.

§ 129. Begår den dømte i prøvetiden et nyt forhold, der medfører frakendelse af førerretten, fastsætter retten en fælles frakendelse for dette forhold og den tidligere pådømte lovovertrædelse."

Frakendelse af førerretten er en særlig sanktion i færdselsloven, der teknisk set ikke er en straf, men en foranstaltning der kan idømmes, uden at de almindelige betingelser for straf er opfyldt.

Således kan der blive tale om frakendelse, selv om pågældende frifindes for straf efter straffelovens § 16, stk. 1. Det er kun den, der har været fører af et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, der kan frakendes førerretten, og ikke f.eks. den, der har overladt føringen af køretøjet til en spirituspåvirket fører.

6.1.1.1. Anvendelsesområdet for frakendelse

Efter §§ 125-126 finder frakendelse anvendelse ved følgende typer af færdselslovovertrædelser:

a) Spiritus- og promillekørsel

Efter færdselslovens § 125 og § 126, stk. 1, nr. 5, skal førerretten frakendes den fører, der findes skyldig i spirituskørsel eller promillekørsel i intervallet 0,81-1,20. Derimod er der ikke hjemmel til frakendelse for promillekørsel i intervallet 0,51-0,80, uden at der samtidig foreligger kørselsfejl, der isoleret betraget ville føre til betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten.

b) Tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden

Efter færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1, skal frakendelse endvidere ske, når føreren under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden har voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor.

Sådan kørsel omfatter f.eks. alvorlige overtrædelser af vigepligtsreglerne, alvorlige overhalingsfejl, påkørsel af fodgængere i et fodgængerfelt og kørsel, hvor der er væsentlige mangler ved køretøjet. Der foreligger også tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, hvis en person fører et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, i en tilstand, der af andre årsager end spiritusindtagelse bevirker, at den pågældende ikke er i stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde.

c) Overskridelse af hastighedsgrænser med mere end 70 pct. (60 pct. fra 1. juni 2004) og kørsel med 160 km/t eller derover

Efter færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 2, skal førerretten frakendes, når føreren har overskredet de tilladte hastigheder efter § 42 (generelle hastighedsgrænser på 50 km i timen i tættere bebygget område, 80 km i timen uden for tættere bebygget område og på motortrafikveje og 130 km i timen på motorveje) eller en anden hastighedsgrænse fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning (lokale hastighedsgrænser) med mere end 70 pct. (60 pct. fra 1. juni 2004, jf. lov nr. 267 af 21. april 2004 om ændring af færdselsloven) eller har kørt med en hastighed på 160 km i timen eller derover.

d) Overskridelse af hastighedsgrænser og vægtgrænser for særlige køretøjer mv.

Efter færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 3, skal førerretten endvidere frakendes, hvis føreren under kørsel i et af de i § 43 nævnte køretøjer, under kørsel med blokvogn eller mobilkran, jf. § 86, stk. 1, samt ved slæbning af køretøjer, jf. § 70, stk. 4, har overskredet de for sådanne køretøjer tilladte hastigheder, jf. §§ 42 og 43, eller en anden hastighedsgrænse fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning med mere end 70 pct. (60 pct. fra 1. juni 2004, jf. lov nr. 267 af 21. april 2004 om ændring af færdselsloven) for hastighedsgrænser på højst 30 km i timen eller med mere end 40 pct. for hastighedsgrænser på over 30 km i timen.

Efter § 126, stk. 1, nr. 4, skal frakendelse af førerretten endvidere ske, hvis føreren under kørsel med et køretøj med en tilladt totalvægt på over 3.500 kg har gjort sig skyldig i overtrædelse af de i medfør af lovens § 85 fastsatte forskrifter om største tilladte totalvægt med mere end 30 pct.

e) Kørsel uden hastighedsbegrænsere eller foretagelse af konstruktivt indgreb heri

Efter færdselslovens § 125 a, som er indføjet i færdselsloven ved lov nr. 187 af 30. marts 1999 om ændring af færdselsloven (Skærpet kontrol med tunge køretøjer, køre- og hviletidsbestemmelser, betalingsbestemmelser mv.), skal førerretten frakendes, hvis føreren ulovligt har ført køretøjet uden hastighedsbegrænser eller har foretaget et uautoriseret, konstruktivt indgreb i køretøjets hastighedsbegrænser eller dets forbindelser, eller hvis føreren vidste eller burde have vidst, at der er foretaget et sådant indgreb. Det samme gælder, hvis føreren har betjent køretøjet på en sådan måde, at hastighedsbegrænseren gøres uvirksom.

f) Frakendelse efter færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 6

Efter færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 6, skal der også ske frakendelse af førerretten, når dette findes begrundet ved beskaffenheden af den begåede forseelse, og hvad der i øvrigt foreligger oplyst om den pågældendes forhold som fører af motordrevet køretøj. Denne bestemmelse anvendes i tilfælde, hvor en enkelt kørsel ikke i sig selv er tilstrækkelig grov til, at den fører til betinget frakendelse, men hvor føreren tidligere har gjort sig uheldigt bemærket. Bestemmelsen har været anvendt i UfR 1978.255 (Ø). Dommen vedrører et tilfælde, hvor en person på en motorvej havde kørt med en hastighed på 150 km i timen og derved overskredet den dagældende hastighedsgrænse på 110 km i timen. Denne kørsel ville ikke i sig selv have medført frakendelse, men den betingede frakendelse skyldtes, at føreren inden for et kortere åremål havde været straffet med talrige bøder for færdselslovovertredelser. Blandt andet var han tidligere fundet skyldig i 7 tilfælde af hastighedsoverskridelser.

g) Klippekortsystem

Med lov nr. 267 af 21. april 2004 om ændring af færdselsloven (Klippekortsystem, skærpede sanktioner ved hastighedslovovertredelser mv.) indføres et klippekortsystem, hvorefter førere af motordrevne køretøjer, hvortil der kræves kørekort, skal frakendes førerretten betinget, hvis de inden for en periode har gjort sig skyldig i tre grovere overtrædelser, der ikke i sig selv i medfører frakendelse af førerretten.

Reglerne om indførelse af et klippekortsystem træder i kraft efter justitsministerens bestemmelse.

Reglerne har følgende ordlyd:

"§ 126. ...

Stk. 2. Føreren skal endvidere frakendes retten til at føre de i § 125 nævnte køretøjer, hvis føreren inden for en periode af tre år har gjort sig skyldig i tre forhold, der ikke i sig selv medfører frakendelse af førerretten efter stk. 1, men som er omfattet af

1) § 5, stk. 2, § 15, stk. 3, 1. pkt., og stk. 4, § 16, stk. 2, § 18, stk. 1 og 2, § 21, stk. 1-3, § 22, stk. 1, § 24, stk. 1, § 25, § 37, stk. 4, § 80, stk. 4, § 81, stk. 3,

- 2) § 4, stk. 1 og 2, hvis overtrædelsen udgør fremkørsel mod rødt lyssignal, kørsel mod kørselsretningen, overskridelse af spærrelinier eller overskridelse af ubrudt kantlinie i forbindelse med ulovlig kørsel i nødspor,
- 3) § 23 eller forbud mod overhaling fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning,
- 4) § 26, stk. 2-4 og 6, eller vigepligt fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning,
- 5) §§ 42-43 a, eller anden hastighedsgrænse fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning, hvis hastighedsoverskridelsen er på mere end 30 pct., eller
- 6) § 53, stk. 3, hvis alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen ikke overstiger 0,80 promille.

Stk. 3. Under samme betingelser som nævnt i stk. 2 skal retten til at føre de i § 125 nævnte køretøjer frakendes føreren af et sådant køretøj, hvis føreren har gjort sig skyldig i to forhold omfattet af stk. 2, og forholdene er begået inden for de første tre år efter førstegangserhvervelse af førerret.

Stk. 4. ..."

6.1.1.2. Ubetinget og betinget frakendelse

I færdselsloven skelnes mellem ubetinget og betinget frakendelse. Hvis en person frakendes førerretten ubetinget, er vedkommende herefter uberettiget til at føre et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort. Kørekortet er inddraget, og det er strafbart ikke at respektere kørselsforbudet. Efter færdselslovens § 127 skal ubetinget frakendelse ske for en periode af mellem 6 måneder og 10 år eller for bestandig. Ubetinget frakendelse for spirituskørsel med en promille over 2,00 sker dog for et tidsrum af mindst 2 år og 6 måneder.

Frakendes førerretten betinget, effektueres frakendelsen ikke. Den dømte får altså lov til at beholde sit kørekort, men vil herefter i en prøvetid på 3 år (under særlige omstændigheder op til 5 år) blive frakendt førerretten ubetinget, hvis vedkommende på ny begår en forseelse, der ellers alene ville medføre betinget frakendelse. F.eks. vil en dom for promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 indebære, at den dømte får sin førerret frakendt betinget med en prøvetid på normalt 3 år. Gør vedkommende sig i prøvetiden på ny skyldig i promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 eller anden kørsel, der isoleret betraget fører til betinget frakendelse af førerretten, jf. færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 3, vil resultatet i den senere sag blive ubetinget frakendelse af førerretten, medmindre der antages at foreligge særlig formildende omstændigheder, jf. nedenfor afsnit 6.1.2.2. I forbindelse med pådømmelsen af det nye forhold vil der blive fastsat en fælles frakendelse for dette forhold og den tidligere pådømte lovovertrædelse i medfør af færdselslovens § 129.

Hvis der idømmes en betinget frakendelse, skal føreren inden for en frist, der fastsættes af politiet, aflægge en kontrollerende køreprøve, jf. færdselslovens § 60, stk. 3. Førerretten inddrages, hvis prøven ikke består, eller vedkommende undlader at medvirke til den.

Spirituskørsel

Efter færdselslovens § 125, stk. 2, skal førerretten frakendes ubetinget, når føreren har gjort sig skyldig i spirituskørsel. Under særlig formildende omstændigheder kan frakendelsen dog ske betinget, jf. § 125, stk. 2, og nedenfor afsnit 6.1.2.2.

Kørsel uden hastighedsbegrænsere eller foretagelse af konstruktivt indgreb heri

Frakendelse sker ligeledes ubetinget i de i § 125 a nævnte tilfælde. Under særlig formildende omstændigheder kan frakendelsen dog ske betinget, jf. § 125 a, stk. 2, og nedenfor afsnit 6.1.2.2.

Promillekørsel i intervallet 0,81-1,20

Efter færdselslovens § 126, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 5, er det udgangspunktet, at der sker betinget frakendelse i tilfælde af promillekørsel i intervallet 0,81-1,20.

Førerretten skal dog efter færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 2, frakendes ubetinget, hvis føreren har gjort sig skyldig i flere forhold, der hver for sig er omfattet af en af bestemmelserne i § 126, stk. 1, nr. 1-5, hvad enten dette sker under en enkelt kørsel eller ved flere lejligheder.

Bestemmelsen vedrører tilfælde, hvor der sker samtidig pådømmelse af flere forhold omfattet af § 126, stk. 1, der bedømt hver for sig alene ville medføre betinget frakendelse. Den samtidige pådømmelse sker i alle tilfælde, hvor en tiltalt har gjort sig skyldig i flere forhold, og hvor gerningstidspunkterne ikke er adskilt af en dom for nogle af forholdene. Såfremt gerningstidspunkterne er adskilt af en mellemliggende dom, er der tale om et spørgsmål om gentagelsesvirkning og ikke om samtidig pådømmelse, jf. herom nedenfor i kapitel 9 om gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning.

Anvendelsesområdet for § 126, stk. 2, nr. 2, omfatter bl.a. promillekørsel i området 0,81-1,20 promille samtidig med kørselsfejl, som ud fra en isoleret betragtning ville medføre betinget eller eventuelt ubetinget førerretsfrakendelse.

Førerretten skal endvidere efter færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 3, frakendes ubetinget i tilfælde af promillekørsel i intervallet 0,81-1,20, når føreren tidligere er frakendt førerretten betinget, og det nye forhold er begået i prøvetiden.

Efter færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 5, skal førerretten også frakendes ubetinget, hvis føreren tidligere er frakendt førerretten ubetinget, og det nye forhold er begået inden 5 år efter udløbet af frakendelsestiden. Også denne regel finder anvendelse, uanset hvad der var anledningen til, at førerretten tidligere var blevet frakendt.

Ligesom der er mulighed for betinget frakendelse, hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder ved spirituskørsel, kan der også blive tale om betinget frakendelse ved promillekørsel i intervallet 0,81-1,20, hvor der – som nævnt ovenfor – ellers skulle ske ubetinget frakendelse, hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder, jf. § 126, stk. 3.

Tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden mv.

Som anført er det efter færdselslovens § 126, stk. 2, udgangspunktet, at der sker betinget frakendelse i tilfælde af promillekørsel i intervallet 0,81-1,20. Tilsvarende gælder for så vidt angår kørsler omfattet af færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1-4 og 6. Det er altså udgangspunktet, at der i de nævnte tilfælde af kørselsfejl sker betinget frakendelse.

§ 126, stk. 2, angiver en række omstændigheder, hvorunder førerretsfrakendelsen på trods heraf gøres ubetinget. Førerretten skal således efter § 126, stk. 2, nr. 2-5, frakendes ubetinget i samme omfang som ved promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 i de tilfælde, der er anført ovenfor. Førerretsfrakendelsen kan dog i henhold til stk. 3 i tilfælde af særligt formildende omstændigheder gøres betinget.

Derudover skal førerretten efter § 126, stk. 2, nr. 1, frakendes ubetinget, hvis føreren forsætligt har voldt skade på andres person eller ting, forsætligt har fremkaldt nærliggende fare herfor eller i øvrigt har ført motordrevet køretøj på særlig hensynsløs måde.

6.1.2. Frakendelsestiden/prøvetiden i sager om spiritus- og promillekørsel

Efter færdselslovens § 127 skal ubetinget frakendelse af førerretten ske for et tidsrum af mellem 6 måneder og 10 år eller for bestandig. Er der tale om spirituskørsel med en promille på over 2,00, skal frakendelsen dog ske for et tidsrum af mindst 2 år og 6 måneder. Begår den dømte i frakendelsestiden et nyt forhold, der medfører frakendelse af førerretten, begynder frakendelsestiden for det nye forhold først at løbe fra den verserende frakendelsestids udløb, jf. UfR 1961.742 H.

Ved betinget frakendelse af førerretten udsættes fastsættelsen af frakendelsestiden. Der fastsættes i stedet en prøvetid på 3 år – eller under særlige omstændigheder 5 år – fra endelig dom, jf. færdselslovens § 128.

Begår den dømte i prøvetiden et nyt forhold, der medfører frakendelse af førerretten, skal der efter færdselslovens § 129 fastsættes en fælles frakendelse for dette forhold og den tidligere pådømte lovovertrædelse.

6.1.2.1. Retningslinjer for fastsættelse af frakendelsestiden

Frakendelsestiden i sager om spiritus- og promillekørsel fastsættes som udgangspunkt efter faste retningslinjer og er således som regel afhængig af de samme faktorer, som har betydning ved strafudmålingen, dvs. alkoholpromillens størrelse, eventuelle kørselsfejl og tidligere afgørelser, jf. her ved ovenfor kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.1.2.1.

Retningslinjerne for fastsættelse af frakendelsestiden fremgår med få undtagelser af cirkulæreskrivelse af 22. juni 1981 fra præsidenterne for Østre og Vestre Landsret om sanktionsfastsættelse efter den 1. juli 1981 i sager om spiritus- og promillekørsel, jf. i øvrigt nedenfor afsnit 6.1.3. Cirkulæreskrivelsen er optrykt som bilag 1 til betænkningen.

6.1.2.2. Formildende omstændigheder

Efter færdselslovens § 125, stk. 2, kan der ske betinget frakendelse i stedet for ubetinget frakendelse for spirituskørsel, hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder. Det samme gælder efter færdselslovens § 126, stk. 3, i tilfælde, hvor der ellers skulle være sket ubetinget frakendelse efter § 126, stk. 2, jf. ovenfor afsnit 6.1.1.2.

Bestemmelserne er anvendt, hvor der alene har været tale om kørsel over en meget kort strækning, jf. f.eks. UfR 1992.899 (V), UfR 1984.1012 (V) og UfR 1979.653 (V). Der er også antaget at foreligge særlig formildende omstændigheder i tilfælde af spiritus- eller promillekørsel i form af forsøg, hvor mulighederne for at forsøget ville lykkes, må anses for helt urealistiske, jf. f.eks. UfR 1984.228 (Ø). Endvidere er der antaget at foreligge særlig formildende omstændigheder, hvor betingelserne for frifindelse begrundet i nødret ikke er fundet opfyldt, men de omstændigheder, der begrunder, at spiritus- eller promillekørslen har fundet sted, dog gør kørslen forståelig eller undskyldelig, jf. f.eks. UfR 1991.47 (Ø).

Omstændigheder, der ikke vedrører selve kørslen, vil normalt ikke blive anset som særlig formildende omstændigheder efter færdselslovens § 125, stk. 2, eller § 126, stk. 3.

I de senere år har landsretterne dog i enkelte tilfælde lempet frakendelsen i forhold til de sædvanlige retningslinjer i tilfælde, hvor den pågældende på grund af alvorlige fysiske eller psykiske handicaps har været stærkt afhængig af sit kørekort.

6.1.2.3. Skærpende omstændigheder

Frakendelsestiden for spiritus- og promillekørsel forlænges i førstegangstilfælde, når der foreligger skærpende omstændigheder, jf. nedenfor afsnit 6.1.3. Vedrørende dette begreb henvises til kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.1.2.3., ovenfor.

6.1.2.4. *Gentagelsesvirkningen af tidligere afgørelser om frakendelse af førerretten*

Er den pågældende tidligere dømt for spiritus- eller promillekørsel, har det normalt en skærpende virkning på fastsættelsen af frakendelsestiden (gentagelsesvirkning).

Også domme, hvorved førerretten frakendes betinget eller ubetinget på andet grundlag end spiritus- og promillekørsel, har gentagelsesvirkning på senere tilfælde for så vidt angår frakendelse af førerretten. Derimod har færdselslovovertrædelser, der ikke vedrører spiritus- eller promillekørsel, næppe i almindelighed gentagelsesvirkning på senere kørsler for så vidt angår straffen.

Virkingen af en betinget frakendelse er først og fremmest en gentagelsesvirkning, og denne virkning er i færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 3, indirekte beskrevet således, at førerretten i tilfælde af promillekørsel sker betinget, medmindre føreren tidligere er frakendt førerretten betinget, og det nye forhold er begået i prøvetiden.

En tidligere dom for promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 med betinget frakendelse har altså kun gentagelsesvirkning med hensyn til spørgsmålet om frakendelse i en ny sag om promillekørsel, såfremt det nye forhold er begået i prøvetiden. En dom for promillekørsel med betinget frakendelse har imidlertid også gentagelsesvirkning med hensyn til en senere dom for spirituskørsel, idet den tidligere dom for promillekørsel bevirker en længere frakendelsestid for den senere spirituskørsel end den, der ellers ville være udmålt. Også i denne henseende er gentagelsesvirkningen af en dom for promillekørsel efter praksis begrænset til prøvetiden. Prøvetiden er normalt 3 år fra endelig dom for den betingede frakendelse i sager om promillekørsel. Gentagelsesvirkningen af en dom for promillekørsel med betinget frakendelse varer herefter normalt 3 år fra endelig dom.

En dom med kørselsforbud, jf. herom nedenfor i afsnit 6.1.4., har en tilsvarende gentagelsesvirkning som en dom med betinget frakendelse, jf. § 126, stk. 1, nr. 4.

I en del tilfælde vil en doms bestemmelse om ubetinget frakendelse have gentagelsesvirkning på senere spiritus- eller promillekørsler allerede fra afsigelsen af dommen i første instans. Gentagelsesvirkningen af en dom, der lyder på ubetinget frakendelse, i relation til frakendelsestidspunktet afventer altså ikke altid, at dommen bliver endelig, således som det er tilfældet med hensyn til gentagelsesvirkningen af en dom, der falder ud til betinget frakendelse.

Det fremgår af færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 5, at frakendelse af førerretten, der ellers ville ske betinget, sker ubetinget, såfremt føreren tidligere er frakendt førerretten ubetinget, og det nye forhold er begået inden 5 år efter udløbet af frakendelsestiden. Denne bestemmelse indebærer, at en dom for spiritus- eller promillekørsel, hvor førerretten har været ubetinget frakendt, har gentagel-

sesvirkning i indtil 5 år efter udløbet af frakendelsestiden i den henseende, at en senere promillekørsel i intervallet 0,81-1,20, foretaget i det nævnte tidsrum, vil medføre en ubetinget frakendelse i stedet for en betinget frakendelse af førerretten.

I konsekvens heraf tillægges i retspraksis en dom for spiritus- eller promillekørsel med ubetinget frakendelse gentagelsesvirkning i samme tidsrum med hensyn til spørgsmålet om fastsættelse af frakendelsestiden i en ny dom for spirituskørsel. Gentagelsesvirkningen i henseende til frakendelsesspørgsmålet af en dom for spiritus- eller promillekørsel med ubetinget frakendelse ophører således 5 år efter udløbet af frakendelsestiden.

Har førerretten været frakendt for bestandig, har dommen gentagelsesvirkning med hensyn til frakendelsestiden, også for tiden efter at førerretten på ny er gengivet i henhold til færdselslovens § 132. Gentagelsesvirkningen varer i 5 år efter gengivelsestidspunktet.

Førerretten vil i tilfælde af ny spiritus- eller promillekørsel blive fradømt i 5 eller 10 år eller for bestandig, alt efter forholdets grovhed (herunder hvor hurtigt efter gengivelsen af førerretten, det nye forhold har fundet sted).

Tilsvarende må det antages, at en gengivelse af førerretten efter en tidsbegrænset frakendelse inden frakendelsestidens udløb bevirker, at gentagelsesvirkningen udløber 5 år efter gengivelsen af førerretten, jf. UFR 1994.933 (Ø).

Der henvises i øvrigt til kapitel 9 om gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning.

6.1.3. Oversigt over frakendelsestiden i sager om spiritus- og promillekørsel

Nedenstående oversigt over frakendelse af førerretten i sager om spiritus- eller promillekørsel er udarbejdet på grundlag af de ovenfor i afsnit 6.1.2.1. nævnte retningslinjer og den hertil knyttede retspraksis. Det bemærkes, at oversigten kun omhandler tilfælde, hvor der foreligger en enkelt spiritus- eller promillekørsel til pådømmelse. Spørgsmålet om fastsættelse af frakendelsestiden ved flere spiritus- og promillekørsler til samlet pådømmelse behandles nedenfor i kapitel 8 om kumulation.

Det bemærkes, at promillekørsel i intervallet 0,51-0,80 ikke i sig selv medfører frakendelse af førerretten, hverken betinget eller ubetinget. En promillekørsel i intervallet 0,51-0,80 vil derfor heller ikke have skærpende virkning på en senere dom for spirituskørsel eller promillekørsel i intervallet 0,51-0,80 promille for så vidt angår frakendelsen af førerretten.

Førstegangstilfælde

Promille	Uden skærpene omstændigheder	Med skærpene omstændigheder
0,51-0,80	Ingen frakendelse	Betinget
0,81-1,20	Betinget	1 år
1,21-1,50	1 år	2 år
1,51-2,00	2 år	2½ år
2,01-	2½ år	3 år

Andengangstilfælde

Frakendelsestiden er 5 år, medmindre der 1) i førstegangstilfældet er sket betinget frakendelse og 2) promillen i forbindelse med kørsel nr. 2 ikke har overstegt 1,50. I så fald er frakendelsestiden 3 år.

Tredjegangstilfælde

Er alle tre kørsler promillekørsler i intervallet 0,81-1,20 er frakendelsestiden 5 år, hvilket er en fravigelse i forhold til cirkulæreskrivelsen, jf. UfR 1994.325 (Ø) og UfR 1982.243 (Ø).

I andre situationer, end hvor der har foreligget promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 i alle tre tilfælde, er frakendelsestiden 10 år som anført i cirkulæreskrivelsen, jf. f.eks. UfR 1996.579 (V).

Under særlig skærpene omstændigheder kan frakendelse ske for bestandig.

Fjerdegangstilfælde og derover

I fjerdegangstilfælde sker der efter fast praksis frakendelse af førerretten for bestandig. Dette gentages ved senere domfældelser for spiritus- eller promillekørsel, fordi spørgsmålet om en eventuel generhvervelse af førerretten er afhængig af, hvornår førerretten er frakendt.

6.1.4. Kørselsforbud

Ved lov nr. 498 af 7. juni 2001 om ændring af færdselsloven (Skærpelse af straffen for grove færdselslovsovertrædelser og indførelse af kørselsforbud) blev der bl.a. indført regler om kørselsforbud for personer, der kører uforsvarligt inden for de første to år efter, at vedkommende første gang har erhvervet førerret. Bestemmelsen herom (§ 126, stk. 4) trådte i kraft den 1. marts 2002. Ved lov nr. 432 af 10. juni 2003 (Motorvejshastighed, skærpet håndhævelse af hastighedsgrænserne og andre

initiativer til forbedring af færdselssikkerheden) blev § 126, stk. 4, ændret, således at prøvetiden forlænges til tre år med virkning fra den 1. september 2003.

Bestemmelsen i § 126, stk. 4, indebærer, at personer, der overtræder færdselsloven inden for de første tre år efter, at de første gang har erhvervet førerret, kan pålægges kørselsforbud, hvis der er tale om visse grovere overtrædelser, som efter færdselslovens regler i øvrigt ville medføre en betinget frakendelse af førerretten.

Kørselsforbud pålægges således efter § 126, stk. 4, hvis:

- Føreren har gjort sig skyldig i spirituskørsel, hvor der foreligger særlig formildende omstændigheder, jf. § 125, stk. 2, 2. pkt.,
- føreren under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden volder skade på person eller ting eller fremkalder fare herfor, jf. § 126, stk. 1, nr. 1,
- føreren overskrider de tilladte hastighedsgrænser med mere end 70 pct. (60 pct. fra 1. juni 2004), jf. § 126, stk. 1, nr. 2,
- føreren af tunge køretøjer overskrider de tilladte hastighedsgrænser med mere end 70 pct. (60 pct. fra 1. juni 2004) for hastighedsgrænser på højst 30 km/t eller med mere end 40 pct. for hastighedsgrænser på over 30 km/t, jf. § 126, stk. 1, nr. 3,
- føreren gør sig skyldig i promillekørsel med en alkoholkoncentration i blodet under eller efter kørslen over 0,80 promille, jf. § 126, stk. 1, nr. 5, eller
- frakendelse findes begrundet ved beskaffenheden af den begåede forseelse, og hvad der i øvrigt foreligger oplyst om den pågældendes forhold som fører af motordrevet køretøj, jf. § 126, stk. 1, nr. 6.

Kørselsforbudet indebærer, at den pågældende bliver stillet, som om den oprindelige køreprøve ikke var bestået og dermed aldrig har erhvervet førerret. Når førerretten er inddraget ved et kørselsforbud, skal kørekortet derfor afleveres til politiet.

Hvis der køres i den periode, hvor den pågældende er pålagt et kørselsforbud, vil vedkommende kunne dømmes efter reglerne om kørsel uden at have erhvervet førerret, jf. § 117, stk. 5, jf. § 56, stk. 1. Ifølge bemærkningerne til lovforslaget forudsættes det, at bødernes størrelse svarer til det hidtil gældende bødeniveau for overtrædelse af denne bestemmelse. Bøden er således i førstegangstilfælde normalt 5.000 kr., stigende til 10.000 kr. ved fjerdegangsovertrædelser og til frihedsstraf i femtegangstilfælde. Kørselsforbudet adskiller sig således fra en ubetinget frakendelse af førerretten, hvor kørsel i frakendelsesperioden straffes efter de særlige regler herom i § 117, stk. 6. Hvis føreren har erhvervet førerret til flere kategorier af køretøjer, omfatter kørselsforbudet samtlige kategorier.

Kørselsforbudet er en skærpelse i forhold til den betingede frakendelse, der ellers ville være sanktionen i medfør af § 125, stk. 2, 2. pkt., og § 126, stk. 1, nr. 1-3, 5 og 6. En betinget frakendelse indebærer, at føreren inden for en frist på normalt 3 måneder skal aflægge en kontrollerende køreprøve. Førerretten inddrages imidlertid kun, hvis køreprøven ikke består, men føreren er ikke afskåret fra at køre i perioden frem til køreprøven.

Et kørselsforbud indebærer derimod, at den pågældende afskæres fra at køre, indtil en kontrollerende køreprøve er bestået. Endvidere er gengivelse af førerretten efter kørselsforbud betinget af, at der gennemføres fornyet, særlig køreundervisning forud for køreprøven. Først når undervisningen er gennemført, og den kontrollerende køreprøve er bestået, ophører kørselsforbudet.

I de tilfælde, hvor kørselsforbudet er pålagt på grund af spirituskørsel, hvor der foreligger særligt formildende omstændigheder, jf. § 125, stk. 2, 2. pkt., eller promillekørsel med en alkoholkoncentration i blodet under eller efter kørslen over 0,80 promille, jf. § 126, stk. 1, nr. 5, skal føreren i stedet for den fornyede, særlige køreundervisning gennemføre et kursus særligt rettet mod alkohol og trafik (A/T-kursus). Kurset svarer til det kursus, der skal gennemføres i forbindelse med generhvervelse af førerretten efter en ubetinget frakendelse af førerretten som følge af spiritus- eller promillekørsel, jf. § 60, stk. 2. Den pågældende fører skal ligeledes bestå en kontrollerende køreprøve.

Personer, der inden for de første tre år efter førstegangserhvervelse af førerret begår en anden forseelse end spiritus- eller promillekørsel, som medfører ubetinget frakendelse af førerretten, skal forinden generhvervelse af førerretten gennemgå den samme særlige køreundervisning, som personer, der pålægges kørselsforbud, samt bestå en kontrollerende køreprøve, jf. § 60 a, stk. 3.

6.1.4.1. Gentagelsesvirkningen af et kørselsforbud

Er den pågældende tidligere pålagt et kørselsforbud og begår vedkommende et nyt forhold inden 3 år efter, at kørselsforbudet blev pålagt, er udgangspunktet, at førerretten frakendes ubetinget. Kørselsforbud behandles i relation til gentagelsesvirkning på samme måde som en betinget frakendelse af førerretten, jf. afsnit 6.1.2.4. ovenfor.

6.2. Fremmed ret

Svensk ret

I Sverige fastsættes straffen for rattfylleri og groft rattfylleri af domstolene, mens frakendelse af førerretten bestemmes af Länsstyrelsen (en administrativ myndighed som kan sidestilles med et statsamt). Länsstyrelsens afgørelser kan indbringes for Länsretten (en forvaltningsdomstol). Frakendelse af førerretten sker således uafhængigt af den strafferetlige bedømmelse af kørslen.

Ifølge en undersøgelse foretaget af udvalget i januar 2001 er frakendelsestiden i praksis som regel således i Sverige:

Promille (blod)	Frakendelse
0,20-0,31	Advarsel
0,32-0,49	1-5 måneder
0,50-0,59	6 måneder
0,60-0,79	8 måneder
0,80-0,99	10 måneder
1,00-1,83	12 måneder
1,84-1,99	15 måneder
2,00-3,00	18 måneder

Er frakendelsestiden på under 12 måneder (rattfylleri), gengives kørekortet normalt efter ansøgning og uden aflæggelse af ny køreprøve. Som alternativ til frakendelse af førerretten for rattfylleri kan der fastsættes vilkår om, at den pågældendes køretøj er udstyret med en ”alkolås” i to år. En alkolås er et instrument, der tilsluttes køretøjets startsystem for at undgå spirituskørsel. For at kunne starte køretøjet kræves det, at føreren inden kørslen blæser i instrumentet. Kun hvis udåndingsluften har en alkoholpromille på under 0,20 vil det være muligt at starte køretøjet. Føreren skal endvidere ved tilfældige lejligheder blæse i instrumentet. Hvis der findes alkohol i udåndingsluften registreres det i ”alkolåsens” hukommelsesfunktion.

Er førerretten frakendt på grund af groft rattfylleri (dvs. på grund af kørsel med en promille på over 1,00), er det en betingelse, at der aflægges en ny køreprøve, før kørekortet kan generhverves. Har kørslen været med en promille over 1,00 er det endvidere en betingelse, at den pågældende gennemgår en udvidet egnethedstest, som indebærer, at den pågældende inden 6 måneder skal godtgøre ikke at være afhængig – eller have et overforbrug – af alkohol eller narkotiske stoffer. Testen sker ved en lægekontrol, hvor en biologisk prøve anvendes. Godtgør den pågældende, at vedkommende ikke er afhængig – eller har et overforbrug – af alkohol eller narkotiske stoffer, kan kørekortet generhverves efter aflæggelse af en ny køreprøve. Det er en betingelse for generhvervelse af kørekortet, at den pågældende efter 6 måneder og 12 måneder består testen på ny.

Norsk ret

I førstegangstilfælde af spirituskørsel i Norge skal førerretten frakendes i mindst ét år. Om frakendelsestidens længde for førstegangstilfælde af spirituskørsel i Norge kan følgende ”tommelfingerregler” opstilles:

Promille (blod)	Frakendelse
0,5-0,8	15-18 måneder
0,81-1,20	20-22 måneder
1,21-1,50	2 år
1,51-2,00	2 år

Kilde: Det Kongelige Justis- og Politidepartement, den 19. december 2003.

En ny spirituskørsel inden 5 år fra afsigelsen af den første dom medfører frakendelse fra bestandig. Er der gået mere end 5 år frakendes førerretten i mellem 3 og 5 år. En tidligere domfældelse tillægges kun undtagelsesvist vægt, hvis den nye spirituskørsel er sket mere end 10 år efter den første dom.

Finsk ret

I Finland kan førerretten frakendes i indtil 5 år som følge af spirituskørsel. Førerretten frakendes dog for det meste for en kortere tid end 5 år. I 2001 var frakendelsestiden på 3-6 måneder i 60 pct. af sagerne om rattfylleri (0,5-1,20 promille), mens frakendelsestiden i 5 pct. af sagerne var over 1 år.

I sager om groft rattfylleri (promille på over 1,20) var frakendelsestiden på 6-12 måneder i 60 pct. af sagerne, mens frakendelsestiden i omkring 10 pct. af sagerne var over 1 år.

Der er mulighed for at gøre frakendelse af førerretten betinget, hvis førerretten er af afgørende betydning for den pågældendes mulighed for at bibeholde sin beskæftigelse. Prøvetiden fastsættes til mellem 1 og 3 år, og kører den pågældende spirituskørsel i prøvetiden, udløses den betingede frakendelse.

Efter finsk ret er der ikke særlige retningslinjer for frakendelse af førerretten ved spirituskørsel i gentagelsestilfælde. I gentagelsestilfælde kan frakendelsestiden være længere, ligesom der som udgangspunkt ikke fastsættes betinget frakendelse af førerretten i gentagelsestilfælde.

Det finske Trafikministerium har den 5. februar 2004 oplyst, at man for tiden forbereder et lovforslag, hvorefter der i gentagelsestilfælde skal fastsættes længere frakendelsestider.

Hollandsk ret

Frakendelse af førerretten for spirituskørsel i Holland reguleres i § 8, stk. 2, i den hollandske færdselslov. Efter bestemmelsen kan førerretten frakendes i indtil 5 år og i gentagelsestilfælde indtil 10 år.

Anklagemyndigheden anvender en tabel som udgangspunkt for påstande om frakendelsestidens længde i sager om spirituskørsel. De hollandske domstole følger som udgangspunkt anklagemyndighedens påstande om frakendelsestidens længde i disse sager.

Tabellen er som følger:

Promille (blod)	Frakendelse
1,31-1,50	6 måneders betinget frakendelse (prøvetiden er normalt 2 år)
1,51-1,65	6 måneders ubetinget frakendelse
1,66-1,80	7 måneders ubetinget frakendelse
1,81-2,00	8 måneders ubetinget frakendelse
2,01-2,15	9 måneders ubetinget frakendelse
2,16-2,35	10 måneders ubetinget frakendelse
2,36-2,50	12 måneders ubetinget frakendelse
2,51-2,75	15 måneders ubetinget frakendelse
2,75-	18 måneders ubetinget frakendelse

Kilde: Ministerie van Justitie, Directorate-General Law Enforcement, den 11. november 2003.

Tabellen fraviges i tilfælde, hvor der foreligger skærpende omstændigheder. Skærpende omstændigheder er:

- Groft uforsvarligt kørsel,
- kørslen har medført færdselsuheld, hvor der er sket ikke ubetydelig skade,
- den pågældende har kørt i en traktor, varevogn eller en minibus, eller
- gentagelsestilfælde inden 5 år efter en tidligere dom.

I tilfælde af skærpene omstændigheder følges tabellen, dog således at frakendelsestidens længde rykkes en position op for hver skærpene omstændighed.

Tysk ret

I tysk ret findes to forskellige former for frakendelse af førerretten, 1) kørselsforbud (Fahrverbot) og 2) kørekortinddragelse (Führerscheinentzug). Ved kørselsforbud inddrages kørekortet i 1-3 måneder, hvorefter det tilbagegives føreren uden videre. Ved kørekortinddragelse er førerretten annulleret, og den dømte må efter udløbet af inddragelsesperioden ansøge kørekortmyndigheden om et nyt kørekort, hvilket indebærer en ny køreprøve mv. Retten kan endvidere opstille betingelser for den dømtes adgang til efter inddragelsesperiodens udløb at ansøge om nyt kørekort, f.eks. en medicinsk undersøgelse.

Normalfrakendelsen kan i førstegangstilfælde opstilles således:

Promille (blod)	Frakendelsestype/periode
0,50-1,09 (uden alkoholbetinget kørselsfejl)	Kørselsforbud i 1 måned
0,30-1,09 (med alkoholbetinget kørselsfejl)	Kørekortinddragelse i 11-12 måneder
1,10-	Kørekortinddragelse i 11-12 måneder

Normalfrakendelsen i andengangstilfælde kan opstilles således:

Promille (blod)	Frakendelsestype/periode
0,50-1,09 (uden alkoholbetinget kørselsfejl)	Kørselsforbud i 3 måneder
0,30-1,09 (med alkoholbetinget kørselsfejl)	Kørekortinddragelse i 2 år
1,10-	Kørekortinddragelse i 2 år

Normalfrakendelsen i tredjegangstilfælde kan opstilles således:

Promille (blod)	Frakendelsestype/periode
0,50-1,09 (uden alkoholbetinget kørselsfejl)	Kørselsforbud i 3 måneder
0,30-1,09 (med alkoholbetinget kørselsfejl)	Kørekortinddragelse i 3-5 år
1,10-	Kørekortinddragelse i 3-5 år

6.3. Udvalgets overvejelser

6.3.1. Indledning

Som det fremgår ovenfor af afsnit 6.1.3.1., gradueres perioden for frakendelse af førerretten på grund af spiritus- og promillekørsel efter gældende ret afhængigt af promillens størrelse og af, om den pågældende tidligere har gjort sig skyldig i spiritus- eller promillekørsel.

Promillekørsel i intervallet 0,51-0,80 medfører dog ikke i sig selv en frakendelse af førerretten, hverken betinget eller ubetinget, og kan heller ikke danne grundlag for kørselsforbud. En promillekørsel i dette interval har derfor heller ikke skærpene virkning på en senere dom for spirituskørsel i intervallet 0,51-0,80 for så vidt angår frakendelsen af førerretten.

Promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 medfører betinget frakendelse af førerretten eller kørselsforbud, og spirituskørsel med en promille over 1,20 medfører ubetinget frakendelse, hvis længde afhænger af promillens størrelse. Frakendelsestiden skærpes, såfremt den pågældende tidligere har gjort sig skyldig i spiritus- eller promillekørsel med en promille på over 0,80.

6.3.2. Frakendelse af førerretten ved førstegangstilfælde af spirituskørsel

Efter udvalgets opfattelse kan risikoen for frakendelse af førerretten have en væsentlig præventiv effekt. Det gælder også risikoen for at blive idømt en betinget frakendelse af førerretten, ikke mindst fordi det indebærer, at den pågældende skal bestå en kontrollerende køreprøve.

Udvalget foreslår derfor, at enhver spirituskørsel fremover skal indebære betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten. Udvalget foreslår herefter den forenkling og skærpelse i forhold til de gældende regler, at området for betinget frakendelse af førerretten, der i dag omfatter promilleområdet 0,81-1,20, udvides, således at det også kommer til at omfatte kørsel med en promille i intervallet 0,51-0,80. Det samme gælder området for kørselsforbud. Der henvises til lovudkastets forslag til § 127, jf. kapitel 12 nedenfor.

Udvalgets forslag vil indebære, at der skal ske ændringer i det klippekortsystem, der er gennemført ved lov nr. 267 af 21. april 2004 om ændring af færdselsloven (klippekortsystem, skærpede sanktioner ved hastighedsovertrædelser mv.). Kørsel med en promille i intervallet 0,51-0,80 skal udgå af klippekortsystemet, idet blot en enkelt kørsel med en promille i dette interval efter udvalgets forslag skal udløse en betinget frakendelse af førerretten.

Udvalget finder ud fra de samme betragtninger, at frakendelsestidens længde ved promiller over 1,20 bør udvides, således at perioden for den ubetingede frakendelse fremover fastsættes til 3 år. Af

hensyn til en forenkling af sanktionssystemet finder udvalget, at denne frakendelsesperiode skal gælde i alle førstegangstilfælde, hvor promillen har oversteget 1,20. Der henvises til lovudkastets forslag til § 126, stk. 1, nr. 1, og § 128, stk. 2, jf. kapitel 12 nedenfor.

Udvalgets forslag om førerretsfrakendelse i førstegangstilfælde af spirituskørsel kan opstilles således:

Promille	Sanktion
0,51-1,20	Betinget frakendelse
1,21-	Ubetinget frakendelse i 3 år

Prøvetiden for en dom om betinget frakendelse af førerretten er efter færdselslovens § 128 3 år efter endelig dom. Efter § 128, 3. pkt., kan der under særlige omstændigheder fastsættes en prøvetid på indtil 5 år for den betingede frakendelse. Denne adgang til at fastsætte en længere prøvetid end 3 år udnyttes imidlertid stort set ikke i praksis, hvorfor udvalget foreslår den ophævet.

6.3.2.1. Formildende omstændigheder

Udvalget foreslår, at gældende praksis med hensyn til at fravige udgangspunktet for fastsættelsen af frakendelsestiden i tilfælde af formildende omstændigheder, jf. ovenfor afsnit 6.1.2.2, opretholdes. I disse tilfælde foreslås det således, at der fortsat skal være mulighed for at idømme betinget frakendelse i stedet for ubetinget frakendelse af førerretten. Der henvises til lovudkastets forslag til § 126, stk. 2, jf. kapitel 12 nedenfor.

6.3.2.2. Skærpende omstændigheder

Udvalget foreslår ikke retningslinjer for fastsættelsen af frakendelsestiden, når der foreligger skærpende omstændigheder. Udvalget forudsætter, at principperne i færdselslovens § 118 a, stk. 3-5, om absolut kumulation (sammenlægning af straffe uden fradrag) skal anvendes også ved fastlæggelsen af frakendelsessanktionen, jf. kapitel 8 om kumulation nedenfor og lovudkastets forslag til § 129, jf. kapitel 12 nedenfor.

6.3.3. Frakendelse af førerretten i gentagelsestilfælde

Udvalget foreslår, at tidligere spirituskørsler alene skal have betydning for, om der foreligger et gentagelsestilfælde og i givet fald for hvilken gang. Promillens størrelse ved tidligere kørsler skal således efter udvalgets opfattelse ikke have betydning for længden af frakendelsestiden for den kørsel, der nu er til pådømmelse, således som det ofte er tilfældet efter de gældende regler.

I gentagelsestilfælde vil det efter udvalgets forslag ikke være nødvendigt at undersøge promillens størrelse ved tidligere kørsler for at kunne fastsætte frakendelsestidens længde for den aktuelle kørsel. Dette vil medføre en forenkling ved fastsættelsen af frakendelsestidens længde i gentagelsestilfælde af spirituskørsel i forhold til gældende ret.

Som det fremgår nedenfor af kapitel 7 om generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb, er der mulighed for, at en person, hvis førerret er frakendt for bestandig, kan generhverve førerretten. Der skal efter praksis normalt være forløbet mindst 10 år af frakendelsestiden, inden førerretten kan generhverves. Har den pågældende behov for behandling mod alkoholmisbrug, og har vedkommende gennemført en kontrolleret behandling mod alkoholmisbrug i mindst 1 år, er der dog mulighed for at generhverve førerretten allerede efter 5 års forløb.

Praksis med hensyn til gengivelse af førerretten før frakendelsestidens udløb ved tidsbegrænset frakendelse (herunder ved 10 års frakendelse) er særdeles restriktiv, medmindre den pågældende har behov for behandling mod alkoholmisbrug og har gennemført en kontrolleret behandling mod alkoholmisbrug i mindst 1 år.

Det er udvalgets opfattelse, at en frakendelse af førerretten, der har en udstrækning på 10 år, er en meget alvorlig sanktion, og at dens præventive effekt må være lige så stor som en tidsbegrænset frakendelse med mulighed for generhvervelse. Udvalget finder det derfor ubetænkeligt at foreslå de gældende regler forenklet, således at tidsbegrænset frakendelse normalt ikke længere anvendes. Udvalget foreslår herefter, at der indføres en ordning, hvorefter frakendelsestiden kun helt undtagelsesvis skal kunne overstige 10 år fra den seneste endelige dom. Dette vil betyde, at en stor del af sagerne om generhvervelse af førerretten før frakendelsestidens udløb bortfalder, jf. nedenfor i kapitel 7 om generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb.

Eventuel resterende tid fastsat for en i forvejen idømt frakendelse for spirituskørsel skal – som efter gældende ret – lægges til den frakendelsestid, som den nye spirituskørsel medfører, men den samlede frakendelsestid kan altså efter udvalgets forslag som altovervejende hovedregel højst blive 10 år fra den seneste dom.

Udvalgets forslag om en normal maksimal frakendelsestid på 10 år for spirituskørsel vil endvidere gøre det muligt at ændre de gældende bestemmelser om generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb, jf. herom nedenfor kapitel 7 om generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb.

Når udvalget ikke stiller forslag om, at muligheden for at frakende førerretten for bestandig helt ophæves, skyldes det, at det efter udvalgets opfattelse ikke ganske kan udelukkes, at der kan fore-

komme tilfælde af så graverende karakter, at det vil stride mod den almindelige retsbevidsthed, at førerretten ikke frakendes for bestandigt. Derfor foreslår udvalget, at muligheden for tidsubegrænset frakendelse af førerretten opretholdes i tilfælde, hvor føreren har begået grove kørselsfejl, hvor kørslen har resulteret i alvorlig personskade, og hvor der foreligger sådanne oplysninger om førerens tidligere færdselslovsovertrædelser, at en frakendelse af førerretten for bestandig skønnes påkrævet.

Udvalget forudsætter, at den foreslåede bestemmelse alene vil blive anvendt, hvor føreren ville være blevet frakendt førerretten for bestandig efter nugældende regler og praksis, og hvor føreren endvidere findes at have tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden og på grund af den personskade, som kørslen har forvoldt, straffes for uagtsomt manddrab eller uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 241 eller § 249. Det bemærkes i den forbindelse, at udvalget ikke er bekendt med, at der skulle foreligge domme, hvorefter der sker frakendelse af førerretten for bestandig, uden at der har været tale om spiritus- eller promillekørsel. Der henvises til lovudkastets forslag til § 128, stk. 3.

Udvalget foreslår et frakendelsessystem, der opererer med to positioner for frakendelsesperioderne inden for de enkelte gentagelsestilfælde. I alle gentagelsestilfælde vil frakendelsestidens længde være afhængig af, om der i gentagelsestilfælde er kørt med en promille i intervallet mellem 0,51-1,20, eller om promillen har været 1,21 eller derover.

Udvalget foreslår, at der i tilfælde, hvor den dømte findes skyldig i flere tilfælde af spirituskørsel, skal ske absolut kumulation af frakendelsestiderne, jf. kapitel 8 om kumulation nedenfor, dog således at den samlede frakendelsestid ikke vil kunne overstige 10 år, medmindre ovennævnte undtagelsestilfælde måtte foreligge.

6.3.3.1. Formildende og skærpende omstændigheder

Udvalget forudsætter, at gældende praksis med hensyn til formildende omstændigheder fastholdes, jf. ovenfor afsnit 6.1.2.2. Dette indebærer, at der i sådanne tilfælde kan ske betinget frakendelse i stedet for ubetinget frakendelse af førerretten.

Udvalget foreslår, at der sker absolut kumulation i de tilfælde, hvor en skærpende omstændighed isoleret set ville have medført betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten, jf. kapitel 8 om kumulation nedenfor.

6.4. Udvalgets forslag

6.4.1. Frakendelse af førerretten ved førstegangstilfælde af spirituskørsel

Udvalget foreslår, at frakendelse af førerretten udvides til også at omfatte spirituskørsel i intervallet 0,51-0,80, således at der anvendes betinget frakendelse i alle tilfælde af spirituskørsel med en promille i intervallet 0,51-1,20. Der henvises til lovudkastets forslag til § 125, stk. 1, nr. 5, jf. kapitel 12 nedenfor.

Udvalget foreslår endvidere, at frakendelsestiden forlænges til 3 år for kørsel med en promille på over 1,20. Der henvises til lovudkastets forslag til § 128, stk. 2, jf. kapitel 12 nedenfor.

6.4.2. Prøvetidens længde

Udvalget foreslår, at bestemmelsen i færdselslovens § 128, 3. pkt., hvorefter der under særlige omstændigheder kan fastsættes en prøvetid på indtil 5 år for en betinget frakendelse af førerretten, ophæves. Der henvises til lovudkastets forslag til § 125, stk. 2, i kapitel 12 nedenfor

6.4.3. Frakendelse af førerretten ved gentagelsestilfælde af spirituskørsel

Udvalget foreslår, at følgende retningslinjer som udgangspunkt følges ved fastsættelsen af frakendelsestiden i gentagelsestilfælde:

Andegangstilfælde: Ved en promille i intervallet 0,51-1,20 fastsættes frakendelsestiden til 3 år.
Ved en promille på 1,21 eller derover fastsættes frakendelsestiden til 5 år.

Tredjegangstilfælde: Ved en promille i intervallet 0,51-1,20 fastsættes frakendelsestiden til 5 år.
Ved en promille på 1,21 eller derover fastsættes frakendelsestiden til 10 år.

Fjerdegangs- og senere tilfælde: 10 års frakendelse.

Forslaget kan opstilles således:

Spirituskørsel	Promille på 0,51-1,20	Promille på 1,21-
1. gang	Betinget frakendelse	Ubetinget frakendelse i 3 år
2. gang	Ubetinget frakendelse i 3 år	Ubetinget frakendelse i 5 år
3. gang	Ubetinget frakendelse i 5 år	Ubetinget frakendelse i 10 år
4. gang eller senere tilfælde	Ubetinget frakendelse i 10 år	Ubetinget frakendelse i 10 år

Efter udvalgets forslag vil der i undtagelsestilfælde være mulighed for at frakende førerretten for bestandig. Frakendelse for bestandigt kan efter forslaget ske, hvis føreren ved kørslen har begået en eller flere grove kørselsfejl, hvor kørslen har resulteret i alvorlig personskade, og hvor der foreligger sådanne oplysninger om førerens tidligere færdselslovsovertrædelser, at en frakendelse af førerretten for bestandig skønnes påkrævet af hensyn til retshåndhævelsen.

6.5. Udvalgets forslag i forhold til gældende ret

Førstegangstilfælde

Udvalgets forslag i forhold til gældende ret kan opstilles således:

Promille	Frakendelse efter gældende ret	Frakendelse efter udvalgets forslag
0,51-0,80	Ingen frakendelse	Betinget frakendelse
0,81-1,20	Betinget frakendelse	Betinget frakendelse
1,21-1,50	Ubetinget frakendelse i 1 år	Ubetinget frakendelse i 3 år
1,51-2,00	Ubetinget frakendelse i 2 år	Ubetinget frakendelse i 3 år
2,01-	Ubetinget frakendelse i 2½ år	Ubetinget frakendelse i 3 år

Andengangstilfælde

Udvalgets forslag i forhold til gældende ret kan opstilles således:

Promille	Frakendelse efter gældende ret	Frakendelse efter udvalgets forslag
0,51-0,80	Ingen frakendelse	Ubetinget frakendelse i 3 år
0,81-1,20	3 år, hvis førstegangstilfældet medførte betinget frakendelse ellers 5 år	Ubetinget frakendelse i 3 år
1,21-1,50	3 år, hvis førstegangstilfældet medførte betinget frakendelse ellers 5 år	Ubetinget frakendelse i 5 år
1,51-	Ubetinget frakendelse i 5 år	Ubetinget frakendelse i 5 år

Tredjegangstilfælde

Udvalgets forslag i forhold til gældende ret kan opstilles således:

Promille	Frakendelse efter gældende ret	Frakendelse efter udvalgets forslag
0,51-0,80	Ingen frakendelse	Ubetinget frakendelse i 5 år
0,81-1,20	5 år, hvis begge de tidligere kørsler har været med en promille i intervallet 0,81-1,20 ellers 10 år	Ubetinget frakendelse i 5 år
1,21-	Ubetinget frakendelse i 10 år	Ubetinget frakendelse i 10 år*

* Der er dog mulighed for frakendelse for bestandig, hvis føreren ved kørslen har begået en eller flere grove kørselsfejl, hvor kørslen har resulteret i alvorlig personskade, og hvor der foreligger sådanne oplysninger om førerens tidligere færdselslovsovertrædelser, at en frakendelse af førerretten for bestandig skønnes påkrævet af hensyn til retshåndhævelsen.

Fjerdegangstilfælde og senere tilfælde

Udvalgets forslag i forhold til gældende ret kan opstilles således:

Promille	Frakendelse efter gældende ret	Frakendelse efter udvalgets forslag
0,51-0,80	Ingen frakendelse	Ubetinget frakendelse i 10 år*
0,81-	Frakendelse for bestandig	Ubetinget frakendelse i 10 år*

* Der er dog mulighed for frakendelse for bestandig, hvis føreren ved kørslen har begået en eller flere grove kørselsfejl, hvor kørslen har resulteret i alvorlig personskade, og hvor der foreligger sådanne oplysninger om førerens tidligere færdselslovsovertrædelser, at en frakendelse af førerretten for bestandig skønnes påkrævet af hensyn til retshåndhævelsen.

KAPITEL 7

Generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb

7.1. Gældende ret

Efter færdselslovens § 132 er det muligt at generhverve førerretten inden frakendelsestidens udløb. Bestemmelsen har følgende ordlyd, jf. lovbekendtgørelse nr. 712 af 2. august 2001, som ændret ved lov nr. 217 af 22. april 2002, lov nr. 380 af 6. juni 2002, lov nr. 1049 af 17. december 2002 og lov nr. 432 af 10. juni 2003:

§ 132. Er retten til at føre motordrevet køretøj i henhold til denne eller nogen tidligere lov frakendt nogen for længere tid end 3 år, kan spørgsmålet om generhvervelse af retten inden frakendelsestidens udløb indbringes for domstolene. Indbringelsen sker efter reglerne i straffelovens § 78, stk. 3, og kan tidligst finde sted, når der er forløbet 3 år af frakendelsestiden. Retten kan kun gengives, når ganske særlige omstændigheder foreligger. Har retten til at være fører tidligere været frakendt vedkommende ubetinget, kan gengivelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb kun ske rent undtagelsesvis, og indbringelsen kan tidligst finde sted, når der er forløbet 6 år af frakendelsestiden.

Stk. 2. Er førerretten frakendt som følge af spiritus- eller promillekørsel, kan spørgsmålet om generhvervelse dog indbringes for domstolene, når halvdelen af frakendelsestiden, dog mindst 1½ år, er forløbet. Såfremt førerretten i sådanne tilfælde er frakendt for bestandig, kan spørgsmålet om generhvervelse tidligst indbringes for domstolene, når 5 år af frakendelsestiden er forløbet. Generhvervelse af førerretten kan kun ske, såfremt den pågældende i mindst 1 år forud for sagens indbringelse for retten har overholdt en kontrolleret behandling mod misbrug af alkohol.

Stk. 3. Såfremt der inden udløbet af frakendelsestiden er sket fornyet frakendelse af førerretten, regnes de i stk. 1 og 2 nævnte frister for indbringelse af spørgsmålet om generhvervelse for domstolene fra datoen for den seneste dom, hvorved førerretten er frakendt den pågældende."

Spørgsmålet om generhvervelse indbringes for domstolene, og indbringelsen sker efter reglerne i straffelovens § 78, stk. 3. Anklagemyndigheden indbringer således sagen for retten efter anmodning fra den, der ønsker at generhverve førerretten.

Hvis en afgørelse går ansøgerens imod, kan spørgsmålet tidligst indbringes for retten på ny efter to års forløb, jf. straffelovens § 78, stk. 3, 4. pkt. Et afslag på generhvervelse af førerretten efter færdselslovens § 132, stk. 2, medfører dog ikke, at den pågældende herefter skal vente i to år, inden der kan ansøges om generhvervelse efter § 132, stk. 1, jf. UfR 1998.1131 (H).

Hvis ansøgningen om generhvervelse af førerretten imødekommes, skal den pågældende bestå en kontrollerende køreprøve efter færdselslovens § 60, stk. 2, ligesom det er tilfældet, hvis førerretten først generhverves efter frakendelsestidens udløb.

7.1.1. Generhvervelse af førerretten efter færdselslovens § 132, stk. 1

Efter færdselslovens § 132, stk. 1, kan førerretten generhverves inden frakendelsestidens udløb, hvis førerretten er frakendt for længere tid end 3 år. De tidsmæssige og materielle betingelser for generhvervelse afhænger af, om der er tale om førstegangs- eller gentagelsestilfælde.

Er det første gang førerretten er frakendt, kan spørgsmålet om generhvervelse tidligst indbringes for domstolene, når der er forløbet mere end 3 år af frakendelsestiden. Førerretten kan kun gengives, hvis der foreligger ganske særlige omstændigheder.

Har førerretten tidligere været frakendt ubetinget, kan gengivelsen af førerretten kun ske rent undtagelsesvis, og tidligst når der er forløbet 6 år af frakendelsestiden. Denne 6 års grænse er absolut, og fortilfældets alder er uden betydning. Der er derfor ikke mulighed for at se bort fra en tidligere frakendelse, selv om den ikke har haft gentagelsesvirkning efter reglen i § 126, stk. 2, nr. 5, jf. Færdselsloven med kommentarer (1992), s. 806.

Praksis med hensyn til gengivelse af førerretten, der er frakendt i et udmålt tidsrum (dvs. fra 6 måneder til 10 år), inden frakendelsestidens udløb efter færdselslovens § 132, stk. 1, har hidtil været restriktiv. Der kan dog henvises til følgende afgørelser refereret i Meddelelser fra landsforeningen af beskikkede Advokater, og Fuldmægtigen, hvor førerretten blev gengivet:

Meddelelser fra landsforeningen af beskikkede advokater 1999/17 (Ø 17-3266/98):

"33-årig A, der i 1984 for promillekørsel var frakendt førerretten betinget, i 1986 for spirituskørsel frakendt førerretten 3 år fra 1/7-86 og i 1987 for spirituskørsel frakendt førerretten i 10 år fra 1/7-89, og endvidere i 1987 var straffet med hæfte i 30 dage for 3 kørsler i frakendelsestiden, søgte om generhvervelse af førerretten. Anklagemyndigheden protesterede, idet man navnlig gjorde gældende, at A's arbejdsgiver havde ansat A vidende om, at han ikke kunne køre bil, og at A ikke var ansat specielt med henblik på at køre bil. Byretten fandt, at A rent undtagelsesvist kunne gengives førerretten, jf. færdselslovens § 132, stk. 1, 3. pkt., under henvisning til A's "nuværende gode personlige og arbejdsmæssige forhold og til den tid, der er gået siden A sidst overtrådte færdselsloven sammenholdt med, at mere end 9 år af frakendelsestiden nu er forløbet, og at A har brug for at kunne køre bil af arbejdsmæssige grunde." Landsretten stadfæstede ved kendelse af 6/10-98 byrettens afgørelse i henhold til grundene."

Fuldmægtigen 1997, s. 161 A:

"Førerretten frakendt i 10 år. Gengivet, da der manglede 10 måneder af frakendelsestiden under henvisning til ansøgerens erhvervsmæssige forhold og det kørselsbehov, et barns sygdom medførte."

Er førerretten frakendt for bestandigt, skal der i praksis normalt være forløbet mere end 10 år fra den aktuelle frakendelse. Fra nyere praksis kan nævnes følgende domme:

UfR 2000.695 (V):

"A var i perioden 1979-1985 frakendt førerretten ubetinget 4 gange, sidste gang for bestandig. Der var forløbet 6 ½ år siden udløbet af den sidste tidsbegrænsede førerretsfrakendelse på 10 år og 14 år og 9 måneder fra dommen om frakendelse for bestandig. Der var to kørsler i frakendelsestiden, senest i 1995. Generhvervelse nægtet af byretten, hvilket stadfæstedes af landsretten ved kendelse af 16/12-99."

UfR 2000.2516 (Ø):

"A var i perioden 1987-1989 frakendt førerretten ubetinget 3 gange, sidste gang ved dom af 26/7-89 for bestandig. Forholdene var begået inden for 2 år, og A var ikke siden straffet. Da der også i øvrigt forelå en generel stabilisering af A's forhold, blev A's anmodning om generhvervelse af førerretten imødekommet ved Østre Landsrets kendelse af 1/9 2000."

UfR 2001.1189 (Ø):

"A var i perioden 1983-1988 frakendt førerretten ubetinget 4 gange, sidste gang ved dom af 21/6-88 for bestandig. Efter den siden den sidste dom forløbne lange periode og de foreliggende oplysninger om A's - som dette måtte bedømmes - meget stabile personlige forhold og hans erhvervs-mæssige situation fandtes der grundlag for, at førerretten rent undtagelsesvis blev gengivet A ved Østre Landsrets kendelse af 19/2 2001."

7.1.2. Generhvervelse af førerretten efter færdselslovens § 132, stk. 2

I færdselslovens § 132, stk. 2, findes en udvidet adgang til generhvervelse af førerretten før udløbet af frakendelsestiden for personer, der har gennemført en behandling mod alkoholmisbrug. Bestemmelsen blev indsat i færdselsloven ved lov nr. 278 af 8. maj 1991 om ændring af færdselsloven (Generhvervelse af førerret og konfiskation af motorkøretøjer), der trådte i kraft den 1. juli 1991. Bestemmelsen havde nøje sammenhæng med den benådningsordning for personer, der gennemfører en alkoholbehandling, der blev indført i 1990, og som nu er afløst af den ved lov nr. 230 af 4. april 2000 gennemførte ordning om betingede domme med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholbehandling, jf. ovenfor kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.1.2.2. Ved lov nr. 468 af 10. juni 1997 blev færdselslovens § 132, stk. 2, ændret med virkning fra 1. juli 1997, således at mulighederne for generhvervelse af førerretten blev øget.

Efter bestemmelsen kan spørgsmålet om generhvervelse af førerretten indbringes for domstolene, når halvdelen af frakendelsestiden, dog mindst 1 år og 6 måneder, er forløbet. Bestemmelsen finder

kun anvendelse, hvis førerretten er frakendt i mindst 2 år, idet der i praksis kun fastsættes frakendelsestider i hele eller halve år.

Bestemmelsen i § 132, stk. 2, kan anvendes, uanset om den pågældende flere gange er frakendt førerretten tidsbegrænset og således ville være omfattet af 6-årsfristen, hvis ansøgningen skulle have været behandlet efter færdselslovens § 132, stk. 1.

Er førerretten frakendt for bestandig, kan spørgsmålet om generhvervelse af førerretten indbringes for domstolene, når der er forløbet mindst 5 år af frakendelsestiden.

Det er en betingelse for generhvervelse af førerretten efter § 132, stk. 2, at den pågældende i mindst 1 år forud for sagens indbringelse for retten har overholdt en kontrolleret behandling mod misbrug af alkohol. Det fremgår af bemærkningerne til forslag til lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.), at bestemmelsen i § 132, stk. 2, kan anvendes, selv om alkoholistbehandlingen ikke er gennemgået umiddelbart forud for sagens indbringelse for retten. Der henvises i den forbindelse til, at det f.eks. i tilfælde, hvor der er sket frakendelse i 5 år, må anses for mere formålstjenligt, at den pågældende hurtigst muligt indleder et behandlingsforløb i stedet for at vente hermed i 1½ år og dermed først påbegynder behandlingen kort før, at der udestår 1 år af de 2½ år, som i dette tilfælde vil være betingelsen for en generhvervelse efter bestemmelsen i § 132, stk. 2.

Kravene til alkoholistbehandlingen svarer til de krav, der stilles for, at en frihedsstraf for spiritus- eller promillekørsel kan gøres betinget med vilkår om alkoholistbehandling. Det er således en betingelse, at ansøgeren har et alkoholproblem, jf. f.eks.:

UfR 2002.516 (H):

"A var siden 1977 blevet frakendt førerretten flere gange og senest i 1989 for bestandig. Desuden var han flere gange straffet for kørsler i frakendelsestiden, senest i 1998. Efter at A i maj 2000 havde anmodet om tilladelse til at generhverve førerretten, blev dette tilladt ved en byretskendelse af 31. oktober 2000. Den 2. februar 2001 ændrede landsretten afgørelsen til et afslag. Den 12. januar, 16. maj og 14. september 2001 blev A sigtet for yderligere 3 kørsler i frakendelsestiden. A, der i en periode på 1 år fra den 26. maj 1999 havde gennemgået en kontrolleret behandling mod alkoholmisbrug, og som efter sin forklaring ikke havde drukket alkohol siden 1989, indbragte landsrettens kendelse for Højesteret, hvor han gjorde gældende, at en gengivelse af førerretten ikke kunne anses for at være i strid med intentionerne bag færdselslovens § 132, stk. 2, at der ikke gjaldt et krav om, at der skulle være et udtalt behov for alkoholistbehandling umiddelbart forud for påbegyndelsen af behandlingen, og at kørslerne i frakendelsestiden ikke burde tillægges afgørende betydning. Desuden påberåbte han sig, at han havde erhvervet svensk kørekort. Højesteret fandt ligesom landsretten, at det efter færdselslovens § 132, stk. 2, bl.a. var en betingelse for generhvervelse af førerretten, at han som følge af et reelt alkoholmisbrug havde overholdt en kontrolleret behandling mod dette i mindst 1 år. Da A ikke havde drukket alkohol siden 1989, kunne fører-

retten ikke gengives efter denne bestemmelse. Under hensyn til at A siden den seneste frakendelse af førerretten havde været straffet 3 gange for kørsel i frakendelsestiden, og der ikke fandtes at være ganske særlige omstændigheder, hvorunder gengivelse rent undtagelsesvis burde ske, stadfæstede Højesteret landsrettens kendelse."

Det er endvidere en betingelse, at behandlingen mod alkoholmisbrug har været effektiv, jf. UfR 1998.992 (Ø) og UfR 2002.165 (V).

Efter bemærkningerne til forslag til lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.) er det endvidere en forudsætning for anvendelsen af færdselslovens § 132, stk. 2, at der ikke foreligger kørsel i frakendelsestiden, jf. herved også UfR 1998.1411 (V). I nyere praksis er dette udgangspunkt dog fraveget, jf.

UfR 2000.430 (V):

"A havde anmodet om generhvervelse af førerretten i medfør af færdselslovens § 132, stk. 2. Anklagemyndigheden bestred ikke, at A havde gennemgået et behandlingsforløb, der opfyldte kravene i bestemmelsen, men gjorde gældende, at det af bemærkningerne til loven af 1997, der ændrede § 132, stk. 2, fremgår, at dom for kørsel i frakendelsestiden udelukkede, at A kunne generhverve førerretten. Landsretten fandt ikke, at der var tilstrækkeligt grundlag for at fortolke færdselslovens § 132, stk. 2, således, at kørsel i frakendelsestiden udelukkede generhvervelse af førerretten, men kørsel i frakendelsestiden måtte - ligesom tilfældet er for afgørelser efter stk. 1 - indgå som et af flere af de momenter, der skal tages i betragtning. Efter en samlet vurdering af A's forhold fandt landsretten ikke, at kørslen i frakendelsestiden, der var foretaget for mere end 2 år siden, skulle afskære A fra at generhverve førerretten, og A's påstand om generhvervelse blev taget til følge."

UfR 2000.936 (V):

"A var den 14. marts 1997 idømt bøde og førerretsfrakendelse i 5 år fra den 8. december 1996 at regne for promillekørsel. Han havde i tiden fra den 14. august 1998 til den 18. august 1999 overholdt en kontrolleret behandling mod misbrug af alkohol og begærede nu førerretten gengivet. A var dømt for en kørsel i frakendelsestiden den 20. juni 1999. Det var ubestridt, at de tidsmæssige betingelser for generhvervelse af førerretten i medfør af færdselslovens § 132, stk. 2, var opfyldt, og at det gennemgæede behandlingsforløb opfyldte kravene i bestemmelsen. På baggrund af lovens motiver udtalte landsretten, at det måtte indgå som et væsentligt moment ved afgørelsen om generhvervelse af førerretten, om der forelå kørsel i frakendelsestiden, men at der efter formuleringen af lovbestemmelsen ikke var grundlag for uden hensyntagen til de konkrete omstændigheder at afskære en generhvervelse alene på grund af kørsel i frakendelsestiden. Under hensyn til, at kørslen havde fundet sted i perioden, hvor A gennemgik den krævede behandling mod alkoholmisbrug, og inden for nogle få måneder før indgivelsen af begæringen om generhvervelse, blev begæringen ikke taget til følge."

UfR 2000.2333 (V):

"A var i november 1997 frakendt førerretten i 5 år, og havde i maj 1998 og marts 1999 vedtaget bøder for kørsler i frakendelsestiden i februar og september 1998, ligesom A i august 1999 var straffet med 20 dages hæfte for en kørsel i maj 1999. De formelle betingelser for gengivelse af førerretten efter færdselslovens § 132, stk. 2, var opfyldt, men de tre kørsler i frakendelsestiden talte mod gengivelse af førerretten med en sådan vægt, at A's anmodning om gengivelse af førerretten, selv om A ellers ville kunne få arbejde som chauffør, ikke blev imødekommet."

Ifølge en ny landsretsdom er det ikke tilstrækkeligt for gengivelse af førerretten efter § 132, stk. 2, at de betingelser, der fremgår af bestemmelsen, er opfyldt. Ifølge dommen skal tillige betingelsen i § 132, stk. 1, om "ganske særlige omstændigheder" være opfyldt, for at der kan ske generhvervelse efter § 132, stk. 2. Der henvises til Vestre Landsrets dom af 20. november 2003 i 5. afdeling sag S 2369-03 refereret i Tidsskrift for Kriminalret 2004, s. 114.

7.1.3. Fristerne for indgivelse af ansøgning om generhvervelse

Fristerne i § 132, stk. 1 og 2, regnes fra begyndelsen af frakendelsestiden. Er der inden udløbet af frakendelsestiden sket fornyet frakendelse af førerretten, regnes fristerne for indbringelse af spørgsmålet om generhvervelse for domstolene fra datoen for den seneste dom, hvorved førerretten er frakendt den pågældende, jf. § 132, stk. 3.

7.2. Fremmed ret

Svensk ret

Generhvervelse af førerretten før frakendelsestidens udløb reguleres i § 11 i körkortslagen. Efter bestemmelsen er det muligt at generhverve førerretten inden frakendelsestidens udløb, hvis der er fremkommet nye oplysninger siden beslutningen om frakendelse af førerretten blev truffet, og såfremt der foreligger særlige grunde.

Ved længere frakendelsestider kan ændring af førerens personlige forhold begrunde en fornyet stillingtagen. Der skal foreligge særlige grunde for, at førerretten gengives inden frakendelsestidens udløb, hvilket betyder, at generhvervelse kun sker i helt specielle tilfælde. Førerretten kan ikke generhverves før frakendelsestidens udløb, hvis føreren må antages at udgøre en fare i trafikken.

Norsk ret

Det er muligt at generhverve førerretten i Norge før udløbet af frakendelsestiden. Afgørelsen herom træffes af politiet. Rammes den pågældende urimelig hårdt af førerretsfrakendelsen, og foreligger der særdeles formildende omstændigheder ved den kørsel, der har udløst frakendelsen, kan førerretten generhverves inden ét år (den lovbestemte mindste frakendelsestid).

Er førerretten frakendt for bestandigt (gentagelsestilfælde), skal der være forløbet 5 år af frakendelsestiden, og der skal have foreligget særdeles formildende omstændighed ved den seneste kørsel.

Er den pågældende misbruger af alkohol eller narkotiske stoffer, skal vedkommende med en rimelig grad af sikkerhed dokumentere, at der ikke længere er et misbrug.

Finsk ret

I Finland er det ikke muligt at generhverve førerretten før frakendelsestidens udløb.

Hollandsk ret

I Holland er det ikke muligt at generhverve førerretten før frakendelsestidens udløb.

Tysk ret

Der er efter tysk ret mulighed for at generhverve førerretten inden frakendelsestidens udløb, eventuelt efter at den pågældende har opfyldt visse betingelser, f.eks. at vedkommende har været behandlet mod misbrug af alkohol.

7.3. Udvalgets overvejelser

Udvalgets forslag om sanktionsfastsættelsen for spirituskørsel i gentagelsestilfælde vil indebære en reduktion i de længste frakendelsesperioder. Efter udvalgets forslag vil førerretten i tilfælde af spirituskørsel således kun i absolutte undtagelsestilfælde kunne frakendes for længere tid end 10 år regnet fra endelig dom, jf. ovenfor kapitel 6 om frakendelse af førerretten, afsnit 6.4.3.

Udvalget har overvejet, om den foreslåede forkortede maksimale periode for frakendelse af førerretten for spirituskørsel kan begrunde, at de gældende bestemmelser i færdselslovens § 132 om generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb ophæves.

Efter gældende praksis er det meget sjældent, at generhvervelse af førerretten i medfør af færdselslovens § 132, stk. 1, sker ved tidsbegrænset frakendelse af førerretten. Da udvalget ikke finder grundlag for at foreslå nogen lempelse heraf, vil udvalgets forslag under alle omstændigheder føre til en meget stærk begrænsning i antallet af tilfælde, hvor der kan ske generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb. Da udvalget imidlertid ikke kan udelukke, at der i ganske særlige tilfælde kan være behov for, at førerretten kan generhverves inden frakendelsestidens udløb, har udvalget fundet det rigtigst ikke at foreslå § 132, stk. 1, ophævet. Det skønnes også fornødent at

opretholde muligheden for generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb, fordi udvalget som anført ikke foreslår en fuldstændig afskaffelse af adgangen til at idømme frakendelse for bestandig.

Udvalget finder det ud fra en lighedsbetragtning problematisk, at personer, der har et behandlingskrævende alkoholproblem, kan generhverve førerretten langt hurtigere end personer, der ikke har et sådant problem. Udvalget finder endvidere, at den præventive effekt af frakendelsesreglerne kan svækkes ved, at en bestemt persongruppe kan erhverve førerretten allerede, når halvdelen af frakendelsestiden er forløbet. Udvalget finder således ikke, at et i øvrigt naturligt og forståeligt ønske om at tilskynde personer med et alkoholproblem til at søge behandling herimod, kan begrunde en særlig let adgang til at generhverve førerretten inden frakendelsestidens udløb.

På denne baggrund foreslår udvalget – også med henblik på at forenkle og skærpe de gældende sanktionsregler – at den særlige regel i § 132, stk. 2, om, at personer, der har gennemført alkoholistbehandling, kan generhverve førerretten væsentligt hurtigere end andre, ophæves.

7.4. Udvalgets forslag

Udvalget foreslår, at den særlige regel i § 132, stk. 2, ophæves, således at personer, der har gennemført alkoholistbehandling, ikke kan generhverve førerretten hurtigere end andre.

KAPITEL 8

Kumulation

8.1. Gældende ret

8.1.1. Generelt om straffastsættelsen ved flere lovovertrædelser til samlet pådømmelse

De foregående kapitler har fortrinsvis omhandlet sanktionsfastsættelsen i tilfælde, hvor der kun har foreligget én enkelt spirituskørsel eller kørsel i frakendelsestiden. Ofte omfatter en sag imidlertid flere forhold, f.eks. flere tilfælde af spirituskørsel eller foruden spirituskørsel en eller flere andre lovovertrædelser.

Når der foreligger flere lovovertrædelser til samlet pådømmelse, fastsættes straffen efter straffelovens § 88, som har følgende ordlyd:

§ 88. Har nogen ved en eller flere handlinger begået flere lovovertrædelser, fastsættes der for disse en fælles straf inden for den foreskrevne strafferamme eller, hvis flere strafferammer kommer i betragtning, den strengeste af disse. Under særdeles skærpende omstændigheder kan straffen overstige den højeste for nogen af lovovertrædelserne foreskrevne straf med indtil det halve.
Stk. 2. Medfører en af lovovertrædelserne fængsel, en anden bøde, kan retten i stedet for en fælles fængselsstraf idømme bøde ved siden af fængsel.
Stk. 3. Medfører en af lovovertrædelserne dagbod, en anden af dem bødestraf af anden art, fastsætter retten en fælles straf af dagbod, medmindre det efter omstændighederne skønnes rettest at fastsætte straf for hver overtrædelse for sig.
Stk. 4. Medfører en af lovovertrædelserne foranstaltning efter §§ 68-70 eller 74 a, medens der for en anden er forskyldt straf, kan retten bestemme, at denne straf bortfalder."

I straffeloven § 89 findes en bestemmelse, der gælder for det tilfælde, at en person har begået flere forbrydelser inden afsigelsen af en straffedom, men ikke alle forbrydelserne er blevet pådømt ved denne dom. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

§ 89. Findes nogen, som allerede er dømt til straf, yderligere skyldig i en forud for dommen begået strafbar handling, bliver en tillægsstraf at idømme, for så vidt samtidig påkendelse ville have medført forhøjelse af straffen. Tillægsstraf kan idømmes i kortere tid end foreskrevet i § 33. Der- som fuldbyrdelse af den tidligere idømte straf ikke er afsluttet, følges så vidt muligt reglerne i § 88."

Formålet med § 89 er så vidt muligt at tilvejebringe samme resultat, som hvis forholdene var pådømt under samme sag, og straffen således var blevet fastsat efter reglerne i § 88.

Der gælder særlige regler om betingede domme efter straffelovens § 61, stk. 1, som har følgende ordlyd:

§ 61. Såfremt der inden prøvetidens udløb foretages rettergangsskridt mod den dømte, hvorved han sigtes for strafbart forhold, der er begået før den betingede dom, fastsætter retten retsfølgen for dette forhold og den tidligere pådømte lovovertrædelse.

Stk. 2. ..."

Straffen fastsættes i disse tilfælde for det nye forhold og for den tidligere pådømte lovovertrædelse, og vurderingen skal ske i overensstemmelse med straffelovens §§ 88 og 89.

Når flere lovovertrædelser pådømmes samlet, opstår spørgsmålet om, hvilke samlede sanktioner der skal fastsættes for lovovertrædelserne under ét.

Straffelovens § 88 giver følgende muligheder for straffastsættelsen i tilfælde, hvor en person har begået flere strafbare forhold, der skal bedømmes samlet:

- 1) Hver enkelt lovovertrædelse bedømmes isoleret, og de forskyldte straffe lægges sammen (absolut kumulation),
- 2) flerheden af lovovertrædelser bevirker en mere eller mindre skønmæssig skærpelse af straffen for det groveste forhold (modereret kumulation), eller
- 3) straffen for et eller flere forhold absorberer straffen for et eller flere andre forhold, således at en del af den pådømte kriminalitet ikke i sig selv medfører nogen straf (absorption).

8.1.2. Særligt vedrørende bøde for færdselslovsovertrædelser

8.1.2.1. Nyordningen efter lov nr. 475 af 31. maj 2000 om ændring af færdselsloven

Ved lov nr. 475 af 31. maj 2000 om ændring af færdselsloven (Bødefastsættelse), som trådte i kraft den 1. september 2000, er absolut kumulation gjort til den altovervejende hovedregel ved flere tilfælde af færdselslovsovertrædelser (eller ved færdselslovsovertrædelser og andre strafbare lovovertrædelser) til samlet pådømmelse, hvor mindst én af færdselslovsovertrædelserne isoleret betragtet ville medføre bødestraf. Det er således fastsat i færdselsloven, at bødestraffe for hver lovovertrædelse udmåles isoleret og sammenlægges. Dette skal ske, uanset om overtrædelserne begås ved én eller flere handlinger, og uanset om pådømmelsen sker ved én eller flere sager. Endvidere er det fastsat, at hvis én færdselslovsovertrædelse, der isoleret betragtet ville medføre bødestraf, foreligger til samlet pådømmelse med overtrædelse af anden lov, som isoleret betragtet ville medføre frihedsstraf, skal retten idømme en bøde ved siden af frihedsstraffen.

Dette princip om absolut kumulation er formuleret i § 118 a i færdselsloven, som har følgende ordlyd:

§ 118 a. Bøder for overtrædelse af denne lov og for overtrædelse af forskrifter, der udstedes i medfør af loven, udmåles til beløb, der er delelige med 500 kr., jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Bøder til personer med særlig lav indtægt kan udmåles til beløb, der ikke er delelige med 500 kr. Sådanne bøder kan dog ikke fastsættes til beløb under 300 kr.

Stk. 3. Har nogen ved én eller flere handlinger begået flere overtrædelser af denne lov eller forskrifter fastsat i medfør heraf, og medfører overtrædelserne idømmelse af bøde, sammenlægges bødestraffen for hver overtrædelse. Har nogen ved én eller flere handlinger overtrådt denne lov eller forskrifter udstedt i medfør af denne lov og én eller flere andre love, og medfører overtrædelserne idømmelse af bøde, sammenlægges bødestraffen for hver overtrædelse af denne lov eller forskrifter udstedt i medfør heraf og bødestraffen for overtrædelsen af den eller de andre love.

Stk. 4. Har nogen ved én eller flere handlinger begået flere overtrædelser af denne lov eller forskrifter fastsat i medfør heraf, og medfører én af overtrædelserne idømmelse af frihedsstraf, mens en anden medfører idømmelse af bøde, idømmer retten en bøde ved siden af frihedsstraffen. Det samme gælder, såfremt nogen ved én eller flere handlinger har overtrådt denne lov eller forskrifter udstedt i medfør af denne lov og én eller flere andre love og overtrædelsen af denne lov eller forskrifter udstedt i medfør heraf medfører bødestraf og overtrædelsen af den eller de andre love medfører frihedsstraf.

Stk. 5. Bestemmelserne i stk. 3 og 4 kan fraviges, når særlige grunde taler herfor."

Princippet om absolut kumulation efter § 118 a, stk. 3 og 4, omfatter ikke fastsættelse af bøder uden for færdselslovens område. Efter bemærkningerne til lovforslaget vil bøden for flere samtidige overtrædelser af anden lov, der medfører bødestraf, således skulle fastsættes uafhængigt af bestemmelserne i § 118 a.

Ved lovændringen har man forladt den mere nuancerede bodeberegning, som domstolene hidtil havde fulgt ved straffastsættelse i sager, hvor der forelå mere end én færdselslovovertrædelse (eller anden strafbar overtrædelse) til samlet pådømmelse. Dette er yderligere uddybet i bemærkningerne til lovforslaget, hvori det bl.a. er anført, at nyordningen indebærer så væsentlige ændringer af gældende retspraksis, at den ikke kunne være gennemført ved en ændret påtalepraksis fra anklagemyndighedens side, hvorfor ændringerne måtte gennemføres ved lovgivning.

8.1.2.2. Fravigelse af princippet om absolut kumulation i færdselslovens § 118 a

Bestemmelsen i § 118 a, stk. 5, giver mulighed for at fravige princippet om absolut kumulation. Bemærkningerne til lovforslaget, herunder en redegørelse fra Rigsadvokaten, der indeholdt det oprindelige udkast til lovændringen, og som er optrykt som bilag til bemærkningerne, indeholder enkelte vejledende bemærkninger om, i hvilke tilfælde princippet om absolut kumulation bør fraviges.

Det fremgår således af bemærkningerne til lovforslaget, at en bøde ikke bør have en sådan størrelse, at den pågældende som følge af sine indkomstforhold ikke kan betale den. Det anføres endvidere, at der i konkrete tilfælde kan være behov for at nedsætte en kumuleret bøde, hvis den samlede størrelse i sig selv ikke forekommer rimelig. Som eksempel herpå nævnes, at en sammenlægning af de forskyldte normalbøder fører til en uforholdsmæssig høj samlet bøde, herunder henset til forseelsernes karakter, og at bestemmelsen f.eks. også vil kunne finde anvendelse i tilfælde, hvor reglerne om absolut kumulation ville betyde, at der skulle idømmes en mindre tillægsbøde til en længere frihedsstraf. Det fremhæves imidlertid, at der som altovervejende hovedregel skal anvendes absolut kumulation. Er der således tale om en kortere frihedsstraf (for f.eks. spirituskørsel, hærværk eller vold), forudsættes det, at der idømmes en tillægsbøde, hvis der til samtidig påkendelse foreligger en overtrædelse af færdselsloven, der udløser en bødestraf af en vis størrelse.

På grundlag af disse bemærkninger må det forventes, at der i praksis fastsættes et bødemaksimum, som står i forhold til den pågældendes indtægt. Til overvejelserne om hvor dette maksimum vil komme til at befinde sig, kan det nævnes, at bøden for 3 kørsler i frakendelsestiden efter hidtidig praksis har ført til en bøde svarende til en enkelt kørsel (en måneds nettoløn) + 100 pct., jf. UfR 1991.956 (H). Ifølge Rigsadvokatens bødekatolog, 3. udgave, april 2002, afsnit 2.3.2., kan reglerne om absolut kumulation af bøder ikke antages at gælde i sager om flere kørsler i frakendelsestiden i førstegangstilfælde til samtidig påkendelse, hvor der kan være tale om meget store bøder for en enkelt overtrædelse. Anklagemyndigheden bør derfor i disse sager fastsætte bøden i overensstemmelse med hidtil gældende praksis.

8.1.3. Frihedsstraf og frakendelse af førerretten

Færdselslovens § 118 a angår alene straffastsættelsen, når der isoleret betragtet ville være tale om bødestraf for mindst én af de omhandlede færdselslovovertredelser. Bestemmelsen omhandler således ikke spørgsmålet om, i hvilket omfang der sker kumulation af flere frihedsstraffe eller frakendelser ved en samlet pådømmelse af flere spiritus- eller promillekørsler, der hver især medfører frihedsstraf og/eller frakendelse af førerretten.

For så vidt angår frakendelse af førerretten vil der efter § 126, stk. 2, nr. 2, i tilfælde, hvor der til samlet pådømmelse foreligger flere kørsler omfattet af § 126, stk. 1, nr. 1-5, som isoleret betragtet ville medføre betinget frakendelse, skulle ske ubetinget frakendelse.

Ved promillekørsel i intervallet 0,51-0,80 er der ikke hjemmel til frakendelse af førerretten. Der vil således ikke være hjemmel til at skærpe frakendelsessanktionen på grund af en promillekørsel i dette interval.

8.1.4. Forholdet mellem færdselslovens § 118 a og § 117, stk. 2, nr. 2

Efter færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 2, er straffen for spirituskørsel med en promille på under 2,00 bøde eller fængsel indtil 1 år, hvis der foreligger yderligere tilfælde af spiritus- eller promillekørsler til samtidig pådømmelse. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

"§ 117. Spirituskørsel med motorkøretøj, registreringspligtig knallert, traktor eller motorredskab straffes med bøde. Har alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen oversteget 2,00 promille, er straffen fængsel indtil 1 år.

Stk. 2. Straffen efter stk. 1, 1. pkt., kan stige til fængsel indtil 1 år, hvis føreren

1) ...

2) findes skyldig i flere tilfælde af spiritus- eller promillekørsel eller

3) ...

Stk. 3.-6. ..."

Foreligger der således spirituskørsel til samlet pådømmelse med yderligere tilfælde af spiritus- eller promillekørsel, er strafferammen bøde eller fængsel indtil 1 år. Anvendelsesområdet for § 117, stk. 2, nr. 2, omfatter efter ordlyden alle sager, hvor mindst den ene kørsel er en spirituskørsel, uanset om spirituskørslen isoleret betraget ville medføre bødestraf eller frihedsstraf, og uanset promillens størrelse ved den anden kørsel til samlet pådømmelse.

Straffastsættelsen vil efter ordlyden af § 118 a, stk. 3, skulle ske efter denne bestemmelse i sager, der indebærer samlet pådømmelse af to spiritus- eller promillekørsler, hvor begge kørsler isoleret betraget ville medføre bødestraf, og afgøres således, at der foretages en fuldstændig sammenlægning af de to forskyldte bøder. Tilsvarende vil straffen i sager, der indebærer samlet pådømmelse af to spiritus- eller promillekørsler, hvor den ene kørsel isoleret betraget ville medføre frihedsstraf og den anden bødestraf, efter ordlyden af § 118 a, stk. 4, skulle fastsættes efter denne bestemmelse og afgøres med en bøde ved siden af frihedsstraffen.

I Waage: Spritkørsel, 3. udgave, s. 231 ff. antages det imidlertid, at dette ville indebære en reel op-hævelse af færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 2, hvilket der ikke er grundlag for at udlede af lov nr. 475 af 31. maj 2000 om ændring af færdselsloven (Bødefastsættelse) eller lovens forarbejder, der ikke berører problematikken. Det antages videre, at § 117, stk. 2, nr. 2, derfor må anses som lex specialis i forhold til § 118 a, stk. 3, således at den hidtidige praksis vil blive opretholdt. Denne praksis vil i tilfælde, hvor der f.eks. foreligger en spirituskørsel, der isoleret betraget ville have medført frihedsstraf, og en spiritus- eller promillekørsel, der isoleret betraget ville have medført bødestraf, indebære, at der – i stedet for en tillæggsbøde, jf. § 118 a, stk. 4 – idømmes en samlet strengere frihedsstraf for begge lovovertrædelserne.

Waage anfører på den baggrund, at det må antages, at der heller ikke i øvrigt er grundlag for at lade § 118 a, stk. 3 og 4, fortrænge den hidtidige praksis, hvorefter der enten er sket en skærpelse af frihedsstraffen eller frakendelsessanktionen i tilfælde af flere kørsler til samlet pådømmelse. En strikte anvendelse af de nye regler ville således indebære, at man måtte ændre praksis, ikke blot med hensyn til bødeberegningen, men også vedrørende udmålingen af frihedsstraffen i de alvorligere sager og af frakendelsessanktionen i de mindre alvorlige sager. Da bemærkningerne til forslag til lov nr. 475 af 31. maj 2000 ikke kommer ind på spørgsmålet, finder Waage det mest nærliggende i det hele at anvende undtagelsesbestemmelsen i § 118 a, stk. 5, i alle sager om flere tilfælde af spiritus- eller promillekørsel med en promille over 0,80 til samlet pådømmelse.

For så vidt angår sager, hvor mindst én af kørslerne er promillekørsel i intervallet 0,51-0,80, antager Waage derimod, at bestemmelserne i § 118 a, stk. 3 og 4, finder anvendelse, idet netop disse tilfældegrupper er specielt nævnt i den redegørelse fra Rigsadvokaten, som er nævnt i afsnit 8.1.2.2. ovenfor.

I denne redegørelse henvises der i punkt 5.4.3, som indeholder en diskussion af konkrete tilfælde efter hidtidig praksis, hvor der oftest sker en reduktion af straffen i sammenstødtilfælde, til Waage, Spritkørsel, 2. udgave, 1998, s. 211, hvor Waage for så vidt angår to promillekørsler i intervallet 0,51-0,80 finder det mest rigtigt at foretage sammenlægning af de hver for sig forskyldte bødestraffe eller i hvert fald at udmåle en højere bøde, end hvor kun én kørsel foreligger til pådømmelse.

I Rigsadvokatens bødekatalog, 3. udgave, september 2003, afsnit 3.9, s. 8, anføres det tilsvarende, at der ikke med færdselslovens § 118 a er tilsigtet ændringer med hensyn til strafudmålingen i de tilfælde, hvor der foreligger flere kørsler med en promille over 0,80 til samtidig påkendelse. Det antages derfor, at domstolene i disse tilfælde – eventuelt under henvisning til § 118 a, stk. 5 – vil fastholde hidtidig praksis. For så vidt angår flere forhold af kørsel med en promille i intervallet 0,51-0,80 til samtidig pådømmelse skal sanktionspåstanden derimod udformes i overensstemmelse med bestemmelserne i § 118 a, stk. 3 og 4, jf. bødekataloget, afsnit 3.9., s. 5.

8.1.5. Sanktionsfastsættelsen i praksis ved flere spiritus- eller promillekørsler til samlet pådømmelse

Som nævnt ovenfor i afsnit 8.1.4. må det antages, at færdselslovens § 118 a alene finder anvendelse i sager, hvor mindst én af kørslerne er promillekørsel i intervallet 0,51-0,80.

Ved straffastsættelsen i øvrige tilfælde, hvor der til samlet pådømmelse foreligger flere spiritus- eller promillekørsler, antages den hidtil gældende retspraksis derimod opretholdt.

8.1.5.1. Førstegangstilfælde

Begge spirituskørsler medfører isoleret betragtet frihedsstraf

Foreligger to spirituskørsler til samlet pådømmelse, og ville begge kørslerne isoleret betragtet medføre frihedsstraf, er det i praksis udgangspunktet, at de straffe, som de enkelte kørsler ville medføre, sammenlægges (absolut kumulation), jf. f.eks. UfR 1978.1015 (Ø).

Der ses dog i praksis eksempler på, at der ydes den tiltalte en beskeden "rabat" i forhold til fuldstændig sammenlægning, jf. Domme i kriminelle sager 1996, s. 381 (Ø 17-S-3627/96).

Mindst én af kørslerne ville isoleret betragtet medføre frihedsstraf

Hvis en spirituskørsel isoleret betragtet ville føre til frihedsstraf, mens den anden kørsel isoleret betragtet ville give bødestraf, vil den samlede pådømmelse resultere i en frihedsstraf, der er længere end den, der ville blive udmålt for spirituskørslen isoleret betragtet. Ville denne kørsel eksempelvis have medført fængsel i 14 dage, vil det samlede resultat formentlig blive fængsel i 20 dage. Hvis kørslen isoleret betragtet ville have medført fængsel i 20 dage, vil det samlede resultat formentlig blive fængsel i 30 dage osv.

Begge kørslerne ville isoleret betragtet medføre bødestraf

I praksis fastsættes en frihedsstraf, hvis der har foreligget to spirituskørsler, hvor begge kørsler er sket med en promille i intervallet 1,21–2,00, og derfor isoleret betragtet ville medføre en bødestraf, jf. dommene refereret i Fuldmægtigen 1989, s. 96 (V 2133/86) og Fuldmægtigen 1988, s. 37 (V 1-1150/87).

Det samme sker, hvor der til samlet pådømmelse foreligger spirituskørsel med en promille mellem 1,51 og 2,00 og promillekørsel i intervallet 0,81-1,20, jf. UfR 1989.278 (V).

I tilfælde, hvor der har foreligget spirituskørsel med en promille på mellem 1,21 og 1,50 til samlet pådømmelse med en promillekørsel i intervallet 0,81-1,20, er straffen hidtil blevet fastsat til en bøde (en måneds nettoløn). Til gengæld er frakendelsestiden skærpet, idet promillekørslen har bevirket, at den samlede frakendelsestid er fastsat til 6 måneder længere, end hvis alene spirituskørslen havde foreligget til pådømmelse, jf. f.eks. UfR 1982.516 (Ø). I et enkelt tilfælde er der dog idømt dobbelt bøde, se UfR 1987.880 (Ø).

Hvis der foreligger to promillekørsler i intervallet 0,81-1,20 til samlet pådømmelse, er straffen hidtil blevet fastsat til en bøde (en måneds nettoløn) og 1 års ubetinget frakendelse af førerretten, jf. f.eks. UfR 1977.1041 (Ø). Skærpelsen i forhold til sanktionen for en enkelt promillekørsel er således

fremkommet ved, at der er sket ubetinget frakendelse i 1 år i stedet for betinget frakendelse, som ville være resultatet, såfremt der kun havde foreligget én promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 til pådømmelse.

I tilfælde, hvor mindst én af kørslerne er promillekørsel i intervallet 0,51-0,80, vil straffen skulle fastsættes efter § 118 a, stk. 3 og 4.

8.1.5.2. Gentagelsestilfælde

Sammenlægning af frihedsstraf i andengangstilfælde

Også ved flere tilfælde af gentagelsestilfælde til samlet pådømmelse er det udgangspunktet, at der sker fuldstændig sammenlægning med hensyn til den forskyldte frihedsstraf, jf. f.eks. UfR 1983.1139 (Ø):

”T, der i december 1980 var straffet for spirituskørsel og frakendt førerretten i 1 år fra den 8. september 1980 at regne, gjorde sig i oktober 1982 skyldig i promillekørsel og i februar 1983 i spirituskørsel med en alkoholkoncentration i blodet på 1,41 0/00. Straffen, der tillige omfattede en overtrædelse af færdselslovens § 65, stk. 2, fastsattes til hæfte i 20 dage, og frakendelsestiden for førerretten til 8 år.”

Dog gives der undertiden en beskeden “rabat”, hvis en fuldstændig sammenlægning ville føre til et “skævt” antal dages frihedsstraf, (f.eks. 24 dages fængsel), jf. UfR 1995.681 (V).

Frihedsstraf og bøde i andengangstilfælde

Foreligger der promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 til samlet pådømmelse med promillekørsel i intervallet 0,51-0,80, skal der efter færdselslovens § 118 a, stk. 4, idømmes en tillæggsbøde på 5.000 kr. til den frihedsstraf, der er forskyldt for den alvorligere promillekørsel. Da frihedsstraffen som udgangspunkt gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt tillæggsbøde, jf. ovenfor kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.1.2.2., må dette betyde, at den tillæggsbøde, der udmåles som led i den betingede dom for den alvorligere promillekørsel, bliver forhøjet med 5.000 kr. som følge af promillekørslen i intervallet 0,51-0,80.

Bøde og bøde i andengangstilfælde

Da andengangskørsel med en promille i intervallet 0,51-0,80 efter bemærkningerne til forslaget til lov nr. 468 af 10. juni 1997 alene medfører bødestraf, følger det af færdselslovens § 118 a, stk. 3, at

bøden udmåles efter princippet om absolut kumulation, når der foreligger to andengangskørsler i dette interval til samlet pådømmelse.

8.1.5.3. Særligt om frakendelse ved flere spiritus- eller promillekørsler til samlet pådømmelse

Ved promillekørsel i intervallet 0,51-0,80 er der ikke hjemmel til frakendelse af førerretten, jf. § 126, stk. 1, nr. 5. Der vil således ikke være hjemmel til at skærpe frakendelsessanktionen i tilfælde, hvor én af kørslerne er promillekørsel i dette interval.

Førstegangstilfælde

Det er i praksis den altovervejende hovedregel, at der sker fuldstændig sammenlægning af de frakendelsesperioder, der ville være blevet idømt for de enkelte kørsler hver for sig.

Hvis der foreligger to promillekørsler i intervallet 0,81-1,20 til samlet pådømmelse, følger det af færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 2, at der skal ske ubetinget frakendelse af førerretten. I praksis udmåles en frakendelsestid på 1 år, jf. UfR 1977.1041 (Ø).

Foreligger spirituskørsel og promillekørsel til samlet pådømmelse bliver resultatet i praksis en ubetinget frakendelse, der udmåles et halvt år længere, end spirituskørslen isoleret betragtet ville have ført til, jf. f.eks. UfR 1989.278 (V) og UfR 1982.516 (Ø).

Det ses således, at en enkelt promillekørsel indgår i beregningen af længden af den ubetingede frakendelse med et halvt år, både når der foreligger to promillekørsler til samlet pådømmelse og spirituskørsel og promillekørsel til samlet pådømmelse.

Også ved flere end to førstegangskørsler til samlet pådømmelse er udgangspunktet sammenlægning af sanktionerne for de enkelte kørsler, se f.eks. UfR 1994.5 (V).

Som eksempel på ydelse af "rabat", se UfR 1988.302 (H): Tre spirituskørsler med promiller på henholdsvis 3,66, 2,97 og 3,84. Førerretten blev frakendt i 7 år (½ års rabat i forhold til fuldstændig sammenlægning).

Andengangstilfælde

I tilfælde af to andengangskørsler til samlet pådømmelse (altså hvor der inden for gentagelsesperioden af en tidligere dom for spiritus- eller promillekørsel foretages to tilfælde af spiritus- eller promillekørsel, der skal pådømmes samlet) udmåles der efter fast praksis en frakendelsestid på 8 år i

tilfælde, hvor begge kørsler enkeltvis ville have medført frakendelse i 5 år, uanset størrelsen af promillerne ved de nye kørsler, se f.eks. UfR 1995.681 (V) og UfR 1983.167 (V).

Hvor to andengangskørsler til samlet pådømmelse ved fuld sammenlægning ville have medført 6 års frakendelse, er der ydet 1 års rabat i frakendelsestiden, jf. UfR 1994.768 (Ø) og UfR 1989.340 (V).

8.1.6. Spiritus- eller promillekørsel kombineret med kørselsfejl

Som det fremgår ovenfor af kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.1.2.3., bevirker det en skærpelse af straf og frakendelsessanktionen for spiritus- eller promillekørsel, hvis kørslen er foregået under skærpende omstændigheder, dvs., at der har foreligget kørselsfejl, som isoleret betragtet ville have medført betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten, jf. § 125 a eller § 126, stk. 1, nr. 1-4.

F.eks. bevirker skærpende omstændigheder, at kørsel med en promille på 1,60 medfører frihedsstraf (14 dages fængsel) og frakendelse i 2 år og 6 måneder og ikke bøde og 2 års frakendelse, som ville være resultatet, hvis der ikke havde foreligget skærpende omstændigheder. Der henvises i øvrigt til oversigterne ovenfor i kapitel 6 om frakendelse af førerretten, afsnit 6.1.3. og kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.1.3.

8.1.6.1. Straffen

Hvis spiritus- eller promillekørslen isoleret betragtet ville medføre frihedsstraf, vil en samtidig pådømmelse af en kørselsfejl begået ved en anden lejlighed, som isoleret betragtet ville medføre bødestraf, bevirke, at der udover frihedsstraffen fastsættes en tillægsbøde for kørselsfejlen, jf. § 118 a, stk. 4, medmindre undtagelsesbestemmelsen i § 118 a, stk. 5, bringes i anvendelse. Da frihedsstraffen som udgangspunkt vil blive gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt tillægsbøde, jf. nærmere ovenfor kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.1.2.2., må dette betyde, at den tillægsbøde, der udmåles som led i den betingede dom for den alvorligere promillekørsel, bliver forhøjet med et beløb svarende til den bøde, som kørselsfejlen i sig selv medfører.

Hvis spiritus- eller promillekørslen isoleret betragtet medfører bødestraf, vil denne blive forhøjet ved absolut kumulation med den bøde, som kørselsfejlen i sig selv ville have medført, jf. færdselslovens § 118 a, stk. 3.

Med hensyn til den strafskærpelse, der sker, når spiritus- eller promillekørsel foretages under skærpede omstændigheder, dvs. når der ved samme lejlighed begås kørselsfejl, som er omfattet af

færdselslovens § 125 a eller § 126, stk. 1, nr. 1-4, henvises til oversigten i kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.1.3.

8.1.6.2. *Frakendelsessanktionen*

Spirituskørsel og anden kørselsfejl, der isoleret betragtet ville medføre betinget frakendelse af førerretten, til samlet pådømmelse.

Foreligger en spirituskørsel og en kørsel, der isoleret betragtet ville medføre betinget frakendelse af førerretten, jf. færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 2-4, til samlet pådømmelse, vil der blive fastsat en fælles frakendelse efter princippet i færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 2, og analogien af færdselslovens § 129. Den samlede frakendelsestid vil normalt blive udmålt til et halvt år mere, end hvad spirituskørslen isoleret betragtet ville have medført, jf. UfR 1981.1057 (V).

Promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 og anden kørselsfejl, der isoleret betragtet ville medføre betinget frakendelse af førerretten, til samlet pådømmelse

Hvis en person ved to forskellige lejligheder har gjort sig skyldig i promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 og en kørsel, der isoleret betragtet ville føre til betinget frakendelse af førerretten, og de to forseelser skal bedømmes samlet, skal der ske en fælles ubetinget frakendelse, jf. færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 2. Den samlede frakendelsestid er normalt 6 måneder, jf. UfR 1987.194 (V).

Foreligger der kørsel med en promille i intervallet 0,81-1,20 og kørsel under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden ved samme lejlighed, vil forholdet blive anset som spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 2, se nærmere herom i kapitel 3 om gerningsindhold og terminologi for spiritus- og promillekørsel, afsnit 3.1.4.

Hvis en person foruden at have indtaget så meget spiritus, at der foreligger promillekørsel i intervallet 0,81-1,20, tillige er medicinpåvirket, således at der også foreligger en overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, vil der kunne ske en skærpelse af frakendelsessanktionen, jf. UfR 1979.223 (Ø).

Promillekørsel i intervallet 0,51-0,80 og anden kørselsfejl, der isoleret betragtet ville medføre betinget frakendelse af førerretten, til samlet pådømmelse

Som nævnt foran i afsnit 8.1.3., er der ikke hjemmel til frakendelse af førerretten for promillekørsel i intervallet 0,51-0,80. Det påvirker derfor ikke frakendelsessanktionen i anledning af en kørselsfejl, der isoleret betragtet ville have medført (betinget eller ubetinget) frakendelse af førerretten, at kørslen er foretaget af en fører med en alkoholpromille i intervallet 0,51-0,80.

8.1.7. Kørsel i frakendelsestiden

Færdselslovens § 117, stk. 6, har følgende ordlyd:

"§ 117. ...

Stk. 2-5. ...

Stk. 6. Den, der som fører motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, til trods for at retten til at være eller blive fører af et sådant køretøj er frakendt den pågældende ubetinget, straffes med bøde. I gentagelsestilfælde kan straffen stige til fængsel indtil 1 år."

Flere førstegangstilfælde af kørsler i frakendelsestiden til samlet pådømmelse

§ 117, stk. 6, indeholder kun hjemmel til bødestraf ved førstegangstilfælde af kørsel i frakendelsestiden. Indtil 1. september 2000, hvor lov nr. 475 af 31. maj 2000 om ændring af færdselsloven trådte i kraft, gjaldt de retningslinjer, der blev fastsat ved UfR 1991.956 (H):

"T, der var lønmodtager og brutto tjente 19.000 kr. om måneden, og som den 19. september 1989 var frakendt førerretten i 1 år fra 1. juli 1989 for spirituskørsel, var fundet skyldig i 3 kørsler i personbil i frakendelsestiden. Bøden for den første kørsel i frakendelsestiden bør fastsættes svarende til T's nettomånedsløn. Ved samtidig påkendelse af 2 eller 3 kørsler i frakendelsestiden bør bøden forhøjes med 50%, henholdsvis 100%. Bøden, der af byretten og landsretten var fastsat til henholdsvis 15.000 kr. og 13.500 kr., blev herefter af Højesteret fastsat til 18.000 kr."

Efter indførelsen af § 118 a skal der som altovervejende hovedregel ske absolut kumulation af bødestraffene ved samtidig pådømmelse af flere lovovertrædelser. Der er næppe tvivl om, at lovændringen tilsigtede en ændring af praksis også ved samtidig pådømmelse af flere kørsler i frakendelsestiden i forhold til den netop citerede højesteretsdom UfR 1991.956 (H), idet denne dom specielt er nævnt i den redegørelse fra Rigsadvokaten, som ligger til grund for lovændringen, og som er medtaget i bemærkningerne til lovforslaget. Det anføres i redegørelsen:

"Det er vanskeligt at begrunde, at der skal ydes rabat, når en person overtræder færdselsloven flere gange. Tværtimod kan det anføres, at det – ligesom i gentagelsestilfælde med mellemliggende dom – kunne overvejes at skærpe den samlede straf, idet den pågældende fortsætter sin strafbare adfærd på trods af modtagelsen af en advarsel i form af en sigtelse.

Praksis viser imidlertid, at der i disse tilfælde oftest sker en reduktion af straffen. Højesteret fandt således i UfR 91.956 H i en sag om bødeniveauet ved samtidig pådømmelse af tre kørsler i frakendelsestiden, at bøden for den første kørsel i frakendelsestiden skulle fastsættes svarende til den tiltaltes nettomånedsløn, og at bøden ved samtidig pådømmelse af 2 eller 3 kørsler i frakendelsestiden burde forhøjes med 50 procent henholdsvis 100 procent."

Det må herefter antages, at der fremover i hvert fald vil blive tale om absolut kumulation ved to kørsler i frakendelsestiden til samlet pådømmelse. I hvilket omfang princippet om absolut kumulation i øvrigt vil blive anvendt, herunder ved tre eller flere kørsler i frakendelsestiden til samlet pådømmelse, afhænger af, hvor meget der skal til, for at domstolene vil gøre brug af undtagelsesbestemmelsen i færdselslovens § 118 a, stk. 5. Der henvises i øvrigt til afsnit 8.1.2.2. ovenfor.

Flere andengangs- og senere kørsler i frakendelsestiden til samlet pådømmelse

Da færdselslovens § 118 a ikke omfatter kumulation af to eller flere frihedsstraffe, er tidligere praksis i så henseende fortsat vejledende. Normalstraffen for to andengangskørsler til samtidig påkendelse er således fængsel i 20 dage.

I tredjegangstilfælde vil to kørsler i frakendelsestiden til samtidig pådømmelse normalt føre til, at straffen i forhold til en enkelt kørsel skærpes til næste strafposition, og det samme gælder som oftest også ved tre eller flere kørsler til samtidig pådømmelse. Strafmaksimum antages at ligge omkring fængsel i 3 måneder, jf. herved Færdselsloven med kommentarer, 1992, s. 686.

Det bemærkes, at frihedsstraffen efter gennemførelsen af lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven som udgangspunkt vil blive gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste samt til lægsbøde, efter de retningslinjer, der er anført ovenfor i kapitel 5 om kørsel i frakendelsestiden, afsnit 5.1.2.2. Foreligger der flere andengangs- og senere kørsler i frakendelsestiden til samlet pådømmelse, sker der i praksis en vis reduktion i forhold til fuldstændig sammenlægning af frihedsstraffene, jf. Domme i kriminelle sager, 1990, s. 345 (V 1-2490/89):

"T var i 1987 frakendt førerretten i 5 år og var i 1988 straffet for kørsel i frakendelsestiden. I 1989 kørte han yderligere to gange i frakendelsestiden, hvilke kørsler pådømtes samlet. Han idømtes hæfte i 20 dage."

8.1.8. Kørsel i frakendelsestiden i forbindelse med ny spiritus- eller promillekørsel

Ved spiritus- eller promillekørsel i frakendelsestiden efter en tidligere dom for spiritus- eller promillekørsel, vil der foruden spiritus- og promillekørslen foreligge en overtrædelse af færdselslovens § 117, stk. 6. I praksis betragtes den omstændighed, at den nye spiritus- eller promillekørsel har fundet sted i frakendelsestiden, som en skærpende omstændighed ved spiritus- eller promillekørslen, hvilket f.eks. indebærer, at straffen for andengangs spiritus- eller promillekørsel forhøjes med fængsel i 10 dage, jf. oversigten ovenfor i kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.1.3.

Denne praksis er ikke omtalt i bemærkningerne til forslaget til lov nr. 475 af 31. maj 2000 om ændring af færdselsloven (Bødefastsættelse). Det antages med henvisning hertil i Waage: Spritkørsel, 3. udgave, s. 325, at denne praksis må forventes opretholdt, og videre s. 248, at der derfor ikke vil være grundlag for tillige at udmåle en tillægsbøde for kørslen i frakendelsestiden, således som den nye regel i færdselslovens § 118 a, stk. 4, 1. pkt., ellers lægger op til.

Efter gældende praksis vil straffen i andengangs spiritus- eller promillekørsel med en promille over 0,80 blive udmålt således, at der lægges 10 dage til den fængselsstraf, som spiritus- eller promillekørslen isoleret betragtet ville have medført. Strafskærpelsen skal dog ses i sammenhæng med, at der som udgangspunkt udmåles en betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholbehandling, jf. ovenfor kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.1.2.2.

Foreligger der tredjegangs spiritus- eller promillekørsel med en promille over 0,80, bevirker den omstændighed, at kørslen finder sted i frakendelsestiden, ingen strafskærpelse. Efter landsretspræsidenternes cirkulæreskrivelse af 22. juni 1981 om sanktionsfastsættelsen efter den 1. juli 1981 i sager om spiritus- og promillekørsel, jf. herom ovenfor i afsnit 4.1.3 i kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, bevirkede den omstændighed at en tredjegangs spiritus- eller promillekørsel fandt sted i frakendelsestiden ganske vist, at straffen kom til at lyde på 30 dages fængsel og ikke 30 dages hæfte, som var straffen, hvis der ikke forelå kørsel i frakendelsestiden. Efter hæftestrafens afskaffelse ved lov nr. 433 af 31. maj 2000 om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf mv. (Ændringer som følge af straffuldbyrdsloven, afskaffelse af hæftestrafen og prøveløsladelse af livstidsdømte mv.) er denne strafskærpelse bortfaldet.

Det bevirker efter praksis heller ingen yderligere strafskærpelse, at den pågældende tidligere måtte være straffet for kørsel i frakendelsestiden, og således ville have stået til en frihedsstraf af kortere eller længere varighed, også hvis der ikke samtidig havde foreligget spiritus- og promillekørsel, jf. f.eks. UfR 1995.526 (V), UfR 1994.9 (V), 1990.403 (V). Denne praksis er formuleret således i Vestre landsrets dom nr. 2-981/1989, refereret i Meddelelser fra landsforeningen af beskikkede advokater nr. 103/1989:

“Straffen for den spirituskørsel, som T har gjort sig skyldig i, ville – hvis kørslen ikke var sket i frakendelsestiden – efter praksis have medført en straf af hæfte i 30 dage. Da der tillige foreligger kørsel i frakendelsestiden, er straffen efter praksis fængsel i 30 dage. Den omstændighed, at T tidligere er dømt for kørsel i frakendelsestiden, findes kun at kunne begrunde en skærpelse af straffen til en straf, der overstiger fængsel i 30 dage, hvis den kørsel, der nu foreligger til påkendelse, isoleret bedømt som overtrædelse af færdselslovens § 117, stk. 5 [nu stk. 6], ville føre til en højere straf end fængsel i 30 dage. Da T tillige ved kørslen den 16/12 1988 alene har gjort sig skyldig i kørsel i frakendelsestiden for 4. gang, men ikke for 5. gang, findes straffen at burde fastsættes til fængsel i 30 dage.”

Det er således kun, hvis den pågældende tidligere er straffet for kørsel i frakendelsestiden i et sådant omfang, at straffen for det aktuelle forhold af kørsel i frakendelsestiden ville have bevirket en højere straf end straffen for den foreliggende spiritus- og promillekørsel isoleret betragtet (med tillæg af 10 dages fængsel i andengangstilfælde), at forstraffene for kørsel i frakendelsestiden får selvstændig betydning. I sådanne tilfælde udmåles den samlede straf således, at den kommer til at svare til straffen for den gentagne kørsel i frakendelsestiden uden hensyn til den samtidigt foreliggende spiritus- eller promillekørsel.

Som det nærmere fremgår af kapitel 9 om gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning nedenfor, ophører gentagelsesvirkningen af en dom for spiritus- eller promillekørsel, der har medført ubetinget frakendelse, i reglen 5 år efter dommen i henseende til strafspørgsmålet (se dog nedenfor i kapitel 9, afsnit 9.1.2.2. vedrørende lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Ændring af strafferammer og bestemmelser om straffastsættelse mv.)), mens gentagelsesvirkningen først ophører 5 år efter udløbet af frakendelsestiden i henseende til frakendelsesspørgsmålet. Er en person dømt for spiritus- eller promillekørsel, der har medført ubetinget frakendelse, og foretager den pågældende først mere end 5 år efter dommen på ny spiritus- eller promillekørsel, vil man derfor betragte den nye spiritus- eller promillekørsel som et førstegangstilfælde i henseende til straffen, også selv om frakendelsestiden endnu ikke er udløbet. I praksis forhøjes straffen i en sådan situation med fængsel i 10 dage, hvis spirituskørslen isoleret betragtet ville have medført frihedsstraf, uanset at der kun er hjemmel til bødestraf for kørsel i frakendelsestiden i førstegangstilfælde. Dette svarer til retningslinjerne for spiritus- eller promillekørsel i andengangstilfælde, der sker i frakendelsestiden.

8.1.9. Spiritus- eller promillekørsel med brugsstjålet køretøj

8.1.9.1. Færdselslovens § 117, stk. 4.

Ved lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.) blev der gennemført en særlig straffebestemmelse om spiritus- og promillekørsel, der foregår med brugsstjålet køretøj. Denne bestemmelse, der blev indsat i færdselsloven i § 117, stk. 4, trådte i kraft den 1. juli 1997 og har følgende ordlyd:

"§ 117. ...

Stk. 1-3. ...

Stk. 4. Spiritus- og promillekørsel, der foregår ved uberettiget brug af et motorkøretøj, en registreringspligtig knallert, en traktor eller et motorredskab, jf. straffelovens § 293, stk. 1, og § 293 a straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 5.-6."

I bemærkningerne til lovforslaget anføres det, at forslaget lægger op til, at der i tilfælde af spirituskørsel kombineret med brugstyveri skal ske en skærpelse af straffen (men ikke frakendelsestiden) for spiritus- eller promillekørsel til næste strafposition. Det strafniveau, som efter forslaget i de typiske tilfælde vil kunne komme i anvendelse ved spiritus- og promillekørsel med brugsstjålet køretøj, kan skematisk opstilles således:

	Promille	Straf (uden skærpende omstændigheder)	Straf (med skærpende omstændigheder)
1. gang	0,51-1,20	(Skærpet) bøde	Fængsel i 10 dage
	1,21-1,50	Fængsel i 10 dage	Fængsel i 14 dage
	1,51-2,00	Fængsel i 14 dage	Fængsel i 20 dage
	2,01-2,50	Fængsel i 20 dage	Fængsel i 30 dage
	2,51-	Fængsel i 30 dage	Fængsel i 40 dage
2. gang	0,51-1,50	Fængsel i 14 dage*	Fængsel i 20 dage*
	1,51-2,00	Fængsel i 20 dage*	Fængsel i 30 dage*
	2,01-2,50	Fængsel i 30 dage*	Fængsel i 40 dage*
	2,51-	Fængsel i 40 dage*	Fængsel i 50 dage*

* Forhøjes med fængsel i 10 dage ved kørsel i frakendelsestiden.

I tredjegangstilfælde med en promille i intervallet 0,51-2,50 er straffen fængsel i mindst 40 dage. Er promillen over 2,51, er straffen fængsel i 50 dage.

Det udtales herefter i bemærkningerne:

“Foruden fastsættelse af straf efter færdselsloven for spiritus- eller promillekørsel samt eventuelt endvidere for kørsel uden at have erhvervet eller generhvervet førerret, jf. forslagets § 1, nr. 24, skal det indgå i strafudmålingen, at der tillige skal fastsættes en straf efter straffelovens § 293, stk. 1, for brugstyveri.

Som ovenfor anført straffes brugstyveri i førstegangstilfælde (over 18 år) med bøde på 3.000 kr. I gentagelsestilfælde er straffen ofte frihedsstraf. Ved pådømmelse af spiritus- eller promillekørsel i en brugsstjålet bil skal der således efter straffelovens § 88 udmåles en fællesstraf. Straffens størrelse vil bero på en konkret bedømmelse i hvert enkelt tilfælde af blandt andet den tiltaltes forstraffe og personlige forhold.”

Der foreligger anden- eller tredjegangstilfælde, hvis føreren tidligere har været straffet for spiritus- eller promillekørsel henholdsvis en eller to gange (men ikke nødvendigvis brugstyveri). Der må gælde samme regler for varigheden af gentagelsesvirkningen af tidligere domme for spiritus- eller

promillekørsel i denne forbindelse, som hvor der ikke tillige foreligger brugstyveri af det benyttede køretøj, jf. UfR 1998.1731 (V).

Som det fremgår ovenfor af afsnit 4.1.2.2. i kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel ovenfor, finder nyordningen med betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling som udgangspunkt ikke anvendelse, hvis spiritus- eller promillekørslen er foregået i et brugsstjålet køretøj. Efter bemærkningerne til forslaget til lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven skal domstolene dog kunne lade en konkret, individuel vurdering føre til, at også spiritus- eller promillekørsel, der falder uden for kerneområdet for ordningen, afgøres med en betinget dom for samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, hvis dette i det enkelte tilfælde findes forsvarligt.

8.1.9.2. Lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven (Skærpelse af straffen for voldtægt, vold, uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse, biltyveri, grov forstyrrelse af ro og orden, menneskesmugling og menneskehandel mv.) blev der indføjet en ny særlig bestemmelse om brugstyveri af motorkøretøjer i straffelovens § 293 a, som har følgende ordlyd:

”§ 293 a. For brugstyveri af motorkøretøj straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, der uberettiget bruger et motorkøretøj, der tilhører en anden. Under skærpende omstændigheder, herunder navnlig i gentagelsestilfælde, kan straffen stige til fængsel i 4 år.”

Baggrunden herfor er efter bemærkningerne til lovforslaget bl.a., at det er erfaringen, at kørsel i en brugsstjålet bil i almindelighed indebærer en forøget risiko for uheld i trafikken, herunder uheld med personskade til følge, idet der i disse tilfælde ofte er tale om en mere uforsigtig kørsel, hvor formålet med kørslen ikke nødvendigvis er transport.

Normalstrafferammen i bestemmelsen er bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Efter § 293 a, 2. pkt., kan straffen under skærpende omstændigheder, navnlig i gentagelsestilfælde, stige til fængsel i 4 år.

Med den nye bestemmelse i § 293 a i straffeloven er det ifølge bemærkningerne til lovforslaget forudsat, at der i retspraksis sker en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet, således at der i normale førstegangstilfælde, hvor der efter den hidtidige domspraksis i de fleste tilfælde blev idømt en bøde for et biltyveri, i stedet som udgangspunkt fastsættes en kortere, ubetinget straf på 14 dages fængsel for personer over 18 år.

For unge under 18 år anvendes i henhold til bemærkningerne til lovforslaget samfundstjeneste i stedet for fængselsstraf. Er der tale om brugstyveri af adskillige biler, bør der normalt fastsættes en højere straf end det angivne udgangspunkt, og for personer over 18 år forudsættes således fastsat en straf på 20 dages ubetinget fængsel. Efter straffelovens § 88 skal der ved pådømmelse af spiritus- og promillekørsel i en brugstjålet bil udmåles en fællesstraf for overtrædelse af straffelovens § 293 a og færdselslovens § 117, stk. 4. I relation til oversigten over strafniveauet ovenfor må der således tages højde for det højere strafudmålingsniveau, som efter bemærkningerne til lovforslaget forudsættes anvendt.

I UfR 2003.1355 (V), fastsatte Vestre Landsret straffen for spirituskørsel (med en promille på 2,11) i en brugstjålet bil til fængsel i 30 dage som fællesstraf efter straffelovens § 88, for overtrædelse af straffelovens § 293 a og færdselslovens § 117, stk. 4. Retten henviste i den forbindelse til, at formålet med lovændringerne ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 var en generel forhøjelse af strafudmålingsniveauet, således at der i normale førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsættes en ubetinget straf på 14 dages fængsel.

Det ses, at landsretten ikke anvendte absolut kumulation, idet straffen for spirituskørsel i brugstjålet køretøj med en promille på 2,11 efter bemærkningerne til forslaget til lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.) er hæfte (nu fængsel) i 20 dage.

8.1.10. Spiritus- og promillekørsel i forbindelse med uagtsomt manddrab eller uagtsom legemsbeskadigelse

Efter straffelovens § 241 straffes den, som uagtsomt forvolder en andens død, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 8 år (uagtsomt manddrab). Det samme gælder efter straffelovens § 249 den, som uagtsomt tilføjer nogen betydelig skade på legeme eller helbred. Strafferammen for disse straffelovsovertrædelser er således betydeligt strengere end færdselslovens maksimum på 1 år.

Når en spiritus- eller promillekørsel har resulteret i uagtsomt manddrab eller uagtsom legemsbeskadigelse, anvendes da også langt strengere sanktioner end dem, der følger af de sædvanlige retningslinjer for sanktioner for spiritus- og promillekørsel, der ikke har resulteret i personskade. At uagtsomt manddrab eller uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 241 eller § 249 har forbindelse med førerens spirituspåvirkethed, anses altid som en (særdeles) skærpende omstændighed. Strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 241 eller § 249 i forbindelse med spiritus- og promillekørsel er derfor også langt højere end ved andre tilfælde af uagtsomt manddrab eller uagtsom legemsbeskadigelse.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne til forslag til lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven, at betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling som udgangspunkt ikke forudsættes anvendt, når kørslen har ført til alvorlig personskade, dvs. ved overtrædelse af straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab eller § 249 om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, jf. ovenfor kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.1.2.2.

Der kan kun ske domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 241 eller § 249, hvor trafikofferets død eller legemsbeskadigelse kan tilregnes den pågældende som uagtsom.

Det må endvidere formentlig antages, at den omstændighed, at en person under spiritus- eller promillekørsel begår uagtsomt manddrab eller uagtsom legemsbeskadigelse, kun anses som en "skærpende omstændighed" i relation til anvendelsen af straffelovens § 241 og § 249, hvis der har foreligget en beviselig sammenhæng mellem den pågældendes spiritusindtagelse og den kørselsfejl, der har bevirket trafikofferets død eller legemsbeskadigelse. På den anden side vil der i praksis være en stærk formodning for, at en fører, der har en promille på over 0,80, og som er inddraget i en færdselsulykke, der resulterer i en eller flere trafikanters død eller legemsbeskadigelse, i det mindste har en del af skylden for ulykken, og at den pågældendes spiritusindtagelse i hvert fald til dels er årsag til ulykken. Denne formodning vil være meget vanskelig at afkræfte, hvis der foreligger spirituskørsel med en promille over 1,20. Det samme gælder, hvis den pågældendes promille har ligget i intervallet 0,81-1,20, og der sker domfældelse for spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 2. Er der derimod tale om promillekørsel i intervallet 0,51-0,80, kan selve spiritusindtagelsen næppe betragtes som en "skærpende omstændighed" i relation til straffelovens §§ 241 og 249, jf. UfR 1987.194 (V).

Det fremgår af bemærkningerne til forslaget til lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven (Skærpelse af straffen for voldtægt, vold, uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse, biltyveri, grov forstyrrelse af ro og orden, menneskesmugling og menneskehandel mv.), at normalstrafniveauet i sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med spiritus- og promillekørsel, der hidtil havde været fængsel i 6-8 måneder, nu forudsættes forhøjet til fængsel i 10-12 måneder.

8.2. Udvalgets overvejelser

Efter gennemførelsen af færdselslovens § 118 a er absolut kumulation gjort til hovedreglen ved sanktionsfastsættelse ved flere forseelser til samlet pådømmelse på området for spiritus- og promillekørsel, når det gælder bødefastsættelse. Absolut kumulation er også udgangspunktet for sanktionsfastsættelsen i øvrigt inden for færdselslovens anvendelsesområde både hvad angår straf og frakendelse. Som det fremgår af gennemgangen ovenfor i afsnit 8.1., fraviges dette udgangspunkt imidlertid ved sanktionsfastsættelsen i nogle ofte forekommende situationer.

Som to eksempler herpå kan nævnes de situationer, hvor der ved en andengangs spirituskørsel tillige foreligger kørsel i frakendelsestiden, og hvor der ved en førstegangsspirituskørsel tillige foreligger "skærpende omstændigheder", dvs. hvor der under en spiritus- eller promillekørsel er begået kørselsfejl, der indebærer tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, således at kørselsfejlen i sig selv indebærer betinget eller ubetinget frakendelse, jf. færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1. I begge disse situationer vil selve spiritus- eller promillekørslen ofte isoleret betragtet skulle medføre frihedsstraf, mens det andet led i sammenhængen – kørslen i frakendelsestiden eller den alvorlige kørselsfejl – isoleret betragtet ofte alene ville medføre bødestraf.

Sanktionsfastsættelsen i disse sammenstødssituationer sker i praksis således, at den frihedsstraf, som spiritus- eller promillekørslen isoleret ville have medført, forhøjes, jf. landsretspræsidenternes cirkulæreskrivelse af 22. juni 1981 om sanktionsfastsættelsen i sager om spiritus- og promillekørsel og ovenfor i afsnit 8.1.8., og ikke ved absolut kumulation, som ville have indebåret, at der skulle have været idømt bøde (for kørslen i frakendelsestiden eller kørselsfejlen) i tillæg til den frihedsstraf, som spiritus- eller promillekørslen isoleret betragtet ville have medført. Den valgte løsning – at frihedsstraffen for spiritus- eller promillekørslen forhøjes – kan siges at være udtryk for en strengere bedømmelse end anvendelse af tillæggsbøde, hvilket kan bero på, at det forhold, at spiritus- eller promillekørslen er begået i frakendelsestiden eller under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, anses som en så graverende omstændighed, at straffen samlet bør udmåles strengere, når lovovertrædelserne er kombineret, end når de foreligger enkeltvis. En sådan opfattelse kan også ligge til grund for bestemmelsen i færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 3, hvorefter straffen for spirituskørsel med en promille under 2,00 i førstegangstilfælde kan stige fra bøde til fængsel indtil 1 år, hvis føreren findes skyldig i forhold, der er omfattet af § 125 a eller § 126, stk. 1, nr. 1 – 4, dvs. forhold, der isoleret betragtet fører til betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten.

Strafskærpelsen i de to omtalte tilfældegrupper er imidlertid blevet betydeligt svækket derved, at frihedsstraffen efter gennemførelsen af lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven som udgangspunkt gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholbehandling, jf. ovenfor kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.1.2.2.

Som det fremgår af landsretspræsidenternes cirkulæreskrivelse af 22. juni 1981 om sanktionsfastsættelsen i sager om spiritus- og promillekørsel anvendes forskellige principper ved forhøjelsen af frihedsstraffen for spiritus- eller promillekørsel i de to nævnte eksempler. Når det drejer sig om andengangs spirituskørsel i kombination med kørsel i frakendelsestiden forhøjes frihedsstraffen med fængsel i 10 dage. Ved førstegangsspirituskørsel i kombination med kørsel under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden forhøjes straffen til nærmeste højere strafposition i det skema, der i landsretspræsidenternes cirkulæreskrivelse er opstillet for sanktionsfastsættelsen.

F.eks. forhøjes straffen for spirituskørsel med en promille mellem 2,01 og 2,50 fra 14 til 20 dages fængsel.

De nævnte eksempler på strafudmålingen ved to meget ofte forekommende kombinationer af lov-overtrædelser i forbindelse med spiritus- og promillekørsel illustrerer kompleksiteten af det gældende sanktionssystem. Isoleret betraget kan sanktionsfastsættelsen ved de to eksempler næppe siges at være særligt udviklede, men sammen med den lange række af særlige retningslinjer for forskellige kombinationsmuligheder bidrager de til at gøre det gældende sanktionssystem unødigt udviklet.

8.3. Udvalgets forslag

8.3.1. Absolut kumulation

Udvalget foreslår sanktionssystemet forenklet ved, at princippet om absolut kumulation anvendes konsekvent ved alle kombinationer af spirituskørsel i forbindelse med anden spirituskørsel eller andre overtrædelser af færdselsloven både for så vidt angår straf og frakendelsessanktionen. Udvalget lægger i den forbindelse vægt på, at dette princip efter gennemførelsen af færdselslovens § 118 a er indført for så vidt angår bødestraffe på færdselsområdet, og det findes ubetænkeligt at anvende princippet også på de andre sanktionsformer, hvis blot domstolene får mulighed for at fravige det i situationer, hvor absolut kumulation ellers ville føre til urimelige resultater.

Det klare udgangspunkt bør således efter udvalgets opfattelse være, at straffene og frakendelsestiderne ved flere overtrædelser af færdselsloven gøres op hver for sig og herefter sammenlægges.

Udvalgets forslag vil også indebære absolut kumulation af frihedsstraffene og frakendelsestiderne for andre overtrædelser af færdselsloven end spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden. Henset til, at langt den overvejende del af frihedsstraffe og frakendelser for overtrædelse af færdselsloven vedrører netop spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden finder udvalget dette ubetænkeligt. Herved vil også opnås den størst mulige forenkling af sanktionssystemet.

8.3.2. Konvertering af bødestraffe til frihedsstraf ved for højt samlet bødeniveau

Efter udvalgets opfattelse vil der være behov for at fravige princippet om absolut kumulation i tilfælde, hvor en bøde som følge af fuldstændig sammenlægning vil blive så høj, at det må forudses, at den pågældende ikke vil være i stand til at betale den. Netop denne problematik var man opmærksom på ved gennemførelsen af lov nr. 475 af 31. maj 2000 om ændring af færdselsloven (Bødefastsættelse), jf. ovenfor afsnit 8.1.2.2. Det er udvalgets opfattelse, at det i reglen ikke vil være realistisk at forestille sig, at en person vil være i stand til at betale en bøde på over to gange en må-

neds løn. Derfor finder udvalget ikke, at der ved en og samme dom bør idømmes en samlet bøde, der overstiger to gange en måneds nettoløn.

Dette loft for bødens størrelse vil på grund af de skærpede bøder for førstegangskørsel med en promille i intervallet 0,51-2,00 hurtigt blive nået i tilfælde, hvor der foreligger flere kørsler i dette promilleinterval til samlet pådømmelse. Har en person f.eks. to gange kørt spirituskørsel med en promille på 2,00, vil bøden ved en samlet pådømmelse således som udgangspunkt blive fire gange en måneds nettoløn. Det er imidlertid ikke udvalgets opfattelse, at den pågældende i et sådant tilfælde skal have en "rabat" på to måneds nettoløn på grund af loftet for bødens størrelse.

Efter udvalget opfattelse bør der derfor i et sådant tilfælde i stedet for bøde idømmes en frihedsstraf på 20 dages fængsel, hvis den samlede promille for alle kørslerne er mellem 2,01 og 3,00, 30 dages fængsel hvis den samlede promille er mellem 3,01 og 4,00 osv. En førstegangskørsel i frakendelsestiden, der efter udvalgets forslag vil medføre en bøde på en måneds nettoløn, vil i relation til fastsættelse af frihedsstraf skulle betragtes som en kørsel med en promille på 1,00.

Det forudsættes, at den frihedsstraf, der fastsættes, skal kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, og at der idømmes en tillægsbøde på en måneds nettoløn efter samme retningslinjer, som hvis der havde foreligget en enkelt kørsel med en promille over 2,00.

Foreligger der f.eks. fire førstegangs spirituskørsler med en promille på 1,50 til samlet pådømmelse, vil absolut kumulation af bøderne føre til, at der som udgangspunkt fastsættes en bøde på seks måneders nettoløn (en månedsnettoløn gange den samlede promille på 6,00). Efter udvalgets forslag om, at der i disse tilfælde fastsættes en frihedsstraf, vil frihedsstraffen i dette tilfælde skulle fastsættes til 50 dages fængsel, der som udgangspunkt gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste og en tillægsbøde på en måneds nettoløn eller med vilkår om alkoholistbehandling og tillægsbøde på en halv eller hel måneds nettoløn. Der henvises til lovudkastets forslag til § 117, stk. 2, nr. 2, og § 117 b, jf. kapitel 12 nedenfor.

Tre førstegangskørsler i frakendelsestiden til samlet pådømmelse vil efter princippet om absolut kumulation som udgangspunkt medføre en bøde på tre måneders nettoløn. Efter udvalgets forslag vil der i dette tilfælde skulle idømmes 20 dages fængsel, der som udgangspunkt gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt en tillægsbøde. Der henvises til lovudkastets forslag til § 117 a, stk. 2, nr. 1, og § 117 b, stk. 2, jf. kapitel 12 nedenfor.

Tillægsbøder i forbindelse med betingede domme for spirituskørsel eller kørsel i frakendelsestiden foreslås i alle tilfælde fastsat til én måneds nettoløn. Tillægsbøder skal således efter udvalgets for-

slag ikke sammenlægges i tilfælde, hvor der foreligger flere forhold til samlet pådømmelse. Der henvises til lovudkastets forslag til § 117 b og bemærkningerne dertil, jf. kapitel 12 nedenfor.

8.3.3. Forslag om absolut kumulation af frihedsstraffe

Udvalget forudsætter, at princippet om absolut kumulation af frihedsstraffe for overtrædelse af færdselsloven anvendes konsekvent, således at den gældende praksis forenkles. Der henvises til lovudkastets forslag til § 118 a, stk. 5, jf. kapitel 12 nedenfor.

I de tilfælde, hvor den kumulerede frihedsstraf overstiger 3 måneders fængsel, forudsætter udvalget, at straffen fastsættes til hele måneder efter sædvanlig praksis. Der henvises til ovenfor kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.3.3.

Foreligger der tillige en overtrædelse af anden lovgivning, f.eks. straffeloven, til pådømmelse, vil frihedsstraffen skulle fastsættes i medfør af straffelovens § 88. I sådanne tilfælde foreslås således ikke (nødvendigvis) anvendelse af absolut kumulation. Dette gælder også spirituskørsel i brugsstjålet køretøj, jf. UfR 2003.1355 (V) refereret ovenfor i afsnit 8.1.9.2.

8.3.3.1. Sammenlægning af flere betingede frihedsstraffe

Efter udvalgets opfattelse bør der i tilfælde af kumulation af betingede frihedsstraffe, herunder med vilkår om samfundstjeneste og alkoholistbehandling, ske fuldstændig sammenlægning af den udmålte straf og antallet af samfundstjenestetimer. Der bør dog ikke fastsættes vilkår om, at den pågældende skal udføre samfundstjeneste for et længere tidsrum end 240 timer, jf. straffelovens § 63, stk. 1. Endvidere forudsættes det, at tillægsbøden ikke overstiger én måneds nettoløn.

Foreligger der f.eks. to førstegangs spirituskørsler med en promille på over 2,00 til samlet pådømmelse, vil de enkelte kørsler efter udvalgets forslag isoleret set medføre 20 dages betinget fængsel med vilkår om 30 timers samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt en tillægsbøde. Princippet om absolut kumulation vil føre til, at der fastsættes en samlet frihedsstraf på 40 dages betinget fængsel med vilkår om 60 timers samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt en tillægsbøde. Tillægsbøden foreslås dog begrænset til en måneds nettoløn.

8.3.3.2. Sammenlægning af flere ubetingede frihedsstraffe

Foreligger der flere overtrædelser af færdselsloven, der isoleret set vil medføre ubetinget frihedsstraf, foreslår udvalget, at der sker fuldstændig sammenlægning af frihedsstraffene, dog således at straffen udmåles i hele måneder, hvis den samlede frihedsstraf overstiger 3 måneders fængsel.

8.3.3.3. Sammenlægning af betinget frihedsstraf og ubetinget frihedsstraf

Udvalget foreslår, at der ved kumulation af en ubetinget frihedsstraf og en betinget frihedsstraf, herunder med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, anvendes kombinationsdom i medfør af straffelovens § 58 eller § 64.

Foreligger, der f.eks. to tredjegangs spirituskørsler med en promille på 1,25, der vil udløse en samlet ubetinget frihedsstraf på 40 dages fængsel, til samlet pådømmelse med tre andengangskørsler i frakendelsestiden, der samlet vil udløse 30 dages betinget fængsel som udgangspunkt med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt en tillægsbøde, vil der skulle idømmes en kombinationsdom på 40 dages ubetinget fængsel og 30 dages betinget fængsel som udgangspunkt med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt en tillægsbøde.

Ved at anvende kombinationsdom sikres også i disse tilfælde en konsekvent anvendelse af princippet om absolut kumulation.

8.3.3.4. Fravigelse af princippet om absolut kumulation

Udvalgets forslag udelukker ikke en fravigelse af princippet om absolut kumulation af frihedsstraffe, når særlige grunde taler herfor, jf. lovudkastets forslag til § 118 a, stk. 6, jf. kapitel 12 nedenfor.

Domstolene har således mulighed for at fravige princippet i tilfælde, hvor absolut kumulation vil føre til urimelige situationer. Herved tænkes navnlig på situationer, hvor absolut kumulation af mange forhold vil føre til uforholdsmæssigt lange frihedsstraffe.

8.3.4. Særligt om spirituskørsel med brugsstjålet køretøj

Udvalget foreslår opretholdelse af særlige strafpositioner for spirituskørsel med brugsstjålet køretøj, jf. den gældende bestemmelse i § 117, stk. 4, idet de hensyn, der lå til grund for indførelsen af færdselslovens § 117, stk. 4, ved lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.) fortsat må antages at gøre sig gældende, navnlig at der er højere risiko for uheld, herunder uheld der indebærer personskade, når spirituskørsel foregår i et brugsstjålet køretøj.

De retningslinjer for strafudmålingen, der findes i bemærkningerne til forslaget til lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven, foreslås justeret, så de kommer i overensstemmelse med udvalgets øvrige forslag. Der henvises til lovudkastets forslag til § 117, stk. 2, nr. 6, jf. kapitel 12 nedenfor.

Som nævnt ovenfor i afsnit 8.3.3. finder udvalgets forslag om absolut kumulation ikke (nødvendigvis) anvendelse ved den samlede straffastsættelse for færdselslovsovertrædelsen (spirituskørsel med brugsstjålet køretøj) og straffelovsovertrædelsen (selve brugstyveriet), da der er tale om sammenstød mellem en bestemmelse i straffeloven og en bestemmelse i færdselsloven.

Ved en førstegangskørsel med en promille i intervallet 0,51-2,00 i et brugsstjålet køretøj foreslås straffen for spiritus- eller promillekørslen fastsat til 10 dages fængsel, svarende til straffen i andengangstilfælde af spirituskørsel i dette interval. Har promillen været på 2,01 eller derover, foreslås straffen fastsat til 30 dages fængsel. I gentagelsestilfælde af spirituskørsel i brugsstjålet køretøj, foreslår udvalget tilsvarende, at straffen skal skærpes til næste strafposition. Dvs., at en andengangs spirituskørsel i brugsstjålet køretøj behandles som et tredjegangstilfælde af spirituskørsel osv.

Udvalgets forslag om strafniveaue for spirituskørsel med et brugsstjålet køretøj kan skematisk opstilles således:

Spirituskørsel i brugsstjålet køretøj	Promille på 0,51-2,00	Promille på over 2,00
1. gang	10 dages fængsel	30 dages fængsel
2. gang	20 dages fængsel	40 dages fængsel
3. gang	30 dages fængsel	50 dages fængsel
4. gang	40 dages fængsel	60 dages fængsel
5. gang	50 dages fængsel	70 dages fængsel
6. gang	60 dages fængsel	80 dages fængsel

Der henvises i øvrigt til lovudkastets forslag til § 117, stk. 2, nr. 6, jf. kapitel 12 nedenfor.

8.3.5. Forslag om absolut kumulation af frakendelsestider

Udvalget foreslår, at der sker absolut kumulation af frakendelsestiden i tilfælde, hvor flere forhold af overtrædelse af færdselsloven, der isoleret set medfører frakendelse af førerretten, foreligger til samlet pådømmelse. Udvalget forudsætter, at der også sker kumulation af frakendelsestiden i tilfælde, hvor en spirituskørsel foreligger til pådømmelse sammen med en anden overtrædelse af færdselsloven, der isoleret betraget udløser en frakendelse af førerretten. Der henvises til lovudkastets forslag til § 129, jf. kapitel 12 nedenfor.

Udvalgets foreslår, at princippet om absolut kumulation af frakendelsestiden alene fraviges, således at den samlede frakendelsestid for spirituskørsel som altovervejende hovedregel ikke kan overstige

10 år, jf. ovenfor i kapitel 6 om frakendelse af førerretten, afsnit 6.3.3. Der henvises til lovudkastets forslag til § 128, stk. 1 og 3, jf. kapitel 12 nedenfor.

8.3.5.1. Konvertering af betinget frakendelse til ubetinget frakendelse i sammenlægningsituationer

Med henblik på at der kan ske absolut kumulation ved flere forseelser, hvor mindst én kørsel isoleret betragtet indebærer betinget frakendelse af førerretten, foreslås det, at en betinget frakendelse konverteres til 6 måneders ubetinget frakendelse i en sammenlægningsituation, jf. lovudkastets forslag til § 129, jf. kapitel 12 nedenfor.

Udvalget foreslår, at en spirituskørsel, der udløser en betinget frakendelse, der skal sammenlægges med en ubetinget frakendelse for spirituskørsel, konverteres til 6 måneders ubetinget frakendelse, og at resultatet af en sammenlægning af to betingede frakendelser for spirituskørsel som hidtil skal være ubetinget frakendelse af førerretten i 1 år.

8.4. Udvalgets forslag i forhold til gældende ret

Generelt vil udvalgets forslag medføre en væsentlig forenkling af udmålingspraksis i tilfælde, hvor flere overtrædelser af færdselsloven foreligger til samtidig pådømmelse. Det er udvalgets vurdering, at forslaget tillige på de fleste punkter vil indebære en skærpelse af det gældende udmålingsniveau.

8.4.1. Straffen ved flere spirituskørsler til samlet pådømmelse

Udvalgets forslag om absolut kumulation af frihedsstraffe vil i langt de fleste tilfælde indebære en skærpelse af udmålingsniveauet, når det foreligger flere tilfælde af spirituskørsel til samtidig pådømmelse. Efter den gældende udmålingspraksis sker der i en række sammenstødssituationer ikke en fuldstændig sammenlægning af straffen for de enkelte forhold. I stedet anvendes i disse tilfælde særlige strafpositioner.

8.4.2. Frakendelse ved flere spirituskørsler til samlet pådømmelse

I kraft af forslaget om længere frakendelsestider vil kumulation af flere spirituskørsler i langt de fleste tilfælde medføre en længere frakendelsestid. Foreligger der mange kørsler til samtidig pådømmelse, vil forslaget dog kunne medføre en kortere frakendelsesperiode, idet det foreslås, at den samlede frakendelsestid for spirituskørsel ikke kan overstige et længere tidsrum end 10 år, medmindre der foreligger sådanne omstændigheder som anført i lovudkastets forslag til § 128, stk. 3, jf. kapitel 12 nedenfor.

8.4.3. Straffen ved spirituskørsel kombineret med kørselsfejl

Det er udvalgets vurdering, at forslaget om absolut kumulation i de fleste tilfælde, hvor en spirituskørsel foreligger til samlet pådømmelse med en kørselsfejl, vil medføre en skærpelse af straffen.

8.4.4. Frakendelse ved spirituskørsel kombineret med kørselsfejl

Udvalgets forslag om længere frakendelsestider, jf. ovenfor afsnit 6.4. i kapitel 6 om frakendelse af førerretten, vil efter udvalgets vurdering medføre, at anvendelse af princippet om absolut kumulation ved udmålingen af frakendelsestiderne for spirituskørsel i kombination med kørselsfejl, i de fleste førstegangstilfælde vil medføre den samme eller en længere frakendelsestid.

Ved senere tilfælde af spirituskørsel, hvor der tillige er sket kørselsfejl, vil frakendelsesperioden i langt de fleste tilfælde også være den samme eller længere.

8.4.5. Straffen ved flere kørsler i frakendelsestiden til samlet pådømmelse

Udvalgets forslag om, at princippet om absolut kumulation også skal anvendes for så vidt angår straffen for flere kørsler i frakendelsestiden, der foreligger til samlet pådømmelse, medfører en væsentlig forenkling og på de fleste punkter en skærpelse af straffen.

8.4.6. Spirituskørsel kombineret med kørsel i frakendelsestiden

Forslaget vil i de fleste tilfælde medføre en skærpelse af udmålingsniveauet.

8.4.7. Spirituskørsel med brugsstjålet køretøj

Da strafniveauet for spirituskørsel med et brugsstjålet køretøj svarer til de tidligere retningslinjer forhøjet til næste strafposition, og udvalgets forslag om at retningslinjerne for strafudmålingen i disse tilfælde bringes i overensstemmelse med udvalgets øvrige forslag, henvises til det anførte ovenfor i afsnit 4.5. i kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel.

8.4.8. Spirituskørsel i forbindelse med uagtsomt manddrab eller uagtsom legemsbeskadigelse

Udvalget foreslår ingen ændringer i strafudmålingen i de tilfælde, hvor spiritus- eller promillekørslen har givet sig udslag i, at andre bliver dræbt eller kommer alvorligt til skade, idet der i sådanne tilfælde – ud over den strafbare spirituskørsel – vil være tale om, at den pågældende gør sig skyldig i uagtsomt manddrab eller uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 241, henholdsvis § 249. Det samme er tilfældet, såfremt den pågældende gør sig skyldig i en kørsel af en sådan karakter, at der foreligger overtrædelse af straffelovens § 252, hvorefter det er strafbart at volde nærlig-

gende fare for nogens liv eller førlighed for vindings skyld, af grov kådhed eller på lignende hensynsløs måde.

KAPITEL 9

Gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning

9.1. Gældende ret

9.1.1. Indledning

Det anses ofte som en skærpende omstændighed i forbindelse med strafudmålingen for en lovovertrædelse, hvis gerningsmanden tidligere har været dømt for forhold af tilsvarende art som det, den pågældende aktuelt er fundet skyldig i. Ved de fleste forbrydelser beror det i vid udstrækning på rettens skøn i det enkelte tilfælde, om en tidligere straffedom skal bevirke strafskærpelse og i bekræftende fald i hvilket omfang.

På området for spiritus- og promillekørsel har der imidlertid udviklet sig et helt særligt og meget detaljeret system af skærpelser af straf og frakendelse i gentagelsestilfælde. Dette bygger dels på udtrykkelige lovbestemmelser, dels på fast praksis om skærpelse i gentagelsestilfælde inden for de gældende strafferammer eller bestemmelser om frakendelse. Således er praksis særdeles konsekvent med hensyn til, hvilke skærpelser af straf og frakendelsessanktion, der idømmes i gentagelsestilfælde. Med hensyn hertil henvises til gennemgangen af sanktionerne i gentagelsestilfælde ovenfor i afsnit 4.1.3. i kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel og afsnit 6.1.3. i kapitel 6 om frakendelse af førerretten. I dette kapitel behandles spørgsmålet om den tidsmæssige udstrækning af gentagelsesvirkningen af afgørelser, hvorved der er fastsat sanktioner for spiritus- og promillekørsel og kørsel i frakendelsestiden.

9.1.2. Varigheden af gentagelsesvirkningen af en afgørelse om spiritus- eller promillekørsel i relation til straffen

9.1.2.1. Gentagelsesvirkningens begyndelse

En dom (eller vedtagelse) har kun gentagelsesvirkning på afgørelsen af et nyt forhold, hvis det nye forhold er begået efter den afgørelse, hvorved det gamle forhold blev pådømt. Hvis en person således findes skyldig i spiritus- eller promillekørsel, der er foretaget før en tidligere dom for spiritus- eller promillekørsel, bliver der ikke tale om nogen gentagelsesvirkning, men der skal eventuelt – i medfør af straffelovens § 89 – idømmes en tillægsstraf, således at den samlede sanktionsfastsættelse for de to forhold svarer til den straf og frakendelsestid, der ville have været udmålt, hvis forholdene var blevet pådømt samlet. Se nærmere herom ovenfor i afsnit 8.1.1. i kapitel 8 om kumulation.

Gentagelsesvirkningen i henseende til straffen af en dom for spiritus- eller promillekørsel indtræder i øvrigt formentlig allerede fra afsigelsen af dommen i 1. instans, jf. UfR 1978.741 (Ø):

”T var den 5. november 1976 blevet dømt i byretten for spirituskørsel, og denne dom blev stadfæstet af landsretten den 1. november 1977. Den 11. april 1977, altså i tiden mellem de 2 domme, havde T på ny gjort sig skyldig i spirituskørsel. Da denne kørsel kom til pådømmelse i byretten efter ankedommen, blev den bedømt efter straffelovens § 89, men landsretten fandt, at henvisningen til straffelovens § 89 burde udgå, og bedømte kørslen som et andengangstilfælde.”

9.1.2.2. Gentagelsesvirkningens ophør

Straffelovens almindelige regel om gentagelsesvirkningens udstrækning fandtes indtil 2. april 2004, da lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Ændring af straffes rammer og bestemmelser om straffastsættelse mv.) trådte i kraft, i § 81, stk. 3, som havde følgende ordlyd:

”§ 81. Det er en betingelse for anvendelsen af bestemmelser om forhøjet straf eller andre retsfølger i gentagelsestilfælde, at gerningsmanden, inden han på ny forbrød sig, i den danske stat er fundet skyldig i en efter det fyldte 18. år begået strafbar handling, som loven tillægger gentagelsesvirkning på den nu begåede, eller i forsøg på eller medvirken til en sådan.

Stk. 2. -

Stk. 3. Gentagelsesvirkningen ophører, når der, førend den nye strafbare handling blev begået, er forløbet 5 år, efter at den tidligere straf er udstået, endeligt eftergivet eller bortfaldet. Er den tidligere straf en bødestraf, regnes den nævnte frist fra datoen for den endelige dom eller bødens vedtagelse. Med hensyn til betingede domme regnes fristen fra den endelige dom.”

Ved den nævnte lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven blev bestemmelsen i straffelovens § 81 erstattet af en ny § 84, der har følgende ordlyd:

”§ 84. Det er en betingelse for anvendelsen af bestemmelser om forhøjet straf eller andre retsfølger i gentagelsestilfælde, at gerningsmanden, inden den pågældende på ny forbrød sig, i den danske stat er fundet skyldig i en begået strafbar handling, som loven tillægger gentagelsesvirkning på den nu begåede, eller forsøg på eller medvirken til en sådan.

Stk. 2. ...

Stk. 3. Gentagelsesvirkningen ophører, når der, førend den nye strafbare handling blev begået, er forløbet 10 år, efter at den tidligere straf er udstået, endeligt eftergivet eller bortfaldet. Er den tidligere straf en bødestraf, regnes den nævnte frist fra datoen for den endelige dom eller bødens vedtagelse. Med hensyn til betingede domme regnes fristen fra den endelige dom.”

Efter bestemmelsen vil gentagelsesvirkningen således først ophøre, når der, før den strafbare handling er begået, er forløbet 10 år efter at den tidligere straf er udstået, endeligt eftergivet eller bortfaldet. Endvidere vil det efter straffelovens § 84 ikke længere være en betingelse for at kunne anvende bestemmelser om forhøjet straf mv. i gentagelsestilfælde, at den tidligere og den aktuelle kriminalitet er begået efter det fyldte 18 år.

Færdselsloven indeholder to bestemmelser om mulighed for forhøjet straf i gentagelsestilfælde i sager om spiritus- og promillekørsel. Efter § 117, stk. 2, nr. 1, kan straffen for spirituskørsel med en

promille, der ikke overstiger 2,00 (som efter § 117, stk. 1, 1. pkt., straffes med bøde) stige til fængsel i indtil 1 år, hvis føreren tidligere er dømt for spiritus- eller promillekørsel.

Efter § 117, stk. 3, 3. pkt., kan straffen for promillekørsel og kørsel på ikke registreringspligtig knallert (som efter § 117, stk. 3, 1. pkt. straffes med bøde) stige til fængsel i indtil 1 år, hvis føreren tidligere er dømt for spiritus- eller promillekørsel.

9.1.2.2.1. Lempelser i forhold til den tidligere affattelse af straffelovens § 81, stk. 3

Bestemmelserne i § 117, stk. 2, nr. 1, og § 117, stk. 3, 3. pkt., taler om, at straffen i gentagelsestilfælde kan stige til fængsel i indtil 1 år. Strafskærpelse er altså ikke obligatorisk i gentagelsestilfælde. Loven udelukker derfor heller ikke, at domstolene generelt i praksis fastsætter en kortere gentagelsesvirkningsperiode end den, der fremgår af straffelovens almindelige regel, hvilket da også skete i forhold til 5 års reglen i straffelovens § 81, stk. 3, der var gældende indtil 2. april 2004.

Gentagelsesvirkningen af en tidligere dom for spiritus- eller promillekørsel, der lyder på ubetinget frihedsstraf

I forhold til ordlyden i den hidtidige affattelse af straffelovens § 81, stk. 3, modificeredes varigheden af gentagelsesvirkningen af en dom, der gik ud på ubetinget frihedsstraf for spiritus- eller promillekørsel efter fast praksis, idet 5 års fristen regnedes fra endelig dom, jf. f.eks. jf. UfR 1988.219 (Ø), på samme måde som hvis dommen havde lydt på bøde eller betinget frihedsstraf, og ikke først efter at straffen var udstået, endeligt eftergivet eller bortfaldet.

Domme om promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 med betinget frakendelse eller kørselsforbud efter færdselslovens § 126, stk. 4

Gentagelsesvirkningen af en dom for promillekørsel, der medførte betinget frakendelse i henseende ikke blot til frakendelsessanktionen, men også til strafspørgsmålet ophørte i henhold til hidtidig fast praksis samtidig med prøvetiden i henhold til den betingede frakendelse (som altovervejende hovedregel efter 3 år og ikke som efter straffelovens § 81, stk. 3, 5 år) uanset om det nye forhold var promillekørsel eller spirituskørsel, jf. UfR 1979.1053 (V), UfR 1995.332 (Ø) og UfR 1985.985 (Ø).

Der ses ikke i trykt retspraksis at foreligge domme om den tidsmæssige udstrækning af gentagelsesvirkningen i relation til straffen for en promillekørsel, der har medført et kørselsforbud i medfør af færdselslovens § 126, stk. 4. Efter færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 4, skal førerretten frakendes ubetinget, såfremt føreren, inden for 3 år efter at kørselsforbudet blev pålagt, begår et nyt forhold. Gentagelsesvirkningen af en dom for promillekørsel, der medfører et kørselsforbud, behandles således i henseende til frakendelsessanktionen som udgangspunkt på samme måde, som hvis førerretten

havde været frakendt betinget. Dette taler for, at gentagelsesvirkningen af en dom for promillekørsel, der medfører kørselsforbud, vil ophøre 3 år efter, at kørselsforbudet er blevet pålagt for så vidt angår straffen.

Domme om promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 med ubetinget frakendelse

Såfremt to (eller flere) førstegangspromillekørsler i intervallet 0,81-1,20 påkendes samlet, vil resultatet som regel være ubetinget frakendelse, jf. færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 2. I sådanne tilfælde ophører gentagelsesvirkningen i henseende til frakendelsen 5 år efter udløbet af frakendelsestiden i medfør af færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 5. Hvis en person gør sig skyldig i promillekørsel i intervallet 0,81-1,20, inden der er forløbet 5 år af frakendelsestiden i henhold til en tidligere dom for spirituskørsel, vil førerretten også blive frakendt ubetinget, jf. § 126, stk. 2, nr. 5. Men med hensyn til gentagelsesvirkningen i henseende til straffen af en dom for promillekørsel i intervallet 0,81-1,20, der i relation til strafspørgsmålet er et førstegangstilfælde, er der fast praksis for, at denne bortfalder efter 3 år fra endelig dom, på samme måde som hvor der idømmes betinget frakendelse, jf. UfR 1995.332 (Ø).

Det fremgår modsætningsvis af UfR 1995.332 (Ø), at varigheden af gentagelsesvirkningen i relation til straffen af en dom for promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 kun i førstegangstilfælde er begrænset til 3 år. Hvor der foreligger en afgørelse om promillekørsel, der er et gentagelsestilfælde i relation til straffen, ophørte gentagelsesvirkningen af afgørelsen således først 5 år efter endelig dom under den hidtidige retstilstand, svarende til hvad der gjaldt for gentagelsesvirkningen i relation til straffen af en dom for spirituskørsel med ubetinget frakendelse, jf. UfR 1982.901 (V).

Særligt om afgørelser om promillekørsel i intervallet 0,51-0,80

I bemærkningerne til forslaget til lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.) hedder det herom:

“For så vidt angår gentagelsesvirkningen af straffen for en førstegangskørsel med en promille mellem 0,51 og 0,80 gælder endvidere den almindelige regel om gentagelse i straffelovens § 81, stk. 3, hvorefter bødestraffen har gentagelsesvirkning i 5 år fra datoen for den endelige dom eller bødens vedtagelse.”

Disse bemærkninger synes ikke at have taget højde for den ovenfor anførte gældende faste praksis, hvorefter gentagelsesvirkningen af straffen for førstegangspromillekørsel i intervallet 0,81-1,20 ophører 3 år efter endelig dom, og ved Vestre Landsrets dom refereret i UfR 2003.2441 er det fastslået, at gentagelsesvirkningen af en dom for promillekørsel i intervallet 0,51-0,80 også er 3 år fra endelig dom.

9.1.2.2.2. Betydningen af lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven

Som nævnt er 5 års fristen i den hidtidige § 81, stk. 3, i straffeloven ændret til en 10 års frist ved lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven.

I bemærkningerne til lovforslaget siges det bl.a.:

"§ 84, stk. 3, indebærer, at gentagelsesvirkningen ophører, når der, førend den strafbare handling er begået, er forløbet 10 år, efter at den tidligere straf er udstået, endeligt eftergivet eller bortfaldet. Dette er en ændring i forhold til den gældende § 81, stk. 3, hvor gentagelsesvirkningen er betinget af, den nye strafbare handling er begået inden udløbet af 5 år efter, at den tidligere straf er udstået mv.

De ændrede betingelser for anvendelse af forhøjede sidestrafferammer i gentagelsestilfælde finder anvendelse i forhold til bestemmelser i straffelovgivningen samt i særlovgivningen, hvor den gældende bestemmelse i § 81 ikke er fraveget."

Det må understreges, at § 84 alene opstiller de tidsmæssige betingelser for, hvor lang tid en dom kan have gentagelsesvirkning i den forstand, at der kan anvendes en lovbestemmelse, der indeholder en strengere strafferamme i gentagelsestilfælde end den strafferamme, der gælder for førstegangstilfælde. Derimod fremgår det ikke af lovteksten, i hvilke tilfælde den strengere strafferamme skal anvendes, eller i hvilket omfang der skal ske strafskærpelse i tilfælde af gentagelse. Bemærkningerne til lovforslaget kommer ikke specifikt ind på spirituskørsel. Det er derfor udvalgets opfattelse, at de modifikationer, der i praksis hidtil har været gældende med hensyn til fastlæggelsen af gentagelsesvirkningsperioderne i forhold til bestemmelsen i den tidligere § 81, stk.3, i straffeloven, ikke er anfægtet af lovændringen.

Dette indebærer for det første, at gentagelsesvirkningen vedrørende straffen for promillekørsel med betinget frakendelse fortsat må antages at være 3 år. For det andet må det antages, at gentagelsesvirkningen fortsat ophører et antal år efter, at en frihedsstraf for spirituskørsel eller kørsel i frakendelsestiden er idømt, idet der ikke lægges vægt på, hvornår straffen er udstået, således som det ellers fremgår af ordlyden af såvel den tidligere bestemmelse i § 81, stk. 3, som i den nugældende bestemmelse i § 84, stk. 3.

Med hensyn til spørgsmålet om hvorvidt 5 års perioden i øvrigt i praksis vil blive ændret til en 10 års periode, må det erindres, at den gældende praksis er udviklet under den forudsætning, at den maksimale gentagelsesperiode var 5 år. Hertil kommer, at den 5 års gentagelsesperiode, der fremgår af færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 5, hvorefter der skal ske ubetinget frakendelse og ikke betinget frakendelse, hvis den pågældende tidligere er frakendt førerretten ubetinget, og det nye forhold er begået inden 5 år efter udløbet af frakendelsestiden, ikke er ændret. Alt i alt må det på nuværende tidspunkt henstå som usikkert, om og i hvilket omfang domstolene vil lade en tidligere dom for spirituskørsel få gentagelsesvirkning i henseende til straffen på en ny kørsel, der finder sted mere end 5 år, men mindre end 10 år, efter dommens afsigelse. Det samme gælder for så vidt angår domme for

kørsel i frakendelsestiden. De følgende bemærkninger vedrørende gældende ret hviler derfor på den forudsætning, at lovændringen ikke får virkning på hidtidig praksis. Gennemgangen må derfor tages med det meget væsentlige forbehold, at denne forudsætning kan vise sig ikke at holde stik.

9.1.2.2.3. Ophør af den gentagelsesvirkning, der beror på retspraksis

Som nævnt indgår den gentagelsesvirkning, der følger af færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 1, og § 117, stk. 3, 3. pkt., i et detaljeret system af straffeskærpelser i gentagelsestilfælde, der har dannet sig i retspraksis inden for de gældende strafferammer i færdselslovens bestemmelser om straf for spiritus- eller promillekørsel. Hvor det således beror på straffelovens § 117, stk. 2, nr. 1, og § 117, stk. 3, 3. pkt., at straffen for spirituskørsel med en promille, der ikke har oversteget 2,00, eller promillekørsel i stedet for bøde er eller kan være fængsel, beror det på retspraksis, f.eks. at fængselsstraffen i tredje gangstilfælde inden for den generelle strafferamme på fængsel i 1 år udmåles strengere end i andengangstilfælde. Den tidsmæssige udstrækning af denne gentagelsesvirkning beregnes i praksis på samme måde som den gentagelsesvirkning, der beror på § 117, stk. 2, nr. 1, og § 117, stk. 3, 3. pkt. F.eks. ophører den gentagelsesvirkning, der indebærer, at et tredje gangstilfælde medfører strengere straf end et andengangstilfælde, 5 år efter at afgørelsen i andengangstilfældet blev endelig (og ikke først efter at straffen for andengangstilfældet blev udstået, blev eftergivet eller bortfaldt).

9.1.2.2.4. Særligt om muligheden for at idømme betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling i gentagelsestilfælde

Det fremgår af bemærkningerne til det lovforslag, der ligger til grund for lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven (Udvidet brug af samfundstjeneste og betingede domme med vilkår om alkoholistbehandling for spirituskørsel), at betinget dom for spirituskørsel med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling ikke skal være udelukket, selv om den pågældende tidligere har modtaget en tilsvarende dom for spiritus- eller promillekørsel. Det forudsættes dog, at en ny betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling ikke anvendes i tilfælde, hvor den pågældende endnu ikke har udstået prøvetiden i henhold til den tidligere betingede dom, medmindre der foreligger helt særlige omstændigheder.

En betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling har således normalt gentagelsesvirkning på senere tilfælde af spiritus- eller promillekørsel i den forstand, at den pågældende ikke idømmes en tilsvarende betinget dom for en ny spiritus- eller promillekørsel. Denne gentagelsesvirkning varer imidlertid kun i 2 år (prøvetiden).

9.1.3. Varigheden af gentagelsesvirkningen af en afgørelse om spiritus- eller promillekørsel i relation til frakendelsessanktionen

9.1.3.1. Betinget frakendelse

Gentagelsesvirkningens begyndelse

I færdselslovens § 126, stk. 1, opregnes en række forseelser – herunder promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 – der medfører, at førerretten skal frakendes føreren. Efter § 126, stk. 2, er det udgangspunktet, at frakendelsen sker betinget.

Efter § 128 indebærer betinget frakendelse, at frakendelsestiden ikke fastsættes, såfremt føreren i en prøvetid på 3 år fra endelig dom ikke (på ny) fører motordrevet køretøj under sådanne omstændigheder, at førerretten skal frakendes den pågældende. Det samme udtrykkes i § 126, stk. 2, nr. 3, således, at frakendelsen sker betinget, medmindre føreren tidligere er frakendt førerretten betinget, og det nye forhold er begået i prøvetiden.

En betinget frakendelse indebærer således en gentagelsesvirkning i den forstand, at der sker ubetinget frakendelse, hvis føreren på ny begår en forseelse, der alene ville have indebåret betinget frakendelse, hvis der ikke havde foreligget noget fortilfælde. Gentagelsesvirkningen er begrænset til prøvetiden.

Gentagelsesvirkningen af en afgørelse om betinget frakendelse på senere afgørelser om frakendelse indtræder således først, når prøvetiden begynder, og ikke allerede fra domsafsigelsen i 1. instans, således som det er tilfældet for så vidt angår straffen, jf. ovenfor i afsnit 9.1.2.1.

Gentagelsesvirkningens ophør

Det fremgår af færdselslovens § 128, at prøvetiden som regel er 3 år fra endelig dom. Gentagelsesvirkningen af en dom for promillekørsel med betinget frakendelse ophører herefter normalt 3 år fra endelig dom. Det samme gælder formentlig gentagelsesvirkningen af en dom for spirituskørsel, hvor der på grund af særlig formildende omstændigheder er idømt betinget frakendelse. Såfremt der i medfør af færdselslovens § 128, 3. pkt., undtagelsesvis fastsættes en længere prøvetid end 3 år, må det antages, at gentagelsesvirkningen forlænges tilsvarende.

Efter færdselslovens § 127 sker ubetinget frakendelse af førerretten for et tidsrum af mellem 6 måneder og 10 år eller for bestandig. Har alkoholkoncentrationen i blodet oversteget 2,00 promille under eller efter kørslen, sker frakendelsen dog for et tidsrum af mindst 2 år og 6 måneder.

Som det fremgår ovenfor af afsnit 6.1.3. i kapitel 6 om frakendelse af førerretten har der udviklet sig en fast praksis, hvorefter frakendelsestiden i førstegangstilfælde alt efter promillens størrelse, og

efter om der foreligger skærpende omstændigheder, udmåles inden for et interval af 1-3 år. Er der tale om gentagelsestilfælde, udmåles frakendelsestiden imidlertid betydeligt længere.

Dette gælder ikke blot, hvor den tidligere dom har drejet sig om spirituskørsel, og således lydt på ubetinget frakendelse, men også hvor fortilfældet har været promillekørsel med betinget frakendelse. Også i denne sammenhæng er gentagelsesvirkningen af en dom, der lyder på betinget frakendelse, begrænset til prøvetiden.

Gentagelsesvirkningen af en dom for promillekørsel med betinget frakendelse varer herefter normalt i 3 år fra endelig dom, uanset om den nye kørsel ville have medført betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten, hvis der ikke havde foreligget et fortilfælde.

9.1.3.2. Kørselsforbud, jf. færdselslovens § 126, stk. 4

Som det fremgår af kapitel 6 er det i færdselslovens § 126, stk. 4, bestemt, at hvis en forseelse, der medfører betinget frakendelse af førerretten efter § 125, stk. 2, 2. pkt., eller § 126, stk. 1, nr. 1-3, 5 eller 6, begås inden for de første tre år efter førstegangserhvervelse af førerret, træder et kørselsforbud i stedet for den betingede frakendelse.

Er den pågældende tidligere pålagt et kørselsforbud, og begår vedkommende et nyt forhold, inden 3 år efter at kørselsforbudet blev pålagt, er udgangspunktet, at førerretten frakendes ubetinget, jf. færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 4. Kørselsforbud behandles således i relation til gentagelsesvirkning som udgangspunkt på samme måde som betingede frakendelser af førerretten, jf. kapitel 6 om frakendelse af førerretten, afsnit 6.1.4.1.

9.1.3.3. Ubetinget frakendelse

Gentagelsesvirkningens begyndelse

Det må antages, at en doms bestemmelse om ubetinget frakendelse har gentagelsesvirkning på senere tilfælde af spiritus- eller promillekørsel allerede fra afsigelsen af dommen i 1. instans, jf. utrykt Østre landsretsdom af 24. februar 1997 i sag 17-S-1950-96:

"T var ved byretsdom af 8/2-95 i medfør af færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2, nr. 1, frakendt førerretten ubetinget i 6 måneder fra endelig dom. Dommen blev stadfæstet af landsretten og dermed endelig den 25/10-95, og frakendelsestiden var herefter 6 måneder fra 25/10-95. T havde 2/9-95 gjort sig skyldig i spirituskørsel (promille 1,74). Ved påkendelsen heraf tillagdes der dommen af 8/2-95 (som stadfæstet ved ankedommen af 25/10-95) gentagelsesvirkning, og der fastsattes en frakendelsestid på 3 år."

Gentagelsesvirkningens ophør

Det fremgår af færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 4, at frakendelse af førerretten, der ellers ville ske betinget, sker ubetinget, såfremt føreren tidligere er frakendt førerretten ubetinget, og det nye forhold er begået inden 5 år efter udløbet af frakendelsestiden. Denne bestemmelse indebærer, at en dom for spiritus- eller promillekørsel, hvor førerretten har været ubetinget frakendt, har gentagelsesvirkning i indtil 5 år efter udløbet af frakendelsestiden i den henseende, at en senere promillekørsel i intervallet 0,81-1,20, foretaget i det nævnte tidsrum, vil medføre en ubetinget frakendelse i stedet for en betinget frakendelse af førerretten.

I konsekvens heraf tillægges i retspraksis en dom for spiritus- eller promillekørsel med ubetinget frakendelse gentagelsesvirkning i samme tidsrum med hensyn til spørgsmålet om udmåling af frakendelsestiden i en ny dom for spirituskørsel. Gentagelsesvirkningen i henseende til frakendelses-spørgsmålet af en dom for spiritus- eller promillekørsel med ubetinget frakendelse ophører således 5 år efter frakendelsestidens udløb, uanset om den nye kørsel ville have medført betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten, hvis der ikke havde foreligget et fortilfælde.

Gentagelsesvirkningens varighed efter gengivelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb

Har førerretten været frakendt for bestandig, har afgørelsen herom efter retspraksis gentagelsesvirkning med hensyn til frakendelsestiden. Dette gælder også for tiden efter, at førerretten på ny er gengivet i henhold til færdselslovens § 132. Gentagelsesvirkningen ophører 5 år efter gengivelsestidspunktet.

Førerretten vil i tilfælde af ny spiritus- eller promillekørsel i gentagelsesvirkningsperioden blive fradømt i 5 eller 10 år eller for bestandig, alt efter forholdets grovhed (herunder hvor hurtigt efter gengivelsen af førerretten, det nye forhold har fundet sted).

Tilsvarende må det antages, at en gengivelse af førerretten efter en tidsbegrænset frakendelse inden frakendelsestidens udløb bevirker, at gentagelsesvirkningen udløber 5 år efter gengivelsen af førerretten, jf. UfR 1994.933 (Ø).

9.1.4. Gentagelsesvirkningen af domme vedrørende andre færdselslovsovertrædelser end spiritus- eller promillekørsel på afgørelser om spiritus- eller promillekørsel

Afgørelser om færdselslovsovertrædelser, der ikke vedrører spiritus- eller promillekørsel, har næppe i almindelighed gentagelsesvirkning på senere spiritus- eller promillekørsler for så vidt angår straffen, jf. med hensyn til overtrædelser af færdselslovens § 54, stk. 1, UfR 1987.880 (Ø).

Derimod har domme, hvorved førerretten frakendes betinget eller ubetinget på andet grundlag end spiritus- eller promillekørsel, gentagelsesvirkning på senere tilfælde af spiritus- eller promillekørsel, for så vidt angår frakendelsessanktionen.

9.1.4.1. Tidligere dom med betinget frakendelse for kørsel, der ikke er spiritus- eller promillekørsel

Foretages promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 i den prøvetid, der er fastsat ved dom med betinget frakendelse for en kørsel, der ikke er spiritus- eller promillekørsel (jf. færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1-4 og 6), følger det direkte af færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 3, at førerretten frakendes ubetinget. Denne frakendelse skal fastsættes som fælles frakendelse med den tidligere pådømte lovovertrædelse, jf. færdselslovens § 129. Frakendelsestiden er normalt 1 år, jf. UfR 1989.859 (V).

Foretages spirituskørsel i prøvetiden fastsat i en dom med betinget frakendelse for en kørsel, der ikke er spiritus- eller promillekørsel, skal der også fastsættes en fælles frakendelse for begge lovovertrædelser efter færdselslovens § 129. Den tidligere afgørelse bevirker i reglen, at frakendelsestiden samlet udmåles et halvt år længere end ellers.

9.1.4.2. Tidligere dom med ubetinget frakendelse for kørsel, der ikke er spiritus- eller promillekørsel

Det fremgår af færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 5, at der for promillekørsel i intervallet 0,81-1,20 skal fastsættes en ubetinget frakendelse (i stedet for betinget frakendelse), såfremt promillekørslen er begået inden 5 år efter udløbet af frakendelsestiden. I et sådant tilfælde er den ubetingede frakendelse udmålt til 6 måneder i UfR 1986.224 (V).

Der foreligger nogle nye landsretsafgørelser om gentagelsesvirkningen af en tidligere dom med ubetinget frakendelse for kørsel under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden på en senere spirituskørsel. Efter disse afgørelser forlænges frakendelsestiden for den senere spirituskørsel med 1 år i forhold til, hvad der havde været tilfældet, hvis fortilfældet ikke havde foreligget, se f.eks. UfR 1999.329 (Ø) og UfR 1997.809 (Ø).

9.1.5. Gentagelsesvirkningen af domme vedrørende spiritus- eller promillekørsel på afgørelser vedrørende andre færdselslovsovertrædelser end spiritus- eller promillekørsel

Når der i prøvetiden i henhold til en betinget frakendelse for promillekørsel i intervallet 0,81-1,20, foretages en kørsel, der ikke er spiritus- eller promillekørsel, men som – f.eks. i medfør af færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1 – isoleret betragtet ville have ført til betinget frakendelse af førerretten, frakendes førerretten ubetinget i et halvt eller helt år, jf. f.eks. UfR 1988.445 (Ø) og UfR 1980.459 (Ø).

Foreligger der særlig formildende omstændigheder, kan der dog ske betinget frakendelse, jf. færdselslovens § 126, stk. 3, og f.eks. UfR 1998.986 (Ø).

Har en person været frakendt førerretten ubetinget på grund af spiritus- eller promillekørsel, indebærer færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 5, som foran anført, at der skal fastsættes en ubetinget frakendelse, hvis en ny kørsel, der i øvrigt ville have ført til betinget frakendelse, foretages inden 5 år efter udløbet af frakendelsestiden. Efter § 126, stk. 3, sker der dog også i sådanne tilfælde betinget frakendelse under særlig formildende omstændigheder. Efter forarbejderne til færdselslovens § 126, stk. 3, anses sådanne særlig formildende omstændigheder at foreligge, hvis føreren i slutningen af 5 års perioden begår en "klapfejl" og i den anledning skal frakendes førerretten, jf. UfR 1988.628 (Ø), UfR 1986.362 (V) og UfR 1978.713 (V).

Foreligger derimod grovere overtrædelser af færdselsloven, såsom væsentlige hastighedsovertrædelser eller kørsel i medicin- eller narkotikapåvirket tilstand, anses der ikke at foreligge særlig formildende omstændigheder, selv om den nye kørsel først sker i slutningen af 5-års perioden, jf. UfR 1995.204 (H) og UfR 1989.656 (Ø).

9.1.6. Den tidsmæssige udstrækning af gentagelsesvirkningen af afgørelser om kørsel i frakendelsestiden

Ligesom domme for spiritus- eller promillekørsel har domme for kørsel i frakendelsestiden gentagelsesvirkning, således som det udtrykkeligt fremgår af færdselslovens § 117, stk. 6, 2. pkt.

Med hensyn til strafudmålingen i gentagelsestilfælde henvises til gennemgangen ovenfor i kapitel 5 om kørsel i frakendelsestiden, afsnit 5.1.3.

Med hensyn til gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning gælder samme regel som ved domme for spirituskørsel med ubetinget frakendelse i henseende til straffen. Således ophører gentagelsesvirkningen efter fast praksis 5 år fra endelig dom.

Hermed lempes straffelovens § 81, stk. 3, for så vidt angår gentagelsesvirkningen af en ubetinget frihedsstraf, som efter denne bestemmelse først ophører 5 år efter det tidspunkt, hvor den tidligere straf er udstået, endeligt eftergivet eller bortfaldet, jf. ovenfor i afsnit 9.1.2.2. og Vestre Landsrets dom refereret i Fuldmægtigen 1992, s. 31.

En dom for kørsel i frakendelsestiden har gentagelsesvirkning for en ny kørsel, også selv om den nye kørsel sker i en anden frakendelsesperiode end den, hvori den første kørsel foregik, jf. UfR 1986.410 (Ø) og UfR 1986.195 (V).

En dom for overtrædelse af færdselslovens § 117, stk. 6, har endvidere gentagelsesvirkning på en overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, om kørsel uden at have erhvervet kørekort, jf. UfR 1997.665 (Ø).

Som anført ovenfor i afsnit 9.1.2.2.2. er det usikkert, hvilken betydning lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Ændring af strafferammer og bestemmelser om straffastsættelse mv.) vil få for den tidsmæssige udstrækning af gentagelsesvirkningen af domme for kørsel i frakendelsestiden.

9.2. Fremmed ret

Svensk ret

Der er ikke i svensk ret fastsat regler om den tidsmæssige udstrækning af tidligere dommes gentagelsesvirkning. I den juridiske litteratur anføres, at der i retspraksis formentlig er en tidsgrænse på 3 år, således at domme, der ligger mere end 3 år forud for det aktuelle forhold, ikke vil være en skærpende omstændighed i forbindelse med strafudmålingen for det aktuelle forhold, jf. Sterzel, Studier rörande påföljdspraxis m.m., Stockholms 2001.

Norsk ret

Der er ikke i norsk ret fastsat regler om den tidsmæssige udstrækning af tidligere dommes gentagelsesvirkning for så vidt angår strafudmålingen. I retspraksis har en tidligere dom gentagelsesvirkning i ca. 10 år. Grænsen er ikke absolut, og ældre domme kan få betydning.

For så vidt angår frakendelsestiden vil en ny kørsel foretaget inden 5 år fra en tidligere dom for spirituskørsel medføre, at førerretten frakendes for bestandigt. Er der forløbet mere end 5 år, frakendes førerretten i mellem 3 og 5 år. Er der forløbet mere end 10 år, tillægges den tidligere dom kun undtagelsesvis gentagelsesvirkning.

Finsk ret

Der er ikke i finsk ret fastsat regler om den tidsmæssige udstrækning af tidligere dommes gentagelsesvirkning. Det er således domstolene, der i de konkrete tilfælde afgør, om en tidligere dom har gentagelsesvirkning.

Hollandsk ret

Efter hollandsk ret tillægges en tidligere dom gentagelsesvirkning, hvis domfældelsen for det nye (tilsvarende) forhold sker inden for 5 år fra afsigelse af endelig dom i fortilfældet.

Tysk ret

I tysk ret har en dom gentagelsesvirkning i 5 år fra det tidspunkt, da dommen blev indført i strafferegisteret.

9.3. Udvalgets overvejelser

9.3.1. Indledning

Udvalget finder, at der både ud fra præventive hensyn og af hensyn til respekten for trufne afgørelser fortsat er behov for, at personer, der gør sig skyldig i spirituskørsel efter tidligere at være dømt for en tilsvarende forseelse, idømmes strengere sanktioner, end hvis der er tale om et førstegangstilfælde. Udvalget finder imidlertid, at det ikke tjener noget præventivt eller andet fornuftigt formål, at de gældende retningslinjer om gentagelsesvirkningen af afgørelser om spiritus- eller promillekørsel er så komplicerede og detaljerede, som tilfældet er i dag. Tværtimod bidrager de komplicerede retningslinjer efter udvalgets opfattelse i betydelig grad til at svække overskueligheden af det gældende sanktionssystem.

De gældende retningslinjer for gentagelsesvirkningen af domme for spirituskørsel og frakendelsestiden er dog ukomplicerede på et punkt, nemlig derved at en tidligere doms gentagelsesvirkning slår igennem med samme styrke, uanset på hvilket tidspunkt i gentagelsesvirkningsperioden det nye forhold af spirituskørsel eller kørsel i frakendelsestiden indtræder. Det er således efter de gældende retningslinjer ligegyldigt for sanktionsfastsættelsen, om det nye forhold er begået umiddelbart efter afsigelsen af den dom, der har gentagelsesvirkning, eller umiddelbart før gentagelsesvirkningsperiodens udløb. Udvalget finder det af hensyn til overskueligheden af sanktionssystemet af stor betydning, at denne enkle ordning opretholdes.

Endvidere er der behov for en afklaring af, hvilken betydning den lovændring, der pr. 2. april 2004 har udvidet den tidsmæssige udstrækning for mulighederne for at tillægge straffedomme gentagelsesvirkning fra 5 til 10 år (lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (ændring af strafferammer og bestemmelser om straffastsættelse mv.)) har for området for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden.

Udvalget har foreslået forenklinger med hensyn til udmålingen af straf og frakendelsessanktionen i gentagelsestilfælde, jf. kapitel 4 om straffen for spirituskørsel og kapitel 6 om frakendelse af førerretten.

Herudover foreslår udvalget den forenkling, at gentagelsesvirkningen af en og samme afgørelse om spirituskørsel i alle tilfælde – dvs. med hensyn til såvel de forskellige strafformer og frakendelses-sanktionen – skal ophøre samtidigt.

9.3.2. Den tidsmæssige udstrækning af gentagelsesvirkningen af afgørelser, der går ud på betinget frakendelse af førerretten

Som det fremgår ovenfor er det allerede i dag gældende praksis, at gentagelsesvirkningen af straf og frakendelse ophører samtidig i tilfælde, hvor afgørelsen går ud på en betinget frakendelse af førerretten, nemlig med udløbet af prøvetiden for den betingede frakendelse. Udvalget foreslår ingen ændringer heri. Der henvises til lovudkastets § 117, stk. 2, nr. 3, jf. kapitel 12 nedenfor.

9.3.3. Den tidsmæssige udstrækning af gentagelsesvirkningen af afgørelser, der går ud på kørselsforbud

For så vidt angår gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning for afgørelser om kørselsforbud, foreslår udvalget, at den gældende ordning opretholdes, således at kørselsforbud i relation til gentagelsesvirkningsperioden behandles som betingede frakendelser. Det vil sige, at gentagelsesvirkningen af straf og frakendelse ophører 3 år efter endelig dom i de tilfælde, hvor afgørelsen går ud på kørselsforbud. Der henvises til lovudkastets forslag til § 117, stk. 2, nr. 4, jf. kapitel 12 nedenfor.

9.3.4. Den tidsmæssige udstrækning af gentagelsesvirkningen af afgørelser, der går ud på ubetinget frakendelse af førerretten

De regler, der gælder for gentagelsesvirkningen af afgørelser, der (bl.a.) går ud på ubetinget frakendelse af førerretten, indebærer for det første, at der findes forskellige gentagelsesvirkningsperioder for de enkelte sanktioner, der pålægges i sager om spiritus- eller promillekørsel. En og samme dom kan således indeholde afgørelser, hvis gentagelsesvirkningsperioder udløber på tre forskellige tidspunkter (efter 5, 3 og 2 år). For det andet regnes fristerne for udløb af gentagelsesvirkningen forskelligt i forskellige relationer.

Kompleksiteten bevirker, at der f.eks. ofte forekommer tilfælde af spiritus- eller promillekørsel, der skal bedømmes som førstegangstilfælde i én eller flere relationer, men som andengangstilfælde i en eller flere andre relationer.

Således gælder der – som det fremgår ovenfor - en 5 års gentagelsesvirkning både for afgørelser om ubetinget frakendelse og for frihedsstraffe idømt for spirituskørsel. Men mens gentagelsesvirkningen af en afgørelse for så vidt angår den ubetingede frakendelse først ophører 5 år efter udløbet af

frakendelsestiden, ophører gentagelsesvirkningen for så vidt angår straffen 5 år fra det tidspunkt, hvor afgørelsen er blevet endelig. Hvis en person f.eks. ved en upåanket dom af 1. februar 2004 er idømt 14 dages fængsel samt 2 år og 6 måneders frakendelse fra dommens dato, ophører gentagelsesvirkningen af straffeafgørelsen 5 år efter at straffedommen er blevet endelig, dvs. 14. februar 2009, mens gentagelsesvirkningen af afgørelsen om frakendelse af førerretten ophører 5 år efter udløbet af frakendelsestiden, dvs. 1. august 2011. Gør den pågældende sig herefter på ny skyldig i spirituskørsel eller promillekørsel med en promille over 0,80 efter 14. februar 2009, men inden 1. februar 2011, er der tale om et førstegangstilfælde i relation til strafspørgsmålet, men et andengangstilfælde i relation til frakendelsesspørgsmålet.

Med henblik på at gøre det gældende sanktionssystem ved spirituskørsel mere enkelt og overskueligt foreslår udvalget, at ophøret af gentagelsesvirkningen af domme, hvor der er sket ubetinget frakendelse af førerretten på grund af spirituskørsel, skal ske samtidig i alle relationer, dvs. i henseende til såvel til de forskellige strafformer (bøde, betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling og ubetinget frihedsstraf) som frakendelse af førerretten.

Udvalget finder, at en sådan forenkling mest hensigtsmæssigt sker ved i alle relationer at lade gentagelsesvirkningen ophøre på et bestemt tidspunkt, der beregnes i forhold til udløbet af frakendelsestiden. Herved vil man bl.a. også undgå den anomali, der følger af de nugældende retningslinjer, hvorefter der ikke tillægges en tidligere afgørelse gentagelsesvirkning i relation til straffen, selv om den nye kørsel er sket i frakendelsestiden i henhold til den tidligere afgørelse, når kørslen finder sted mere end 5 år efter den tidligere afgørelse.

Udvalget finder, at gentagelsesvirkningen skal ophøre 5 år efter udløbet af frakendelsestiden og henviser til, at gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning for så vidt angår frakendelsestiden er indtil 5 år fra udløbet af frakendelsestiden efter de gældende regler. Da den korteste frakendelsestid efter udvalgets forslag er 3 år, vil gentagelsesvirkningen blive på mindst 8 år fra endelig dom (eller den administrative inddragelse af førerretten), hvilket efter udvalgets opfattelse harmonerer med den lovændring, der pr. 2. april 2004 har udvidet den tidsmæssige udstrækning for mulighederne for at tillægge straffedomme gentagelsesvirkning fra 5 til 10 år (lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (ændring af strafferammer og bestemmelser om strafastsættelse mv.)). Det bemærkes herved, at der efter udvalgets forslag vil kunne ske frakendelse af førerretten i op til 10 år, hvilket bevirker, at gentagelsesvirkningsperioden vil kunne have en varighed af op til 15 år. Der henvises til lovudkastets forslag til § 117, stk. 2, nr. 5, jf. kapitel 12 nedenfor.

9.3.5. Den tidsmæssige udstrækning af gentagelsesvirkningen af afgørelser om kørsel i frakendelsestiden

Kørsel i frakendelsestiden udløser efter udvalgets forslag ikke en frakendelse af førerretten i en yderligere periode, jf. ovenfor kapitel 5 om kørsel i frakendelsestiden. Gentagelsesvirkningen af straffen for kørsel i frakendelsestiden bør derfor ikke være afhængig af frakendelsestidens udløb (eventuelt tillagt en yderligere periode), idet gentagelsesvirkningens begyndelse ikke vil være afhængig af den seneste kørsel i frakendelsestiden, men derimod af den seneste afgørelse om frakendelse af førerretten.

Udvalget foreslår derfor, at gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning for så vidt angår straffen for kørsel i frakendelsestiden i overensstemmelse med 10 års perioden i den nye regel i straffelovens § 84 (lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven), skal ophøre 10 år efter endelig dom.

Det er udvalgets opfattelse, at det af hensyn til overskueligheden af gentagelsesvirkningsperiodens udstrækning er af væsentlig betydning, at gældende praksis, hvorefter gentagelsesvirkningen af afgørelser om kørsel i frakendelsestiden regnes fra endelig dom, og ikke fra det tidspunkt, hvor den tidligere straf er udstået, opretholdes.

Det bemærkes, at spørgsmålet om gentagelsesvirkning naturligvis er uden betydning, efter at frakendelsestiden er udløbet. Efter praksis kan gentagelsesvirkningen imidlertid efterfølgende atter blive relevant, hvis den pågældende på ny frakendes førerretten, jf. ovenfor i afsnit 9.1.6. Udvalget foreslår ingen ændringer heri.

9.3.6. Gentagelsesvirkningen for så vidt angår adgangen til at idømme betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling.

Som nævnt ovenfor i kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.3.3.2. og i kapitel 5 om kørsel i frakendelsestiden, afsnit 5.1.3., foreslår udvalget, at der som udgangspunkt højst skal kunne idømmes én betinget frihedsstraf for spirituskørsel, herunder med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling inden for en doms gentagelsesvirkningsperiode. Udvalget foreslår således, at der ikke længere bør kunne idømmes en ny betinget dom for spirituskørsel, hvis den pågældende i et fortilfælde af spirituskørsel, der har gentagelsesvirkning, har modtaget en betinget dom.

En tidligere dom for spirituskørsel har dog ikke gentagelsesvirkning i forbindelse med pådømmelsen af en senere kørsel i frakendelsestiden, ligesom en tidligere dom for kørsel i frakendelsestiden ikke har gentagelsesvirkning i forbindelse med pådømmelsen af en senere spirituskørsel. Der henvises til kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.3.3.3. ovenfor.

9.4. Udvalgets forslag

Udvalget foreslår den forenkling, at gentagelsesvirkningen af en og samme afgørelse om spirituskørsel skal ophøre samtidigt i alle relationer, dvs. med hensyn til såvel de forskellige strafformer som frakendelsessanktionen.

Udvalget foreslår, at den gældende praksis, hvorefter gentagelsesvirkningen af straf og frakendelse ophører samtidig i tilfælde, hvor afgørelsen går ud på en betinget frakendelse af førerretten, nemlig med udløbet af prøvetiden for den betingede frakendelse, opretholdes. Der henvises til lovudkastets forslag til § 117, stk. 2, nr. 3, jf. kapitel 12 nedenfor.

Udvalget foreslår endvidere, at gentagelsesvirkningen af straf og frakendelse ophører 3 år efter endelig dom i de tilfælde, hvor afgørelsen går ud på kørselsforbud. Der henvises til lovudkastets forslag til § 117, stk. 2, nr. 4, jf. kapitel 12 nedenfor.

Udvalget foreslår, at gentagelsesvirkningen for en afgørelse om spirituskørsel, hvor førerretten er frakendt ubetinget, både for straffen og for spørgsmålet om frakendelse, skal ophøre 5 år efter udløbet af frakendelsestiden. Der henvises til lovudkastets forslag til § 117, stk. 2, nr. 5, jf. kapitel 12 nedenfor.

Udvalget foreslår, at den tidsmæssige udstrækning af gentagelsesvirkningen for kørsel i frakendelsestiden skal ophøre, når der – før den nye strafbare handling begås – er forløbet 10 år efter endelig dom.

9.5. Udvalgets forslag i forhold til gældende ret

Udvalget foreslår den gældende praksis opretholdt for så vidt angår den tidsmæssige udstrækning af gentagelsesvirkningen for afgørelser om spirituskørsel, der har medført betinget frakendelse. Udvalgets forslag om gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning for afgørelser om spirituskørsel, der har medført kørselsforbud, svarer formentlig også til den gældende praksis.

Udvalgets forslag om, at gentagelsesvirkningen for afgørelser om spirituskørsel, hvor førerretten er frakendt ubetinget, både for straffen og for spørgsmålet om frakendelse, ophører 5 år efter udløbet af frakendelsestiden, vil for så vidt angår spørgsmålet om frakendelse svare til gældende ret. For så vidt angår spørgsmålet om gentagelsesvirkningen i relation til straffen vil forslaget formentlig i alle tilfælde indebære en skærpelse. Efter § 84, stk. 3, i straffeloven, som blev ændret ved lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven er gentagelsesvirkningsperioden ganske vist skærpet til 10 år, men i hvilket omfang denne ændring vil få praktiske konsekvenser uden yderligere lovændringer fremstår som usikkert, jf. ovenfor i afsnit 9.1.2.2.2.

KAPITEL 10

Konfiskation, rådighedsfratagelse og andre typer af sanktioner og indsatsmuligheder

10.1. Konfiskation

10.1.1. Gældende ret

10.1.1.1. Færdselslovens og straffelovens bestemmelser om konfiskation

Færdselslovens bestemmelse om konfiskation fremgår af § 133 a, som har følgende ordlyd, jf. lov-bekendtgørelse nr. 712 af 2. august 2001, som ændret ved lov nr. 217 af 22. april 2002, lov nr. 380 af 6. juni 2002, lov nr. 1049 af 17. december 2002 og lov nr. 432 af 10. juni 2003:

"§ 133 a. Ved særlig grove eller gentagne overtrædelser af færdselsloven kan der ske konfiskation af det ved overtrædelserne anvendte motorkøretøj, såfremt det må anses for påkrævet for at forebygge yderligere overtrædelser af færdselsloven, og såfremt konfiskationen ikke er urimelig.
Stk. 2. I øvrigt gælder borgerlig straffelovs regler om konfiskation."

Straffelovens almindelige regler om konfiskation fremgår af §§ 75-77 a. Bestemmelserne har i den gældende bekendtgørelse af straffeloven (nr. 814 af 30. september 2003) følgende ordlyd:

"§ 75. Udbyttet ved en strafbar handling eller et hertil svarende beløb kan helt eller delvis konfiskeres. Savnes der fornødent grundlag for at fastslå beløbets størrelse, kan der konfiskeres et beløb, som skønnes at svare til det indvundne udbytte.

Stk. 2. Såfremt det må anses for påkrævet for at forebygge yderligere lovovertrædelser, eller særlige omstændigheder i øvrigt taler derfor, kan der ske konfiskation af

- 1) genstande, der har været brugt eller bestemt til at bruges ved en strafbar handling,
- 2) genstande, der er frembragt ved en strafbar handling, og
- 3) genstande, med hensyn til hvilke der i øvrigt er begået en strafbar handling.

Stk. 3. I stedet for konfiskation af de i stk. 2 nævnte genstande kan der konfiskeres et beløb svarende til deres værdi eller en del heraf.

Stk. 4. I stedet for konfiskation efter stk. 2 kan der træffes bestemmelse om foranstaltninger vedrørende genstandene til forebyggelse af yderligere lovovertrædelser.

Stk. 5. Når en forening opløses ved dom, kan dens formue, arkiv, protokoller og lignende konfiskeres.

§ 76. Konfiskation efter § 75, stk. 1, kan ske hos den, hvem udbyttet er tilfaldet umiddelbart ved den strafbare handling.

Stk. 2. Konfiskation af de i § 75, stk. 2 og 3, nævnte genstande og værdier kan ske hos den, der er ansvarlig for lovovertrædelserne, og hos den, på hvis vegne han har handlet.

Stk. 3. Særligt sikrede rettigheder over genstande, der konfiskeres, bortfalder kun efter rettens bestemmelse under betingelser svarende til de i stk. 2 anførte.

Stk. 4. Har en af de i stk. 1 og 2 nævnte personer efter den strafbare handling foretaget dispositioner over udbytte eller genstande af den i § 75, stk. 2, omhandlede beskaffenhed eller rettigheder herover, kan det overdragne eller dets værdi konfiskeres hos erhververen, såfremt denne var bekendt med det overdragnes forbindelse med den strafbare handling eller har udvist grov uagtsomhed i denne henseende, eller hvis overdragelsen er sket som gave.

Stk. 5. Såfremt en person, der har konfiskationsansvar efter stk. 1-4, dør, bortfalder hans ansvar. Dette gælder dog ikke konfiskation efter § 75, stk. 1.

§ 76 a. Der kan foretages hel eller delvis konfiskation af formuegoder, der tilhører en person, som findes skyldig i en strafbar handling, når

1) handlingen er af en sådan karakter, at den kan give betydeligt udbytte, og
2) den efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover eller er en overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer eller straffelovens § 286, stk. 1, eller § 289.

Stk. 2. Under betingelser som nævnt i stk. 1 kan der foretages hel eller delvis konfiskation af formuegoder, som den pågældendes ægtefælle eller samlever har erhvervet, medmindre

1) formuegodet er erhvervet mere end 5 år før den strafbare handling, som danner grundlag for konfiskation efter stk. 1, eller

2) ægteskabet eller samlivsforholdet ikke bestod på tidspunktet for erhvervelsen.

Stk. 3. Under betingelser som nævnt i stk. 1 kan der foretages hel eller delvis konfiskation af formuegoder overdraget til en juridisk person, som den pågældende alene eller sammen med sine nærmeste har en bestemmende indflydelse på. Det samme gælder, hvis den pågældende oppebærer en betydelig del af den juridiske persons indtægter. Konfiskation kan dog ikke ske, hvis formuegodet er overdraget til den juridiske person mere end 5 år før den strafbare handling, som danner grundlag for konfiskation efter stk. 1.

Stk. 4. Konfiskation efter stk. 1-3 kan ikke ske, hvis den pågældende sandsynliggør, at et formuegode er erhvervet på lovlig måde eller for lovligt erhvervede midler.

Stk. 5. I stedet for konfiskation af bestemte formuegoder efter stk. 1-3 kan der konfiskeres et beløb svarende til deres værdi eller en del heraf.

§ 77. Sker der konfiskation efter § 75, stk. 1, eller § 76 a, og har nogen erstatningskrav i anledning af lovovertrædelsen, kan det konfiskerede anvendes til dækning af erstatningskravet.

Stk. 2. Det samme gælder genstande og værdier konfiskeret efter § 75, stk. 2 og 3, såfremt der ved dommen træffes bestemmelse derom.

Stk. 3. Har den dømte i et af de i stk. 1 og 2 nævnte tilfælde betalt den forurettede erstatning efter dommen, nedsættes konfiskationsbeløbet tilsvarende.

§ 77 a. Genstande, som på grund af deres beskaffenhed i forbindelse med andre foreliggende omstændigheder må befrygtes at ville blive brugt ved en strafbar handling, kan konfiskeres, for så vidt det må anses for påkrævet for at forebygge den strafbare handling. Der kan under samme betingelser ske konfiskation af andre formuegoder, herunder penge. § 75, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse."

10.1.1.2. Konfiskation i medfør af færdselslovens § 133 a

Færdselslovens § 133 a giver hjemmel til konfiskation af et motorkøretøj, som har været anvendt ved særlig grove eller gentagne overtrædelser af færdselsloven, såfremt det må anses for påkrævet for at forebygge yderligere overtrædelser af færdselsloven, og såfremt konfiskationen ikke er urimelig.

Færdselslovens § 133 a blev indført ved lov nr. 278 af 8. maj 1991 om ændring af færdselsloven (Generhvervelse af førerretten og konfiskation af motorkøretøjer) og trådte i kraft den 1. juli 1991.

De tilfælde, som bestemmelsen tog sigte på, var principielt allerede omfattet af straffelovens regler om konfiskation. Formålet med bestemmelsen var imidlertid at skabe mulighed for en ændring af retspraksis, således at domstolene ville anvende konfiskation i videre omfang, end det havde været tilfældet hidtil. Forud for bestemmelsens indførelse var konfiskation inden for færdselslovens område således næsten udelukkende blevet anvendt i sager om konstruktiv ændring af knallerter. Kon-

fiskation af motorkøretøjer, som havde været anvendt ved overtrædelser af færdselsloven – herunder spirituskørsel – skete i praksis kun helt undtagelsesvis.

Færdselslovens § 133 a giver mulighed for konfiskation ved alle former for færdselslovsovertrædelser, for så vidt der er tale om grove eller gentagne overtrædelser. Ifølge bemærkningerne til lovforslaget har det dog navnlig været hensigten, at konfiskation skulle ske ved særlig grove eller gentagne tilfælde af spirituskørsel, gentagne kørsler i frakendelsestiden samt gentagne kørsler uden at have erhvervet kørekort. Bestemmelsen omfatter endvidere kun konfiskation af motorkøretøjer, dvs. biler og motorcykler, og kan således ikke anvendes til konfiskation af eksempelvis knallerter.

Det nævnes i bemærkningerne til lovforslaget, at en udvidet anvendelse af konfiskation af motorkøretøjer må formodes at have en ikke ringe generalpræventiv effekt, ikke blot gennem de mærkbare økonomiske følger, men i højere grad ved at sanktionen er direkte knyttet til en manglende mulighed for fortsat at benytte den genstand, som har været anvendt ved lovovertrædelser. Det anføres i den forbindelse, at det kan virke stødende, at personer, som gentagne gange har tilsidesat hensynet til færdselssikkerheden, kan beholde det motorkøretøj, der har muliggjort overtrædelserne, og som vil gøre det muligt for gerningsmanden at fortsætte denne adfærd.

Det er alene genstandskonfiskation, dvs. konfiskation af selve køretøjet, der er omfattet af § 133 a.

Udover færdselslovens § 133 a gælder straffelovens almindelige regler om konfiskation, jf. § 133 a, stk. 2. Dette indebærer bl.a., at der i medfør af straffelovens § 75, stk. 3, i stedet for genstandskonfiskation principielt kan ske værdikonfiskation, dvs. konfiskation af et beløb svarende til motorkøretøjets værdi. Det er dog forudsat i bemærkningerne til færdselslovens § 133 a, at værdikonfiskation kun bør ske, hvor den pågældende efter overtrædelserne, inden domsforhandlingen, sælger køretøjet, og det må befrygtes, at pågældende vil anvende salgssummen til at anskaffe sig et andet køretøj.

10.1.1.3. Ejerforhold

Efter straffelovens § 76, stk. 2, kan konfiskation kun ske hos den, der er ansvarlig for lovovertrædelsen og hos den, på hvis vegne den pågældende har handlet. Det følger heraf, at konfiskation af et motorkøretøj i medfør af færdselslovens § 133 a ikke kan ske, hvis den pågældende ikke selv ejer køretøjet, idet bestemmelsen ikke giver hjemmel til konfiskation af andet end det ved færdselsovertrædelsen anvendte køretøj. Dog kan der i medfør af straffelovens § 77 a i helt særlige tilfælde ske konfiskation af et køretøj, der ejes af eksempelvis en samlever, når det på grund af ganske særlige omstændigheder må befrygtes, at køretøjet på ny vil blive brugt ved en strafbar handling, jf. Østre Landsrets kendelse af 26. december 1993, refereret i Anklagemyndighedens Årsberetning 1993, s. 91 f.:

"Personbilen var registreret i samleverens navn, ligesom det måtte lægges fast, at samleveren havde købt den med egne midler, og at hun brugte den dagligt. Samleveren blev herefter anset som rette ejer.

Byretten lagde vægt på, at tiltalte tidligere var straffet 9 gange for spirituskørsel og i den aktuelle sag havde tilstået 3 spirituskørsler, og personbilen måtte derfor befrygtes brugt til yderligere overtrædelser af færdselslovens § 53, stk. 1, hvorfor den blev beslaglagt efter retsplejelovens § 825, stk. 1, jf. § 824, stk. 1, med henblik på senere konfiskation hos samleversken i medfør af færdselslovens § 133, stk. 2, jf. [straffelovens] § 77 a.

Landsretten stadfæstede, efter at samleversken havde påkæret kendelsen, byrettens afgørelse i henhold til grundene."

Endvidere kan der henvises til UfR 1979.186 (V):

"T var i april 1978 straffet for i 9 tilfælde at have overladt føringen af sin personbil til sin forlovede, hvem førerretten var frakendt. Hun havde på ny i tiden 18. maj til 11. juli samme år i 11 tilfælde overladt føringen af bilen til ham. T idømtes hæfte i 7 dage, og T's bil blev i medfør af straffelovens § 75, stk. 2, jfr. § 76, stk. 2, konfiskeret."

10.1.1.4. Særligt sikrede rettigheder i køretøjet

Efter straffelovens § 76, stk. 3, berøres særligt sikrede rettigheder i motorkøretøjet som udgangspunkt ikke af konfiskationen. Panterrettigheder, ejendomsforbehold og andre særligt sikrede rettigheder består således fortsat, selvom køretøjet konfiskeres.

I domme om konfiskation af motorkøretøjer tilføjes det sædvanligvis, at konfiskationen sker med respekt af tredjemands bedre ret, men da dette allerede følger af bestemmelsen i § 76, stk. 3, er tilføjjelsen for så vidt overflødig. Formuleringen er dog med til at skærpe politiets opmærksomhed, således at i hvert fald bilbogen undersøges før bortsalg af køretøjet på auktion, uanset om domfældte under sagen har givet oplysning om rettighedsindehavere.

Det anføres i Anklagemyndighedens Årsberetning, 1993, s. 78 f., at politiet ikke har nogen speciel forpligtelse over for en rettighedshaver i et aktuelt køretøj, udover at man naturligvis bør gøre den pågældende opmærksom på en forestående konfiskation samt sørge for, at den pågældende får mulighed for at give møde ved sagens behandling.

Det anføres endvidere, at politiet heller ikke er forpligtet til at undersøge restgældens størrelse i det underliggende skyldforhold til rettighedshaveren, idet den eventuelle konfiskation alligevel ikke kan tilsidesætte den bedre ret, men at det kan være praktisk at foretage en sådan undersøgelse med henblik på allerede tidligt i forløbet at kunne danne sig et indtryk af, hvilket provenu et salg eller en konfiskation vil indbringe.

Der vil således ofte på et tidligt tidspunkt af sagen som følge af forespørgsel eller på anden måde fremkomme oplysninger om, at køretøjet er købt med ejendomsforbehold, eller at tredjemand har pant i dette.

10.1.1.5. Retspraksis efter færdselslovens § 133 a

I Anklagemyndighedens Årsberetning 1992, s. 56 ff. er der refereret en undersøgelse af de på daværende tidspunkt foreliggende 87 endelige domme om konfiskation efter færdselslovens § 133 a. På baggrund af undersøgelsen anføres det, at der i praksis som udgangspunkt sker konfiskation – forudsat at betingelserne for konfiskation i øvrigt er opfyldt – i følgende tilfælde af spirituskørsel eller kørsel i frakendelsestiden:

- 1) Ved spirituskørsel inden for 5 år efter dom til frakendelse for bestandig,
- 2) ved spirituskørsel mere end 5 år efter dom til frakendelse for bestandig, når der tillige foreligger kørsler i frakendelsestiden,
- 3) ved spirituskørsel efter tidsbegrænset frakendelse af førerretten, når der samtidig foreligger et antal kørsler i frakendelsestiden,
- 4) i tilfælde, hvor der foreligger et større antal anden- eller tredjegangskørsler til samlet pådømmelse, og
- 5) ved 6 kørsler i frakendelsestiden med mellemliggende sigtelser inden for 5 år. Ved mindre end 6 kørsler inden for 5 år kan der ske konfiskation, hvis der foreligger skærpende omstændigheder i forbindelse med den aktuelle sag eller hastigt recidiv, herunder i forhold til den seneste dom om frakendelse.

Der kan fra praksis endvidere henvises til følgende afgørelser:

Konfiskation sket:

UfR 2003.492 (Ø):

"Den 21-årige T havde erkendt sig skyldig i 10 tilfælde af kørsel uden at have erhvervet kørekort. T var tidligere straffet 7 gange for samme forseelse, heraf 3 gange efter det fyldte 18. år. Byretten frifandt for påstanden om konfiskation af bilen og anførte, at de domme, hvor T var dømt, før han blev 18 år, ikke kunne tillægges gentagelsesvirkning. Om konfiskationspåstanden anførte landsretten, at der efter formålet med og karakteren af den særlige bestemmelse om konfiskation i færdselslovens § 133 a ikke i medfør af straffelovens § 81, stk. 1, fandtes grundlag for at undlade at tillægge kørslerne før det fyldte 18. år gentagelsesvirkning. Herefter fandtes det med T's gentagne kørsler uden kørekort og det oplyste om kørslerne påkrævet, at T's personbil blev konfiskeret for at forebygge yderligere overtrædelse af færdselsloven, jf. færdselslovens § 133 a."

UfR 1998.1742 (Ø):

"T, der i perioden 1989-1997 4 gange var straffet for spirituskørsel, erkendte i 6 tilfælde at have kørt spirituskørsel i frakendelsestiden med alkoholpromiller på over 2,00. T blev herfor samt for bl.a. brugstyveri i forbindelse med kørslerne idømt fængsel i 1 år og frakendt førerretten for bestandig. T's bil blev konfiskeret i medfør af færdselslovens § 133 a."

UfR 1998.1040 (V):

"T havde i januar 1996 vedtaget bøde og førerretsfrakendelse i 2 år for spirituskørsel og kørsel uden kørekort og i november samme år vedtaget en bøde for to kørsler i frakendelsestiden. Han havde nu gjort sig skyldig i promillekørsel i frakendelsestiden i maj, spirituskørsel i frakendelsestiden i juni og yderligere to tilfælde af kørsel i frakendelsestiden begået samme dag i august 1997. Tiltalte idømtes hæfte i 50 dage og frakendtes førerretten for 8 år, og hans personbil konfiskeredes i medfør af færdselslovens § 133a."

UfR 1996.953 (V):

"T havde inden for en periode på godt 2 år overtrådt færdselslovens § 117, stk. 5, 4 gange samt gjort sig skyldig i promillekørsel 1 gang og spirituskørsel 2 gange med mindstepromiller på henholdsvis 2,00 og 3,10."

UfR 1992.935 (Ø):

"42-årig fabrikant var seks gange dømt for spirituskørsel, senest med 5 måneders fængsel. Seks uger senere kørte han to gange i spirituspåvirket tilstand, den ene gang med personskade til følge, i en personbil, der stod i samlevers navn. Den var vurderet til 50-55.000 kr., og der skyldtes ca. 30.000 kr. på den. Der lagdes til grund, at bilen reelt tilhørte manden. Den konfiskeredes efter færdselslovens § 133 a."

Konfiskation ikke sket:

UfR 1998.116 (V):

"T, der i januar 1997 var dømt for 4 kørsler, herunder 2 spirituskørsler, 1 promillekørsel og kørsel efter inddragelse af førerretten, blev nu dømt for 3 kørsler, heraf 1 spirituskørsel og 1 promillekørsel samt kørsel i frakendelsestiden. Straffen fastsat til hæfte i 40 dage og førerretten frakendt i 8 år. Sagen måtte med hensyn til spiritus- og promillekørsel betragtes som et andengangstilfælde, og under disse omstændigheder var der uanset det samlede antal overtrædelser ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for konfiskation af bilen."

Muligheden for konfiskation af køretøjer efter færdselslovens § 133 a anvendes kun i begrænset omfang. Det fremgår af en opgørelse fra Rigspolitechefens Dataafdeling, at der i perioden fra 1. januar 2002 til den 31. december 2003 er afsagt i alt 97 domme, hvor der er sket konfiskation af motorkøretøjer i medfør af § 133 a. Heraf blev 51 domme afsagt i 2002 og 46 domme afsagt i 2003.

10.1.1.6. Beslaglæggelse forud for konfiskation

Reglerne i retsplejelovens kapitel 75 b om beslaglæggelse og foreløbig beslaglæggelse af ting, der bør konfiskeres, gælder også med hensyn til motorkøretøjer, der kan konfiskeres efter færdselslovens § 133 a. I praksis benyttes beslaglæggelse inden domsforhandlingen ofte for at undgå, at den pågældende på ny begår overtrædelser af færdselsloven eller søger at afværge konfiskation ved at sælge køretøjet. Som eksempler på sager om beslaglæggelse kan henvises til Tidsskrift for Kriminalret 2000.122 (V 6 3214/99) og UfR 1992.543 (Ø)

10.1.2. Fremmed ret

Svensk ret

I Sverige reguleres konfiskation af køretøjer i § 11 i trafikbrottslagen. Et køretøj kan konfiskeres, hvis det findes nødvendigt for at forebygge yderligere spiritus- eller promillekørsler, og såfremt konfiskationen ikke er urimelig.

Afgørelsen af, om konfiskation er nødvendig for at forebygge yderligere spiritus- eller promillekørsler, sker på baggrund af en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i sagen. Antallet af fortilfælde af spiritus- og promillekørsel vil i den forbindelse være af afgørende betydning. Efter praksis skal den pågældende flere gange inden for en kortere periode være blevet dømt for spiritus- og promillekørsel, for at det med tilstrækkelig sikkerhed kan antages, at det er nødvendigt at konfiskere køretøjet for at forebygge fremtidige strafbare forhold.

Norsk ret

Efter norsk ret kan et køretøj konfiskeres efter straffeloven, hvis køretøjet har været anvendt ved en strafbar handling, og konfiskationen er påkrævet under hensyn til formålet med den strafbestedelse, som er overtrådt. Efter retspraksis sker konfiskation typisk kun, hvis den pågældende tidligere er straffet mindst 5 gange for spiritus- eller promillekørsel eller kørsel i frakendelsestiden. Det er endvidere en betingelse, at føreren har råderet over køretøjet, og at samme køretøj er benyttet ved alle kørsler.

Finsk ret

I Finland kan et køretøj principielt konfiskeres, hvis det har været benyttet ved en forbrydelse, men det er ikke sket i praksis. Der er dog nogle verserende sager, hvor anklagemyndigheden har nedlagt påstand om konfiskation af køretøjer, men hvor domstolene endnu ikke har truffet afgørelse.

Hollandsk ret

Lovgivningsmæssigt vil konfiskation være mulig, hvis køretøjet har været anvendt i forbindelse med en forbrydelse. Om konfiskation sker, afhænger af sagens konkrete omstændigheder.

Tysk ret

Der findes i tysk ret hjemmel til beslaglæggelse af et køretøj, der anvendes af en fører, hvis førerret er frakendt, mens der ikke er mulighed for beslaglæggelse af køretøjet alene på grund af spirituskørsel.

10.1.3. Udvalgets overvejelser

Færdselslovens almindelige bestemmelse om konfiskation

Det er udvalgets opfattelse, at de gældende muligheder for konfiskation kun anvendes i begrænset omfang i praksis. Dette svækker efter udvalgets opfattelse den præventive effekt af konfiskationsreglen, idet det må antages, at denne hænger sammen med den faktiske risiko for, at køretøjet konfiskeres.

Udvalget finder derfor, at der i øget omfang bør gøres brug af konfiskation. Udvalget foreslår på denne baggrund, at de gældende betingelser for konfiskation lempes, således at det ikke længere vil være en betingelse for konfiskation, at der har været tale om *særlig* grove eller gentagne færdselslovsovertrædelser, men blot om at overtrædelserne har været grove eller gentagne.

Udvalget foreslår endvidere, at det udtrykkelige forbehold om, at konfiskationen ikke må være urimelig, udgår af bestemmelsen som overflødig.

Udvalget foreslår endvidere, at bestemmelsen udvides i forhold til den gældende bestemmelse i færdselslovens § 133 a, stk. 1, således at bestemmelsen kommer til at omfatte ikke blot motorkøretøjer, men derimod alle motordrevne køretøjer, hvortil der kræves kørekort, dvs. biler (herunder busser og lastbiler), motorcykler, traktorer/motorredskaber og registreringspligtige knallerter.

Udvalgets forslag skal ses som et incitament til, at der i videre omfang end i dag i tilfælde af grove eller gentagne færdselslovsovertrædelser rejses sager om konfiskation af et ved overtrædelser anvendt motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort.

Den udvidede adgang til konfiskation er ikke begrænset til tilfælde af spiritus- eller promillekørsel, men kan – ligesom efter gældende ret – principielt tænkes anvendt i alle sager om grove eller gentagne færdselslovsovertrædelser.

Obligatorisk konfiskation i gentagne tilfælde af spirituskørsel

Som det fremgår af foregående afsnit er konfiskation af det anvendte køretøj ikke i noget tilfælde obligatorisk, hvilket kan være en medvirkende årsag til den forholdsvis begrænsede brug af konfiskation af det benyttede køretøj i praksis.

Udvalget foreslår derfor de gældende regler om konfiskation suppleret med en enkel og klar regel om konfiskation, der som udgangspunkt skal være obligatorisk i tilfælde af, at en fører inden for kort tid gør sig skyldig i gentagne tilfælde af spirituskørsel af en vis grovhed.

Udvalgets finder således, at der som udgangspunkt skal ske konfiskation af en førers motordrevne køretøj, hvortil der kræves kørekort, når den pågældende tredje gang inden for en periode på 3 år gør sig skyldig i spirituskørsel af en sådan grovhed, at det medfører ubetinget frakendelse af førerretten. Det er en betingelse, at alle tre spirituskørsler har været af en sådan art, at de vil medføre ubetinget frakendelse af førerretten. Ubetinget frakendelse af førerretten sker efter udvalgets forslag i førstegangstilfælde med en promille over 1,20 samt i gentagelsestilfælde uanset promillens størrelse, jf. ovenfor kapitel 6 om frakendelse af førerretten, afsnit 6.4.

Konfiskation af køretøjet skal ske, hvis tre forhold af denne karakter er begået inden for en periode af 3 år. For så vidt angår beregningen af treårsperioden er det afgørende således gerningstidspunkterne, og ikke om der foreligger mellemliggende afgørelser eller tidspunkterne for disse.

Det forudsættes at bestemmelsen alene gælder i tilfælde, hvor føreren samtidig er ejer af det motordrevne køretøj, hvortil der kræves kørekort, som er anvendt ved den tredje kørsel. De forudgående kørsler kan derimod have fundet sted i andre – herunder i lånte eller lejede – køretøjer.

I yderligere gentagelsestilfælde – f.eks. i situationer, hvor den pågældende erhverver et nyt køretøj eller ejer flere køretøjer – vil den obligatoriske regel på ny kunne finde anvendelse, hvis betingelserne herfor er til stede. Hvis den pågældende således eksempelvis for fjerde gang kører spirituskørsel, og af den grund frakendes førerretten, vil den pågældendes køretøj skulle konfiskeres, hvis (mindst) 2 af de forudgående kørsler har fundet sted mindre end 3 år tidligere (og såfremt kørslerne har ført til ubetinget frakendelse af førerretten). Det ændrer ikke herved, at den pågældende eventuelt tillige fik konfiskeret et køretøj ved den tredje spirituskørsel, idet de tidligere kørsler ikke ”annulleres” i tilfælde af konfiskation efter den foreslåede bestemmelse.

I gentagelsestilfælde, hvor betingelserne for anvendelse af den foreslåede, obligatoriske regel ikke er til stede, vil det efter udvalgets opfattelse være nærliggende i stedet at overveje anvendelse af den almindelige bestemmelse om konfiskation, jf. udvalgets forslag til § 133 a, stk. 1, jf. kapitel 12 nedenfor.

Forslaget om, at der knyttes en særlig retsvirkning til 3 lovovertrædelser begået inden for 3 år, svarer til princippet i den klippekortordning for kørekortindehavere, der er omhandlet i lov nr. 267 af 21. april 2004 om ændring af færdselsloven (Klippekortsystem, skærpede sanktioner ved hastighedsovertrædelser mv.), jf. ovenfor kapitel 6 om frakendelse af førerretten, afsnit 6.1.1.1.

Efter udvalgets forslag skal det undtagelsesvis være muligt at fravige bestemmelsen om obligatorisk konfiskation, når særlige grunde måtte tale derfor. Dette vil navnlig kunne være tilfældet i situationer, hvor eksempelvis ganske særlige familiemæssige eller sociale forhold vil bevirke, at konfiskation i det konkrete tilfælde vil have uforholdsmæssigt indgribende betydning for den pågældende.

10.1.4. Udvalgets forslag

Udvalget foreslår, at anvendelsesområdet for færdselslovens konfiskationsbestemmelse udvides i forhold til den gældende bestemmelse i § 133 a. Udvalget foreslår, at den gældende bestemmelse ændres, således at konfiskation efter forslaget skal kunne ske, når en eller flere begåede færdselslovsovertrædelser har været grove eller gentagne. Det vil herefter ikke længere være en betingelse for konfiskation, at overtrædelserne har været *særligt* grove (eller gentagne). Bestemmelsen foreslås herudover udvidet til at omfatte alle motordrevne køretøjer, hvortil der kræves kørekort. Der henvises til lovudkastets forslag til § 133 a, stk. 1, jf. kapitel 12 nedenfor.

Udvalget foreslår herudover indførelse af en ny bestemmelse, hvorefter konfiskation af et køretøj gøres obligatorisk i tilfælde, hvor ejeren af køretøjet inden for en periode på 3 år har gjort sig skyldig i tre forhold, som medfører ubetinget frakendelse af førerretten. Bestemmelsen kan dog fraviges, når særlige grunde undtagelsesvis måtte tale derfor. Der henvises til lovudkastets forslag til § 133 a, stk. 2 og 3, jf. kapitel 12 nedenfor.

10.2. Udvalgets overvejelser om andre typer af sanktioner og indsatsmuligheder

10.2.1. Rådighedsfratagelse

Ifølge udvalgets kommissorium skal udvalget overveje mulighederne for – eventuelt for en tidsbegrænset periode – at fratage føreren rådigheden over køretøjet ved grove eller gentagne overtrædelser. Som det fremgår ovenfor i afsnit 10.1.1.6. kan beslaglæggelse ske inden domsforhandlingen med henblik på at undgå, at den pågældende afværger konfiskation ved at sælge køretøjet.

Udvalget har på den baggrund nøje overvejet muligheden for at indføre en tidsbegrænset rådighedsfratagelse af et køretøj i tilfælde, hvor føreren – eventuelt i gentagne tilfælde – har anvendt køretøjet til spirituskørsel eller andre grove eller gentagne overtrædelser af færdselsloven.

En sådan ordning kunne f.eks. indføres ved, at en fører af et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, midlertidigt fratages den faktiske rådighed over køretøjet i et nærmere fastsat tidsrum, f.eks. 3 måneder.

Ordningen ville kunne finde anvendelse i de tilfælde, hvor betingelserne for konfiskation ikke skønnes at være til stede, men hvor der alligevel er behov for en klar og utvetydig reaktion over for den pågældende fører.

Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at værdien af en tidsbegrænset rådighedsfratagelse er meget tvivlsom, idet køretøjet typisk skal tilbagegives til ejeren/føreren inden udløbet af frakendelsestiden. Den pågældende ville således opleve, at køretøjet tilbageleveres på trods af, at den pågældende ikke har ret til at føre det, hvilket efter udvalgets opfattelse vil være særdeles uhensigtsmæssigt.

Udvalget har endvidere overvejet muligheden for, at politiet midlertidigt skulle kunne lægge beslag på et køretøj i tilfælde af spirituskørsel, hvis der er mistanke om, at føreren vil fortsætte kørslen, når dette muliggøres. Udvalget finder imidlertid, at de samme hensyn gør sig gældende i denne situation, idet køretøjet typisk vil skulle tilbagegives på et tidspunkt, hvor førerens ret til at føre køretøjet er eller vil blive frakendt.

Udvalget kan på den baggrund ikke anbefale en ordning, hvorefter der kan ske midlertidig rådighedsfratagelse eller beslaglæggelse.

10.2.2. Frakendelse af retten til at være ejer og bruger af et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort

Udvalget har endvidere nøje overvejet at foreslå indførelse af en bestemmelse, hvorefter en person i tilfælde af gentagen kørsel i frakendelsestiden kan frakendes retten til at være ejer eller bruger af et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort. Udvalget har således overvejet en ordning, hvorefter en person ville kunne rammes af denne sanktion, f.eks. når den pågældende tredje gang gør sig skyldig i kørsel i frakendelsestiden.

Udvalget har i samme forbindelse overvejet muligheden for, at ikke blot den, der er frakendt førerretten, men også den, der overtræder bestemmelsen i færdselslovens § 65, stk. 2, ved gentagne gange at udleje eller udlåne sit motordrevne køretøj, hvortil der kræves kørekort, til en person, som er frakendt førerretten, skal kunne frakendes retten til at være ejer af et køretøj.

Folketingets Retsudvalg overvejede imidlertid i betænkning af 18. april 1991 over forslaget til lov nr. 278 af 8. maj 1991, hvorved bl.a. færdselslovens § 133 a om konfiskation indførtes, en lignende ordning om frakendelse af retten til at være ejer af et køretøj.

Det anføres i Retsudvalgets betænkning, at udvalget havde gjort spørgsmålet om indførelse af en ”spærringsordning”, dvs. en frakendelse af retten til at være registreret som bruger af et motorkøretøj som alternativ eller supplement til konfiskation, til genstand for nærmere overvejelser.

Justitsministeriet havde imidlertid på daværende tidspunkt over for udvalget anført, at flere grunde talte imod gennemførelse af en sådan spærringsordning. Det anførtes således, at en personrelateret spærring ville være meget let at omgå ved proforma-registreringer, og at politiets mulighed for i praksis at sætte ind over for proforma-registreringer fandtes meget begrænset. Det anførtes endvidere, at en spærringsordning ikke ville kunne gennemføres i tilfælde, hvor køretøjet var registreret med et selskab som ejer eller bruger. I andre tilfælde kunne en spærring udelukke en person fra at stå som ejer af et køretøj, der benyttes af ansatte i vedkommendes virksomhed. En undtagelsesbestemmelse vedrørende dette forhold angaves i betænkningen at kunne misbruges, bl.a. ved at personligt drevne virksomheder oprettes proforma.

Rigspolitichefens repræsentant i udvalget har oplyst, at det ikke umiddelbart er teknisk muligt at registrere oplysninger om personer, der måtte være frakendt retten til at være ejer og bruger af et motorkøretøj, i Centralregisteret for Motorkøretøjer. Dertil kommer, at de nuværende forretningsgange i forbindelse med anmeldelse af et køretøj til registrering medfører, at det ikke – forinden

udlevering af nummerplader – vil være praktisk muligt at kontrollere om betingelserne for registrering af et køretøj til den angivne ejer (bruger) er til stede. En eventuel inddragelse af nummerplader skal således finde sted efterfølgende ved politiets foranstaltning.

Ændring af forretningsgangene så det – før udlevering af nummerplader – kan kontrolleres om betingelserne for registrering af et køretøj til en angiven ejer (bruger) er opfyldt forudsætter ændring af lokaleforhold på motorkontorerne, tilvejebringelse af yderligere IT-udstyr samt ændring af relevante IT-systemer. Rigspolitichefen har ikke skønnet nærmere over omkostningerne forbundet hermed. Endelig blev det bemærket, at anmeldelse til registrering af et motorkøretøj ofte foretages af tredjemand – eksempelvis en bilforhandler – hvilket vil kunne give problemer med videregivelse af personoplysninger ved en eventuel afvisning af en anmeldt registrering.

Udvalget finder, at frakendelse af retten til at være ejer af et køretøj – i lighed med frakendelse af førerretten og konfiskation – må antages at ville kunne have en vis præventiv effekt og ville kunne besværliggøre kørsel i frakendelsestiden, idet den pågældende ikke (længere) vil have rådighed over sit eget køretøj. Udvalget finder imidlertid ikke, at de nuværende tekniske muligheder for, at en sådan ordning kan blive effektiv, er til stede, hvorfor udvalget afstår fra at fremsætte forslag herom.

KAPITEL 11

Forslag til andre ændringer af færdselsloven mv.

I dette kapitel gennemgås yderligere nogle bestemmelser i færdselsloven, som udvalget foreslår ændret eller justeret. Endvidere redegøres kort for nogle nødvendige ændringer som konsekvens af udvalgets forslag.

11.1. A/T-kurser

11.1.1. Gældende ret

Færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 712 af 2. august 2001, som ændret ved lov nr. 217 af 22. april 2002, lov nr. 380 af 6. juni 2002, lov nr. 1049 af 17. december 2002 og lov nr. 432 af 10. juni 2003, indeholder bl.a. følgende bestemmelser om inddragelse og generhvervelse af førerretten:

§ 60. ...

Stk. 2. Har førerretten været frataget ubetinget, kan retten efter fratagelsestidens udløb kun generhverves, såfremt en kontrollerende køreprøve består. Har førerretten været frataget som følge af spiritus- eller promillekørsel, kan retten kun generhverves, såfremt ansøgeren forinden har gennemført kursus i alkohol og trafik (A/T-kursus) og har bestået en kontrollerende køreprøve. Køreprøven kan aflægges før fratagelsestidens udløb. Den praktiske prøve kan dog tidligst aflægges 1 måned før fratagelsestidens udløb. Har domfældte bestået en køreprøve efter det forhold, der gav anledning til tiltalen, skal kontrollerende prøve ikke aflægges, såfremt prøven er bestået inden for det sidste år før fratagelsestidens udløb og inden for det sidste år før ansøgningen om generhvervelse af kørekort. Beståelse af en køreprøve fritager ikke for gennemførelse af A/T-kursus.

Stk. 3. Er førerretten blevet frataget betinget, skal føreren inden for en frist, der fastsættes af politiet, aflægge kontrollerende køreprøve. Førerretten inddrages, såfremt prøven ikke består, eller vedkommende undlader at medvirke til den. Kontrollerende køreprøve skal dog ikke aflægges, såfremt domfældte har bestået en køreprøve efter det forhold, der gav anledning til fratagelsen.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere bestemmelser om indholdet og gennemførelsen af A/T-kurserne, samt om den kontrollerende køreprøve og om inddragelse af førerretten i medfør af stk. 3.

Stk. 5. Den, der midlertidigt eller endeligt har mistet førerretten, skal aflevere sit kørekort til politiet.

§ 60 a. ...

Stk. 2. Er kørselsforbud pålagt i medfør af § 126, stk. 4, for forhold omfattet af § 125, stk. 2, 2. pkt., eller § 126, stk. 1, nr. 5, kan førerretten kun gengives, hvis føreren forinden har gennemført et A/T-kursus og har bestået en kontrollerende køreprøve.

Stk. 3. For at generhverve førerretten skal fornyet, særlig køreundervisning være gennemført og kontrollerende køreprøve bestået, hvis føreren inden for de første to år efter førstegangserhvervelse af førerret har begået en forseelse, for hvilken førerretten er frataget ubetinget

- 1) i medfør af § 126, stk. 2, nr. 1,
 - 2) som følge af, at føreren har gjort sig skyldig i flere forhold, der hver for sig er omfattet af § 126, stk. 1, og et af forholdene er omfattet af stk. 1, nr. 1-3, og dette forhold er begået inden for de første to år efter førstegangserhvervelse af førerretten, eller
 - 3) som følge af, at føreren har gjort sig skyldig i forhold, der er omfattet af § 126, stk. 1, nr. 1-3, der medfører en ubetinget frakendelse af førerretten i medfør af § 126, stk. 2, nr. 3 eller 5.
- Stk. 4.* Særlig køreundervisning eller A/T-kursus skal gennemføres, og kontrollerende køreprøve skal aflægges, uanset om domfældte har bestået en køreprøve efter det forhold, der gav anledning til kørselsforbudet eller den ubetingede frakendelse.
- Stk. 5.-6. ..."*

En betinget frakendelse af førerretten indebærer, at føreren inden for en frist, der fastsættes af politiet, skal aflægge en kontrollerende køreprøve, jf. § 60, stk. 3. Førerretten inddrages, hvis den pågældende ikke inden for fristen, der normalt fastsættes til 3 måneder, består prøven, men føreren er ikke afskåret fra at køre i perioden frem til køreprøven. Der skal dog ikke aflægges kontrollerende køreprøve, hvis den pågældende har bestået en køreprøve efter det forhold, der gav anledning til den betingede frakendelse.

En ubetinget frakendelse af førerretten indebærer, at føreren efter frakendelsestidens udløb, kun kan generhverve retten ved at bestå en kontrollerende køreprøve, jf. § 60, stk. 2. Den kontrollerende køreprøve kan aflægges inden frakendelsestiden er udløbet. Den praktiske prøve kan dog tidligst aflægges én måned før udløbet af frakendelsestiden.

Har føreren bestået en køreprøve inden for det sidste år før udløbet af frakendelsestiden og inden for det sidste år før ansøgningen om generhvervelse af kørekort, skal kontrollerende køreprøve ikke aflægges. Køreprøven skal dog være bestået efter det forhold, der gav anledning til frakendelsen.

Er førerretten frakendt ubetinget på grund af spiritus- eller promillekørsel, er det efter § 60, stk. 2, yderligere en betingelse for generhvervelse af førerretten, at føreren har gennemført et kursus i alkohol og trafik (A/T-kurser). Har den pågældende bestået en køreprøve efter det forhold, der gav anledning til tiltalen, skal kontrollerende køreprøve ikke aflægges, såfremt prøven er bestået inden for det sidste år før frakendelsestidens udløb og inden for det sidste år før ansøgningen om generhvervelse af kørekort. Beståelse af en køreprøve fritager ikke for gennemførelse af A/T-kursus.

Herudover følger det af § 60 a, stk. 2, at gengivelse af førerretten efter et kørselsforbud som følge af spiritus- eller promillekørsel er betinget af, at den pågældende gennemgår et A/T-kursus og består en kontrollerende køreprøve.

Tanken om gennemførelse af et kursus i alkohol og trafik efter en ubetinget frakendelse af førerretten blev indført ved lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.), idet det blev fastsat, at generhvervelse af førerretten er betinget af, at

den pågældende – udover at bestå en kontrollerende køreprøve – modtager fornyet køreundervisning. I bemærkningerne til lovforslaget anføres det, at køreundervisningen har form af et kursus om alkohol og trafik, og at formålet er at lære kursisten andre strategier i forhold til den uheldige sammenblanding af alkohol og trafik. Denne del af lovforslaget skulle træde i kraft efter trafikministerens bestemmelse herom, men forinden blev den gældende ordlyd af § 60, stk. 2, hvoraf dette fremgår udtrykkeligt, samt § 60 a indført ved lov nr. 498 af 7. juni 2001 om ændring af færdselsloven (Skærpelse af straffen for grove færdselslovsovertrædelser og indførelse af kørselsforbud). Bestemmelserne trådte i kraft den 1. marts 2002, jf. bekendtgørelse nr. 1084 af 18. december 2001.

11.1.2. Udvalgets overvejelser

Som det fremgår ovenfor skal den, der er frataget førerretten ubetinget eller er pålagt kørselsforbud for spiritus- eller promillekørsel, bl.a. gennemføre et A/T-kursus for at gendanne førerretten. Formålet med A/T-kurserne er, at lære kursisten andre strategier i forhold til den uheldige sammenblanding af alkohol og trafik.

Udvalget finder det væsentligt, at der gennem A/T-kurserne er mulighed for at bearbejde holdningen hos alle personer, der har fået frataget førerretten på grund af spirituskørsel, dvs. også personer, som har fået frataget førerretten betinget.

På den baggrund foreslår udvalget, at kravet om deltagelse i A/T-kurser udvides til også at omfatte personer, der er frataget førerretten betinget på grund af spirituskørsel.

Der henvises til lovudkastets forslag til § 60, stk. 3, jf. kapitel 12 nedenfor.

11.1.3. Udvalgets forslag

Udvalget foreslår, at bestemmelserne om A/T-kursus udvides, således at også personer, der har fået frataget førerretten betinget på grund af spirituskørsel skal gennemføre kurset som betingelse for at opretholde førerretten.

11.2. Opsættende virkning af anke af dom, der frakender retten til at erhverve førerret

11.2.1. Gældende ret

Færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 712 af 2. august 2001, som ændret ved lov nr. 217 af 22. april 2002, lov nr. 380 af 6. juni 2002, lov nr. 1049 af 17. december 2002 og lov nr. 432 af 10. juni 2003 indeholder følgende bestemmelse om virkning af anke af en dom, hvorved førerretten frakendes ubetinget:

”§ 131. Anke af en dom, hvorved der er sket ubetinget frakendelse, efter at førerretten har været inddraget i medfør af § 130, har ikke opsættende virkning for dommens bestemmelse om frakendelse, medmindre andet bestemmes af underretten ved kendelse. I andre tilfælde kan underretten på begæring af anklagemyndigheden ved kendelse bestemme, at anke ikke skal have opsættende virkning.

Stk. 2. ...”

Anke af en dom om ubetinget frakendelse, efter at førerretten har været inddraget administrativt i medfør af færdselslovens § 130, har således ikke opsættende virkning for dommens bestemmelse om frakendelse, medmindre andet bestemmes af byretten, jf. § 131, stk. 1, 1. pkt.

I dommen UfR 2001.2042 (H) fastslog Højesteret imidlertid, at anke af en dom, hvorved en person over 18 år, der ikke har erhvervet førerret, på grund af spirituskørsel er frakendt retten til at erhverve førerret for et nærmere angivet tidspunkt, må sidestilles med de tilfælde, der er omhandlet i færdselslovens § 131, stk. 1, 1. pkt. Herefter har anke af en sådan dom ikke opsættende virkning for dommens bestemmelse om frakendelse, medmindre andet bestemmes af byretten. Højesteret begrundede resultatet med, at en tiltalt over 18 år, der ikke har førerret, i praksis ville afstå fra at erhverve kørekort, mens sagen verserede, selv om anke af dommen i en sådan situation havde opsættende virkning for bestemmelsen om frakendelse. Dette skyldes dels muligheden for, at den opnåede førerret straks ville blive inddraget administrativt, jf. færdselslovens § 130, dels at en stadfæstelse af byrettens dom ville indebære, at den pågældende – uanset den nyerhvervede førerret – skulle aflægge en kontrollerende køreprøve, jf. færdselslovens § 60, stk. 2. Højesteret begrundede endvidere dommens resultat med, at det måtte antages, at man ved gennemførelsen af bestemmelserne i færdselslovens § 131, stk. 1 (§ 70 f, stk. 1, i den tidligere færdselslov) ikke havde haft den nævnte situation for øje.

11.2.2. Udvalgets overvejelser og forslag

Udvalget foreslår formuleringen af færdselslovens § 131, stk. 1, ændret, således at det kommer til at fremgå af bestemmelsen, at anke af en dom, hvorved en person over 18 år, der ikke har erhvervet førerret, ubetinget er frakendt retten til at erhverve denne ret, ikke har opsættende virkning for

dommens bestemmelse om frakendelse, medmindre andet bestemmes af byretten ved kendelse. Der henvises til udvalgets lovudkast § 131, jf. nedenfor i kapitel 12.

11.3. Domsmænds medvirken

Udvalget bemærker, at den gældende bestemmelse i færdselslovens § 119, stk. 2, om domsmænds medvirken i visse sager om overtrædelse af færdselsloven skal ændres som konsekvens af udvalgets forslag, idet bestemmelsen refererer til de hidtidige bestemmelser.

Udvalget har ikke i detaljer behandlet spørgsmålet om domsmænds medvirken i sager vedrørende overtrædelse af færdselsloven, men finder ud fra en umiddelbar ressourcemæssig betragtning, at det i forbindelse med en ændring af bestemmelsen er hensigtsmæssigt at begrænse domsmænds medvirken i disse sager.

Kapitel 12

Udvalgets lovudkast med bemærkninger

Udkast til lov om ændring af færdselsloven og retsplejeloven

(Sanktionsfastsættelse i sager om spirituskørsel mv.)

12.1. Indledning

Dette kapitel indeholder udvalgets lovudkast med bemærkninger.

Det skal bemærkes, at lovudkastet ikke har indarbejdet lov nr. 267 af 21. april 2004 om ændring af færdselsloven (Klippekortsystem, skærpede sanktioner ved hastighedsovertrædelser mv.). Ændringsloven er vedtaget så kort tid inden færdiggørelsen af udvalgets betænkning, at det ikke har været muligt at indarbejde den i lovudkastet. Af samme grund – og for at lette overskueligheden af lovudkastet – er der ikke medtaget ændringer i de bestemmelser i lovændringen, der henviser til færdselslovens §§ 125-129, idet disse ændringer vil skulle afpasses i forhold til den seneste ændringslov. Der vil således bl.a. skulle foretages konsekvensrettelser i færdselslovens § 60 a, § 118 og § 119 a.

Udvalget skal i samme forbindelse bemærke, at bestemmelsen om domsmænds medvirken i færdselslovens § 119 skal tilpasses udvalgets forslag og lovudkast.

12.2. Lovudkast med bemærkninger

§ 1

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 712 af 2. august 2001, som ændret ved lov nr. 217 af 22. april 2002, § 3 i lov nr. 380 af 6. juni 2002, § 1 i lov nr. 1049 af 17. december 2002 og lov nr. 432 af 10. juni 2003, foretages følgende ændringer:

1. § 53 affattes således:

”§ 53. For spirituskørsel straffes den, som fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger 0,50 promille.

Stk. 2. For spirituskørsel straffes endvidere den, som fører eller forsøger at føre et motordrevet køretøj efter at have indtaget spiritus i et sådant omfang, at den pågældende ikke kan føre køretøjet på betryggende måde.”

2. § 55, *stk. 3*, ophæves.

Stk. 4 bliver herefter *stk. 3*.

3. I § 60, *stk. 2, 2. pkt.*, og i § 119 a, *stk. 1*, ændres ”spiritus- eller promillekørsel” til: ”spirituskørsel”.

4. § 60, *stk. 3*, affattes således:

”*Stk. 3.* Er førerretten blevet frakendt betinget, skal føreren inden for en frist, der fastsættes af politiet, aflægge en kontrollerende køreprøve. Er førerretten frakendt betinget som følge af spirituskørsel, skal føreren forinden have gennemført et kursus i alkohol og trafik (A/T-kursus). Førerretten inddrages, såfremt den kontrollerende køreprøve ikke består, eller vedkommende undlader at medvirke til den. Kontrollerende køreprøve skal dog ikke aflægges, såfremt domfældte har bestået en køreprøve efter det forhold der gav anledning til frakendelsen. Beståelse af en køreprøve fritager ikke for gennemførelse af A/T-kursus.”

5. § 117 affattes således:

”§ 117. Spirituskørsel med motorkøretøj, registreringspligtig knallert, traktor eller motorredskab straffes med bøde, jf. dog *stk. 2*.

Stk. 2. Straffen efter *stk. 1* kan stige til fængsel indtil 1 år, hvis

- 1) alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen har oversteget 2,00 promille,
- 2) føreren findes skyldig i flere tilfælde af spirituskørsel,
- 3) føreren tidligere er frakendt førerretten betinget som følge af spirituskørsel, og det nye forhold er begået inden 3 år efter, at den tidligere afgørelse blev endelig,
- 4) føreren tidligere er pålagt kørselsforbud efter § 127 som følge af spirituskørsel, og det nye forhold er begået inden 3 år efter, at afgørelsen om kørselsforbuddet blev endelig,

- 5) føreren tidligere er frataget førerretten ubetinget som følge af spirituskørsel, og det nye forhold er begået inden 5 år efter udløbet af frakendelsestiden,
- 6) spirituskørslen er foregået ved uberettiget brug af et motorkøretøj, en registreringspligtig knallert, en traktor eller et motorredskab, jf. straffelovens § 293, stk. 1, og § 293 a, eller
- 7) føreren findes skyldig i forhold, der er omfattet af § 125, stk. 1, nr. 1-4, eller § 126, stk. 1, nr. 2.

6. Efter § 117 indsættes:

”§ 117 a. Den, som fører motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, til trods for at retten til at være eller blive fører af et sådant køretøj er frataget den pågældende ubetinget, straffes med bøde, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Straffen efter stk. 1 kan stige til fængsel indtil 1 år, hvis føreren

- 1) findes skyldig i flere tilfælde af kørsel i frakendelsestiden, eller
- 2) tidligere er straffet for kørsel i frakendelsestiden.

§ 117 b. Bøder idømt efter § 117, stk. 1, udmåles under hensyntagen til den pågældendes indtægtsforhold på gerningstidspunktet og alkoholpromillen i blodet under eller efter kørslen.

Stk. 2. Bøder idømt efter § 117 a, stk. 1, udmåles under hensyntagen til den pågældendes indtægtsforhold på gerningstidspunktet. Det samme gælder bøder, der i medfør af straffelovens § 58 idømmes i forbindelse med betinget fængselsstraf fastsat efter § 117, stk. 2, eller § 117 a, stk. 2.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 kan fraviges, når særlige grunde taler derfor.

§ 117 c. Spirituskørsel med ikke registreringspligtig knallert straffes med bøde. Er den pågældende tidligere dømt for spirituskørsel, kan straffen dog stige til fængsel indtil 1 år.

§ 117 d. Overtrædelse af § 9, stk. 1, § 54, stk. 1, § 56, stk. 1, § 62, stk. 1, og § 63 a, straffes med bøde eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 1 år. Ved udmåling af bøde for overtrædelse af § 56, stk. 1, og § 63 a tages særligt hensyn til størrelsen af en opnået eller tilset økonomisk fordel.”

7. I § 118 a indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

”*Stk. 5.* Har nogen ved én eller flere handlinger begået flere overtrædelser af denne lov eller forskrifter fastsat i medfør heraf, og medfører overtrædelserne idømmelse af frihedsstraf, sammenlægges frihedsstraffen for hver overtrædelse.”

Stk. 5 bliver herefter stk. 6.

8. I § 118 a, stk. 6, ændres ”stk. 3 og 4” til: ”stk. 3-5”.

9. §§ 125-129 affattes således:

”Betinget frakendelse

§ 125. Føreren af et motordrevet køretøj , hvortil der kræves kørekort, skal betinget frakendes retten til at føre et sådant køretøj, hvis:

- 1) Føreren under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden har voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor,
- 2) føreren har overskredet de tilladte hastigheder efter §§ 42 og 43 a eller en anden hastighedsgrænse fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning med mere end 70 pct. eller har kørt med en hastighed på 160 km i timen eller derover,
- 3) føreren under kørsel i et af de i § 43 nævnte køretøjer, under kørsel med blokvogn eller mobilkran, jf. § 86, stk. 1, samt ved slæbning af køretøjer, jf. § 70, stk. 4, har overskredet de for sådanne køretøjer tilladte hastigheder, jf. §§ 42 og 43, eller en anden hastighedsgrænse fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning med mere end 70 pct. for hastighedsgrænser på højst 30 km i timen eller med mere end 40 pct. for hastighedsgrænser på over 30 km i timen,
- 4) føreren under kørsel med et køretøj med en tilladt totalvægt på over 3.500 kg har overtrådt de i medfør af § 85 fastsatte forskrifter om største tilladte totalvægt med mere end 30 pct.,
- 5) føreren har gjort sig skyldig i spirituskørsel, der ikke er omfattet § 126, stk. 1, nr. 1,
- 6) frakendelse findes begrundet ved beskaffenheden af den begåede forseelse, og hvad der i øvrigt foreligger oplyst om tiltaltes forhold som fører af motordrevet køretøj.

Stk. 2. Betinget frakendelse sker på vilkår, at den pågældende i en prøvetid på 3 år fra endelig dom ikke fører motordrevet køretøj under sådanne omstændigheder, at førerretten skal frakendes. Ved betinget frakendelse udsættes fastsættelsen af frakendelsestiden.

Stk. 3. Begår den dømte i prøvetiden et nyt forhold, der medfører frakendelse af førerretten, fastsætter retten en fælles frakendelse for dette forhold og den tidligere pådømte lovovertrædelse.

Ubetinget frakendelse

§ 126. Føreren af et motordrevet køretøj , hvortil der kræves kørekort, skal ubetinget frakendes retten til at føre et sådant køretøj, hvis føreren:

- 1) har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en alkoholkoncentration i blodet under eller efter kørslen over 1,20 promille,
- 2) ulovligt har ført køretøjet uden hastighedsbegrænsere, eller føreren har foretaget et uautoriseret, konstruktivt indgreb i køretøjets hastighedsbegrænsere eller dens forbindelser, eller føreren vidste eller burde have vidst, at der er foretaget et sådant indgreb, eller hvis føreren har betjent køretøjet på en sådan måde, at hastighedsbegrænsere gøres uvirksomme,

- 3) forsætlig har voldt skade på andres person eller ting, forsætlig har fremkaldt nærliggende fare herfor eller i øvrigt har ført motordrevet køretøj på særlig hensynsløs måde,
- 4) har gjort sig skyldig i flere forhold, der hver for sig er omfattet af § 125, stk. 1, nr. 1-5,
- 5) tidligere er frakendt førerretten betinget, og det nye forhold er begået i prøvetiden,
- 6) tidligere er pålagt kørselsforbud og det nye forhold er begået inden 3 år efter, at kørselsforbudet blev pålagt, eller
- 7) tidligere er frakendt førerretten ubetinget, og det nye forhold er begået inden 5 år efter udløbet af frakendelsestiden.

Stk. 2. Under særlig formildende omstændigheder kan der ske betinget frakendelse i tilfælde, hvor frakendelse efter stk. 1 ellers skulle ske ubetinget.

Kørselsforbud

§ 127. Såfremt en forseelse omfattet af § 125, stk. 1, nr. 1-3, 5 eller 6, eller § 126, stk. 2, jf. § 126, stk. 1, nr. 1, bliver begået inden for de første tre år efter førstegangserhvervelse af førerret, træder et kørselsforbud i stedet for en betinget frakendelse. Ved et kørselsforbud inddrages førerens ret til at føre motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, indtil særlig køreundervisning eller A/T-kursus, jf. § 60 a, stk. 1 og 2, er gennemført og kontrollerende køreprøve er bestået.

Frakendelsestiden

§ 128. Ubetinget frakendelse sker for et tidsrum af mellem 6 måneder og 10 år, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Ubetinget frakendelse som følge af spirituskørsel sker for et tidsrum af mindst 3 år.

Stk. 3. Førerretten kan frakendes for bestandig, hvis føreren under kørslen har begået grove kørselsfejl, kørslen har resulteret i alvorlig personskade, og der foreligger sådanne oplysninger om førerens tidligere færdselslovsovertrædelser, at en frakendelse af førerretten for bestandig skønnes påkrævet af hensyn til retshåndhævelsen.

§ 129. Har nogen gjort sig skyldig i flere forhold, der hver især medfører ubetinget frakendelse af førerretten, sammenlægges frakendelsesperioderne for hvert forhold. Den samlede frakendelsestid kan ikke overstige 10 år, jf. dog § 128, stk. 3.

Stk. 2. Ubetinget frakendelse i medfør af § 126, stk. 1, nr. 4, sker for et tidsrum af 1 år, når der er tale om to overtrædelser af § 125, stk. 1, nr. 1-5. For hver yderligere overtrædelse af § 125, stk. 1, nr. 1-5, forlænges frakendelsestiden med 6 måneder, jf. dog stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Har nogen gjort sig skyldig i flere forhold, hvoraf et eller flere medfører betinget frakendelse af førerretten, og et eller flere medfører ubetinget frakendelse af førerretten, fastsættes en fælles ubetinget frakendelse for de begåede forhold, således at der for hvert forhold, der med-

fører betinget frakendelse, tillægges perioden for den ubetingede frakendelse 6 måneder, jf. dog stk. 1, 2. pkt.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 2 og 3 kan fraviges, når særlige grunde taler derfor.”

10. § 131, stk. 1, affattes således:

”§ 131. Anke af en dom, hvorved der er sket ubetinget frakendelse, efter at førerretten har været inddraget i medfør af § 130, har ikke opsættende virkning for dommens bestemmelse om frakendelse, medmindre andet bestemmes af byretten ved kendelse. Det samme gælder anke af en dom, hvorved en person over 18 år, der ikke har førerret, ubetinget er frakendt retten til at erhverve denne ret. I andre tilfælde kan byretten på begæring af anklagemyndigheden ved kendelse bestemme, at anke ikke skal have opsættende virkning.”

11. § 132, stk. 2, ophæves.

12. I § 132, stk. 3, der herefter bliver stk. 2, udgår ”og 2”.

13. § 133 a affattes således:

”§ 133 a. Ved grove eller gentagne overtrædelser af færdselsloven kan der ske konfiskation af det ved overtrædelserne anvendte motordrevne køretøj, hvortil der kræves kørekort, såfremt det må anses for påkrævet for at forebygge yderligere overtrædelser af færdselsloven.

Stk. 2. Konfiskation skal ske, hvis ejeren af køretøjet har gjort sig skyldig i spirituskørsel, der medfører ubetinget frakendelse af førerretten, og den pågældende 2 gange tidligere inden for de seneste 3 år, før det nye forhold er begået, har gjort sig skyldig i tilsvarende forhold.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 kan fraviges, når særlige grunde undtagelsesvis måtte tale herfor.

Stk. 4. I øvrigt gælder straffelovens regler om konfiskation.”

Bemærkninger til lovudkastets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (§ 53)

Ved lovudkastets § 1, nr. 1, ændres færdselslovens § 53, stk. 1, således at enhver overtrædelse af lovens forbud mod at føre motordrevet køretøj med en alkoholpromille under eller efter kørslen på over 0,50 fremover betegnes spirituskørsel. Udvalgets foreslåede affattelse af § 53, stk. 1, omfatter

det samme område som de gældende bestemmelser i § 53, stk. 1 og 3. Der henvises i øvrigt til denne betænkningens kapitel 3 om gerningsindhold og terminologi for spiritus- og promillekørsel, afsnit 3.3.1.

Bestemmelsen i § 53, stk. 2, opretholdes med henblik på situationer, hvor der er mistanke om spirituskørsel, men hvor der ikke foreligger en brugbar blodprøve, og det således kan være vanskeligt at bevise, at promillen har oversteget 0,50.

Ordlyden af bestemmelsen ændres ved, at ordene ”i øvrigt” udgår. Endvidere ændres bestemmelsens betydning som følge af, at spirituskørsel i § 53, stk. 1, defineres som kørsel med en alkoholkoncentration i blodet under eller efter kørslen over 0,50 promille. Når ordet ”i øvrigt” i den gældende bestemmelse foreslås udeladt, er det for at præcisere, at en domfældelse efter § 53, stk. 2, ikke i sig selv indebærer, at retten har statueret, at promillen under eller efter kørslen var under 0,51.

Det forudsættes, at kørsel i spirituspåvirket tilstand, hvor promillen ikke er kendt, sidestilles med kørsel med en promille i intervallet 0,51-1,20, og ikke som efter den nuværende praksis med kørsel med en promille over 1,20. Der henvises i øvrigt til betænkningens kapitel 3 om gerningsindhold og terminologi for spiritus- og promillekørsel, afsnit 3.3.2.

Endvidere ophæves § 53, stk. 4, med lovudkastets § 1, nr. 1. Baggrunden herfor er, at det ikke kan antages, at justitsministeren (tidligere trafikministeren) kan udnytte den bemyndigelse, der blev givet ved lov nr. 468 af 10. juni 1997 om ændring af færdselsloven (Spiritus- og promillekørsel, mobiltelefoner mv.), til at sætte de i denne lov indeholdte regler om måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluften i kraft, efter at lov nr. 73 af 4. februar 1998 om ændring af færdselsloven (Promillekørsel mv.) er trådt i kraft. Der henvises i øvrigt til betænkningens kapitel 3 om gerningsindhold og terminologi for spiritus- og promillekørsel, afsnit 3.1.5., 3.3.3. og 3.4.3.

Til nr. 2 (§ 55, stk. 3)

Bemyndigelsesbestemmelsen i den gældende § 55, stk. 3, om regler om anvendelse af udstyr til måling af udåndingsluften forudsætter en adgang til at indføre ækvivalensregler med hensyn til forholdet mellem alkoholkoncentrationen i blodet og i udåndingsluften. Med lovudkastets § 1, nr. 1, udgår § 53, stk. 4, om fastsættelse af sådanne ækvivalensregler. Som konsekvens heraf foreslås § 55, stk. 3, ophævet.

Til nr. 3 (§ 60, stk. 2, 2. pkt., og § 119 a, stk. 1)

De foreslåede ændringer er en konsekvens af forslaget om en ændret terminologi i § 53. Der tilsigtes ingen ændringer i bestemmelsernes anvendelsesområde.

Til nr. 4 (§ 60, stk. 3)

Ved lovudkastets § 1, nr. 4, indføres krav om, at personer, hvis førerret er frataget betinget på grund af spirituskørsel, foruden en kontrollerende køreprøve tillige skal have gennemført et kursus i alkohol og trafik (A/T-kursus).

Med den foreslåede ændring i § 60 udvides bestemmelsen om A/T-kursus til også at omfatte tilfælde, hvor førerretten er frataget betinget.

A/T-kurset skal være gennemført før den kontrollerende køreprøve kan aflægges. Ved ansøgning om gennemførelse af en kontrollerende køreprøve skal det dokumenteres, at A/T-kurset er gennemført.

A/T-kursus skal gennemføres, uanset om den pågældende har bestået en køreprøve efter det forhold, der gav anledning til fratagelsen. Dette svarer til, hvad der gælder om A/T-kursus efter en ubetinget førerrettsfratagelse, og indebærer, at førerretten – uanset bestået køreprøve – ikke kan bibeholdes, hvis kurset ikke gennemføres.

Der henvises i øvrigt til betænkningens kapitel 11 om forslag til andre ændringer af færdselsloven mv., afsnit 11.1.

Til nr. 5 (§ 117)

Med lovudkastets § 1, nr. 5, får § 117 en ændret affattelse, således at bestemmelsen alene omhandler straffen for spirituskørsel. Med den ændrede affattelse forudsættes det, at praksis for udmåling af straffen for spirituskørsel i førstegangstilfælde og gentagelsestilfælde forenkles, og at der sker en skærpelse af udmålingsniveauet.

Med lovudkastets forslag til § 117, stk. 1, videreføres den tidligere regel om, at straffen for førstegangstilfælde af spiritus med en alkoholpromille i intervallet 0,50-2,00 som udgangspunkt er bøde. Der henvises til kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.4.1. ovenfor. Om den foreslåede beregning af bødens størrelse i disse tilfælde henvises til lovudkastets forslag til § 117 b, stk. 1, og bemærkningerne hertil.

Efter lovudkastets forslag til § 117, stk. 2, nr. 1, er straffen bøde eller fængsel indtil 1 år for førstegangstilfælde af spirituskørsel med en promille over 2,00. Med bestemmelsen forudsættes gennemført en ændring af udmålingspraksis, således at førstegangstilfælde af spirituskørsel med en promille over 2,00 straffes med fængsel i 20 dage. Frihedsstraffen skal som udgangspunkt gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling. Ved betinget dom med vilkår om samfundstjeneste forudsættes antallet af timer, der skal udføres samfundstjeneste, fastsat til 30.

I tillæg til en betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste foreslås fastsat en tillægsbøde. For så vidt angår tillægsbødens størrelse henvises til betænkningens kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.3.2.3. ovenfor.

Har den pågældende ikke behov for alkoholistbehandling, og er vedkommende uegnet til at udføre samfundstjeneste, idømmes en betinget dom (med tillægsbøde) med vilkår om, at den pågældende skal holde sig kriminalitetsfri i prøvetiden. En person, som har et behov for alkoholistbehandling, men som ikke ønsker at medvirke hertil, skal have mulighed for i stedet at få en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, såfremt den pågældende er egnet hertil.

Det forudsættes, at fængselsstraffen ikke gøres betinget, såfremt den pågældende ikke ønsker at medvirke ved de undersøgelser, der er påkrævet for at det kan afgøres, om den pågældende har behov for alkoholistbehandling eller er egnet til at udføre samfundstjeneste. Det samme forudsættes at gælde, hvis den pågældende ikke ønsker at blive idømt en betinget dom med vilkår om alkoholistbehandling eller samfundstjeneste. Der henvises til betænkningens kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.3.2.3. ovenfor.

Efter lovudkastets forslag til § 117, stk. 2, nr. 2, kan straffen stige til fængsel i indtil 1 år, når føreren findes skyldig i flere tilfælde af spirituskørsel. Bestemmelsen svarer til den tidligere regel i § 117, stk. 2, nr. 2. Som konsekvens af det forhøjede bødeniveau for førstegangsspirituskørsel med en promille under 2,01, jf. lovudkastets forslag til § 117 b, stk. 1, tilsigtes dog en ændring af udmålingspraksis, idet forslaget om at forhøje bødeniveauet til en netto månedsløn gange med alkoholpromillen, jf. lovudkastets § 1, nr. 6 nedenfor, vil betyde, at en fuldstændig sammenlægning af bøder fastsat efter § 117, stk. 1, ofte vil kunne medføre en så høj bøde, at det må forudses, at den pågældende ikke vil være i stand til at betale den.

En kumuleret bøde skal derfor efter udvalgets forslag som udgangspunkt ikke kunne overstige to gange en måneds nettoløn. I tilfælde, hvor fuldstændig kumulation ville føre til en bøde på over dette niveau foreslås det, at der i stedet fastsættes en frihedsstraf. Herved undgås den situation, at der ydes den pågældende ”rabat”, fordi den fulde bøde ikke udmåles. Frihedsstraffen foreslås fastsat til 20 dages fængsel, hvis den samlede promille for de kørsler, der foreligger til samtidig pådømmelse, er mellem 2,01 og 3,00, 30 dages fængsel hvis den samlede promille er mellem 3,01 og 4,01 osv. Der henvises i øvrigt til betænkningens kapitel 8 om kumulation, afsnit 8.3.2. ovenfor.

For så vidt angår straffen, hvor der foreligger flere forhold af spirituskørsel til samtidig pådømmelse, hvor et eller flere af forholdene isoleret set udløser en frihedsstraf, henvises til lovudkastets § 1, nr. 7, og bemærkningerne hertil nedenfor.

Med lovudkastets forslag til § 117, stk. 2, nr. 3-5, fastsættes gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning af en tidligere afgørelse for spirituskørsel for så vidt angår straffen, således at perioden bliver den samme som gentagelsesvirkningsperioden for afgørelser om frakendelse af førerretten, jf. lovudkastets § 1, nr. 9, om færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 5-7. Herved opnås den væsentlige forenkling, at gentagelsesvirkningen af en afgørelse om spirituskørsel i alle relationer – dvs. med hensyn til såvel de forskellige strafformer og frakendelsessanktionen – ophører samtidigt.

Efter forslaget skal en tidligere dom for kørsel i frakendelsestiden ikke have gentagelsesvirkning i forbindelse med pådømmelsen af en senere spirituskørsel.

Efter § 117, stk. 2, nr. 3-5, er straffen fængsel indtil 1 år for spirituskørsel i gentagelsestilfælde. Med henblik på at øge den præventive effekt af sanktionerne for spirituskørsel, forudsættes det, at udmålingspraksis forenkles og skærpes.

Det foreslås, at tidligere afgørelser om spirituskørsel alene skal have betydning for, om der foreligger et gentagelsestilfælde og i givet fald for hvilken gang, samt om der skal idømmes en betinget eller ubetinget frihedsstraf. Promillens størrelse ved tidligere kørsler skal derimod ikke have betydning for udmålingen af straffen for den kørsel, der nu er til pådømmelse, således som det ofte er tilfældet efter den nuværende praksis. Det vil således i gentagelsestilfælde ikke være nødvendigt at undersøge promillens størrelse ved tidligere kørsler for at kunne fastsætte straffen for den aktuelle kørsel.

Endvidere foreslås den gældende udmålingspraksis for spirituskørsel ændret, således at der ikke er særlige strafpositioner for spirituskørsel under skærpene omstændigheder. I tilfælde, hvor der udover spirituskørsel tillige foreligger en eller flere andre overtrædelser af færdselsloven, foreslås det, at princippet om absolut kumulation anvendes. Der henvises til nedenfor i lovudkastets § 1, nr. 7 om en ny § 118 a, stk. 5, og bemærkningerne hertil.

Det foreslås, at strafpositionerne inden for de enkelte gentagelsestilfælde begrænses til to. I alle gentagelsestilfælde vil straffen være afhængig af, om der i gentagelsestilfælde blev kørt med en promille i intervallet mellem 0,51-2,00 eller om promillen har været 2,01 eller derover. Ved begge strafpositioner øges frihedsstraffen med 10 dages fængsel pr. gentagelsestilfælde, uanset promillens størrelse ved de tidligere kørsler.

I andengangstilfælde vil straffen for kørsel med en promille i intervallet 0,51-2,00 efter forslaget være 10 dages fængsel. En tredjegangskørsel, hvor promillen har været i intervallet 0,51-2,00 udløser en frihedsstraf på 20 dage. Et fjerdegangstilfælde i dette interval 30 dages fængsel osv.

Ved en andengangskørsel med en promille på 2,01 eller derover foreslås straffen fastsat til 30 dages fængsel. Også ved senere kørsler med en promille på 2,01 eller derover stiger straffen med 10 dage fængsel pr. gentagelsestilfælde, uanset størrelsen af promillen ved de tidligere kørsler. En tredje-gangskørsel, hvor promillen har været på 2,01 eller derover, udløser således 40 dages fængsel, en fjerdegangskørsel 50 dage osv.

Frihedsstraffen for spirituskørsel i andengangstilfælde skal efter udvalgets forslag gøres betinget med vilkår om alkoholistbehandling eller samfundstjeneste (og en tillægsbøde), hvis en sådan sanktion ikke blev idømt i førstegangstilfældet. For så vidt angår tillægsbødens størrelse henvises til lovudkastets § 1, nr. 6, nedenfor, om § 117 b, stk. 2.

Er den pågældende idømt en betinget frihedsstraf i førstegangstilfældet af spirituskørsel, forudsættes det, at frihedsstraffen i andengangstilfældet gøres ubetinget. Efter forslaget er det således en konsekvens af gentagelsesvirkningen af en betinget dom for spirituskørsel, at der ikke kan idømmes en sådan sanktion på ny for spirituskørsel.

I tredje-gangstilfælde og senere tilfælde af spirituskørsel foreslås det, at sanktionen som udgangspunkt skal være en ubetinget frihedsstraf.

Nedenfor er i skematisk form angivet det strafniveau, som efter forslaget almindeligvis vil skulle anvendes i sager om spirituskørsel:

Spirituskørsel	Promille på 0,51-2,00	Promille på 2,01-
1. gang	Bøde (1 måneds nettoløn gange promillens størrelse)	20 dages fængsel*
2. gang	10 dages fængsel**	30 dages fængsel**
3. gang	20 dages ubetinget fængsel	40 dages ubetinget fængsel
4. gang	30 dages ubetinget fængsel	50 dages ubetinget fængsel
5. gang	40 dages ubetinget fængsel	60 dages ubetinget fængsel
6. gang	50 dages ubetinget fængsel	70 dages ubetinget fængsel

* Frihedsstraffen gøres som udgangspunkt som en betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling.

** Efter forslaget vil der – afhængigt af straffen i førstegangstilfældet – skulle fastsættes enten en betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling eller en ubetinget frihedsstraf.

Det forudsættes, at den tidligere praksis for, hvornår der foreligger sådanne omstændigheder, at retningslinjerne fraviges i formildende retning, opretholdes. Muligheden for bødestraf er således forbeholdt disse tilfælde.

Der henvises nærmere til betænkningens kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.3.3. ovenfor.

Lovudkastets forslag til § 117, stk. 2, nr. 6, svarer til den tidligere bestemmelse i § 117, stk. 4. Det forudsættes, at straffastsættelsen tilpasses den ændring af strafudmålingspraksis, der tilsigtes for spirituskørsel, jf. ovenfor om § 117, stk. 2, nr. 3-5.

Det bemærkes, at forslaget om et nyt stk. 5 i færdselslovens § 118 a, om absolut kumulation af frihedsstraffe ikke omfatter tilfælde, hvor en overtrædelse af færdselsloven og en overtrædelse af anden lovgivning foreligger til samlet pådømmelse.

Nedenfor er i skematisk form gengivet det strafniveau, som efter forslaget almindeligvis vil skulle anvendes ved spirituskørsel, der er foregået ved uberettiget brug af et brugstjålet køretøj. Skemaet omfatter kun straffen for spirituskørsel. Hertil kommer straffen for brugstyveri, jf. straffelovens § 293 a:

Spirituskørsel i brugstjålet køretøj	Promille på 0,51-2,00	Promille på over 2,00
1. gang	10 dages fængsel	30 dages fængsel
2. gang	20 dages fængsel	40 dages fængsel
3. gang	30 dages fængsel	50 dages fængsel
4. gang	40 dages fængsel	60 dages fængsel
5. gang	50 dages fængsel	70 dages fængsel
6. gang	60 dages fængsel	80 dages fængsel

Der henvises nærmere til kapitel 8 om kumulation, afsnit 8.3.4. ovenfor.

Med lovudkastets forslag til § 117, stk. 2, nr. 7, videreføres den gældende regel i færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 3. Det forudsættes, at bestemmelsen kan anvendes, hvis absolut kumulation af bødestraffene ville føre til en bøde på mere end 2 måneders nettoløn.

Til nr. 6 (§§ 117 a-117 d)

Til § 117 a

I § 117 a, stk. 1, foreslås den tidligere regel i § 117, stk. 6, videreført. Der foreslås ingen ændringer for så vidt angår straffastsættelsen for kørsel i frakendelsestiden i førstegangstilfælde. Bøder for kørsel i frakendelsestiden forudsættes således fortsat udmålt, så de svarer til en måneds nettoløn.

Efter § 117 a, stk. 2, nr. 1, kan straffen for kørsel i frakendelsestiden ved flere tilfælde af kørsel i frakendelsestiden stige til fængsel i indtil 1 år. Efter færdselslovens § 118 a, stk. 3, sker der absolut kumulation af bøder for overtrædelser af færdselsloven. I de tilfælde, hvor en kumuleret bøde ikke udmåles, fordi det må forudses, at den pågældende ikke vil være i stand til at betale den, foreslås det, at der i stedet fastsættes en frihedsstraf som udgangspunkt betinget og en tillægsbøde på en måneds nettoløn. Det forudsættes, at der ikke fastsættes kumulerede bøder, der overstiger det dobbelte af en måneds nettoløn. Frihedsstraf foreslås fastsat til 20 dages fængsel, hvis der foreligger 3 førstegangskørsler i frakendelsestiden til samlet pådømmelse, 30 dages fængsel hvis der foreligger 4 kørsler i frakendelsestiden osv.

For så vidt angår de tilfælde, hvor der foreligger flere kørsler i frakendelsestiden til samlet pådømmelse, der hver for sig vil udløse en frihedsstraf, henvises til lovudkastets § 1, nr. 7, om absolut kumulation af frihedsstraffe og bemærkningerne hertil.

Det forudsættes, at straffen for kørsel i frakendelsestiden i gentagelsestilfælde kommer til at svare til straffen for spirituskørsel med en promille i intervallet 0,51-2,00. Dette indebærer f.eks., at der skal idømmes ubetinget frihedsstraf i tredjegangstilfælde eller senere tilfælde af kørsel i frakendelsestiden. En dom for kørsel i frakendelsestiden forudsættes at have gentagelsesvirkning i 10 år fra endelig dom, jf. ovenfor i kapitel 9 om gentagelsesvirkningens tidsmæssige udstrækning, afsnit 9.3.5.

I overensstemmelse hermed foreslås straffen i andengangstilfælde fastsat til fængsel i 10 dage. Frihedsstraffen foreslås gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste – eller som noget nyt – alkoholbehandling i de tilfælde, hvor det skønnes at en sådant vilkår vil være formålstjenligt. I tillæg til en betinget frihedsstraf fastsættes en tillægsbøde. For så vidt angår tillægsbødens størrelse henvises til betænkningens kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.3.2.4. Der henvises endvidere til betænkningens kapitel 5 om kørsel i frakendelsestiden, afsnit 5.3. ovenfor.

Har den pågældende ikke behov for alkoholbehandling, eller er vedkommende uegnet til at udføre samfundstjeneste, idømmes en betinget dom (med tillægsbøde) uden andet vilkår, end at den pågældende skal holde sig kriminalitetsfri i prøvetiden. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovudkastets § 1, nr. 5, ovenfor.

I tredjegangstilfælde og senere tilfælde foreslås den gældende udmålingspraksis opretholdt. I overensstemmelse med forslaget om en ændret udmålingspraksis for straffen for spirituskørsel, jf. be-

mærkningerne til lovudkastets § 1, nr. 5, foreslås det imidlertid, at der som udgangspunkt ikke skal idømmes en ny betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, hvis den pågældende tidligere er dømt for kørsel i frakendelsestiden, og vedkommende i gentagelsesvirkningsperioden på ny gør sig skyldig i kørsel i frakendelsestiden. I tredjegangstilfælde af kørsel i frakendelsestiden vil hovedreglen således være, at straffen fastsættes til ubetinget fængsel i 20 dage.

Som nævnt ovenfor i bemærkningerne til lovudkastets § 1, nr. 5, foreslås det, at domme for henholdsvis kørsel i frakendelsestiden og domme for spirituskørsel ikke skal have gentagelsesvirkning indbyrdes. Der er således intet til hinder for, at en person, der tidligere har modtaget en betinget dom for spirituskørsel, idømmes en betinget dom for kørsel i frakendelsestiden. Dette vil kunne medføre, at en person har flere samtidige betingede domme med forskellige vilkår. Denne situation er dog ikke forskellig fra andre tilfælde, hvor en person er idømt flere betingede domme på grund af kriminalitet, der ikke er ligeartet.

Nedenfor er i skematisk form gengivet det strafniveau, som efter forslaget almindeligvis vil skulle anvendes ved kørsel i frakendelsestiden:

Kørsel i frakendelsestiden	Straf
1. gang	Bøde (1 måneds nettoløn)
2. gang	10 dages fængsel betinget frihedsstraf med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling samt tillægsbøde
3. gang	20 dages ubetinget fængsel
4. gang	30 dages ubetinget fængsel
5. gang	40 dages ubetinget fængsel
6. gang	50 dages ubetinget fængsel
7. gang	60 dages ubetinget fængsel

Der henvises i øvrigt til betænkningens kapitel 5 om kørsel i frakendelsestiden, afsnit 5.3. og 5.4.

Til § 117 b

Med lovudkastets forslag til § 117 b indsættes en ny bestemmelse om udmålingen af bøder og tillægsbøder for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden.

Efter § 117 b, stk. 1, skal bøder fastsat efter § 117, stk. 1, (spirituskørsel med en alkoholpromille i intervallet 0,51-2,00), udmåles under hensyntagen til den dømtes indtægtsforhold på gerningstidspunktet og alkoholpromille i blodet under eller efter kørslen. Bøden udmåles som den pågældendes

månedlige nettoløn ganget med alkoholpromillens størrelse ved den kørsel, der er til pådømmelse. Bøden forudsættes fastsat til det halve af en måneds nettoløn, hvis der domfældes for spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 2, hvor der ikke foreligger oplysninger om promillens størrelse, jf. kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.3.2.1.

I § 117 b, stk. 2, foreslås, at tillægsbøder idømt i forbindelse med betinget frihedsstraf idømt efter § 117, stk. 2 (spirituskørsel med en alkoholpromille over 2,00), samt bøder og tillægsbøder idømt efter § 117 a (kørsel i frakendelsestiden) udmåles under hensyntagen til den pågældendes indtægtsforhold på gerningstidspunktet. Det foreslås, at bøden svarer til en måneds nettoløn, jf. kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.3.2.3., og kapitel 5 om kørsel i frakendelsestiden, afsnit 5.3.

Efter § 117 b, stk. 3, kan bestemmelsen om udmåling af bøder i stk. 1 og 2, fraviges, når særlige grunde taler herfor. Hensigten med denne bestemmelse er at give mulighed at opretholde den hidtidige praksis, hvorefter domstolene i tilfælde, hvor der foreligger ganske særligt formildende omstændigheder, ikke anvender den sædvanlige udmålingspraksis, men fastsætter en skønsmæssigt lavere bøde. Det vil oftest være tilfælde, hvor betingelserne i de gældende bestemmelser i § 125, stk. 2, 2. pkt., eller § 126, stk. 3, er opfyldt. Se nærmere herom kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.1.2.4. og 4.3.3.1.

Til § 117 c

Med lovudkastets forslag til § 117 c videreføres den gældende regel i færdselslovens § 117, stk. 3, 2. og 3. pkt. Samtidig foreslås det, at udmålingsniveauet skærpes således, at bødestørrelsen på 1.000 kr. for førstegangstilfælde af spirituskørsel med ikke registreringspligtig knallert efter den gældende praksis forhøjes til 2.000 kr.

Endvidere tilsigtes det, at bøden i andengangstilfælde forhøjes til 4.000 kr., og at straffen for tredjeangstilfælde og derover fortsat skal være frihedsstraf, men således at domstolene skal have mulighed for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholbehandling og en tillægsbøde efter samme retningslinjer som ved spirituskørsel med motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort. Tillægsbøden foreslås dog i disse tilfælde fastsat til 4.000 kr., svarende til bøde i andengangstilfælde.

Frihedsstraffen forudsættes fastsat til fængsel i 10 dage, og straffen skal skærpes for hver gang, den pågældende kører spirituskørsel på ikke registreringspligtig knallert.

Der henvises i øvrigt til betænkningens kapitel 4 om straffen for spiritus- og promillekørsel, afsnit 4.3.4. ovenfor.

Til § 117 d

Bestemmelsen er en konsekvens af udvalgets forslag om, at § 117 alene skal omfatte straffastsættelsen ved spirituskørsel. Bestemmelsen svarer i øvrigt til den gældende færdselslovs § 117, stk. 5.

Til nr. 7 (§ 118 a, stk. 5)

Med lovudkastets forslag til § 118 a, stk. 5, foreslås som et led i forenkling af praksis for udmåling af straffen for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden, at princippet om absolut kumulation udstrækkes til også at gælde frihedsstraf. Efter bestemmelsen skal straffene for en eller flere handlinger, hvorved der er sket overtrædelse af færdselsloven eller forskrifter udstedt i medfør af færdselsloven, gøres op hver for sig og herefter sammenlægges. Efter forslaget skal der således ske absolut kumulation af frihedsstraffe i lighed med den ordning, som blev indført om absolut kumulation af bøder ved lov nr. 475 af 31. maj 2000 om ændring af færdselsloven (Bødefastsættelse).

Princippet om absolut kumulation efter den foreslåede § 118 a, stk. 5, omfatter alene fastsættelse af frihedsstraffe inden for færdselslovens område. For at opnå den størst mulige forenkling omfatter den foreslåede bestemmelse om absolut kumulation af frihedsstraffene alle overtrædelser af færdselslovgivningen.

I de tilfælde hvor flere overtrædelser af færdselsloven, der foreligger til samtidig pådømmelse, hver især udløser betingede frihedsstraffe, herunder med vilkår om samfundstjeneste og alkoholistbehandling, skal der efter forslaget ske fuldstændig sammenlægning af den udmålte straf og antallet af samfundstjenestetimer. Der skal dog ikke fastsættes vilkår om, at den pågældende skal udføre samfundstjeneste for et længere tidsrum end 240 timer, jf. straffelovens § 63, stk. 1. En eventuel til lægsbøde skal ikke overstige én måneds nettoløn.

Foreligger der flere overtrædelser af færdselsloven, der isoleret set vil medføre ubetinget frihedsstraf, skal der således efter udvalgets forslag ske en fuldstændig sammenlægning af frihedsstraffene.

Ved kumulation af en ubetinget frihedsstraf og en betinget frihedsstraf, herunder med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, anvendes kombinationsdom i medfør af straffelovens § 58 eller § 64.

I de tilfælde, hvor den kumulerede frihedsstraf samlet overstiger 3 måneder forudsætter udvalget, at straffen fastsættes til hele måneder efter sædvanlig praksis.

Til nr. 8 (§ 118 a, stk. 6)

Efter lovudkastets § 1, nr. 8, vil det være muligt at fravige princippet om absolut kumulation af frihedsstraffe, når særlige grunde taler herfor. Domstolene har således mulighed for at fravige princippet i tilfælde, hvor absolut kumulation vil føre til urimelige situationer. Herved tænkes navnlig på

situationer, hvor absolut kumulation af mange forhold vil føre til uforholdsmæssigt lange frihedsstraffe.

Til nr. 9 (§§ 125-129)

I lovudkastets forslag til §§ 125-129 foreslås det, at bestemmelser om frakendelse af retten til at føre motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, ændres med henblik på at tilvejebringe en mere systematisk fremstilling af reglerne herom. Efter forslaget omfatter færdselslovens § 125 forhold som medfører betinget frakendelse og de gældende regler i § 128 og § 129 om konsekvensen af en betinget frakendelse. § 126 omhandler de forhold, der udløser ubetinget frakendelse. § 127 vedrører kørselsforbud. § 128 omhandler frakendelsestidens længde, mens § 129 omhandler kumulation af frakendelsestiden.

Til § 125

Med lovudkastets forslag til § 125, stk. 1, samles de tilfælde, hvor førerretten skal frakendes betinget. Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i færdselslovens § 126, stk. 1. Udover mindre tekniske begrundede ændringer foretages der ændringer i § 125, stk. 1, nr. 5, som svarer til den gældende bestemmelse i færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 5.

Med § 125, stk. 1, nr. 5, vil spirituskørsel med en promille i intervallet 0,51-1,20 skulle udløse en betinget frakendelse af førerretten. Efter den gældende regel i færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 6, kan alene spirituskørsel med en promille i intervallet 0,81-1,20 medføre frakendelse af førerretten. Efter ændringen af bestemmelsen i færdselsloven § 126, stk. 1, nr. 5, vil også promillekørsel i intervallet 0,51-0,80 medføre en betinget frakendelse af førerretten.

Forslaget vil også indebære, at området for kørselsforbud udvides til også at omfatte kørsel med en promille i intervallet 0,51-0,80 inden for de første 3 år efter førstegangserhvervelse af førerretten. Endvidere har forslaget den konsekvens, at en tidligere afgørelse om spirituskørsel med en promille i intervallet 0,51-0,80 vil kunne have gentagelsesvirkning i forbindelse med en senere afgørelse om frakendelse af førerretten, hvilket ikke er tilfældet efter de gældende regler.

Der henvises nærmere til betænkningens kapitel 6 om frakendelse af førerretten, afsnit 6.3. og 6.4. ovenfor.

For så vidt angår bestemmelserne i § 125, stk. 1, nr. 1-4 og 6, tilsigtes der ingen ændringer i bestemmelsernes hidtidige anvendelsesområde eller udmålingsniveauet efter bestemmelsen.

Lovudkastets forslag til § 125, stk. 2, svarer til den gældende bestemmelse i færdselslovens § 128. Med henblik på at forenkle det gældende sanktionssystem foreslås bestemmelsen ændret derved, at det ikke længere er muligt at fastsætte en prøvetid for et længere tidsrum end 3 år fra den betingede

frakendelse. Der henvises til betænkningens kapitel 6 om frakendelse af førerretten, afsnit 6.3.2. og 6.4.2.

Med lovudkastets forslag til § 125, stk. 3, videreføres den gældende bestemmelse i færdselslovens § 129 om fastsættelse af fælles frakendelse, når den dømte i prøvetiden begår nyt forhold, der medfører frakendelse af førerretten.

Til § 126

Med lovudkastets forslag til § 126 samles de tilfælde, hvor førerretten skal frakendes ubetinget.

Lovudkastets forslag til § 126, stk. 1, nr. 1, svarer til den gældende bestemmelser i færdselslovens § 125, stk. 1. Ændringen af bestemmelsen er en konsekvens af lovudkastets forslag til en ændret terminologi i færdselslovens § 53, hvorefter der ikke længere sondres mellem promillekørsel og spirituskørsel.

Som det fremgår af lovudkastets forslag til en ændret affattelse af færdselslovens § 128, foreslås det i stk. 2, at frakendelse af førerretten for spirituskørsel med en promille over 1,20 mindst skal ske for et tidsrum af 3 år.

§ 126, stk. 1, nr. 2, er en videreførelse af færdselslovens § 125 a, stk. 1, ligesom § 126, stk. 1, nr. 3-7, svarer til den gældende bestemmelse i færdselslovens § 126, stk. 2. Med lovudkastets forslag til § 126, stk. 1, nr. 4, foretages en teknisk begrundet ændring, som skyldes, at bestemmelserne om betinget frakendelse efter forslaget fremgår af § 125, stk. 1, nr. 1-5. Lovudkastets forslag til § 126, stk. 2, svarer til bestemmelserne i færdselsloven § 125, stk. 2, § 125 a, stk. 2, og § 126, stk. 3. Der tilsigtes ingen ændringer i det hidtidige anvendelsesområde eller udmålingsniveau efter bestemmelserne.

Til § 127

Med lovudkastets forslag til § 127 videreføres den gældende bestemmelse i færdselslovens § 126, stk. 4. På baggrund af ændringen af færdselslovens § 125 og § 126 foretages der teknisk begrundede ændringer i bestemmelsen. Der tilsigtes ingen ændringer i det hidtidige anvendelsesområde eller udmålingsniveau efter bestemmelsen.

Med forslaget om en udvidelse af området for betinget frakendelse af førerretten for spirituskørsel til også at omfatte spirituskørsel med en promille i intervallet 0,51-0,80, jf. lovudkastets forslag til § 125, stk. 1, nr. 5, udvides området for kørselsforbud dog til også at omfatte kørsel med en promille i dette interval inden for de første 3 år efter førstegangserhvervelse af førerretten.

Til § 128

Med lovudkastets forslag til § 128 videreføres den gældende regel i færdselslovens § 127, stk. 1, 1. pkt. Dog foreslås den ændring, at frakendelsestiden for spirituskørsel som altovervejende hovedregel ikke skal overstige 10 år.

Er en person tidligere ubetinget frakendt førerretten for spirituskørsel, og kører vedkommende på ny spirituskørsel inden frakendelsestidens udløb, skal den resterende frakendelsesperiode lægges til den frakendelsestid, som den nye spirituskørsel udløser, men den samlede frakendelsestid skal efter udvalgets forslag som altovervejende hovedregel højst kunne blive 10 år fra den seneste dom.

Efter udvalgets forslag skal der alene kunne blive tale om frakendelse for bestandig, hvis der foreligger ekstraordinært kvalificeret grov kørsel med alvorlig personskade til følge, og hvis den pågældende efter gældende praksis ville være blevet frakendt førerretten for bestandigt, jf. lovudkastets forslag til § 128, stk. 3.

Der henvises i øvrigt til betænkningens kapitel 6 om frakendelse af førerretten, afsnit 6.3.3. ovenfor.

Med lovudkastets forslag til § 128, stk. 2, foreslås det, at frakendelsestiden for førstegangsspirituskørsel med en promille på over 1,20 i alle tilfælde forlænges til 3 år.

Som det fremgår ovenfor af bemærkningerne til § 126, stk. 1, nr. 5, vil en førstegangsspirituskørsel med en promille i intervallet 0,51-1,20 skulle udløse en betinget frakendelse af førerretten.

Udvalget forudsætter, at der alene skal opereres med to positioner for frakendelsesperioderne inden for de enkelte gentagelsestilfælde af spirituskørsel. I alle gentagelsestilfælde vil frakendelsestidens længde være afhængig af, om der i gentagelsestilfælde er kørt med en promille i intervallet mellem 0,51-1,20 eller om promillen har været 1,21 eller derover.

Nedenfor er i skematisk form angivet det niveau for fastsættelse af frakendelsestidens længde, som efter forslaget vil skulle anvendes ved spirituskørsel i normale tilfælde:

Spirituskørsel	Promille på 0,51-1,20	Promille på 1,21-
1. gang	Betinget frakendelse	Ubetinget frakendelse i 3 år
2. gang	Ubetinget frakendelse i 3 år	Ubetinget frakendelse i 5 år
3. gang	Ubetinget frakendelse i 5 år	Ubetinget frakendelse i 10 år
4. gang eller senere tilfælde	Ubetinget frakendelse i 10 år	Ubetinget frakendelse i 10 år

Det tilsigtes ikke med forslaget at ændre den gældende praksis med hensyn til at fravige udgangspunktet for fastsættelsen af frakendelsestiden i tilfælde af formildende omstændigheder. Dette medfører, at der i sådanne tilfælde kan ske betinget frakendelse i stedet for ubetinget frakendelse af førerretten.

Der henvises endvidere til betænkningens kapitel 6 om frakendelse af førerretten, afsnit 6.3. ovenfor.

Til § 129

Med lovudkastets forslag til § 129, stk. 1, foreslås det som et led i forenklingen af praksis for fastsættelsen af frakendelsestider, at der skal ske absolut kumulation af frakendelsestider. Hermed lovfæstes det i praksis ofte anvendte princip om absolut kumulation af frakendelsen. Efter bestemmelsen skal der ske absolut kumulation i alle tilfælde, hvor flere overtrædelser af færdselsloven, der isoleret set medfører frakendelse af førerretten, foreligger til samlet pådømmelse. Det er efter forslaget uden betydning om overtrædelserne er sket samtidigt, eller om forholdene er sket ved forskellige lejligheder. Forslaget omfatter både førstegangstilfælde og gentagelsestilfælde.

Stk. 2 og 3 indeholder beregningsregler for tilfælde, hvor der bliver tale om at sammenlægge betingede frakendelser eller én eller flere betingede frakendelser med én eller flere ubetingede frakendelser.

Efter lovudkastets forslag til § 129, stk. 4, kan princippet om absolut kumulation af frakendelsestiden fraviges, når særlige grunde taler herfor. Der er således åbnet mulighed for, at domstolene kan fravige princippet i tilfælde, hvor absolut kumulation vil føre til urimelige resultater. Herved tænkes navnlig på situationer, hvor absolut kumulation vil føre til uforholdsmæssigt lange frakendelsestider.

Til nr. 10 (§ 131, stk. 1)

Den foreslåede ændring indebærer, at anke af en dom, hvorved en person over 18 år, der ikke har erhvervet førerret, ubetinget er frakendt retten til at erhverve denne ret, ikke har opsættende virkning for dommens bestemmelse om frakendelse, medmindre andet bestemmes af byretten ved kendelse. Der henvises til betænkningens kapitel 11 om forslag til andre ændringer af færdselsloven mv., afsnit 11.2.2.

Til nr. 11 og 12 (§ 132, stk. 2)

Den gældende bestemmelse i § 132, stk. 2, giver mulighed for generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb under lempeligere betingelser, i tilfælde hvor førerretten er frakendt som følge af spiritus- eller promillekørsel, hvis den pågældende i mindst 1 år forud for sagens indbringelse for retten har overholdt en kontrolleret behandling mod misbrug af alkohol.

Det foreslås at afskaffe muligheden for i disse tilfælde at generhverve førerretten før frakendelsestidens udløb under lempeligere betingelser. Der henvises til betænkningens kapitel 7 om generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb, afsnit 7.3.

Til nr. 13 (§ 133 a)

Efter den gældende bestemmelse i § 133 a, stk. 1, kan der i tilfælde af særlig grove eller gentagne overtrædelser af færdselsloven ske konfiskation af det ved overtrædelsen anvendte motorkøretøj, såfremt det må anses for påkrævet for at forebygge yderligere overtrædelser af færdselsloven, og såfremt konfiskationen ikke er urimelig.

Idet bestemmelsen imidlertid kun i begrænset omfang anvendes i retspraksis foreslås det at udvide bestemmelsens anvendelsesområde. Det vil således efter forslaget til § 133 a, stk. 1, ikke længere være en betingelse for konfiskation, at der har været tale om *særlig* grove (eller gentagne) færdselslovsovertrædelser. Bestemmelsen om, at konfiskationen ikke må være urimelig, foreslås endvidere ophævet som overflødig. Endelig udvides bestemmelsen til at omfatte alle motordrevne køretøjer, hvortil der kræves kørekort.

Herudover indføres med forslaget til § 133 a, stk. 2, en ny bestemmelse om obligatorisk konfiskation ved gentagen spirituskørsel. Udvalget foreslår således de gældende regler om konfiskation suppleret med en enkel og klar regel om konfiskation, der som udgangspunkt skal være obligatorisk, i tilfælde af at en fører inden for kort tid gør sig skyldig i gentagne tilfælde af spirituskørsel af en vis grovhed.

Udvalgets forslag indebærer, at der som udgangspunkt skal ske konfiskation af en førers motordrevne køretøj, hvortil der kræves kørekort, når den pågældende tredje gang inden for en periode på 3 år gør sig skyldig i spirituskørsel af en sådan grovhed, at den medfører ubetinget frakendelse af førerretten. Det er en betingelse, at alle tre spirituskørsler har været af en sådan art, at de i sig selv vil medføre ubetinget frakendelse af førerretten.

Konfiskation af køretøjet skal ske, hvis tre forhold af denne karakter er begået inden for en periode af 3 år. For så vidt angår beregningen af treårsperioden er det afgørende således gerningstidspunkterne, og ikke om der foreligger mellemliggende afgørelser eller tidspunkterne for disse.

Bestemmelsen omfatter alene tilfælde, hvor føreren af køretøjet samtidig er ejer af et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, som er anvendt ved den tredje kørsel. De forudgående kørsler kan derimod have fundet sted i andre – herunder i lånte eller lejede – køretøjer.

Med bestemmelsen sættes der ind over for de tilfælde, hvor en person gentagne gange demonstrerer en manglende respekt for sanktionen og årsagen til frakendelsen i tidligere tilfælde af spirituskørsel, og yderligere tilfælde af spirituskørsel søges forebygget, idet den pågældende mister den umiddelbare rådighed over køretøjet.

Efter udvalgets forslag skal det undtagelsesvis være muligt at fravige bestemmelsen om obligatorisk konfiskation, når særlige grunde måtte tale derfor. Dette vil navnlig kunne være tilfældet i situationer, hvor eksempelvis ganske særlige familiemæssige eller sociale forhold vil bevirke, at konfiskation i det konkrete tilfælde vil have uforholdsmæssigt indgribende betydning for den pågældende.

BILAG

Bilag 1: Cirkulæreskrivelse af 22. juni 1981 fra landsretterne til samtlige byretter

Sanktionsfastsættelsen efter den 1. juli 1981 i sager om spiritus- og promillekørsel

(Uddrag)

De ændringer i færdselslovens bestemmelser om spiritus- og promillekørsel, som træder i kraft den 1. juli 1981, nødvendiggør nogle justeringer i den hidtidige sanktionsfastsættelse i førstegangstilfælde. Efter forhandlinger mellem Østre og Vestre landsret er der enighed om det nærmere indhold af disse justeringer, hvis omfang og karakter i det væsentlige følger af selve loven eller af motivudtalelserne. Der er endvidere enighed om, at det – som også tilkendegivet i motivudtalelserne – vil være ønskeligt at forenkle det hidtidige sanktionssystem for gentagelsestilfælde.

Som resultat af drøftelserne meddeles herved følgende oplysninger om de retningslinier, som vil blive fulgt af landsretterne vedrørende sanktionsfastsættelsen i sager om spiritus- og promillekørsel, der pådømmes efter den 1. juli 1981.

1. Førstegangstilfælde uden skærpende omstændigheder:

Promille	Straf	Frakendelse
0,81-1,20	bøde	betinget
1,21-1,50	bøde	1 år
1,51-2,00	bøde	2 år
2,01-2,50	14 dg. hæfte	2½ år
2,51-	20 dg. hæfte	2½ år

2. Førstegangstilfælde med skærpende omstændigheder:

Promille	Straf	Frakendelse
0,81-1,20	bøde	1 år
1,21-1,50	bøde	2 år
1,51-2,00	14 dg. hæfte	2½ år
2,01-2,50	20 dg. hæfte	3 år
2,51-	30 dg. hæfte	3 år

3. Andengangstilfælde:

Uanset førstegangstilfældets art er straffen hæfte i 10 dage, når promillen i forbindelse med den 2. kørsel ikke har oversteget 1,50.

Ved højere promiller er straffen:

1,51-2,00	14 dg. hæfte
2,01-2,50	20 dg. hæfte
2,51-	30 dg. hæfte

Foreligger der *skærpende* omstændigheder ved kørsel nr. 2, jf. pkt. 5, fastsættes straffen til nærmeste højere strafposition. Overstiger promillen 2,50, er straffen hæfte i 40 dage. Er kørslen sket i *frakendelsestiden*, forhøjes straffen som *hidtil* med hæfte i 10 dage.

Frakendelsestiden er altid 5 år, medmindre der i førstegangstilfældet er sket betinget frakendelse, og promillen i forbindelse med den anden kørsel ikke har oversteget 1,50. I så fald er frakendelsestiden 3 år.

4. Tredjegangstilfælde:

Uanset beskaffenheden af de tidligere kørsler og den nu foreliggende kørsel er minimumsstraffen hæfte i 30 dage. Har kørsel nr. 3 fundet sted i frakendelsestiden, er minimumsstraffen dog fængsel i 30 dage.

Frakendelsestiden er 10 år uanset længden af den frakendelsestid, der er fastsat ved dom nr. 2. Under særlig skærpende omstændigheder kan frakendelse ske for bestandig.

5. Skærpende omstændigheder:

Opmærksomheden henledes på, at kriteriet for, om skærpende omstændigheder foreligger, er ændret ved § 117, stk. 2, nr. 3, således at det svarer til kriteriet i § 126, stk. 1, nr. 1, for frakendelse af førerretten på grund af "groft uforsvarligt forhold". Dette betyder, at sanktionerne under pkt. 2 og skærpet straf i andengangstilfælde må forventes kun at ville finde anvendelse i meget begrænset omfang.

Bilag 2: Statistiske undersøgelser

1. Landsdækkende undersøgelse af antallet af sager om spiritus- og promillekørsel og fordelingen af de forskellige afgørelsestyper 1999-2002.

Med lov nr. 230 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven (Udvidet brug af samfundstjeneste og betingede domme med vilkår om alkoholistbehandling for spirituskørsel) blev det muligt at idømme samfundstjeneste i stedet for korte ubetingede frihedsstraffe i visse færdselssager, navnlig for spiritus- og promillekørsel. Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår således, at de tilfælde af spiritus- og promillekørsel, der efter den hidtil gældende domspraksis blev straffet med ubetinget frihedsstraf af 10-60 dages varighed, efter lovens ikrafttræden den 1. juli 2000 i stedet skulle straffes med en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling.

Her skal ses på, hvorledes dette har påvirket domspraksis. Den følgende opgørelse er baseret på Danmarks Statistiks oplysninger om strafferetlige afgørelser i sager, hvor spiritus- eller promillekørsel er hovedforbrydelsen. De sager, hvor spiritus- eller promillekørsel indgår i et sagskompleks med en alvorligere forbrydelse som hovedforbrydelsen, er ikke omfattet af opgørelsen.

Som et led i beskrivelsen af udviklingen i domspraksis er der først set separat på domspraksis i sager om spiritus- eller promillekørsel, som ikke omfatter færdselsuheld, og i sager, som gør det. Det viser sig imidlertid, at domspraksis i disse sager er ganske ensartet, hvorfor der er valgt at se på området samlet. Det skal erindres, at hvis et færdselsuheld har medført alvorlig personskade, vil hovedforbrydelsen næppe være spiritus- eller promillekørsel, men i stedet overtrædelse af straffelovens § 241 eller § 249.

Udviklingen i domspraksis i sager om spiritus- eller promillekørsel, 1990 til 2002:

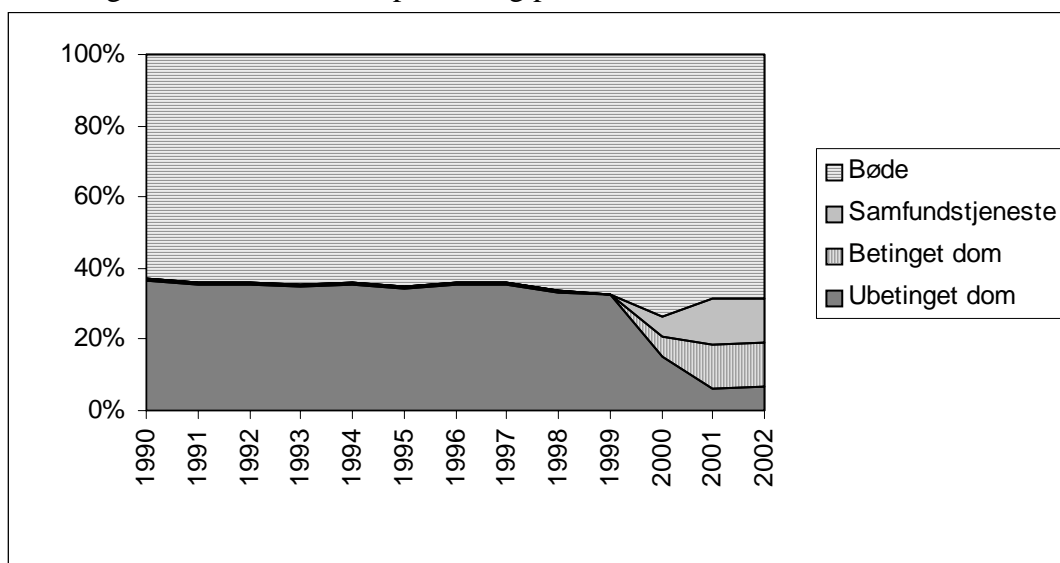
	Ubetinget dom		Betinget dom		Samfundstjeneste		Bøde		I alt Abs.
	Abs.	Procent	Abs.	Procent	Abs.	Procent	Abs.	Procent	
1990	4928	36%	122	1%	0	0%	8491	63%	13541
1991	4372	35%	84	1%	0	0%	7862	64%	12318
1992	4281	35%	56	0%	0	0%	7753	64%	12090
1993	3898	35%	76	1%	0	0%	7212	64%	11186
1994	3657	35%	57	1%	0	0%	6691	64%	10405
1995	3345	34%	34	0%	0	0%	6319	65%	9698
1996	3348	36%	37	0%	0	0%	6009	64%	9394
1997	3279	36%	37	0%	0	0%	5892	64%	9208
1998	3323	33%	46	0%	0	0%	6701	67%	10070
1999	3404	32%	39	0%	0	0%	7079	67%	10522
2000	1571	15%	572	5%	630	6%	7629	73%	10402
2001	749	6%	1470	12%	1554	13%	8236	69%	12009
2002	788	7%	1417	12%	1405	12%	7771	68%	11381

Tabellen viser for det første, at antallet af sager om spiritus- eller promillekørsel har været faldende frem til 1998, hvorefter det er steget noget. Denne stigning skyldes utvivlsomt den sænkning af promillegrænsen, der blev indført 1. marts 1998.

Det bekræftes også af udviklingen i domspraksis. Bødestraffe har i hele perioden været den helt dominerende sanktion, idet mere end 60 pct. af afgørelserne er bøder. Som det ses, stiger bødeandelen en smule fra 1998, hvilket er forventeligt som følge af nævnte sænkning af promillegrænsen. Hvorfor bødeandelen er særlig stor i 2000, vides ikke.

Lovændringen fra medio 2000, der som nævnt indebar, at korte ubetingede frihedsstraffe skulle erstattes med betingede domme med vilkår om enten samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, afspejler sig meget tydeligt i statistikken. Fra 1999 til 2000 mere end halveres antallet af ubetingede frihedsstraffe, og fra 2000 til 2001 sker der atter en halvering. Samtidig vokser antallet af betingede domme med og uden vilkår om samfundstjeneste. Denne udvikling er illustreret i nedenstående figur.

Fordelingen af sanktioner for spiritus- og promillekørsel, 1990-2002:

Kilde: Justitsministeriets Forskningsenhed, 12. marts 2004.

2. Statistik om frakendelse af førerretten

Ubetinget frakendelse af førerretten for spirituskørsel, 1996 til 2002:

	§ 125, stk. 1 (Spirituskørsel)	§ 126, stk. 2, nr. 2 (Forskellige forhold med tilsidesættelse af færdselsloven eller promillekørsel)	§ 126, stk. 2, nr. 3 (Tidligere betinget frakendelse + kørsel i prøvetiden)	§ 126, stk. 2, nr. 4 (Tidligere pålagt kørselsforbud)	§ 126, stk. 2, nr. 5 (Tidligere ubetinget frakendelse + forhold begået inden 5 år efter udløb af prøvetid)	Ubetinget frakendelse af førerretten for spirituskørsel i alt
1996	7.745	59	195	0	466	8.465
1997	7.550	77	163	0	478	8.268
1998	7.333	67	220	0	518	8.138
1999	7.397	61	290	0	566	8.314
2000	6.911	117	318	0	486	7.832
2001	8.114	122	350	0	575	9.161
2002	7.573	152	341	26	606	8.698

Kilde: www.politi.dk.

Betingede frakendelser for spiritus- og promillekørsel:

	§ 125, stk. 2 (Spirituskørsel, men formildende omstændighed)	§ 126, stk. 1 nr. 5 (Promillekørsel)	Betinget frakendelse af førerretten for spiritus- og promillekørsel i alt
1996	13	1.729	1.742
1997	22	1.729	1.751
1998	14	1.932	1.946
1999	19	1.906	1.925
2000	9	2.084	2.093
2001	20	2.164	2.184
2002	14	1.960	1.974

Kilde: www.politi.dk.

Tabellerne viser, at langt den overvejende del af frakendelserne af førerretten for spiritus- og promillekørsel sker ubetinget. I 2002 skete der ubetinget frakendelse af førerretten på grund af spiritus- eller promillekørsel i 8.698 tilfælde samlet set, mens der skete betinget frakendelse af førerretten for spiritus- eller promillekørsel i 1.974 tilfælde.

I 2002 blev førerretten frataget ubetinget for spirituskørsel i 7.573 tilfælde. I 973 tilfælde blev førerretten i samme år frataget ubetinget for spiritus- eller promillekørsel i gentagelsestilfælde.

I 2002 skete der betinget fratagelse for promillekørsel i 1.960 tilfælde, mens førerretten i 14 tilfælde blev frataget betinget for spirituskørsel, hvor der forelå formildende omstændigheder.

3. Undersøgelse af antallet af sager om spiritus- og promillekørsel afgjort af Retten i Roskilde og Roskilde politi og fordelingen af de forskellige afgørelsestyper 2003

Udvalget har foretaget en undersøgelse af samtlige sager vedrørende spiritus- og promillekørsel, der blev afgjort ved Retten i Roskilde og af Roskilde politi i 2003.

Roskilde politikreds, der er identisk med Roskilde retskreds har et befolkningsunderlag på 169.000. Danmarks samlede befolkning er på 5.278.000. Roskilde retskreds rummer således 3,2 % af den samlede danske befolkning.

Retten i Roskilde afgjorde i 2003 142 sager om spirituskørsel og promillekørsel ved dom eller indenretlig vedtagelse. Endvidere blev i alt 121 sager om spiritus- eller promillekørsel afgjort af Politimesteren i Roskilde ved udenretlig vedtagelse af bøde og/eller betinget eller ubetinget frakendelse eller kørselsforbud. Det samlede antal sager udgjorde således 263 sager. For så vidt angår straffen blev sagerne afgjort således:

Sanktion mv.	Antal sager
Betinget dom med vilkår om samfundstjeneste	45 (ca. 31,6 % af rettens sager, ca. 17,1 % af alle sager)
Betinget dom med vilkår om alkoholistbehandling	34 (ca. 23,9 % af rettens sager, ca. 12,9 % af alle sager)
Betinget dom uden vilkår	1 (ca. 0,7 % af rettens sager)
Ubetinget frihedsstraf	23 (ca. 16,2 % af rettens sager, ca. 8,7 % af alle sager)
Bøde	159 (ca. 60,5 % af alle sager)
Frifundet	1 (ca. 0,7 % af rettens sager)

Som det ses, svarer den procentvise fordeling af tallene groft set til tallene for 2002 på landsplan. For så vidt angår ubetinget frihedsstraf er der næsten identitet (8,7% mod 7 %). Det samme gælder betinget dom uden samfundstjeneste (i langt de fleste tilfælde med alkoholistbehandling) (12-13 %). Der er en større andel af domme med samfundstjeneste (17 % mod 12 %), mens andelen af bødeafgørelser er mindre (60 % mod 68 %).

Af de i alt 80 sager, der endte med betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling eller uden vilkår (ca. 30 % af alle sager mod ca. 25 % af alle sager på landsplan i 2002) var de 50 (62,5 %) førstegangstilfælde, mens de 30 (37,5 %) var gentagelsestilfælde.

Undersøgelsen af sagerne fra Roskilde rets- og politikreds i 2003 viser, at der af de i alt 262 sager, der endte med domfældelse eller vedtagelse ikke skete frakendelse i 15 sager (fordi promillen var under 0,81) svarende til 5,7 % af samtlige sager mod 6,2 % på landsplan i 2002.

Antallet af betingede frakendelser var 38 svarende til 14 % af samtlige sager mod 17,3 % på landsplan i 2002. Antallet af kørselsforbud var 9 (3,4 %), mens antallet af ubetingede frakendelser var 200 svarende til 76 % mod 76 % på landsplan i 2002.

Alkoholpromillen i bødesagerne fordelte sig således:

Promille	Antal bødesager
0,51-0,80	18*
0,81-0,99	37
1,00-1,20	18
1,21-1,50	38
1,51-2,00	51

* I tre af bødesagerne var der tale om 2 kørsler til samlet påkendelse. I alle tre sager lå promillen under den ene kørsel i intervallet 0,51-0,80.